

דברי הכנסת

הישיבה השלוש-מאות-ושלושים-ואחת של הכנסת השלוש-עשרה

יום רביעי, כ"ז באדר ב' התשנ"ה (29 במרס 1995)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:00

תוכן העניינים

שאלות בעל-פה	
התבטאות מנהלת מחוז ירושלים במשרד הבינוי והשיכון	
הפעלת סמכות שר הדתות לשמירה על קברים	
תרגיל צה"ל בחברון	
שאלות ותשובות	
ידיעה על פינוי עמדות צה"ל הסמוכות למחנות פליטים	
פתיחת השוק הסיטוני בחברון	
צעצועים מסוכנים	
שיעור המכס על נעלי ספורט מיובאות	
הטיפול בהפרות סדר של מתיישבים ביש"ע	
התבטאותו של שופט בית-המשפט המחוזי בתל-אביב	
ידיעה על העמדת מפקד מרחב דן במשטרה לדין	
שיווק "בומים" הנושאים טקסטים וציורים עם רמזים מיניים	
הצעת חוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה-1995	
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)	
הצעת חוק המפלגות (תיקון – הגדרת מפלגה), התשנ"ה-1994	
(הצעת חבר הכנסת ר' נחמן)	
שאלות ותשובות	
תשלום עבור צריכת מים למקוואות	
הקמת בית-כנסת במעלה-אדומים	
היישובים אל-עריאן, אל-ח'וואלד, דמדה ועין-חוד	
ייעוץ משפטי בעיריית קריית-ביאליק	
מעמדו המוניציפלי של היישוב קריית-ספר	
הצעת חוק להסדר עדיפות שירותי התחבורה הציבורית, התשנ"ה-1994	
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)	
הצעת חוק הסדרת מקומות רחצה (תיקון – חובת ייעוד זמנים לרחצה נפרדת), התשנ"ה-1995	
(הצעת חבר הכנסת מ' גפני)	
הצעת חוק לתיקון פקודת מסי העירייה ומסי הממשלה (פטורין) (פטור למקווה טהרה),	
התשנ"ה-1995	
(הצעת חבר הכנסת ש' יהלום)	
הצעת חוק אבטחת רווחת פועלים זרים, התשנ"ה-1995	
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)	
שאלות ותשובות	
סירוב חברה קדישא לקבור אדם	
בית הקברות העתיק בחיפה	

תמיכה בתלמידי ישיבות

הצעת חוק מס ערך מוסף (תיקון – פטור מדירה ראשונה), התשנ"ה–1995
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעה לסדר-היום הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת הניהול הכספי של ההסתדרות
שאלות ותשובות

הצעות מוקדי בילוי בירושלים

רמת החימוש של השוטרים בהר-הבית

יחס המשטרה ל"נשים בירוק"

הצעה לסדר-היום ההסדר שהושג בין האוצר ובין ההסתדרות בעניין עתיד קרנות הפנסיה
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעה לסדר-היום ההסדר שהושג בין האוצר ובין ההסתדרות על עתיד קרנות הפנסיה
הצעות לסדר-היום

מלחמת הטורקים נגד הכורדים

הצעות לסדר-היום

תנאי המעצר במתקני הכליאה צבאיים

הצעה לסדר-היום חיילי ישיבת הסדר בחברון נשלחו לעבוד במטבח כי סירבו לנסוע בשבת
הצעה לסדר-היום

מיקום מחדש של התנחלויות ביש"ע

הצעה לסדר-היום

"הלבנת" רכבים גנובים על-ידי המשטרה הפלשתינית

הצעות לסדר-היום מסירת רשימות תלמידים של בתי-ספר תיכוניים לידי המשטרה
הצעה לסדר-היום

ציון יום-האדמה התשעה-עשר

שאלות ותשובות

"תעריף טיפולי" למוסדות טיפוליים

תגמולים על-פי חוק נכי המלחמה בנאצים

יישובים לא-מוכרים בגליל

צווי הרחבה

אכיפת חוקי העבודה על בתי-קפה ומסעדות

פתיחת תחנת שירות של המוסד לביטוח לאומי בטייבה

סגירת מרכז ההכשרה המקצועית בנצרת

תשלום דמי ביטוח לאומי לתושבי ישראל הגרים בעזה וביריחו

הצעת חוק עבודת נשים (תיקון – הגנת עובדת בשירות קבלן בתקופת ההיריון), התשנ"ד–1994
(הצעת קבוצת חברות הכנסת)

הצעת חוק עבודת נשים (תיקון – חופשת אימוץ לאב המאמץ), התשנ"ד–1994

(הצעת חברת הכנסת ע' מאור)

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעת חוק עבודת נשים (תיקון – חופשת אימוץ לאב המאמץ), התשנ"ד-1994
(הצעת חברת הכנסת ע' מאור)

הצעה לסדר-היום עלייה במספר דורשי העבודה והגידול במספר העובדים הזרים

שאלות בעל-פה

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אני פותח את ישיבת הכנסת ביום רביעי, כ"ז באדר ב' התשנ"ה, 29 במרס 1995.

אני רוצה להודיע, שהשרים התורנים היום הם השר אמנון רובינשטיין והשר יוסי שריד. ידוע לי שהממשלה מקיימת עכשיו ישיבה, ואף-על-פי-כן אני מבקש להזכיר לממשלה שיש שרים תורנים, לפחות שאחד מהם קצת יציץ אלינו.

אנחנו צריכים לפתוח בשאלות בעל-פה. סגן שר הבינוי והשיכון, חבר הכנסת גולדפרב, צריך להיות כאן. תזמינו אותו.

רחבעם זאבי (מולדת):

גם השואלים אינם.

היו"ר ש' וייס:

לא. דווקא השואל, חבר הכנסת אברהם שפירא, אתנו כאן. ברוך הנמצא.

חברי הכנסת, יש למישהו איזה רעיון מרתק איך להעסיק את הכנסת בשתי הדקות הקרובות? יש למישהו איזו הצעה לסדר? איזה מסר לאומה, לאזרחים? אני נותן לכם הזדמנות ספונטנית.

יוסף בא-גד (מולדת):

היו"ר ש' וייס:

אותך אני צריך לבדוק קודם מה אתה רוצה למסור.

רחבעם זאבי (מולדת):

אפשר לשיר שירי מולדת.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בא-גד, זה FAIR PLAY. אני מקווה שאתה לא עושה לי פה איזה תרגיל. חבר הכנסת בא-גד, קח בחשבון שאתה מופיע בתור יומן, הסרט יתחיל עוד מעט. אז קצר מאוד.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אני נפגע שכבודו חושב שאני מסוגל לעשות משהו. אני – FAIR PLAY. אני מודה לאלה שנתנו לי את ההזדמנות.

אני רק רציתי להפנות את תשומת לב כבודו ואת תשומת לב הבית לכך שהרבנים קבעו שלושה ימי צום – אתמול, היום ומחר. כידוע, מחר ערב ראש חודש ניסן. בירכנו את ראש חודש, השבת ראש חודש, מחר יום חמישי, ערב ראש חודש. מחר בשעה 16:00 יהיה ליד הכותל – יום כיפור קטן, תפילה מיוחדת. אני קורא לכל בית ישראל, היות שהמצב קשה, על זה אין ויכוח, אנא הזדהו והצטרפו לשביתת הרעב, ובייחוד מחר בשעה 16:00 ליד הכותל המערבי לתפילת יום כיפור קטן, והקדוש ברוך הוא יחוס על עמו ישראל. בניסן נגאלו, בניסן עתידים להיגאל.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. עכשיו אנחנו מתחילים בסדר-היום. חברי הכנסת, אני רוצה שהכללים יהיו ברורים. שאילתות בעל-פה לא דוחים. אם השר איננו, אנחנו קוראים לממשלה לסדר ולא פוגעים בחברי כנסת. אם חבר הכנסת איננו, הוא מאבד את זכותו. על-פי החלטתה המוצדקת של הנשיאות, לא דוחים הצעות דחופות לסדר-היום, גם אם יש הסכמות, כי כל שבוע יש הצעות חדשות. אלה הם כללי ברזל, ואני לא אפר אותם.

אני מזמין את סגן שר הבינוי והשיכון, חבר הכנסת גולדפרב, להשיב על שאילתא בעל-פה מס' 446, של חבר הכנסת אברהם שפירא, בנושא: התבטאות מנהלת מחוז ירושלים במשרד הבינוי והשיכון. חבר הכנסת שפירא, בבקשה.

אדוני שר התחבורה, אנחנו ממנים אותך אד הוק לשר תורן, כי השרים התורנים לא הגיעו. ברוך הבא.

התבטאות מנהלת מחוז ירושלים במשרד הבינוי והשיכון

אברהם שפירא (יהדות התורה):

בעיתון "המודיע" מיום ה' באדר ב' התשנ"ה, 7 במרס 1995, פורסם, כי כשאמרו שעומדים למסור את גבעת-עלונה לבנייה לציבור החרדי הגיבה מנהלת מחוז ירושלים במשרדך ב"הלוואי שלא"; הלוואי שהציבור החרדי לא יגיע לשם.

רצוני לשאול:

1. האם אכן אמרה מנהלת מחוז ירושלים במשרד הבינוי והשיכון דברים אלה?

2. מה היא תגובת משרד הבינוי והשיכון?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שפירא, אני רואה שאתה שואל בעל-פה. שאילתות מוכרחים לקרוא לפי הטקסט כאן, אין מה לעשות. יש לך עוד שאילתא שם, שלוש.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

3. מתי וכיצד יוחל בביצוע הבינוי במקום?

היו"ר ש' וייס:

עכשיו יואיל סגן השר גולדפרב להשיב.

סגן שר הבינוי והשיכון א' גולדפרב:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מתכבד לענות על שאילתא בעל-פה מס' 446 של חבר הכנסת אברהם שפירא.

2-1. משרד הבינוי והשיכון אינו מגיב על ידיעות המפורסמות בעיתונות, לרבות הידיעה שפורסמה בעיתון "המודיע".

3. מדובר על גבעת-עלונה. היא חלק מתוכנית מתאר כוללת של עמק-הארזים, שהוגשה לוועדה המחוזית בירושלים. התוכנית אושרה להפקדה בוועדה המחוזית של ירושלים ב-20 בדצמבר 1994, אך טרם הופקדה על-ידה. לכן לא ניתן לקבוע מתי תתחיל העבודה. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. שאלה נוספת לחבר הכנסת שפירא.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

אני רוצה לדעת האם נכון שהיא אמרה את הדברים או לא? האם התבטאה מנהלת המחוז כפי שכתוב בעיתון או לא?

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, סגן השר גולדפרב.

סגן שר הבינוי והשיכון א' גולדפרב:

בתשובה על השאלה הנוספת – מנהלת מחוז ירושלים התייחסה לבנייה באתר בית-שמש ודיברה על בנייה במצפה נפתוח – כ-2,700 יחידות דיור, ובאלונה – כ-1,800 יחידות דיור. היא התכוונה לומר שהאתר לא מיועד לבנייה לסקטור החרדי. לחרדים מתוכננים שטחים מיוחדים המתאימים לצורכיהם.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

אברהם שפירא (יהדות התורה):

יש לי הרגשה שסגן השר מתחמק ממתן תשובה.

היו"ר ש' וייס:

לא. לי יש הרגשה אחרת, ואני אפתור את הבעיה, אני מקווה. יש לי הרגשה שסגן השר הוכנס לתמונה לפני דקה וחצי. אני לא בא להאשים אותו על כך.

סגן שר הבינוי והשיכון א' גולדפרב:

אדוני היושב-ראש, אני מצטער על דברייך.

היו"ר ש' וייס:

זה לא באשמתך.

סגן שר הבינוי והשיכון א' גולדפרב:

זה לא עניין של "לא באשמתי". אני מצוי עמוק בתוך הדברים האלה, ואני יכול גם לספר לך שנעשה הסכם ביני לבין חבר הכנסת רביץ בעניין זה. השאילתא של חבר הכנסת שפירא מיותרת, כי אחרי הסערה שעוררו הדברים בבית-שמש, הגענו להסכמות. אני מקווה לשמור על ההסכמות, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

אז אני מוחק מהפרוטוקול את מה שאמרתי. כנראה התכוונתי לשאילתא הבאה. זאת התשובה, מה לעשות.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לשאילתא הבאה, שאילתא מס' 450 של חבר הכנסת שלמה בוחבוט, בנושא: מצפה-לבון. אני רוצה להציע פתרון, ואני מתייעץ עם סגן השר. ידידי סגן השר, אתה יכול להשיב על השאילתא עכשיו, ואם תרצה – לא אכפת לי שתשיב עליה במשך היום. מה הצעתך?

סגן שר הבינוי והשיכון א' גולדפרב:

אני מקבל את הצעתו של היושב-ראש. אני אקבל לידי את השאילתא של חבר הכנסת בוחבוט, אלמד אותה, ובמשך היום אוכל להשיב עליה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני מתנצל על מה שהיה קודם. מה שהערתי קודם נועד בעצם לעכשיו. אתה מסכים, חבר הכנסת בוחבוט?

שלמה בוחבוט (העבודה):

מסכים.

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש שלהבא האחראים בכל משרד להכנת תשובות לשרים ידאגו לכך שהתשובות תהיינה מוכנות בזמן. זה המינימום הנדרש. אני מבקש, גברתי סגנית המזכיר, להעביר את בקשתי – את תביעתי, במקרה זה – למשרד הנוגע בדבר. תודה רבה.

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים בסדר-היום שלנו. השר לענייני דתות ישיב על שאילתא בעל-פה מס' 451, של חבר הכנסת רביץ, בנושא: הפעלת סמכות שר הדתות לשמירה על קברים. כבודו, בבקשה.

יוסף עזרן (ש"ס):

אפשר לשאול שאלה נוספת?

היו"ר ש' וייס:

אין. מזמן מחקנו את השאלות הנוספות.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, אני ערערת על כך ולא קיבלתי תשובה.

היו"ר ש' וייס:

אין ערעורים. זו החלטת ועדת הכנסת, יש אפשרות שתעלה את זה לדיון בוועדת הכנסת.

יוסף בא-גד (מולדת):

העליתי את העניין בוועדת הכנסת ולא זכיתי לתשובה.

היו"ר ש' וייס:

תואיל בטובך לשלוח תזכורת ליושב-ראש ועדת הכנסת.

חבר הכנסת רביץ, בבקשה.

הפעלת סמכות שר הדתות לשמירה על קברים

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, האם אפשר לעשות "שהחיינו"? זו הפעם הראשונה שמוצגת שאילתא לשר הדתות החדש.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

אני חושב שאתה יכול להגיד "שהחיינו" רק אם תחליף חולצה, כמו שפסק לי כבוד הרב מרדכי אליהו, כי כבר ענית.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

זה בשם המלכות.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, לעניין.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

נודע לי, אדוני השר, כי לאחרונה, בעת גילוי קברים ובתי-קברות, והבולט בהם ביפו, גם לאחר שהארכיאולוגים סיימו את עבודתם נמשך חילול הקברים ושר הדתות לא הפעיל את סמכותו לשמירה עליהם.

רצוני לשאול:

1. מדוע אין השר מפעיל את סמכותו כדי למנוע חילול קברים על-ידי ארכיאולוגים וכדי למנוע חילול קברים לאחר שסיימו את עבודתם?

2. האם ימונו מפקחים שיפקחו על ביצוע הוראות השר?

היו"ר ש' וייס:

תודה. כבוד השר, בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

לא משנה איזה קברים, של יהודים או של ערבים.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, בשלב זה אין קריאות ביניים.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

1. חבר הכנסת הרב רביץ, ערכתי בדיקה של הנושא הזה. מסתבר שלשר הדתות אין סמכות לפעול בסיטואציה שבה גוף פרטי קיבל היתר על-פי חוק לבנות במקום מסוים וההיתר שלו מופעל.

הגורמים הרלבנטיים לעניין הזה, במיוחד לעניין קברים עתיקים, הם גופים אחרים, ולהם יש סמכויות לכך.

מעבר לסמכות המוסרית והציבורית, שאני חייב להגיד לך שהיא קיימת, בעקבות השאילתא שהגשת אני אבדוק את העניין גם במישור הפורמלי.

לשאלתך האם יש לי סמכות ומדוע לא הפעלתי אותה, התשובה היא – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

לפי החוק אין לערוך שינוי כלשהו – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, עם כל הכבוד, השאילתא היא לא שלך אלא של חבר הכנסת רביץ.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

כל מה שאני יכול להגיד הוא שהבדיקות שנערכו במשרדי הביאו למסקנה שאמיתי. אם יש חוק נוסף שאולי לא הביאו אותו בחשבון, אני רושם לפני לבקש התייחסות, ואם תהיה תשובה אחרת אעביר מכתב השלמה גם לחבר הכנסת רביץ וגם לחבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה אף שלא הוא הגיש את השאילתא. ברשות היושב-ראש, אני אעביר גם אליו את התשובה בעניין הזה.

היו"ר ש' וייס:

לא רק ברשות אלא בהמלצה. חבר הכנסת רביץ, בבקשה. שאלה חוזרת.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אדוני השר, יש כמה חוקים אשר מאפשרים לאדוני כן להתערב.

אני רוצה להזכיר לאדוני השר החלטה – ואם איננה בידך אעביר לך אותה – החלטה שהתקבלה בממשלה בהסכמה בין שר הדתות דאז, הד"ר זרח ורהפטיג, שיאריך ימים, לבין שר החינוך דאז שהיה ממונה על רשות העתיקות, והיא – כאשר מוצאים קבר, ולא חשוב איפה הוא, זה בסמכותו של השר, במיוחד בית-קברות בהגדרה.

אני מעריך מאוד את רצונך הטוב לפעול בעניין, והשם יעזור לך.

היו"ר ש' וייס:

תודה. אני מבין שאתם מסכימים לברכה שבסוף השאילתא.

השר לענייני דתות ש' שטרית:

אני מקבל את הדברים ומסכים גם לברכה וגם להצעה העניינית.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני מזמין את שר התחבורה להשיב על שאילתא בעל-פה מס' 454, שהוגשה לשר הפנים, שאילתא של חבר הכנסת טלב אלסאנע. מכיוון שהוא איננו הוא איבד את השאילתא. אני מודה מאוד לשר התחבורה.

אני מזמין את סגן שר הביטחון להשיב על שאילתא בעל פה מס' 452 של חבר הכנסת יוסף עזרן, סגן יושב-ראש הכנסת, בנושא: תרגיל צה"ל בחברון. בבקשה, חבר הכנסת עזרן.

תרגיל צה"ל בחברון

יוסף עזרן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כבוד סגן שר הביטחון, חברי הכנסת, בעיתון "יום הששי" האחרון פורסם שצה"ל תרגל בחברון מלחמת אחים, חס וחלילה. בידיעה נאמר, שהתרגיל תיאר התקפה רצחנית של מחבלים על אוטובוס מתנחלים עם נפגעים. המתנחלים מתארגנים לפעולת נקם, וצה"ל מתערב ופוגע במתנחלים באש חיה.

רצוני לשאול:

1. האם נערך תרגול כזה?

2. אילו אמצעים יינקטו כדי למנוע מצב שכזה? תודה.

היו"ר ש' וייס:

כבוד סגן השר, בבקשה. תשובתך.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הייתי יכול לומר שלא היו דברים מעולם ובזה להסתפק. אבל היה תרגיל, כפי שאנחנו עושים בכל רחבי המדינה. במקומות רגישים עושים תרגילים רבים כדי לבחון איך מגיבים. הנה, למשל, היום יש תרגיל גדול בבתי-ספר שבו אנחנו רוצים לבחון התכונות במקרים שעלולים לקרות, חס וחלילה.

זה היה תרגיל שבא על-פי תוכנית העבודה לבדוק נושאים מסוימים. הנושאים האלה נבדקו. כל הניסיון לתאר את זה כאיזה עימות הוא ממש מזעזע. הוסקו כל מיני מסקנות ונלמדו לקחים. אבל לא זה הנושא. העניין הוא לא פשוט.

בכל אופן, זה היה תרגיל במתכונת התרגילים המקובלים שאנחנו עושים כדי שהכוחות יהיו בכוננות מתאימה.

רחבעם זאבי (מולדת):

היה או לא היה תרגיל?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת זאבי, אתה יודע את הכללים. אני מעריך שחבר הכנסת עזרן ישאל אותה שאלה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

חבר הכנסת זאבי, תסלח לי, אני עניתי בצורה ברורה, להד"ם.

רחבעם זאבי (מולדת):

היה או לא היה?

סגן שר הביטחון מ' גור:

אמרתי בהתחלה. אמרתי להד"ם. עם זאת, היה תרגיל ואותו תיארתי.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת עזרן, בבקשה.

יוסף עזרן (ש"ס):

אני מודה מאוד לאדוני סגן השר על תשובתו המדויקת. עם זאת, ברצוני להוסיף, שדבריו אלה מצטרפים לדברים האחרים מאוד שאמרת בעקבות הפיגוע הרצחני, שלא ייעקרו מתיישבים, אזרחים יהודים, מחברון. לעומת הצהרות אחרות, לצערי הרב, אין ספק שדברים אלה הם אלמנט מייצב ומרגיע.

אני רוצה לשאול את אדוני סגן השר: בהמשך המדיניות הזאת שהיא מגשרת – אנחנו רוצים שיהיה קשר וגשר בין צה"ל למתיישבים – האם אינך חושב שצריכים לשתף אותם או לפחות לשנות אצלם את התחושה שפועלים מאחורי גבם? אני לא אומר שיתוף פעולה מלא, מפני שיש מגבלות, אבל לא לתת להם הרגשה, חלילה, וזאת אומר מתוך הכרת השטח, כאילו הם אספקה של צה"ל וכשמפנים את צה"ל מפנים אותם אתו. לא יקום ולא יהיה.

אני מבקש מאדוני שיענה על שאלתי – מה עשוי לתת להם את התחושה שמשתפים אותם ולא עושים דברים מאחורי גבם. זאת השאלה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. כבוד סגן השר, בבקשה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

כפי שאתה יודע, גם אני מסתובב בשטח, ברוב המכריע של המקומות – הייתי אומר בכולם, אבל אולי נשמט ממני מקום מסוים – ואני שמח לשמוע את המתנחלים מדברים על שיתוף הפעולה מלא שיש להם עם כוחות הצבא ועל האמון שקיים ביניהם וכדומה. עם זאת, גם אני קורא ושומע מדי פעם על הטענות שיש על דברים כאלה ואחרים.

אני מסכים אתך שיש הרבה מאוד תחומים שבהם רצוי וטוב לתאם. יש תרגילים שאין ברירה אלא לתאם מראש, כי אחרת אי-אפשר לעשות את התרגיל. לכן אני בטוח שהמוסדות האחרים באזור, ואני לא רוצה להיכנס לפרטים כי לא הייתי שם, היו מודעים לעניין, ובוודאי ידעו שלא מדובר פה בשום דבר שמתקרב אפילו לתיאור, שאינני רוצה אפילו לחזור עליו. אני מסכים אתך שכל שיהיה תיאום רב יותר נימנע מטעויות.

היו"ר ש' וייס:

תודה. אני מבקש מסגן שר הביטחון להשיב על שאלתא בעל-פה מס' 453 של חבר הכנסת דב שילנסקי. הוא איננו, השאלתא נתבטלה.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש מסגן שר הביטחון להשיב על כמה שאלות רגילות.

ידיעה על פינוי עמדות צה"ל הסמוכות למחנות פליטים

חבר הכנסת א' זנדברג שאל את שר הביטחון ביום כ"ט באדר א' התשנ"ה (1 במרס 1995):

נודע לי, כי צה"ל פינה לאחרונה את העמדות הסמוכות למחנות הפליטים בלאטה, דיר-בלוט וג'ת – סמוך לקדומים.

ברצוני לשאול:

1. האם אין בפינוי משום עידוד לערבים פלשתינים להגביר את פעילות הטרור באזורים אלה?

2. האם הפינוי הוא חלק ממדיניות נסיגה מאזורים בשומרון?

3. אם כן – האם התחייבו רשויות או גורמים פלשתיניים לפעול למניעת טרור לאחר הפינוי ומה הם פרטי התחייבותם?

תשובת סגן שר הביטחון מ' גור:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

פריסת כוחות צה"ל במרחב יהודה ושומרון מתבצעת בהתאם לשיקולים מבצעיים וביטחוניים, על-פי הערכת מצב שוטפת; כרגע אין שינוי בהיקף הפריסה במרחב.

ההיערכות באזור מחנה פליטים בלאטה אינה שונה מכפי שהיתה. באזור דיר-בלוט וג'ת אכן בוצעה פריסה חדשה, על-פי השיקולים המבצעיים של המפקדים בשטח.

2. אין פינוי, ולכן התשובה שלילית.

3. ללא כל קשר לנושא השאלתא – הרשות הפלשתינית התחייבה לפעול למניעת טרור בהסכמים החתומים ובהצהרותיה הפומביות, ואלה פורסמו ברבים.

פתיחת השוק הסיטוני בחברון

חבר הכנסת ע' לנדאו שאל את שר הביטחון ביום כ"ט באדר א' התשנ"ה (1 במרס 1995):

נתפרסם, שהצבא עומד לפתוח מחדש את השוק הסיטוני בחברון, הסמוך לשכונת אברהם אבינו. בשוק זה רבו ההתפרעויות וניסיונות הרצח, ורק לפני שבועיים היתה קריאה לג'האד במסגד שבשוק.

ברצוני לשאול:

1. מה הן הסיבות לפתיחת השוק?

2. מה הם האמצעים שהצבא ינקוט כדי להבטיח את ביטחון תושבי המקום?

תשובת סגן שר הביטחון מ' גור:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

צה"ל מתנגד לפתיחתו של השוק במקומו הנוכחי.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לסגן שר הביטחון.

האם סגנית שר התעשייה והמסחר תשיב על כל השאלות, או רק על אלה המופנות אל סגנית השר?

סגנית שר התעשייה והמסחר מ' לובלסקי:

רק על אלה שהופנו אלי.

היו"ר ש' וייס:

אני מבקש אפוא מסגנית שר התעשייה והמסחר להואיל להשיב על שאילתות.

צעצועים מסוכנים

חבר הכנסת א' דיין שאל את שר התעשייה והמסחר ביום ו' באדר ב' התשנ"ה (8 במרס 1995):

חזיזים, נפצים, "פטריוטים" וקפצונים הם צעצועים מסוכנים שילדים רוכשים בחנויות. צעצועים אלה גורמים לפציעות, וחלקם עלול לגרום למוות.

ברצוני לשאול:

1. האם הדברים נכונים?

2. כיצד תימנע הברחתם של צעצועים אלה ארצה?

3. מה ייעשה בנדון?

סגנית שר התעשייה והמסחר מ' לובלסקי:

1. למדינת ישראל אכן מוברחים בכמויות גדולות מאוד צעצועים דמויי טילים, נפצים דמויי עפרונות ומשחקים אחרים המכילים אבק שרפה ונראים כצעצועים תמימים.

צעצועים מסוכנים אלה אסורים בשימוש על-פי צו הפיקוח על מצרכים ושירותים האוסר מכירת צעצועים מסוכנים המיועדים לפורים.

2. בעיית הברחתם של צעצועים אלה ארצה אינה בתחום טיפולו של משרד, אלא בתחומה של רשות המכסים. מבירור שערכתי עולה כי המכס נוקט דרכים מספר למניעת הברחות: אם מצהירים על

הסחורה במכס כעל צעצועים – עורך המכס בדיקה מדגמית הנשלחת למכון התקנים על מנת לראות האם עומדים צעצועים אלו בתקן הישראלי. אם מצהירים על הסחורה במכס כעל ציוד משרדי, עורך המכס בדיקות מדגמיות במכולות ומנסה להיעזר במידע מודיעיני.

3. אכיפת הצו ומניעת השיווק מבוצעות על-ידי חוליות הביקורת של משרד התעשייה והמסחר בכל רחבי הארץ במשך כל השנה עם דגש במבצעי ביקורת מיוחדים בתקופת חג הפורים ויום העצמאות ובתיאום עם משטרת ישראל ועם השלטון המקומי. ביקורות אלה הביאו בעבר לגילויים של אלפי מוצרים האסורים בשיווק, להחרמתם, להשמדתם ולהגשת תביעות משפטיות נגד המשווקים.

מתברר כי חלק מהשופטים מתייחס לעבירות אלה במלוא החומרה על-ידי הטלת קנסות של אלפי שקלים ואף עונשי מאסר על תנאי.

היו"ר ש' וייס:

תודה. האם יש שאלה נוספת לחבר הכנסת דיין? בבקשה.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך, גברתי סגנית שר התעשייה והמסחר. נכון ששאלתי קשורה במכס, אבל אני רוצה לשאול את סגנית שר התעשייה והמסחר מדוע לא יפעיל משרדך את כל אמצעי הפיקוח העומדים לרשותו כדי למנוע את התפשטות הבאת הצעצועים המסוכנים האלה, שכבר גרמו לכך שלא מעט ילדים הגיעו לחדרי מיון של בתי-החולים כשהם במצב קשה ביותר. כדאי אולי להפעיל בעניין גם את העוסקים בהגנה על הצרכן כדי למנוע את התופעה הזו.

ראיתי צעצועים אלה אפילו בבתי-הכנסת בעת קריאת המגילה, והם סיכנו את שלומם של מתפללים רבים.

היו"ר ש' וייס:

תודה. תשובתך, גברתי סגנית השר, עד דקה.

סגנית שר התעשייה והמסחר מ' לובלסקי:

אני מודה לחבר הכנסת אלי דיין. אני חושבת שהנושא רציני מאוד. תודה לאל, עברנו את חג הפורים הזה בשלום. תודה לאל – אף שכמה ילדים בכל זאת נפצעו, ונער אחד עמד בפני סכנה של קטיעת שלוש מאצבעותיו.

אנחנו ממשיכים בפעילות בתחום המודעות וההסברה בכל מקום ומקום.

אדוני היושב-ראש, אני מבקשת רגע הפסקה כדי להביא את התשובה על השאלתא השנייה, שהשארתי על שולחני.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה. השר חריש, מייד נגייס אותך להשיב על שאלתא אחת. נשלים תחילה את המלאכה של הסגנית שלך. אם יש קושי, גברתי סגנית השר, אני מוכן לאפשר לשר חריש להשיב על השאלתא, ואחר-כך להחזיר אותך לדוכן.

סגנית שר התעשייה והמסחר מ' לובלסקי:

כן, בבקשה.

היו"ר ש' וייס:

השר חריש, תואיל בטובך להשיב – לפרוטוקול – על השאלתא של חבר הכנסת.

שיעור המכס על נעלי ספורט מיובאות

חבר הכנסת א' הירשזון שאל את שר התעשייה והמסחר ביום ח' באדר א' התשנ"ה (8 בפברואר 1995):

"מעריב", בגיליונו מיום 3 בינואר 1995, מדווח, כי על נעלי ספורט מתוצרת חוץ מוטל מכס בשיעור של 45%, בנימוק שיש הגנה על התעשייה המקומית.

ברצוני לשאול:

1. כמה מפעלים בארץ מייצרים נעליים כדוגמת אלה שמיובאות מחוץ-לארץ?

2. האם נכונה טענת היבואנים שאין בישראל תעשייה מקבילה וכי הנימוק של ההגנה על התעשייה המקומית אין לו כיסוי?

תשובת שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. ענף נעלי הספורט – בארץ קיימים שבעה מפעלים גדולים או בינוניים ועוד כמה מפעלים קטנים. חלק מהמפעלים ממוקמים באזורי פיתוח. המפעלים מעסיקים יותר מ-500 עובדים.

2. במסגרת מדיניות החשיפה של המשק ליבוא, ירד שיעור המכס על נעלי ספורט מהמזרח הרחוק מ-75% ל-42%. מספטמבר 1998 אמור שיעור המכס להסתכם ב-12%.

כתוצאה מהורדת שיעור המכס נסגרו מפעלים מספר, והאחרים צמצמו את מצבת כוח האדם שלהם.

מול הגברת הייבוא מנסים המפעלים להתאים את עצמם הן על-ידי שיפור בתהליך הייצור והן על-ידי מציאת פלחי שוק מתאימים.

אי-לכך, טענת היבואנים שלא קיימת תעשייה מקומית אינה נכונה.

היו"ר ש' וייס:

סגנית השר, את רוצה אולי שאאפשר לשר המשפטים להשיב על כמה שאלות, ואחר-כך את תשיבי?

סגנית שר התעשייה והמסחר מ' לובלסקי:

כן.

היו"ר ש' וייס:

אדוני שר המשפטים, תואיל להשיב על כמה שאלות רגילות של חברי כנסת.

הטיפול בהפרות סדר של מתיישבים ביש"ע

חבר הכנסת י' לוי שאל את שר המשפטים ביום ח' באדר א' התשנ"ה (8 בפברואר 1995):

בהודעת היועץ המשפטי לממשלה שפורסמה ביום י"ג בשבט תשנ"ה נאמר, כי בפרקליטות המדינה מגובש נוהל לטיפול בהפרות סדר של מתיישבים בישראל בשיתוף צה"ל, המשטרה והשב"כ. כן נאמר, כי בבית-משפט בירושלים מטופלים 60-80 תיקים בגין הפרות סדר כאמור.

ברצוני לשאול:

1. האם הנוהל הנ"ל יופעל כנגד מפגינים יהודים וערבים כאחד?

2. לאיזה צורך שותף גם השב"כ בגיבוש הנוהל הנ"ל, ומה היא טיב מעורבותו?

3. בכמה מקרים מהנ"ל בוצעו ההפרות באזורי יו"ש?

תשובת שר המשפטים ד' ליבאי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. נוהל התיאום בין משטרת ישראל ובין צה"ל לטיפול בהפרות סדר של ישראלים באיו"ש ואזח"ע מגובש על יסוד המלצות ועדת-שמגר כפי שהן באות לכלל ביטוי בדוח הוועדה לחקירת הטבח במערת-המכפלה בחברון.

בעמודים 250-251 לדוח נאמר, בין היתר:

"א) ייקבע בנהלים, כי האחריות והסמכות המלאות לנקיטת הליכי חקירה ומשפט לגבי מתיישבים יהודים וישראלים אחרים, היא של משטרת ישראל. לא יחול שינוי בהסדרים הקיימים בנושא זה, לגבי התושבים האחרים באיו"ש.

ב) מתחייבת הגדרה מדויקת של תפקידי המשטרה לגבי כל התחומים בהם תעסוק וכן הקצאת כוח אדם מספקת.

ג) נוהלי תיאום בין הצבא והמשטרה יבטיחו סיוע צבאי למשטרה, במתן ליווי או בדרך אחרת, ינהיגו זרימה שוטפת של מידע על עבירות וקביעת הסדרים, שיקלו על פעולת החקירה של המשטרה.

ו) הטיפול בחקירות, לרבות ההוראות לגבי סגירת תיק בשל "חוסר עניין לציבור", או מפני שלא נמצאו ראיות מספיקות, ייעשה לפי הקווים המותווים בחוק הנ"ל.

מוצע כי היועץ המשפטי לממשלה יקבע נוהלי תיאום בין המשטרה לבין פרקליטות המדינה ופרקליטות המחוז, שיבטיחו מעקב ופיקוח על הטיפול בתיקים, לרבות פיקוח על כל החלטה בדבר סגירת תיק, הגשת כתבי אישום וניהול הליכי משפט; למטרה זו יקבע היועץ המשפטי לממשלה את הגורם שיקיים את המעקב האמור.

ח) מאחר ואכיפת החוק היא תפקידה המרכזי של המשטרה, והיות שאנשי משטרה מיומנים יותר לטיפול בהפרות סדר, תינתן, במידת האפשר, עדיפות להפעלת המשטרה (לרבות משמר הגבול), במקרים של הפרות סדר של יהודים, במקום להפעיל בנדון חיילים בשירות סדיר או בשירות מילואים".

ממילא מובן שמדובר בהעברת הטיפול בהפרות סדר שנעשות על-ידי ישראלים באיו"ש ובאזח"ע מצה"ל למשטרה. צה"ל ימשיך לסייע למשטרה במילוי תפקידה זה, ולשם כך דרוש נוהל תיאום מדוקדק.

הפרות סדר על-ידי מי שאינו ישראלי מטופלות כבימים ימימה על-ידי צה"ל, וכך יהא גם להבא.

2. מעורבותו של השב"כ בגיבוש הנוהל מסתכמת בהערות מספר שהעיר, וכולן נוגעות למניעת תקלות ביישום הנוהל ולתיאום מרבי בין פעילותו של השב"כ באיו"ש ובאזח"ע לבין פעולות המשטרה וצה"ל שם.

3. רוב רובם של התיקים שנזכרו על-ידי היועץ המשפטי לממשלה בהודעה הנדונה מקורם בתחנות המשטרה של חברון, רמאללה, בית-לחם, יריחו, שכם, ג'נין וטול-כרם. מיעוטם מקורם בירושלים, ברמת-הגולן וכדומה.

מדובר, על כן, בתיקים שמרביתם עוסקת בעבירות שבוצעו על-ידי ישראלים באיו"ש, באזח"ע וביריחו.

התבטאותו של שופט בית-המשפט המחוזי בתל-אביב

חבר הכנסת ס' סלים שאל את שר המשפטים ביום ח' באדר א' התשנ"ה (8 בפברואר 1995):

בעיתון "ידיעות אחרונות" מיום שני, 30 בינואר 1995, פורסמה התבטאותו של שופט בית-המשפט המחוזי בתל-אביב, ד"ר עודד מודריק, בעניין הסכם אוסלו.

התבטאותו של השופט הנ"ל היא התבטאות פוליטית שממנה עולה שהשופט מבקר את הסכם אוסלו.

מצורף העתק הידיעה בעיתון.

ברצוני לשאול:

1. האם ייבדק המקרה הנ"ל?

2. אם אכן הפרסום הנ"ל נכון, מה ייעשה בנדון?

תשובת שר המשפטים ד' ליבאי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

המקרה נבדק בעקבות השאילתא.

הכותרת וכותרת המשנה של הכתבה אינן נכונות. הסכם אוסלו לא הושב על ספסל הנאשמים.

בדברי השופט לא היתה נקיטת עמדה כלשהי בנושא פוליטי. הסכם אוסלו לא נזכר בהחלטת השופט.

השופט לא הגדיר את יחסי מדינת ישראל עם הרשות הפלשתינית באורח כלשהו, כדי שלא להיכנס לסוגיה שבמחלוקת פוליטית.

אין ולא היתה לשופט כל כוונה לביקורת שלילית או חיובית לגבי מערכת יחסים זאת. אדרבה, השופט נמנע במוצהר מלהיכנס לדירה הפוליטית.

ידיעה על העמדת מפקד מרחב דן במשטרה לדין

חבר הכנסת ע' לנדאו שאל את שר המשפטים ביום כ"ב באדר א' התשנ"ה (22 בפברואר 1995):

במקומון "על השרון" מיום י"ג בטבת התשנ"ה, 16 בדצמבר 1994, דווח, כי המחלקה לחקירות שוטרים הודיעה במכתב מ-2 באוקטובר 1994 למתלונן, כי מפקד מרחב דן במשטרה יועמד לדין משמעתי על תלונה של אלימות קשה נגד קטין.

רצוני לשאול:

1. האם הועמד תת-ניצב י"ר – שמו המלא מופיע במקור – לדין? אם כן – מתי, ואם לא – מתי יועמד לדין?

2. מדוע הוא יועמד לדין משמעתי ולא לדין פלילי?

תשובת שר המשפטים ד' ליבאי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מנהל המחלקה לחקירות שוטרים הודיעני, כי בתאריך 22 בספטמבר 1994 הועבר תיק החקירה למחלקת המשמעת במשטרת ישראל כדי להעמיד לדין משמעתי, בפני בית-דין למשמעת, את תת-ניצב יעקב רז, מפקד מרחב דן – כתוארו אז.

תיק החקירה הוחזר למחלקה לחקירת שוטרים להשלמה, שבוצעה, והוחזר למחלקת המשמעת בחודש ינואר 1995. היו עדים מספר לאירוע שלא אותרו בשלבי החקירה הראשונים. כמו כן היו עדים שאף לא אחד מהם יכול היה לומר שהקצין שהפעיל כוח היה תת-ניצב רז; פרטים אלה הושלמו בחקירה הנוספת.

תשובה מוסמכת באשר למועד העמדה לדין צריכה להינתן מטעמה של משטרת ישראל.

2. ההחלטה להעמיד את הקצין לדין משמעתי ולא פלילי נבעה מהעובדה כי היה מדובר בשימוש בכוח במסגרת תפקיד, באירוע שבו התעורר צורך לשימוש בכוח, אך במקרה של הקצין הנ"ל חרג הכוח שבו נעשה שימוש מן הסביר בנסיבות המקרה.

אירועים בנסיבות שכאלה מופנים בדרך כלל למישור המשמעתי ולא הפלילי.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לשר על המאמץ.

גברתי סגנית השר, מה המצב?

דוד צוקר (מרצ):

זו היתה ההופעה הקצרה ביותר – – –

היו"ר ש' וייס:

לא. הופעתו של השר חריש לפני דקה היתה עוד יותר קצרה.

רחבעם זאבי (מולדת):

האם אפשר להציע, שחבר כנסת ששואל שאילתא ואינו נוכח כאן בזמן מתן התשובה, מוחקים עוד שאילתא שלו?

היו"ר ש' וייס:

לא הייתי רוצה להפריז בעניין זה. אם הוא לא נוכח, הוא מפסיד את התשובה על השאילתא שלו. וזהו.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — — וכל העם רואה אותו.

היו"ר ש' וייס:

העם רואה אותנו כפי שהננו. הוא לא רואה רק אותנו, הוא רואה גם כל אחד בנפרד. אני מקווה גם שהוא שופט כל אחד בנפרד, ולא בקבוצות.

סגנית השר, מה המצב?

סגנית שר התעשייה והמסחר מ' לובלסקי:

אני מוכנה.

היו"ר ש' וייס:

עכשיו תואיל בטובה סגנית שר התעשייה והמסחר להשיב על שאילתא מס' 4657 של חבר הכנסת אלי דיין.

שיווק "בומים" הנושאים טקסטים וציורים עם רמזים מיניים

חבר הכנסת א' דיין שאל את שר התעשייה והמסחר ביום י"ג באדר ב' התשנ"ה (15 במרס 1995):

פורסם כי משווקי ה"בומים" החלו לשווק בשבועות האחרונים "בומים" גסים הגובלים בפורנוגרפיה.

ברצוני לשאול:

1. האם הדברים נכונים?

2. כיצד ייתכן שילדי ישראל ייחשפו למשחקים מסוג זה?

3. מה יעשה משרד התעשייה והמסחר בנדון?

סגנית שר התעשייה והמסחר מ' לובלסקי:

1. אכן, לאחרונה הגיעו למשרד התעשייה והמסחר פניות של הורים אשר התלוננו על "בומים" הנושאים טקסטים וציורים עם רמזים מיניים.

בבדיקה שערכו מבקרי משרד התעשייה והמסחר ממחוז תל-אביב במפעל באור-יהודה התברר, כי אותם "בומים" גסים שווקו במשך פרק זמן קצר ובכמות של 600 יחידות, וכי הפצתם הופסקה בשל רגישות הציבור לנושא זה.

2. מצב זה אפשרי מכיוון שעל-פי התקנות הקיימות כיום במסגרת חוק הגנת הצרכן מתייחס האיסור לפרסומת בלבד, מבלי שיהיה פירוט אם הכוונה לפרסומת על משחקים או בכתבי עת או על מחברות, וקיים לפיכך קושי גדול יותר לאכוף החרמה או הפסקת ייצור ושיווק בגין שימוש ברמזים מיניים.

3. מתוקף תפקידי, הטלתי על הממונה על הגנת הצרכן להכין תקנות מרחיבות במסגרת חוק הגנת הצרכן או בכל דרך אחרת, אשר אוסרות להפיק משחקים לילדים שעל גביהם או באמצעותם מועברים רמזים מיניים.

כמו-כן פועלים פקחי המחוזות השונים של משרד התעשייה והמסחר על מנת לדאוג כי ה"בומים" הגסים לא יופצו בקרב הציבור הרחב.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לסגנית השר. שאלה נוספת לחבר הכנסת אלי דיין, בבקשה.

אלי דיין (העבודה):

תודה רבה לגברתי סגנית שר התעשייה והמסחר. בהזדמנות זו אני רוצה לשבח את הכנסת שקיבלה השבוע החלטה בנושא הפורנוגרפי שקיים גם בעיתונות שנחשבת לשמרנית. אי-אפשר היום להכניס עיתון הביתה. והנה אנחנו רואים עכשיו את הנושא הזה גם במשחקים. אני חושב שבנושא זה יש הידרדרות, ואני רוצה לפנות לסגנית השר בשאלה, מדוע לא יעשה המשרד איזשהו מאמץ גדול יותר כדי למנוע את התופעות החמורות האלה שמשחיתות את המוסר ואת הנוער?

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לך מאוד, חבר הכנסת אלי דיין. גברתי סגנית השר.

סגנית שר התעשייה והמסחר מ' לובלסקי:

אני בהחלט מחזקת את הגישה של חבר הכנסת אלי דיין. לצערי, מנוצלים ילדים באמצעות כל המשחקים החדשניים, כביכול, שיש בהם כל מיני רמזים מיניים. אני מקווה שגם במסגרת השינוי שנעשה בחקיקה נוכל יותר לאכוף את החוק על מנת למנוע זאת. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לך מאוד.

הצעת חוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה-1995

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה, ומייד אבהיר מה קרה כאן. אנחנו עוברים עכשיו להצבעה בלבד על הצעת חוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה-1995, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. אתמול נערכה הצבעה על החוק הזה בקשר ישיר לדברי ההסבר וכן הלאה, והיתה טענה של חבר הכנסת מיכאל איתן שחסרו 20 שניות להמתנה של חמש דקות מזמן הצלצול להצבעה. אני לא ניהלתי את הישיבה.

ענת מאור (מרצ):

ארבע שניות.

היו"ר ש' וייס:

סגני החליט לבטל את ההצבעה ולערוך אותה היום. אני רוצה למסור הודעה – ההחלטה של סגני אתמול תקפה, כי הוא, ביושבו כאן, כיושב-ראש הישיבה, יש לו כל הסמכויות של היושב-ראש. אני קובע שהיא לא תקדימית. אנחנו קיימנו דיון בנשיאות, פעמיים, והחלטנו שביטול הצבעה הוא מעשה פרלמנטרי כל-כך מכריע שאי-אפשר לעשותו. אשר על כן, מה שהיה – אני אכבד. אנחנו נקיים שוב דיון בנשיאות בשבוע הבא ונקבע כללים.

רחבעם זאבי (מולדת):

הנושא לא מופיע בסדר-היום.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

על מה מצביעים?

היו"ר ש' וייס:

הנושא מופיע על הלוח, ואם הוא לא הונח על שולחנכם, זה לא בסדר. חבר הכנסת צוקר יסביר בקיצור מה אנחנו עומדים לעשות כאן.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אדוני היושב-ראש, על בסיס הצעת חוק ממשלתית אנחנו מכוננים מרכז לגביית קנסות שיעסוק בגביית קנסות מכל הרשויות הממשלתיות, כדי להבטיח שמי שבית-המשפט או רשות אחרת הטילו עליו קנס, המדינה גם תקבל את הסכום הזה לרשותה. זאת הצעת החוק. טענו שם, נדמה לי, באופן מלא – – –

אברהם רביץ (יהדות התורה):

--

היו"ר ש' וייס:

לא נקיים את הדיון שוב.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

הכסף משמש לטובת מערכת מינהל בתי-המשפט.

עם זאת, אני רוצה להוסיף, החלטתו של היושב-ראש אתמול לא היתה תקדימית.

היו"ר ש' וייס:

לא היתה תקדימית. אני מבטל את התקדימיות.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

הוא שאמרתי. עצם הבקשה בגין 20 שניות היא דוגמה מובהקת לאי-יכולת להבחין בין טפל לעיקר. הבקשה היתה קנטרנית, לא רצינית, חבל שהיא הועלתה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. חברים, אני לא מגיב על כך. חבר הכנסת מיכאל איתן איננו באולם. אני לא הייתי אתמול. חבר הכנסת צוקר, בוא לא נסתבך. חשוב מאוד שחמש דקות יהיו חמש דקות; נקודה. זה פותח, חלילה, פתח להמעדה, אם מקדימים, כמו במקרה שמאחרים. אם מקדימים, זה עוד יותר גרוע. כבר היה לנו מקרה עם המקדימים פה. אני לא רוצה לדון איש לכף זכות או לכף חובה.

אני קובע – א. שאני מכבד את החלטת סגן היושב-ראש מאתמול; ב. שהיא לא תקדימית.

אדוני שר המשפטים, לפני ההצבעה רצית להוסיף מלה, בבקשה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לגופה של הצעת החוק שבפניכם, הפקת לקחים לפי בקשת נשיא בית-המשפט העליון ומבקרת המדינה לאור דוח שכתבה, ועל-פיו קנסות שמוטלים על תאגידים

וחברות אינם משולמים כי אין אפשרות באופן אוטומטי להטיל עונש מאסר חלופי בשל אי-תשלום קנס על תאגיד. גם קנסות אחרים לא כובדו. כהפקת לקחים הביאה הממשלה הצעת חוק שעובדה בוועדת החוקה, חוק ומשפט.

אני מבקש שלמען שלטון החוק יתמכו כולם בהצעה. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני גם רואה שאין הסתייגויות לחוק. כנראה זה מוסכם. חברי הכנסת, נא לשבת. חבר הכנסת שפי, סליחה שאני קורא לכם בשמות, אני עשיתי שגיאה לפני יומיים והערתי הערה לחברתי סגנית היושב-ראש ענת מאור והיא נשמעה צינית, ואני חוזר בי. כוונתי היתה תמה לחלוטין.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שנייה. מכיוון שאין הסתייגויות, אני מבקש שהכנסת תצביע בקריאה שנייה מן הסעיף הראשון עד הסעיף האחרון, כולל. סעיפים 1 עד 14 בקריאה שנייה. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 1

בעד סעיפים 1-14 – 35

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 1-14 נתקבלו.

היו"ר ש' וייס:

35 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע שהצעת החוק עברה בקריאה שנייה.

חברי הכנסת, אנו מצביעים על הצעת חוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה–1995, בקריאה שלישית. בבקשה.

הצבעה מס' 2

בעד החוק – 33

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה-1995, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

33 תומכים, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע, שהחוק אושר בקריאה שלישית, ואנחנו עוד מעט נחתום עליו.

הצעה לסדר לשר המתאם, בבקשה, במסגרת זכות שר להתערב בכל שלב של דיון ובין השלבים.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני, כחבר כנסת.

אדוני היושב-ראש, היום מתקיים משחק כדורגל מכריע בין נבחרת ישראל לבין נבחרת צרפת. בקשתי היא, שתאפשר לאלה שרוצים לנסוע שיוכלו להגיע, ולכן שסדר-היום של הכנסת יתאים את עצמו למועד שבו ניתן להגיע בנסיעה לא מהירה מכאן לרמת-גן.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, בתשובה על פנייתו של השר שחל, הרי תשובתי: אני הולך להציע הצעה קונסטרוקטיבית – א. אני מבקש מן המשטרה לעשות הקלות בתנועה, כדי שחברי הכנסת וכל הציבור יוכלו להגיע; ב. אני רוצה לאחל לנבחרת ישראל, בשם הכנסת, איחולי הצלחה, ואנחנו נשמח בניצחונה; ג. כל חבר כנסת שיש לו הצעות רגילות, אם הוא בהתנדבות רוצה לא להשתמש בהן היום – אין בעיה, כי הן זכותו ורכושו; ד. הצעות דחופות לסדר-היום איננו מעבירים בשום אופן משבוע לשבוע, ואתם יודעים גם למה. לגבי ההצעות הרגילות לסדר-היום – אני לא מבטיח שהן תידונה בשבוע הבא, אבל הן נשארות כנכס של הסיעה ושל חבר הכנסת. נתממן אתן בשנה הקרובה; ה. בואו נקצר בדיבורים, גם יושבי-ראש הישיבות וגם החברים. אני מקווה שנצליח.

הצעת חוק המפלגות (תיקון – הגדרת מפלגה), התשנ"ה-1994

(הצעת חבר הכנסת ר' נחמן)

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להמשך סדר-היום. ננסה להריץ אותו. הצעת חוק המפלגות (תיקון – הגדרת מפלגה), התשנ"ה-1994, של חבר הכנסת רון נחמן; הצעת חוק מס' ב'שסו. בבקשה, כבודו. אולי במקום עשר דקות תדבר חמש דקות ונגיע לכדורגל. תדבר כמה שפחות. אני אציע את זה לכל חברי הכנסת היום, כהמלצת השר המתאם, השר שחל.

רון נחמן (הליכוד):

מי ישיב לי?

היו"ר ש' וייס:

ישיב לך שר המשפטים, והוא עמנו.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, שר המשפטים, הצעת החוק שלי המונחת בפני הכנסת – הצעת חוק המפלגות (תיקון – הגדרת מפלגה). בסעיף 1 לחוק המפלגות, התשנ"ב-1992, אחרי "לייצוגם בכנסת", יבוא "או בהסתדרות הכללית של העובדים בארץ-ישראל ומוסדותיה".

דברי ההסבר: בחוק המפלגות נקבע כי חבר מפלגה מסוימת לא יהיה חבר במפלגה אחרת. אין המצב כך בהסתדרות ובמוסדותיה, וייתכן מצב שבו חבר מפלגה מסוימת בכנסת יהיה חבר במפלגה אחרת בהסתדרות. דבר זה אינו רצוי מאותן הסיבות שהוא נפסל בחוק המפלגות.

הצעת חוק זו באה למנוע מצב שבו אדם חבר במפלגות שונות במוסדות שונים, ועל-ידי כך לשמור על טוהר המידות הפוליטיות. הצעת החוק הזאת אף תכפיף את מוסדות ההסתדרות לביקורת מבקרת המדינה בעניין מימון המפלגות, דבר שאינו קיים כיום, שכן בחוק מימון מפלגות מדובר על מפלגה כהגדרתה בחוקה של המפלגות.

אדוני היושב-ראש, הצעת החוק שהבאתי היום בפני הכנסת מדברת על כך שמזכיר ההסתדרות היום, היושב בסיעת רם, הוא בעצם – – –

היו"ר ש' וייס:

יושב-ראש ההסתדרות.

רון נחמן (הליכוד):

יושב-ראש ההסתדרות, היושב בסיעת רם, הוא בעצם חבר מפלגת העבודה בכנסת, שיושבת בהסתדרות בסיעה אחרת. גזבר ההסתדרות יושב בכנסת בסיעת מרצ, ובהסתדרות – בסיעת רם. יושב-ראש האיגוד המקצועי בהסתדרות יושב בסיעת רם, ובכנסת – במפלגת העבודה. אני שואל שאלה פשוטה: אם אתה חלק מהמפלגה ואתה מדבר על טוהר מידות פוליטי, תלך למפלגת העבודה בהסתדרות, תייצג אותה בהסתדרות, תקים לך את סיעת מרצ בהסתדרות, תייצג אותה בהסתדרות – – –

חגי מירום (העבודה):

יש גם תכלת-לבן.

רון נחמן (הליכוד):

סיעת תכלת-לבן היא סיעת הליכוד. ואני אומר לך כרגע את דעתי: אם סיעת תכלת-לבן לא תוכר באותה מידה כמו מפלגת רם, הדין הזה יחול גם עליה.

היו"ר ש' וייס:

הרשימה של ידידנו ראש עיריית ירושלים בעירייה היא "ירושלים" או הליכוד?

רון נחמן (הליכוד):

היא ליכוד.

אדוני היושב-ראש, היות שהתערבת בתפקידך כיושב-ראש בשאלה – – –

היו"ר ש' וייס:

זו שאלה, והיא לא קנטרנית.

רון נחמן (הליכוד):

אני חושב שברשויות המקומיות יש כללים של מפלגות או של רשימות שהן עצמאיות, ואם אתה שואל אותי כראש רשות מקומית – אני חושב שזה פסול. אני אומר את זה כראש רשות מקומית: אין רשימה כזאת, עצמאית, אלא אם כן תגיד שאין יותר רשימות מפלגתיות.

היו"ר ש' וייס:

אתה עקבי.

רון נחמן (הליכוד):

בעניין הזה אני הולך לאורך כל הדרך כך, ישר. אתה לא יכול להחזיק את המקל בשני הקצוות. איך היה כתוב פעם – "מפא"י ולא מפלגתיים". מה פירוש "לא מפלגתיים"? לכן, אדוני היושב-ראש, אם ללכת לפי אמת מידה כזאת, כל הדרך צריכה להיות באותו הקו.

לגבי תכלת-לבן שבליכוד – הגוף הזה לא מורכב ממרצ, מפורשי מפלגת העבודה, מש"ס, מכל מיני מפלגות אחרות. זה גוף ידוע, שהקימה אותו המפלגה הזאת. יש שוני, אבל אני לא רוצה להיכנס כרגע להצעה, כי אמרתי את הכלל, אדוני היושב-ראש; והכלל הוא: לא יכול להיות מצב שבו חבר כנסת ממפלגה אחת יהיה גם חבר כנסת במפלגה אחרת בהסתדרות. אותו דבר גם בגופים הלאומיים, הסוכנות.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אפשר לשאול אותך שאלה?

רון נחמן (הליכוד):

כן.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

נגיד שאני חבר בהסתדרות המהנדסים והיושב-ראש הוא ממפלגה מסוימת, רשימה מסוימת, הוא לא ממפלגתי, והוא מוצא חן בעיני. למה שלא אצביע עבורו? אני לא מבין את ההיגיון הדמוקרטי.

רון נחמן (הליכוד):

חבר הכנסת רביץ, אני אסביר את ההיגיון הדמוקרטי. במסגרת מימון המפלגות לכנסת אתה עובר סדרה של מדורי גיהנום, שאומרים שאתה לא בסדר שאתה לוקח כספי הציבור, ואתה יודע את כל הדברים הללו. אתה עובר מסכת של סדרת חינוך בוועדת הכספים ובמליאת הכנסת בנושא מימון המפלגות. בהסתדרות אין דבר כזה, אין אותם כללים כמו בכנסת. אתה רואה מה קורה היום בהסתדרות, והשאלה שאני מציג אותה כאן היא שאלה מוסרית, היא שאלה של טוהר מידות פוליטי: האם מי שיושב על ספסלי מפלגה אחת כאן יכול לשבת על ספסלי מפלגה אחרת בגורם שהוא – כך אני רואה את ההסתדרות – מדינה ב'?

אברהם רביץ (יהדות התורה):

למה לא?

רון נחמן (הליכוד):

לדעתי לא, לדעתך כן.

אני מעלה את הצעת החוק הזאת כדי להגיע למצב שבו המפלגה ששליחיה נמצאים בכנסת תשלח את הנציגים שלה להסתדרות ולא יהיה פיצול אישיות כזאת שיביא לפגם, שלפי דעתי הוא פגם מהותי בטוהר המידות הפוליטי. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה, חבר הכנסת רון נחמן. שר המשפטים, תשובתך, בבקשה. אחר כך תהיינה שאלות ותשובות לשר התחבורה.

שר המשפטים ד' ליבאי:

נכבדי יושב-ראש הכנסת, חברי הכנסת, ביקשתי את הערותיו של רשם המפלגות לגבי הטענה שהועלתה פה, וכך הוא כותב לי: על-פי דברי ההסבר להצעה היא נועדה למנוע "מצב בו חבר מפלגה מסוימת בכנסת יהיה חבר במפלגה אחרת בהסתדרות". תכלית זו אינה מצריכה כלל חקיקה, שכן ככל שב"מפלגה" המדובר, היא מושגת כבר כיום מכוחם של סעיף 15 לחוק המפלגות האוסר על אדם להיות רשום "ביותר ממפלגה אחת", וסעיף 11 לאותו חוק האוסר על "חבר בני אדם שלא נרשם בפנקס המפלגות" לשאת "שם הכולל את המלה 'מפלגה'". האיסורים הללו הם חד-משמעיים ומקיפים את כלל חבריה של המפלגה באשר הם שם ואת כלל פעילויותיה בכל תחומי עיסוקיה ושלוחותיה, וההסתדרות הכללית של העובדים בכלל זה.

אשר לבקשה לתקן את החוק ולשנות את הגדרת "מפלגה" – זה עניין מאוד מאוד בעייתי, עם השלכות, ואני לא חושב שהמציע חשב על כל ההשלכות האפשריות. כיום מגדירים "מפלגה" כ"חבר בני אדם שהתאגדו כדי לקדם בדרך חוקית מטרות מדיניות או חברתיות ולהביא לייצוגם בכנסת על ידי נבחרים"; ולכך משמעות רבה – "להביא לייצוגם בכנסת על-ידי נבחרים". אם קנה המידה למפלגה יכול להיות גם ייצוג בגורמים אחרים, כולל בארגונים וולונטריים, אנחנו מתחילים בדבר שאינני יודע היכן הוא יסתיים – כי היום מישהו יציע לראות בגוף וולונטרי כמו ההסתדרות חלק מהגדרת מפלגה; מחר ישאלו – אם זה ההסתדרות הכללית, מדוע לא ארגוני עובדים אחרים; מחרתיים יאמרו שגם זה ייצוג בגופים אחרים. וכבר העיר פה חבר הכנסת רביץ – למה לא ייצוג בלשכת המהנדסים, ואני אשאל למה לא ייצוג בלשכת עורכי-הדין, ומישהו אחר ידבר על לשכת שמאים, או אינני יודע היכן.

זו החלטה מאוד מאוד עקרונית, ואני לא מציע שנשנה סדרי בראשית בעניין מהי מפלגה, מה עיקר ייעודה. אם מפלגה מחליטה גם להתמודד במקום אחר, זה עניינה של אותה מפלגה, ואנחנו לא ננהל את ענייני המפלגה באמצעות חוקים.

אני חושב, שבחוק המפלגות קיימת שורה של הוראות שאינן מתיישבות רעיונית עם האפשרות להחילן בחוק על גופים וולונטריים, דוגמת ההסתדרות הכללית, כשהם חופשיים מעצם מהותם להתוות את דרכם שלהם כחפצם.

לכן, אני מציע שלא להיגרר אחרי ההצעה ולהסיר אותה מסדר-היום. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים להצבעה, אלא אם כן אתה רוצה לשכנע שכנוע חוזר, חבר הכנסת רון נחמן. תעשה את זה תמציתי, חזק וקצר.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני שר המשפטים, אני מודה לך על דבריך. אבל, לצערי, בחוק המפלגות הנוכחי ובכל ההגדרות האחרות אין פתרון לסיטואציה הבלתי נכונה שנוצרה היום, והיא שבהסתדרות הוקמה סיעה על-ידי חברי כנסת ששייכים לסיעה שלך בכנסת. אני חושב, שאנחנו, שמדברים על טוהר מידות פוליטי, צריכים להציג בפני הציבור, באופן גלוי וחד-משמעי, את עמדתנו, שלא יכול להיות שאדם שנבחר מטעם מפלגה אחת ישב על כיסא אחר במקום אחר מטעם מפלגה אחרת.

זה מצב בלתי מוסרי, בלתי תקין, לפי דעתי, והוא נוצר בגלל אילוצים פוליטיים פנימיים של מפלגה זו או אחרת, מצב שבו מנסים לטהר שרץ. אני חושב, שהדבר הזה איננו נכון, הדבר הזה הוא בר-תיקון, חייב תיקון.

אני מצפה ממך, כשר המשפטים, אם אתה חושב שיש אפשרות להביא ליישור ההדורים בין שני המישורים הללו בדרך חוקית אחרת, הייתי רוצה לשמוע זאת בדבריך; אבל לא שמעתי, לצערי, אף מלה בעניין הזה.

אני חושב, שכל המאמצים שנעשו על-ידי מפלגת העבודה היום – ואני מניח שאתה ישבת במפלגת העבודה באותו פורום שנתן, לפחות, את ההנחיות המשפטיות כיצד לשלוח להם את המכתבים, להחזיר אותם למפלגה, ולעשות אותם מחדש חברינו למפלגה כאן. אז האיש ברחוב שואל את עצמו אם האיש הזה והזה הוא חבר מפלגת העבודה או שהוא חבר מפלגה אחרת. ואם תיקח את הכלל הזה תגיע לאנרכיה בכל המערכות שבהן אתה רוצה לשמור, ודווקא בעידן הפריימריס, גם על מצבה של המפלגה במצב של בחירות פתוחות. אנחנו מדברים היום על כך שהזיקה בין החברים למפלגה הולכת וקטנה.

אדוני היושב-ראש, שמעתי הרבה דברים בוועדת החוקה ומחוצה לה, על כך שאנחנו צריכים דווקא לחזק את המפלגות ואת המשמעת הזאת כדי לא להביא לאנרכיה.

מה שאני מציע זו התחלת הדרך, ואני מצפה ממך, כשר המשפטים, שתתמוך בהצעתי כדי למנוע את הכפילות הזאת, שלפי דעתי אין לה מקום במשטר דמוקרטי מתוקן.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת רון נחמן.

אנחנו עוברים להצבעה.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 14

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 27

נמנעים – אין

ההצעה להסיר את הצעת חוק המפלגות (תיקון הגדרת מפלגה), התשנ"ה–1994,

מסדר-היום נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

14 תומכים, 27 מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע, שהצעת החוק הוסרה מסדר-היום.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

אני מזמין את שר התחבורה להשיב על שאלות רגילות. בבקשה, אדוני.

שר התחבורה י' קיסר:

כידוע לכם, אני מחליף את שר התיירות ושר הפנים.

היו"ר ש' וייס:

כן, כאן כתוב שהשאלתא הופנתה אל שר הפנים.

תשלום עבור צריכת מים למקוואות

חבר הכנסת ר' פנחסי שאל את שר הפנים ביום א' באדר א' התשנ"ה (1 בפברואר 1995):

מצורף חשבון מים של מקווה בירושלים, שעל-פיו על כל מטר מעוקב משולם סך של 3.10 ש"ח, וכן 1.517 ש"ח כאגרת ביוב. יציין, כי מדובר במקווה שאינו מקבל כל סיוע ממשלתי או עירוני.

ברצוני לשאול:

1. מדוע אגרת הביוב כה גבוהה?

2. הייקבע תעריף נמוך מזה?

שר התחבורה י' קיסר:

אני משתדל להיות בקיא בחומר, ואשתדל לעשות כמיטב יכולתי.

1. אגרת הביוב הנגבית מהגוף עבור המקווה היא בהתאם לאגרות הנגבות מכל גוף אחר, לא חשובה המטרה של הגוף שבו מדובר.

2. בתי-המרחץ גובים דמי כניסה, ובהתאם לכך ועל-פי הדין אין הבדל מיהו הצורך את המים ומיהו המשתמש בשירותי הביוב של העירייה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת פנחסי. בבקשה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אדוני השר, אומנם אתה ממלא-מקום שר הפנים ושאלתי היתה מופנית לשר הפנים, שגם הוא חדש בתפקיד. אני הגשתי את השאילתא כחבר ועדת הכספים. הביאו לפנינו את תעריפי המים לחקלאות ולתעשייה. תעריפי המים לחקלאות הם בסביבות 50 אגורות למטר מעוקב, ולתעשייה בסביבות 90 אגורות. אם כן, לא יעלה על הדעת שתעריפי המים למקוואות – תקרא לזה תעשייה או חקלאות, אבל בכל אופן זה לא שימוש ביתי רגיל. אם מטילים על זה אגרה של 3.10 שקלים, ונוסף על זה תעריף ביוב, זה תעריף גבוה מאוד, ואני חושב שהגיע הזמן לחשוב על כך ולשנות את התעריף.

היו"ר ש' וייס:

תודה. כבוד השר, תשובתך.

שר התחבורה י' קיסר:

כמי שמעורה בדברים האלה אני יכול להשיב לך לפי תחושתי ולא תשובה מוסמכת. יש הבדל בין שימוש במים לחקלאות לבין צרכי ציבור בתחומים העירוניים ששם מחיר המים שונה מאשר מחיר המים לצרכים חקלאיים.

רפאל פנחסי (ש"ס):

שר התחבורה י' קיסר:

חבר הכנסת פנחסי, עשה חסד עמדי. אני אעביר את הסיפא של השאילתא לנוגעים בדבר, וחזקה על שר הפנים שהוא יענה לך לא כשר התיירות אלא כשר הפנים.

הקמת בית-כנסת במעלה-אדומים

חבר הכנסת ש' בניזרי שאל את שר הפנים ביום א' באדר א' התשנ"ה (1 בפברואר 1995):

מצורף קטע מהמקומון "ירושלים", מיום 25 בנובמבר 1994, ועל-פיו "יש סעיף בחוק העזר העירוני לפיו לא תורשה הקמת בית-כנסת בשכונה זו" – מעלה-אדומים.

ברצוני לשאול:

1. האומנם כן?

2. אם כן – האם ישונה סעיף זה בחוק העזר?

תשובת שר התחבורה י' קיסר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. למשרד הפנים לא ידוע על חוק עזר כזה. אני לא מתאר לעצמי תשובה כזאת, במיוחד מפני שראש העיר של מעלה-אדומים, כשריאל, הוא איש דתי.

היישובים אל-עריאן, אל-ח'וואלד, דמידה ועין-חוד

חבר הכנסת ס' סלים שאל את שר הפנים ביום ח' באדר א' התשנ"ה (8 בפברואר 1995):

בישיבתה מיום 2 בינואר 1995 החליטה הממשלה להכיר ביישובים אל-עריאן, אל-ח'וואלד, דמידה ועין-חוד.

ברצוני לשאול:

1. מה עושה הממשלה על מנת להוציא לפועל את החלטתה זו?

2. מה הן התוכניות והתקציבים אשר מייעדת הממשלה לפיתוח התשתיות הבסיסיות ותוכניות המתאר של היישובים הנ"ל?

תשובת שר התחבורה י' קיסר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. ליישובים המוזכרים בשאלתא הוכנו תוכניות ומצבן כרגע כדלהלן: אל-עריאן – הוכנה תוכנית שמומנה על-ידי משרד הפנים, אושרה וקיבלה תוקף. אל-ח'וואלד – הוכנה תוכנית, והיא נדונה בוועדה המקומית לתכנון ולבנייה – זבולון. דמידה – הוכנה תוכנית על-ידי המועצה האזורית משגב, והיא נדונה בוועדה המחוזית – מחוז הצפון. עין-חוד – הוכנה תוכנית על-ידי משרד הפנים, והיא מוכנה להגשה לוועדה המקומית.

אשר לנושא התקציב – הועמדו תקציבים בהתאם לצרכים הקשורים ביישובים הללו. את פירוט התקציבים אפשר להעביר לחבר הכנסת הנכבד במכתב, מכיוון שמדובר בפרטי פרטים. משרד הפנים ישמח לשלוח את פירוט התקציב, שהרי אני מוגבל בזמן מתן התשובה.

ייעוץ משפטי בעיריית קריית-ביאליק

חברת הכנסת נ' בלומנטל שאלה את שר הפנים ביום ו' באדר ב' התשנ"ה (8 במרס 1995):

חברים במועצת עיריית קריית-ביאליק טוענים, כי היועץ המשפטי לעירייה נמנע מלהגיש להם ייעוץ משפטי, וזאת בניגוד להנחיות היועץ המשפטי לממשלה והממונה על המחוז במשרד הפנים.

כמו כן נטען, כי עורך-דין אינו מחווה דעתו בסוגיות משפטיות וחילוקי דעות המתעוררים בישיבות המועצה אלא אם כן הורה לו ראש העירייה לעשות כן.

ברצוני לשאול:

1. מה יעשה משרד הפנים כדי שהיועץ המשפטי בעיריית קריית-ביאליק יפעל בהתאם להנחיות היועץ המשפטי לממשלה?

2. האם יודע משרדך על מקרים דומים ברשויות נוספות, ומה נעשה בנדון?

תשובת שר התחבורה י' קיסר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. ככלל, אין משרד הפנים נוהג לענות תשובה על שאילתא הנוגעת לאדם מסוים מבלי שלאותו פלוני ניתנה קודם לכן זכות התגובה, ועד כה לא נתקבלה תגובתו של ראש הרשות המקומית.

על חברי המועצה לפנות לממונה על המחוז בנושא השאילתא של מתן ייעוץ משפטי. הממונה על המחוז יורה לראש הרשות – ובאמצעותו ליועץ המשפטי של הרשות – איך עליו לנהוג, בהתאם לנסיבות.

מעמדו המוניציפלי של היישוב קריית-ספר

חבר הכנסת מ' גפני שאל את שר הפנים ביום י"ג באדר ב' התשנ"ה (15 במרס 1995):

באזור מודיעין קיים יישוב הקרוי קריית-ספר, ובו יותר מ-1,000 משפחות, כן ירבו.

ברצוני לשאול:

1. מה הוא מעמדה המוניציפלי של קריית-ספר?

2. האם תאפשר הממשלה לתושבים לבחור, בשלב כלשהו, את הנהגת היישוב?

3. אם כן – מתי?

שר התחבורה י' קיסר:

1. היישוב המכונה קריית-ספר המצוי בתחום יהודה ושומרון הוא חלק בלתי נפרד מהיישוב מתתיהו.

2. ועדה שהוקמה על-ידי מנכ"ל משרד הפנים לבחינת כינון מועצה מקומית ביישוב בשם קריית-ספר – מתייחס לשכונה קריית-ספר ולשכונה רמת-מודיעין שביישוב חשמונאים, וזה בהתאם לקריטריונים.

3. עם סיום הדיון בנושא יוחלט בהתאם.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לך מאוד. שאלה נוספת לחבר הכנסת גפני, בבקשה.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אני מודה לך על תשובתך. אני רוצה להסב את תשומת לבך – מדובר ביישוב שהוא בעצם יישוב עירוני לחלוטין. מדובר על 1,000 משפחות, כן ירבו, שמתגוררות שם – עם החלטות, עם הכול. יש בעיה עם השירותים המוניציפליים, יש בעיה עם השירותים האלמנטריים שהתושבים צריכים לקבל. צריך לתת את הדעת על העניין הזה – כמו שנהוג בכל המקומות, לתת ליישוב מעמד מוניציפלי בהתאם למספר התושבים שם. תודה רבה.

שר התחבורה י' קיסר:

אין לי אלא לחזור על הסיפא של תשובתי, כיוון שהעניין נמצא בטיפול ואמרתי שמנכ"ל משרד הפנים אכן הקים ועדה לבחינת הנושא; לא יקימו מועצה מקומית אלא בהתאם לקריטריונים. כשהוועדה הזאת תסיים את תפקידה נשמע על כך, ויכול להיות שהיא תקבל את מה שאתה מבקש. אם לא, תהיה לך הזדמנות לשוב ולשאל שנית, והפעם את שר הפנים.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

הצעת חוק להסדר עדיפות שירותי התחבורה הציבורית, התשנ"ה-1994

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום. אני מזמין את יושב-ראש ועדת הכלכלה של הכנסת, חבר הכנסת גדעון פת, להביא לפנינו הצעת חוק להסדר עדיפות שירותי התחבורה הציבורית, התשנ"ה-1994, של קבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק ב'תו. בבקשה.

גדעון פת (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, נושא הסדר עדיפות לשירותי התחבורה הציבורית, מוטב שלא היה נזקק להצעת חוק פרטית המוגשת כאן היום במשותף על-ידי חבר הכנסת אלי דיין ואנוכי.

ממשלות ישראל, על כל גלגוליהן, חזרו והסבירו מדוע יש צורך בעידוד השימוש בתחבורה ציבורית המשרתת את המוני בית ישראל. מאות רבות של מיליוני שקלים ניתנו במשך השנים כסובסידיה לתחבורה הציבורית. מדי פעם, כשעולה על סדר-היום הצעה להעלאת מחירי הנסיעה בתחבורה הציבורית, מסביר שר התחבורה התורן ומשכנע מדוע יש מקום או אין מקום להעלאת התעריפים. תעריפים הם דבר חשוב ואפילו חשוב מאוד, סובסידיה ורמת סובסידיה חשובות גם כן; אולם כיצד פועלים כדי שהשירות הניתן יהיה טוב, יעיל, אטרקטיבי וחסכוני – על כך לא נותנים את הדעת. ואני לא בא בטענה לממשלה זו. אלה הם פני הדברים מימים ימימה.

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, חבר הכנסת אלי דיין, השיחות שלכם מפריעות לנואם.

גדעון פת (הליכוד):

תעשו את זה בבית-הנבחרים או בבית העליון.

עמנואל זיסמן (העבודה):

הצעת החוק של חבר הכנסת גדעון פת מעוררת פה מחשבות וחילופי דעות.

גדעון פת (הליכוד):

הצעת חוק זו המובאת בקריאה טרומית מתייחסת אכן לאותם דברים. בשנים האחרונות עשו החברות הציבוריות רבות לשיפור כלי הרכב ולנוחיות הנוסעים. לוחות הזמנים הוכנו בקפידה ובמקצוענות. קיימת שמירה קפדנית על לוחות הזמנים, ומרבית הציבור אכן נהנה מכך ומברך על כך.

לעומת זאת, התחבורה הציבורית כמעט שלא זוכה לעדיפות כשמדובר בכבישי המדינה. כל מי שנוהג ברכב בישראל מכיר את הקשיים הנובעים מעומס התנועה בכבישי הארץ. הוא מבין היטב, כי באוטובוס נוסעים 40 או 50 נוסעים, שלולא עמדה לרשותם תחבורה ציבורית ולו ניתן להם ועמדו לרשותם רכבים פרטיים – כולנו היינו עומדים בפני קטסטרופה תחבורתית ועומס רכבים ולא היה ניתן כמעט לזוז ממקום למקום.

ניקח כדוגמה את כביש תל-אביב-ירושלים – ברובו כביש זה הוא בעל שני מסלולים בכל כיוון. אם יוקצה מסלול אחד מתוך השניים לתחבורה הציבורית, בעלי הרכב הפרטי יצטרכו להזדנב בדרכם לירושלים וממנה שלוש או ארבע שעות. אולם, אם ייסלל מסלול נוסף לצורך התחבורה הציבורית בלבד, ישתנו פני הדברים. האוטובוסים יגיעו מהר יותר ממקום למקום, לא יצטרכו לעבור ממסלול אחד למשנהו ולסכן את הנוהגים ברכב הפרטי, ואין כל ספק כי מפאת החיסכון בזמן מספר גדול יותר של נוסעים יעדיפו את התחבורה הציבורית.

הצעת החוק מציעה בסעיף 2 ובסעיף 3 הצעות שונות, ואני, ברשות אדוני היושב-ראש, אקרא את שני הסעיפים האלה בקצרה.

בסעיף 2 נאמר: "בדרך עירונית, בדרך בינעירונית, או בדרך מהירה שבה קיימים במועד פרסומו של חוק זה לפחות שלושה נתיבים באותו כיוון נסיעה, יכריזו המפקח ורשות התמרור הנוגעת בדבר, על הנתיב הימני כנתיב ציבורי, וזאת בשעות מגבלה כפי שייקבעו על-ידי המפקח בהתייעצות עם הרשות המקומית הנוגעת בדבר".

בסעיף 3 נאמר: "בדרך עירונית, בדרך בינעירונית, או בדרך מהירה בה קיימים במועד פרסומו של חוק זה שני נתיבים באותו כיוון נסיעה, הממשלה והרשות המקומית הנוגעת בעניין יפעלו על מנת שבמסגרת התכנון ובמגבלות התקציב ייבנה לפחות נתיב נוסף לכל כיוון נסיעה – – –".

אם הכנסת תאשר את הצעת החוק בקריאה טרומית, תטפל בה, כמובן, ועדת הכלכלה לפני החזרתה לקריאה ראשונה במליאת הכנסת. בדיוני הוועדה יישמעו הדעות והעמדות השונות בנדון. סביר להניח, כי רק טובה תצמח לתושבי ישראל מהקלת עומס התנועה בכבישי הארץ ומשיפור התחבורה הציבורית.

אדוני היושב-ראש, אני יודע שהוד מעלתה הקואליציה החליטה להוריד את ההצעה מסדר-היום.

היו"ר ש' וייס:

השבוע הוד מעלתה היא מלכת הולנד.

גדעון פת (הליכוד):

הקואליציה, להבדיל אלף אלפי הבדלות ממלכת הולנד.

עמנואל זיסמן (העבודה):

חזור בך, כי זה יכול להשפיע על אנשים שרצו להצביע בעד הצעת החוק, להצביע נגדה.

גדעון פת (הליכוד):

חבר הכנסת זיסמן, חבר הכנסת אלי דיין ואנוכי הגשנו את הצעת החוק – – –

היו"ר ש' וייס:

מפזרים כאן עמודים עם הוראות איך להצביע וזה מגיע גם לאנשי האופוזיציה. הם יודעים בדיוק מה קורה, זה הגיע גם לחבר הכנסת פת, ועל-פי מה שכתוב בעמוד הזה, הוא צודק.

אלי דיין (העבודה):

יש עוד דיונים על זה.

גדעון פת (הליכוד):

חבר הכנסת זיסמן, אני רוצה לומר לך בזהירות רבה ובאחריות רבה, כי חבר הכנסת אלי דיין ואנוכי הכנו את הצעת החוק הזאת. לא מדובר על השקעת כספים עכשיו. אנחנו אומרים, שבכביש שיש בו שלושה מסלולים – נקציב מסלול אחד לתחבורה הציבורית. לגבי כביש חדש המיועד להיות בן שני מסלולים – הדבר הזה יובא בחשבון בעת תכנונו או בעת בנייתו.

עמנואל זיסמן (העבודה):

יש כבישים כאלה בירושלים; למשל, שדרות-הרצל.

גדעון פת (הליכוד):

אני לא מדבר על כבישים עירוניים, אני מדבר על כבישים בין-עירוניים. אנחנו ערים למגבלות התקציב, כי אנחנו הרי יודעים מה האחריות התקציבית, ואנחנו גם יודעים שבעוד שנה וחצי האחריות התקציבית תיפול עלינו ולא עליכם.

עמנואל זיסמן (העבודה):

על מי?

גדעון פת (הליכוד):

על כולנו.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אז למה אתה אומר "עלינו"? אסור לך אפילו לחלום על זה.

גדעון פת (הליכוד):

אתה הרי כמעט רוצה בזה.

אלי דיין (העבודה):

שר התחבורה אומר, שאם תוריד את סעיף הסובסידיה, הוא יסכים.

גדעון פת (הליכוד):

אני מוכן להוריד את סעיף הסובסידיה.

אלי דיין (העבודה):

אז תודיע על כך.

גדעון פת (הליכוד):

אדוני השר, אני מוכן להגיד לך, שאם תהיה תחבורה ציבורית טובה יותר ומספר גדול יותר של אנשים ייסעו בתחבורה הציבורית, אולי נזדקק לפחות סובסידיה. אם בהסכמה זו אפשר להעביר את הצעת החוק לדיון בוועדה, אני מתחייב – ושר התחבורה מכיר היטב את עבודת הוועדה – שהדבר ייעשה מאוד בזהירות, מאוד בהתחשבות, מאוד באחריות. זה לא יקרה היום ולא מחר ולא מחרתיים, אבל כדאי שנעשה משהו חיובי להקלת עומס התחבורה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אנחנו נקבע את עמדתנו לא לפי הנייר אלא לפי תשובת השר.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה מאוד לחבר הכנסת גדעון פת. השר יואיל בטובו להשיב.

שר התחבורה י' קיסר:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, חברי חבר הכנסת גדעון פת, הצעת החוק המוצעת דנה בשלושה נושאים – לדעתי, שלושתם סימפטיים. כשר התחבורה הייתי מרים יד בעד שלושתם, אבל תיכף אסביר שיש דברים נוספים.

סעיף ראשון – קביעת נתיבים מיוחדים לתחבורה הציבורית. אין כל ויכוח שנושא זה הוא חיוני היום. יש לנו בעיה של אכיפה יותר מאשר בעיה של סמכות, אבל סעיף זה בהחלט חיוני אם אנחנו מעוניינים להגביר את השימוש בתחבורה הציבורית ולתת לו עדיפות. דווקא היום, כשמרחיבים את הכבישים, זה הזמן.

הנושא השני בהצעת החוק הוא קביעת גובה הסובסידיה.

גדעון פת (הליכוד):

אני מוריד את זה.

אלי דיין (העבודה):

מורידים את זה.

שר התחבורה י' קיסר:

בסדר, אבל כך מוצע בהצעת החוק, וזאת שאלת מדיניות של כל ממשלה – שלא תוותר עליה.

הסעיף השלישי מדבר על איסור על שימוש בנתיבי התחבורה הציבורית לרכב אחר. גם זה חיובי, ואם אני רוצה נתיבים מיוחדים לתחבורה הציבורית – האחד חייב להשלים את השני.

לכן, חבר הכנסת גדעון פת וחבר הכנסת אלי דיין, אני בא להגיד לכם, ששני הנושאים, הראשון והשלישי, לאחר שאתם מורידים את נושא הסובסידיה, מוסדרים היום בפקודת התעבורה. לי כשר

התחבורה יש היום סמכות להכריז על נתיב כנתיב מיוחד לתחבורה הציבורית, על-פי פקודת התעבורה.

ואכן, אנחנו הכנו בינתיים תוכנית להכשרת נתיבים לתחבורה הציבורית באזור המטרופולין של תל-אביב. מדובר על תוספת של 50 קילומטר, בשנת 1995, והכשרתם כנתיבים מיוחדים לתחבורה הציבורית, כשהם מוכרזים כנתיבים כאלה מכוח פקודת התעבורה שממונה עליה שר התחבורה.

כמו כן, עשינו דבר שהוא אולי מהפכני. החלטנו להקים מינהלת תחבורה ציבורית למטרופולין של תל-אביב, ובהמשך נעשה אותו דבר באזור חיפה ובאזור ירושלים, מכיוון שהגענו למסקנה, שאם רוצים לעשות משהו, אי-אפשר לעשות זאת בלי לעשות אינטגרציה גיאוגרפית, היינו – תל-אביב אינה עומדת בפני עצמה, ראשון אינה עומדת בפני עצמה, חולון אינה עומדת בפני עצמה, ואתה צריך לעשות אינטגרציה גיאוגרפית ולראות איך התחבורה הציבורית משתלבת בכל הרשויות הרלבנטיות. יש לעשות גם אינטגרציה פונקציונלית, היינו: רכבת, אוטובוס, נתיבים ציבוריים – נתיבים מיוחדים לאוטובוסים ולמה שקרוי PASSWAY, מוניות. את כל הדברים האלה צריך לעשות תוך אינטגרציה.

הקמנו את המינהלת הזאת באזור תל-אביב, בראשותו של ראש עיריית תל-אביב, ובחיפה – בראשותו של ראש עיריית חיפה, כראש העיר הבכיר. אנחנו חושבים שכן, בניסיון הזה, להביא ביחד את כל ראשי הערים ואת כל סוגי התחבורה, אפשר לטפל בנושא השימוש בתחבורה ציבורית. כפי שאמרתי, אם לא תהיה עדיפות לאוטובוס או למונית – איש לא ייסע בהם, כי גם בהם הוא ייתקע בפקק כמו באמצעי התחבורה האחרים.

אשר לנושא של איסור שימוש בנתיבי התחבורה הציבורית – חבר הכנסת פת וחבר הכנסת אלי דיין – יש חוק. לצערי, הבעיה היא אכיפה. יש לנו היום נתיבים, ואין משטרה שאוכפת את החוק. נהגי מכוניות פרטיות, כשהן תקועות בפקקים, משתמשים בנתיב הזה ביודעם שאסור להשתמש בו, מפני שאין אכיפה ואין משטרה. אנחנו מחפשים אפילו אמצעי אכיפה טכניים, אלקטרוניים, כגון חיישנים, שאפשר להפעילם בנתיבים המיוחדים לתחבורה הציבורית. כי אם לא תהיה אכיפה, נוכל להקצות נתיבים מיוחדים לתחבורה הציבורית, נוכל לאסור את הנסיעה בהם על מי שאסור לו לנסוע בהם – אבל הלכה ואין מורים כן, ורכב פרטי ימשיך למלא את הנתיבים האלה; כי בצר לו, כשהוא רואה שהוא דחוק בשני הנתיבים, הוא נוטה באופן טבעי להשתמש בנתיב השלישי, שאסור לו להשתמש בו, והוא לוקח סיכון.

אסכם את דברי לגבי הצעת החוק, חברי חברי הכנסת – המטרה ראויה, אלא ששני הנושאים האלה כבר קבועים בחוק. אילולא היו קבועים בחוק, הייתי בהחלט ממליץ להעביר את הצעת החוק לוועדה, אבל לחוקק חוק על חוק? אם הסכמתם להוריד את נושא הסובסידיה, שהוא הנושא היחיד שאינו קבוע היום בחוק, בלאו הכי אין צורך בחקיקה לשתי המטרות האחרות.

על-פי החלטת הממשלה, מוצע להוריד את הצעת החוק מסדר-היום, משום שהנושאים כבר קבועים וקיימים בחוק.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת אלי דיין, בבקשה. יש לך חמש דקות, אדוני.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, חבר הכנסת גדעון פת ואנוכי יזמנו את ההצעה הזאת דווקא כשראינו שהממשלה משקיעה מיליארדים בתשתיות של כבישים, מצד אחד, ומצד שני לא פותרת, בעצם, את בעיית הפקקים. מספר המכוניות הולך וגדל ולא כדאי היום, לא משיקולי כלכלה ולא משיקולי תנועה, לבחור בתחבורה הציבורית – אם במונית, אם באוטובוס ואם בכל רכב אחר המסיע מספר רב של נוסעים.

מה אנחנו באים להציע? דווקא כאשר הממשלה משקיעה בכבישים טובים, זה הזמן לקבוע נתיב לתחבורה ציבורית, כפי שמקובל בעולם בארצות צפופות, נתיב שמעודד את התחבורה הציבורית ואת הרכב שנוסעים בו נוסעים רבים; ולא – לא נפתור את הבעיה. ככל שנשקיע בכבישים רבים יותר –

–

אורי אור (העבודה):

אבל שר התחבורה אומר שזה קיים בחוק.

אלי דיין (העבודה):

כן, בתקנות.

שר התחבורה י' קיסר:

אלי דיין (העבודה):

אני מסכים שיש היום סמכות לשר התחבורה וכו', אבל מה רצינו כאן? רצינו שזה יהיה חוק מיוחד של הכנסת. בנושא הסובסידיה אנחנו מסכימים עם שר התחבורה, וזה הזמן גם לשבח אותו על פעולות משרדו ועל פעולותיו בנושא התחבורה הציבורית והעידוד שהוא נותן לה. לגבי נושא הסובסידיה – זה נכון, זה עניין של מדיניות הממשלה, ולכן אנחנו מסכימים להסיר את סעיף 4 מהצעת החוק, אם כי אני מודאג ממדיניות הממשלה. אני לא יכול לסמוך על כל ממשלה. כל שר אוצר בא ומוריד את הסובסידיה לתחבורה הציבורית, ולדעת הכלכלנים זו הסובסידיה המוצדקת ביותר מבחינה כלכלית. מי משתמש בתחבורה הציבורית? – החלשים ביותר; לא בעלי האמצעים, אלא העולים החדשים, הילדים, הזקנים, הגמלאים, משפחות ברוכות ילדים. והשימוש הזה גם חוסך בכבישים, חוסך בתשתיות, מפחית את מספר תאונות.

לכן, עם כל הכבוד למה שעושים, אני חושב שבנושא הסובסידיה שר התחבורה צריך להמשיך ולהיאבק – ואני יודע שהוא מנהל מאבק בעניין הזה – שלא יפגעו בסובסידיה הזאת, שהיא סובסידיה לנצרך ולא למצרך.

רבותי חברי הכנסת, מאחר שבכל זאת אנחנו מסכימים שזו מדיניות ממשלה וצריך להיאבק, אנחנו מסכימים, חבר הכנסת גדעון פת ואנוכי, להסיר את סעיף 4, העוסק בסובסידיה, מהצעת החוק, אבל בנושא הנתיבים, רבותי חברי הכנסת, קודם כול אני קורא לממשלה – למשל, למה לא לסלול נתיב נוסף בכביש אשדוד–תל-אביב?

גדעון פת (הליכוד):

דוד מנע (הליכוד):

די. אנחנו רוצים להצביע.

אלי דיין (העבודה):

כן, יש לך רוב? אנחנו ניתן לכם להצביע.

לפיכך, חברי הכנסת – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אלי דיין, יש לך עוד שלוש דקות לדבר.

דוד מנע (הליכוד):

אני לא מבין. אם חבר הכנסת רענן כהן איננו כאן, כולם מדברים עד הסוף?

אלי דיין (העבודה):

לא, הנושא חשוב, התחבורה הציבורית.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני לא מבין. זה נושא מפלגתי? אני חשבת להצביע בעד.

גדעון פת (הליכוד):

זה לא נושא מפלגתי.

אלי דיין (העבודה):

לא, זה לא נושא מפלגתי.

דוד מנע (הליכוד):

אנחנו נגד.

אלי דיין (העבודה):

חבר הכנסת זיסמן, זה לא נושא מפלגתי. הנה, עובדה שגם שר התחבורה אמר שזה נושא חשוב, אלא שהוא אמר שזה מוסדר בחוק. אז בואו נבדוק את העניין בוועדה.

לכן, רבותי חברי הכנסת, גם בשביל המסר הציבורי, גם כדי לפתור את הבעיה הקיימת היום, שחייל באשקלון צריך להתעורר ב-05:00 – ואני אומר זאת מניסיון אישי – כדי להגיע לתל-אביב ב-09:00.

קריאות:

תסיים.

אלי דיין (העבודה):

הוא כמעט לא ישן במוצאי שבת.

לכן, רבותי חברי הכנסת, אני מבקש להעביר את הצעת החוק לוועדה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. כבר הפעלתי את השעון.

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 16

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 12

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת החוק להסדר עדיפות שירותי התחבורה הציבורית,

התשנ"ה-1994, לדיון מוקדם בוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

16 בעד, 12 נגד, אין נמנעים. אני קובע, שהצעת חוק להסדר עדיפות שירותי התחבורה הציבורית, התשנ"ה-1994, של קבוצת חברי הכנסת, כפי שנימקו אותה חברי הכנסת גדעון פת ואלי דיין, עוברת לוועדת הכלכלה, להכנה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק הרשויות המקומיות (סייג לעיסוק), התשנ"ה-1995 (הצעת חבר הכנסת א' אסעד)

היו"ר ד' שילנסקי:

הסעיף הבא בסדר-היום: הצעת חוק הרשויות המקומיות (סייג לעיסוק), התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת אסעד אסעד; הצעת חוק ב'תרז. יהיה לנו הכבוד לשמוע את דבריו במסגרת דקה אחת, מהמקום.

אסעד אסעד (הליכוד):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, חבר הכנסת אסעד. חברי הכנסת, בהתאם לתקנון, יש לחבר הכנסת אסעד אסעד בסך הכול דקה אחת. אני ארצה שאת דבריו במסגרת אותה דקה ישמעו כולם. עדיין גדולה ההתרגשות מההצבעה הקודמת. חבר הכנסת אלי דיין, אני מבקש.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת לס נוסע תמיד באוטובוסים והוא הצביע נגד.

היו"ר ד' שילנסקי:

אבל יש אומרים שאם היית ממשיך לדבר החוק היה נופל. אם תמשיך לדבר עכשיו, מה יקרה? אבל אתה כבר לא מדבר, יופי. עכשיו אתה מאזין.

חבר הכנסת גפני, חבר הכנסת גפני, אחרי חבר הכנסת אסעד אסעד התור שלך. אם לא תאזין לחבר הכנסת אסעד, חבר הכנסת אסעד גם לא יאזין לך. אבל גם חבר הכנסת גפני לא שומע את מה שאני אומר לו, הוא שרוי בהתלהבות. בבקשה.

אסעד אסעד (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת חוק – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, עוד רגע. חברי הכנסת, חבר הכנסת בוחבוט, אתה מקיים שם שיחה ערה מאוד, אבל אתה בא מהצפון וחבר הכנסת אסעד אסעד בא מהצפון; לכן אתה הראשון שצריך לשמוע אותו. תואיל לשבת. או, התיישבת. בבקשה. עכשיו כבר באמת שקט.

אסעד אסעד (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת חוק הרשויות המקומיות (סייג לעיסוק), התשנ"ה-1995. מאז 1975, אדוני היושב-ראש, נבחרים ראשי רשויות מקומיות וראשי ערים בבחירה ישירה על-ידי

כלל הציבור. רבים מראשי הרשויות עוסקים אחרי בחירתם במקצועות חופשיים כמו עריכת-דין, רפואה, הנדסה, קבלנות. אני חושב, אדוני היושב-ראש, שראש רשות או ראש עיר חייב להקדיש את מירב זמנו למען הציבור שבחר בו. מטרת החוק – לשים סייג לעיסוקיהם של ראשי רשויות מקומיות וראשי ערים, כשם שנקבע בחוק סייג לעיסוקו של חבר הכנסת. זה דומה, לכן גם הממשלה הסכימה להצעת החוק.

"סייגים לעיסוק 2. (א) ראש רשות מקומית לא יעסוק בכל עסק או בכל עיסוק נוסף אם יש בעיסוק אחד מאלה: (1) פגיעה בחובותיו כראש רשות; (2) אפשרות של ניגוד עניינים בין העיסוק לבין תפקידו כראש רשות;

(ב) (1) ראש רשות רשאי לעסוק בכל עסק או בכל עיסוק נוסף שאינם אסורים על-פי סעיף קטן (א) ובלבד שהכנסתו השנתית של ראש רשות מעיסוק כאמור לא תעלה על מחצית הכנסתו כראש רשות, בין בתמורה כספית ובין בתמורה חומרית אחרת.

(2) שר הפנים יקבע בתקנות הוראות בעניין מועד ודרך הגשת הצהרה הכוללת את פרטי הכנסתו של ראש רשות מעסק או מעיסוק אחר.

(3) בתום כל שנה יגיש ראש רשות למבקר רשות, במועד ובדרך שייקבעו בתקנות, הצהרה הכוללת את פרטי הכנסתו מעסק או מעיסוק נוסף בשנה שקדמה להגשת ההצהרה. "תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אני מבין שיש הסכמה של הממשלה, כן?

אדוני רוצה לדבר? בבקשה.

שר התחבורה י' קיסר:

אני רוצה להגיב על הצעתו של חבר הכנסת אסעד אסעד – אני רוצה להזכיר לחברי הכנסת, שקיימים חוקים העוסקים בנושא הצעתו, ולכן הממשלה לא מתנגדת להעברתה של הצעת החוק הזאת לוועדה ולהתאמתה לחוקים הקיימים שעניינם העיסוקים הנוספים של חברי הכנסת.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש – – –

שר התחבורה י' קיסר:

לכן אני מציע להעביר את ההצעה, כפי בקשתו של חבר הכנסת אסעד אסעד, לוועדת הפנים ואיכות הסביבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

רבותי, אני מוכן להצבעה. אני מבין שיש הסכמה כללית, אבל יש עוד דקה עד הצלצול. אנחנו מוגבלים בחמש דקות, לכן נחכה דקה. בינתיים חבר הכנסת הירשזון ימלא – – –

גדעון שגיא (העבודה):

במקרה שיש הסכמה לא – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

הפעם זה כך; אחר כך יבוא מישהו ויגיד: רציתי להצביע נגד, או משהו. נשמור על הכללים, וניתן לחבר הכנסת הירשזון, מאחר שהוא לא היה כמה ימים, יומיים – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

עשרה ימים, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:

מה?

אברהם הירשזון (הליכוד):

זה חולף אצלך ביעף. לא הייתי פה עשרה ימים.

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

אני רוצה לנצל את הדקה. חבר הכנסת הירשזון רץ יותר מדי מהר, אתם יודעים שהוא אנרגטי מאוד, ונקע רגל. הוא היה חולה. זכינו שהוא בא לעשות את העבודה הברוכה, ומאחלים לו בריאות ושהרגל תשוב לרוץ כרגיל.

אברהם הירשזון (הליכוד):

תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

הדקה נגמרה לכן תקבל רבע דקה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מברך את חבר הכנסת אסעד אסעד על הצעת החוק הזאת, אני רק מבקש להעיר לו לקראת ההכנה לקריאה שנייה וקריאה שלישית: לא בכל הערים במדינת ישראל קיים מבקר עירייה, על אחת כמה וכמה ברשויות המקומיות. לכן, בנושא זה שהצגת, שראש רשות צריך להגיש למבקר העירייה או למבקר המועצה רשות – אתה צריך למצוא איזה תיקון למקומות שאין בהם מבקרי עיריות. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבין שמדובר על ועדת הפנים ואיכות הסביבה, נכון? טוב, הפעלתי את השעון, רבותי.

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 15

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הרשויות המקומיות (סייג לעיסוק), התשנ"ה-1995,

לדיון מוקדם בוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני קובע, שברוב של 15 בעד, ללא מתנגדים וללא נמנעים, עוברת הצעתו של חבר הכנסת אסעד אסעד, הצעת חוק הרשויות המקומיות (סייג לעיסוק), התשנ"ה-1995, לוועדת הפנים ואיכות הסביבה להכנתה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק הסדרת מקומות רחצה (תיקון – חובת ייעוד זמנים לרחצה נפרדת),

התשנ"ה-1995

(הצעת חבר הכנסת מ' גפני)

היו"ר ד' שילנסקי:

הסעיף הבא בסדר-היום – הצעת חוק הסדרת מקומות רחצה (תיקון – חובת ייעוד זמנים לרחצה נפרדת), התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת משה גפני; הצעת חוק ב'תרעז. אני מבין שהוא קיבל הסכמה מהממשלה, ולכן הוא מנמק מהמקום. איפה חבר הכנסת גפני? בבקשה, מהמקום; יש לך דקה.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, הנני מתכבד להגיש את הצעת חוק הסדרת מקומות רחצה (תיקון – חובת ייעוד זמנים לרחצה נפרדת), התשנ"ה-1995.

1. אחרי סעיף 6 לחוק הסדרת מקומות רחצה, התשכ"ד-1964, יבוא: "חובת ייעוד זמנים 6א(א) מקום רחצה המשמש לצרכים רפואיים ייעד זמנים לרחצה בלעדית לנשים וגברים."

עמנואל זיסמן (העבודה):

לא שומעים שום דבר.

משה גפני (יהדות התורה):

"(ב) הזמנים כאמור בסעיף קטן (א) ייקבעו בשעות יום ולזמן שלא יפחת מחמש שעות רצופות לשבוע ימים".

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, מדובר על חוק קיים שהכנסת חוקקה אותו בעבר וכל סיעות הבית תמכו בו – לייעד חופי רחצה נפרדים לרחצה לגברים ולנשים – והיה חסר בו דבר שהיה מיועד לחולים כרוניים ולנכים שלצורך רפואתם הם זקוקים למקום רחצה שהוא מקום רחצה למרפא. לא הביאו אז בחשבון את העניין הזה, ואני קיבלתי פניות רבות – אני כבר מסיים – נוגעות ללב, מאנשים סובלים, חולים, נכים, שחייבים לצורך רפואה שיעמדו לרשותם המקומות האלה.

ביקשתי לתקן בחוק, שיקצו חמש שעות בשבוע לאנשים האלה, שזקוקים לרפואה כמו חולים אחרים; שיאפשרו להם להשתמש במקום הרחצה הזה, לרפואה בלבד.

זה נושא הומני ממדרגה ראשונה, ואני מבקש את תמיכתם של חברי הכנסת. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת אלי דיין מבקש להסיר את ההצעה.

גדעון שגיא (העבודה):

קודם כול השר.

שר התחבורה י' קיסר:

אני צריך קודם כול לענות. קודם כבוד השר.

היו"ר ד' שילנסקי:

נכון.

שר התחבורה י' קיסר:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בהצעה של חבר הכנסת משה גפני יש שני חלקים – חלק אחד להקצות זמנים – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, חבר הכנסת אלי דיין, השר מדבר.

שר התחבורה י' קיסר:

– – – בבתי-מרחץ ציבוריים או בבריכות ציבוריות, והנושא השני, שבו הוא התמקד בדברי ההנמקה שלו, הוא בתי-מרפא, מרחצאות מרפא.

מכיוון שהחוק שעל-פיו יכול שר הפנים להתקין תקנות מתייחס רק לבתי-מרחץ כלליים ולא לבתי-מרפא, הסכמנו להעביר את הצעת החוק כדי להשלים את החקיקה ואת הסמכויות שיש לשר הפנים, כדי שגם לגבי מקומות מרפא הוא יוכל להתקין תקנות. כפי שאמר חבר הכנסת גפני, גם אנשים כאלה, אם הם זקוקים לרחצה במרחצאות מרפא – יהיה ניתן להם ולא יימנע מהם הדבר בשל דתיותם.

לכן אני מציע להעביר את ההצעה – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אלי דיין, אני מבין שמדובר – כדי שכולם יבינו – על מקומות דוגמת ים המלח. זאת הכוונה. מקומות מרפא.

שר התחבורה י' קיסר:

למשל, מרחצאות-יואב, שהוא מתייחס אליהם באופן קונקרטי, או מקומות אחרים.

היו"ר ד' שילנסקי:

בבקשה.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני חושב שזאת חרפה שצריך להמתין להצעת חוק כזאת, לכן ביקשתי את רשות הדיבור.

יוסף עזרן (ש"ס):

אלי דיין (העבודה):

נכון. לכן אני חושב שלא צריך בכלל להמתין להצעת חוק. יש להוציא כבר הנחיות: אם זה מרכז השלטון המקומי – לראשי הרשויות, אם זה משרד התיירות – למקומות המרפא, לבתי-המלון. במיוחד במדינה שיש בה, לצערנו הרב, הרבה נכים, כתוצאה ממלחמות וכו', שזקוקים לדברים האלה אבל נמנעים מהם.

קיבלנו פניות רבות שנאמר בהן, שאנשים פשוט נמנעים מללכת למקומות האלה כי אין להם ההזדמנות גם לקבל את הטיפול ולשמור על אותם כללים שהם החליטו באופן אינדיבידואלי לשמור עליהם.

אדוני היושב-ראש, נטלתי, אומנם, את רשות הדיבור כדי להתנגד פורמלית, להסיר את ההצעה מטעמים פורמליים, אבל אני חושב, שטוב יעשה שר התחבורה אם יפנה את תשומת לבם של שר הפנים ושל שר התיירות ושל כל השרים הנוגעים בדבר לעניין זה, כדי שכבר יאפשרו את מה שמוצע כאן בהצעת החוק ולא יחכו לחקיקה שתסדיר את הנושא החשוב והחיוני הזה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אני רוצה להגיד לך באופן לא פורמלי וחברי – כאשר קיבלתי פתק שנאמר בו שאלי דיין מבקש להסיר, נבהלתי: אלי דיין הולך להסיר? אני מבין שרצית לחזק.

אלי דיין (העבודה):

לחזק, וכבר להפעיל לקראת חג הפסח הקרוב.

היו"ר ד' שילנסקי:

האנשים הצופים בטלוויזיה ואינם מכירים את המשחק הפרלמנטרי אינם תופסים שאלו דיין ביקש רשות דיבור על מנת לחזק.

אנחנו עוברים להצבעה.

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 22

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הסדרת מקומות רחצה (תיקון חובת ייעוד זמנים לרחצה נפרדת), התשנ"ה-1995, לדיון מוקדם בוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

22 בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובע, שהצעת חוק הסדרת מקומות רחצה (תיקון – חובת ייעוד זמנים לרחצה נפרדת), התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת משה גפני, עוברת לוועדת הפנים ואיכות הסביבה על מנת להכין לקריאה ראשונה.

הצעת חוק לתיקון פקודת מסי העירייה ומסי הממשלה (פטורין) (פטור למקווה טהרה).

התשנ"ה-1995

(הצעת חבר הכנסת ש' יהלום)

היו"ר ד' שילנסקי:

אנחנו עוברים להצעת חוק לתיקון פקודת מסי העירייה ומסי הממשלה (פטורין) (פטור למקווה טהרה), התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת שאול יהלום; הצעת חוק ב'תשיט.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק שלי אומרת דבר אחד – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, אני רוצה שישמעו אותך. חבר הכנסת בוחבוט, כאשר ביקשתי ממך לגבי מישהו מהצפון שתאזין לו – תיכף נענית. עכשיו אני רוצה לראות איך אתה מאזין גם לאחרים, לא מהצפון.

שאלו יהלום (מפד"ל):

מאחר שאני מכיר את כוונותיו של חבר הכנסת בוחבוט, אז בבקשה.

רבותי חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש, לעניות דעתי, הצעת החוק שלי בסך הכול רוצה לתקן טעות. נראה שבזמן קביעת אותם מקומות שפטורים מאגרת ארנונה בעיריות נשכחו מקוואות הטהרה.

היום פטורים מאגרות ארנונה קונסוליות, מקומות תפילה, מנזרים, בתי-חולים, מרפאות, בתי-הבראה, גני ילדים, בתי-ספר, בתי-יתומים, סמינרים, בתי-מחסה, פונדק, הכנסת אורחים, עולי רגל, בית-תמחוי, דירה של ראש העדה, בית-משפט דתי, אגודת צדקה, ספרייה ציבורית, מוזיאונים, מגרשים ציבוריים, מגרשי משחקים ומקומות תרבות.

הרי מקוואות טהרה הם באותה קטגוריה של בתי-כנסת. כל מי שיודע הרי יודע שמספר מקוואות הטהרה קטן לאין ערוך ממספר בתי-הכנסת. בשכונה יש מקווה טהרה אחד. במושבים אין אפילו מקווה טהרה, צריך ללכת למושב השכן. בתי-כנסת – תמצאו שם שלושה או ארבעה.

אם אנחנו גובים ארנונה על מקווה טהרה, הרי הדברים האלה יכולים לעלות הרבה כסף. בסופו של דבר מי ישלם את זה? אותם אנשים שנזקקים לשירות הזה, שהם כל הציבור. ובסוף באים בטענות אם כלות צריכות לבוא למקווה – בוודאי לא מדובר על משפחות ששומרות על טהרת המשפחה – מדוע הן צריכות לשלם?

מבחינה מהותית, מטרת החוק היא בסך הכול להוסיף את המקווה, השייך לכל שאר הדברים הפטורים כבר היום לפי חוק ממסי עירייה וממסי ממשלה – – – אני פונה כאן אל מי שבוודאי ישיב, השר ישראל קיסר. יחסו לדת ולמסורת ידוע בכל עם ישראל. לא צריך להגיד כאן שהשר, שהוא מיוצאי עדת תימן, יודע עד כמה עדת תימן מקפידה, אולי יותר מכל עדה אחרת, על המסורת של מקוואות טהרה. השר ודאי יודע עד כמה אסור להקשות על המשתמשים. לפעמים מדובר במשפחות עניות, ולא צריך להקשות על אותן נשים עניות החייבות בתשלום. בסופו של דבר, צריכים להקל עד כמה שאפשר.

אין להשוות את מצוות הטבילה במקווה, שהיא ודאי מצווה מדאורייתא, מהתורה, למצווה בבית-כנסת; אז כאן פטור וכאן לא פטור?

גדעון שגיא (העבודה):

אפשר להשוות את בתי-הכנסת למקוואות?

שאלו יהלום (מפד"ל):

לא, מבחינת המצווה. הטבילה במקווה היא מצווה. חבר הכנסת שגיא, אני מסביר מבחינה הלכתית. הטבילה במקווה היא מצווה חשובה יותר מאשר ההליכה לבית-כנסת, משום שהטבילה במקווה זוהי מצווה ברורה והליכה לבית-כנסת – תפילה היא מרבנן, במקום קורבנות.

לכן אני פונה בזאת לכל חברי הכנסת ובפרט לשר להסכים, בוודאי בקריאה טרומית, להצעה זו. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני השר, בבקשה.

שר התחבורה י' קיסר:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כידוע לכם אני כאן עומד כשליח מצווה. שליחי מצווה אינם ניזוקים.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אמור את המצווה ותגמור.

שר התחבורה י' קיסר:

ובכלל, התשובה שקיבלתי היא קצת מוזרה בעיני, מפני שיש בה ההן והלאו בעת ובעונה אחת. לכן חברי הכנסת יוכלו, לפי דעתי, לבחור את התשובה הנראית להם. אילו היה הדבר תלוי בי, כבר אמרו, הייתי תומך בהצעה זו.

גם מומחי משרד הפנים, הממונים על החוק, רואים את התביעה הזאת כתביעה צודקת, מכיוון שמדובר על גביית ארנונה ממקוואות שהם מוסדות ללא כוונת רווח. אני מדגיש, שאנחנו לא מדברים על מוסדות שעושים עסקים. יתירה מזו, במשרד הפנים סברו שהמקוואות הם כשאר מוסדות ציבור במשרדי הממשלה שאינם משלמים ארנונה.

אולם בוועדת השרים טענו אנשי האוצר, ופה המלכוד, כי יש בהצעה הכבדה על הקופה הציבורית, רחמנא ליצלן, ומניעת הכנסה מהרשויות המקומיות.

אני באופן פורמלי – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

כמה כסף זה?

אלי דיין (העבודה):

שום מקווה לא משלם.

שר התחבורה י' קיסר:

חבר הכנסת פנחסי, תרשה לי. אמרתי לך, אני כאן שליח מצווה, ולמעשה אני קורא מה שכתבו המומחים. אמרתי לך מה שחושבים במשרד הפנים אלה שמופקדים על העניין ויודעים את העניין. מצד שני, יש עמדת האוצר. נראה שבועדת השרים לחקיקה נתקבלה החלטה שהממשלה תתנגד להצעת החוק הזאת. לכן אני באופן פורמלי מציע לכנסת בשם הממשלה להסיר את ההצעה מסדר-היום, כי אני מחויב להחלטות הממשלה. ודאי שהבית הוא סוברני להחליט כראות עיניו.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת אבנר חי שאקי מבקש להסיר את ההצעה.

קריאות:

צריך להצביע.

היו"ר ד' שילנסקי:

הוא מבקש להסיר את ההצעה, וזו זכותו. חברי הכנסת, יש תקנון.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אני תומך בכל לב בהצעה ואני קורא לכל חברי הכנסת להתלכד סביבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, היתה פה טעות.

חברי הכנסת, אנחנו צריכים להמתין עוד שתי דקות, אני מצטער. כך אומרת לי סגנית מזכיר הכנסת.

גדעון שגיא (העבודה):

היה קודם צלצול.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אני מדבר כבר הרבה זמן, לא ניכנס לפרטים, על המודרניזציה שאפשר לעשות, שעם צלצול אחד הכול יהיה ברור ומסודר. אבל לצערי הדבר עדיין לא יצא לפועל. אני חייב לקבל סימן מסגנית מזכיר הכנסת.

אלי דיין (העבודה):

אני רוצה להביא לידיעת חברי הכנסת, כי הערירות אינן גובות מסים ממקוואות.

היו"ר ד' שילנסקי:

מלא לי את הזמן. יש עוד דקה וחצי. חצי דקה תדבר, חצי דקה ידבר בוחבוט.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מכבד את עמדתו של השר קיסר, התומך עקרונית בנושא זה, אלא שבגלל ההחלטה הפורמלית אמר מה שאמר. לדעתי, פקידי האוצר טעו כאן: אין מניעת הכנסה מרשויות, כי בפועל – וחשוב שחברי הכנסת ידעו – הרשויות אינן גובות שום ארנונה על מקוואות. לכן חשוב מאוד שהחוק יתוקן, כדי שלא תהיה ביקורת על הרשויות, כי מבקרת המדינה אומרת שצריך להיות סעיף המבהיר את העניין. אני פונה אל חברי הכנסת בבקשה לתקן את הפגם הזה ולמנוע את הביקורת הקיימת. בעצם אין כאן שום מניעת הכנסה.

היו"ר ד' שילנסקי:

רבע דקה נשארה לחבר הכנסת שלמה בוחבוט.

שלמה בוחבוט (העבודה):

חברים, כראש עיר אני אומר שהחוק הוא מחויב המציאות. בין כך ובין כך, הרשויות אינן גובות ולא תגבינה. לכן צריך להצביע בעד.

היו"ר ד' שילנסקי:

ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם לוועדה – 24

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 3

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת מסי העירייה ומסי הממשלה (פטורין) (פטור למקווה טהרה), התשנ"ה-1995, לדיון מוקדם בוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

24 בעד, שלושה נגד, נמנע אחד. אני קובע, שהצעת החוק לתיקון פקודת מסי העירייה ומסי הממשלה (פטורין) (פטור למקווה טהרה), התשנ"ה-1995, של חבר הכנסת שאול יהלום, עוברת לוועדת הפנים ואיכות הסביבה להכנה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק אבטחת רווחת פועלים זרים, התשנ"ה-1995

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אנו עוברים להצעת חוק אבטחת רווחת פועלים זרים, התשנ"ה-1995, של קבוצת חברי כנסת; הצעת חוק ב'תרצה. ינמק מהמקום חבר הכנסת אברהם הירשזון.

חבר הכנסת פנחסי, באת היום מלא מרץ. תנוח קצת. פרופסור לס ישב גם הוא. השרה מבקשת דקה. בבקשה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, גברתי השרה, רבותי חברי הכנסת, הצעת חוק אבטחת רווחת פועלים זרים, התשנ"ה-1995 – פועלים זרים המובאים לישראל מאירופה ומהמזרח הרחוק כבר אינם בגדר חזון נפרץ. עם זאת, התברר שרצונם של כמה מיבואני כוח האדם להתעשר במהירות גורם לניצול מצוקתם של העובדים הזרים עד כדי השפלתם האישית בתנאי מגורים ומחיה לא אנושיים. הצעת חוק זו באה למנוע את המצב המתואר לעיל, שבו פועלים זרים מוצאים את עצמם על סף רעב ובתנאי מגורים לא אנושיים, כאשר אין להם כל אפשרות ואמצעים לחזור אל ארץ מוצאם. כך יוצאת גם דיבתה של מדינת ישראל רעה.

אדוני היושב-ראש, גברתי השרה, קודם כול, לא מדובר על כל אלה שמביאים את הפועלים ארצה. יש כאלה שמביאים פועלים ונוהגים כפי שצריך לנהוג, גם מבחינת תנאי מגוריהם וגם מבחינת תנאי מחייתם, והכול כשר וישר, כך שהחוק הזה לא בא לומר שהכלל לא בסדר. אבל יש פרצה שמנצלים אותה גופים ואנשים מסוימים, הרוצים להתעשר במהירות על גבם של אותם פועלים זרים. שרת העבודה יודעת זאת מקרוב, וגם אני עקבתי אחר העניין. המצוקה נוראה, האומללות אדירה, וזהו ביזיון לא לאותם יבואני כוח אדם, אלא למדינת ישראל.

אנחנו כמדינה איננו יכולים להרשות לעצמנו, שאותם עובדים, אותם פועלים שיחזרו לארצותיהם – והרי הם שגרירים נאמנים החוזרים למדינותיהם – יוצאו שם דיבת ארצנו רעה. הצעת החוק הזו באה להכניס אחת ולתמיד סדר לעניין, כדי שפועלים זרים שבאים ארצה יוכלו לעבוד, יוכלו להתקיים בכבוד ולחזור לארצם בכבוד, כפי שהובאו לכאן.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. גברתי השרה, אם אינך בקיאה בסידורים החדשים – יש לך שתי דקות.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אדוני היושב-ראש, זוהי הצעת חוק של ארבעה חברי כנסת. אשתדל לתמצת. אדוני היושב-ראש ורבותי חברי הכנסת, אני מתכבדת להשיב על הצעת חוק אבטחת רווחת פועלים זרים, אשר הוגשה על-ידי חברי הכנסת אברהם הירשזון, דוד מגן, שאול עמור ויעקב שפי, והציגה חבר הכנסת הירשזון.

מטרתה של הצעת החוק שלפניכם היא למנוע בחוק מצב שבו פועלים זרים מוצאים עצמם על סף רעב ובתנאי מגורים לא נאותים. ההיתר לעבוד בישראל, כמו גם היתר הכניסה לישראל, ניתנים על-ידי משרד הפנים על-פי חוק הכניסה לישראל. המעסיק נדרש להפקיד ערבות בנקאית במשרד הפנים, והיא ניתנת לפירעון, היינו ניתן לגבות אותה ממנו במקרה של שהייה שלא כדין.

משרד העבודה והרווחה מחייב את המעסיק, כתנאי לכך שימליץ עליו בפני משרד הפנים וזה ייתן לו היתר העסקה, לחתום על כתב התחייבות, שעל-פיו הוא מתחייב לספק לעובדים תנאי שכר ותנאים סוציאליים הולמים, ביטוח רפואי ותנאי מגורים נאותים. כתב ההתחייבות אף שונה לאחרונה, על-פי הנחיית, כי ראינו שלא מבצעים אותו הלכה למעשה, כך שנקבע שיש בסמכותם של מפקחי המחלקה לאכיפת חוקי העבודה במשרד העבודה והרווחה לבדוק גם את תנאי העבודה של העובדים הזרים.

חברי הכנסת המציעים מבקשים ליצור מערכת נוספת של מתן היתר העסקה, שעל-פיה תינתן ערבות גם למשרד העבודה והרווחה, כדי להבטיח תנאי עבודה ומגורים נאותים. ערבות זו אף היא תינתן לחליטה, במקרה של הפרת התנאים.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, המחלקה לאכיפת חוקי העבודה של משרד העבודה והרווחה נדרשת להקדיש תשומת לב מיוחדת לתנאי ההעסקה של העובדים הזרים. ב-1995 בדקנו 101 אתרים, נרשמו 53 דוחות וגורשו 196 עובדים זרים לארצות מוצאם.

רבותי חברי הכנסת, ביישום הצעת החוק יהיה צורך למצוא את האיזון הנכון בין הצורך להבטיח שהתחייבות המעסיק תקיים לבין מניעה של הכבדה יתירה עליו. הכבדה זו כרוכה בצורך לבקש היתרים הן משר הפנים והן משר העבודה והרווחה ובצורך להפקיד ערבויות בשני המשרדים.

הממשלה, אדוני היושב-ראש, תומכת בהצעת החוק, ולכן אני מציעה להעבירה לוועדת העבודה והרווחה של הכנסת, על מנת שזו תדון במכלול הבעיות הכרוכות ביישומה של הצעת החוק, שבעיני היא הצעת חוק חשובה מאוד.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת אסעד, מה רצית כאשר הרמת יד?

אסעד אסעד (הליכוד):

הצעה אחרת.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מצטער, מכובדי, אבל יש כאן מישהו זריז ממך – חבר הכנסת זיסמן, אשר הקדים אותך.

אסעד אסעד (הליכוד):

רק רציתי לברך את חבר הכנסת הירשזון על הצעת החוק.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת זיסמן, זכותך להשמיע את דברך מעל הדוכן. אני חייב לשמור על זכויותיך. למציע היתה דקה; לך, אדוני, יש חמש דקות.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

יותר מאשר למציע ההצעה?

היו"ר ד' שילנסקי:

יותר מאשר לשניכם גם יחד. אלה התיקונים על-פי הפרוצדורה החדשה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

זו זכותם של חברי הכנסת.

היו"ר ד' שילנסקי:

גברתי השרה, בתקופה שאת שרה ולא כל-כך פעילה בכנסת, השתנו כל מיני דברים, לטובה או לרעה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אני בעד מתן מעמד חזק יותר לחברי הכנסת, בבית שהוא ביתם.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני שמח, וגם נוכחתי בכך. בבקשה, חבר הכנסת זיסמן.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, שרת העבודה והרווחה, חברי הכנסת, ראיתי שכולם מנצלים את המצב הזה, והחלטתי גם אני לנצלו. ראשית, כדי לברך את היוזמים, אני יודע על הצעתם זה זמן רב. ברצוני לברך גם את שרת העבודה והרווחה, שלא רק תומכת בהצעת החוק, אלא אף נקטה שורה של פעולות אשר באו לידי ביטוי בחודשים האחרונים, והדבר ידוע לי מקרוב.

מקובל בכמה ארצות בעולם, שלא רק המעסיקים והשלטונות נותנים ערבויות, אלא גם הצד השני נותן ערבויות. היו כמה תופעות שליליות מאוד, גם קולקטיביות, מצד פועלים זרים. אני לא רוצה לציין שמות, אבל אנו יודעים על מה אני מדבר. למשל, הם פועלים על-פי מנהגים, דעות קדומות ומסורת הקיימת בארצותיהם בתחומים שונים, כמו השמדת סוגי חיות או אכילת סוגי חיות. אלה דברים שאינם עולים בקנה אחד עם הערכים ועם הנורמות שלנו.

היום הכי מאושר במדינת ישראל יהיה היום שבו לא יהיו עוד עובדים זרים, שהעובדים יהיו אזרחי מדינת ישראל או התושבים הפלשתינים, מתחום הרשות הפלשתינית. אבל עובדה היא, שיש עובדים זרים, ומספרם גדל. אומנם שרת העבודה והרווחה – ואני מציין זאת בהערכה – בוחנת ובודקת את הדברים על-פי החוק וגם על-פי שיקול דעתה וסמכותה, אך יש תופעות קשות מאוד בכמה וכמה מקומות. אני חושב שחוק אשר יחוקק על-ידי הכנסת צריך להביא בחשבון גם ערבויות שהם צריכים לתת בעניינים ובנושאים מסוימים. אפרט זאת כאשר יהיה הדיון בוועדת העבודה והרווחה.

אני מברך על היוזמה ועל התמיכה של הממשלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חברי הכנסת, אנו ניגשים להצבעה. השעון מופעל. אומנם יש רוב להצעה גם בלעדיכם, אך אתם רוצים את הזכות להצביע.

ה צ ב ע ה מ ס' 8

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 10

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק אבטחת רווחת פועלים זרים, התשנ"ה–1995,

לדיון מוקדם לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

עמנואל זיסמן (העבודה):

לא הספקתי להצביע. אני מבקש לצרף את קולי.

היו"ר ד' שילנסקי:

ראיתי איך רצת. כבר קודם ציינתי את זריזותך, הפעם לא הספקת להגיע בזמן. אני מצרף את תמיכת חבר הכנסת עמנואל זיסמן. יש לנו 11 בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובע, שהצעת חוק אבטחת רווחת פועלים זרים, התשנ"ה-1995, של קבוצת חברי כנסת, כפי שהובאה על-ידי חבר הכנסת אברהם הירשזון, עוברת לוועדת עבודה ורווחה, להכנה לקריאה ראשונה.

חבר הכנסת מאיה מבקש לתקן בעניין הצעתו.

משה מאיה (ש"ס):

שכחתי שאני מקוזז. אני מבקש למחוק את הצבעתי.

היו"ר ד' שילנסקי:

כל הכבוד להגינותך. זה מתאים לכל חבר כנסת, ורב נותן דוגמה. הבקשה היא למחוק את הצבעתו, היות שפרח מזיכרוננו שהוא מקוזז, בגלל הרצון לתמוך בחוק.

שאלות ותשובות

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מזמין את השר לענייני דתות לעלות על הבמה, כדי לענות על שאלות. השר לענייני דתות יענה על שאלתא מס' 4500. השואלת איננה, והתשובה – לפרוטוקול.

סירוב חברה קדישא לקבור אדם

חברת הכנסת ע' מאור שאלה את השר לענייני דתות ביום ח' באדר א' התשנ"ה (8 בפברואר 1995):

ממכתבה של האגודה לזכויות האזרח למנכ"ל משרד הדתות, מ-23 בינואר 1995, עולה, כי חברה קדישא בראשון-לציון מנעה ממשפחתו של מיכאל ינקובסקי, זיכרונו לברכה, להביאו לקבורה יהודית, למרות היותו יהודי, וזאת רק מהסיבה ששם אביה של אמו נשמע כמו שם נוצרי.

ברצוני לשאול:

1. האם המידע נכון?

2. אם כן – מה יעשה משרדך למנוע הישנות מקרים כאלה?

תשובת השר לענייני דתות ש' שטרית:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

חברות הקדישא שמקבלות רשיון מהמשרד הן חברות הפועלות מכוח חוק שירותי הדת היהודיים, והרשיון הניתן להן הוא לעסוק בקבורת נפטרים יהודים.

לכל חברת קדישא, שהינה עמותה פרטית, יש כללים הלכתיים כיצד לקבוע את זכות הנפטרים. בדרך כלל נעשה הדבר בהתייעצות עם הרב המקומי. יש חברות המקלות בדרישות הוכחת הזהות ויש המחמירות בכך.

1. במקרה הנדון – על סמך התעודות והבירורים שערכה חברת קדישא ועל סמך פסיקת הרב המקומי נקבע שאין הנפטר יהודי, ועל כן סירבה החברה לקבורו.

המשרד פתר את הבעיה הקונקרטית, והנפטר נקבר בבית-הקברות בקיבוץ עינת; המשרד נשא בהוצאות הקבורה.

2. המשרד עוסק עכשיו במציאת פתרונות קבורה לאלו שהסידורים הקיימים לא עונים על העניין הספציפי שלהם. כבר נחתם הסכם ראשון מסוג זה עם קיבוץ קריית-ענבים.

היו"ר ד' שילנסקי:

השר ישיב על שאילתא מס' 4501, של חבר הכנסת אברהם ורדיגר.

בית הקברות העתיק בחיפה

חבר הכנסת א' ורדיגר שאל את השר לענייני דתות ביום ח' באדר א' התשנ"ה (8 בפברואר 1995):

במקומון של חיפה התפרסם מאמר על ההזנחה בבית-הקברות העתיק בחיפה – העזובה במקום נוראה. גורמים פרטיים מממנים מכספם ומקדישים מזמנם והונם לצורך מטרה נעלה זו, אבל זה רק כטיפה מן הים. על-פי המסורת נטמן במקום התנא רב אבדימי דמן חיפה – יהודים פוקדים את קברו ומסביב ערימות אשפה ופסולת.

ברצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרדך על המצב בבית-קברות זה?

2. אם כן – מה ייעשה בנדון?

השר לענייני דתות ש' שטרית:

2-1. אדוני היושב-ראש, לשאילתא של חבר הכנסת ורדיגר, בעניין בית-העלמין העתיק בחיפה, התשובה על שתי השאלות היא, שהמשרד לענייני דתות מודע לבעיה, וחברת קדישא בחיפה, הגם שאיננה אחראית לבית-העלמין, קיבלה על עצמה את התחזוקה ואת עבודות הניקיון של השטח, וכבר יש תוצאות טובות. לפי מה שנמסר לי, מדובר בכך שכרגע המקום נקי יותר. אנחנו מזמינים נציגים של חבר הכנסת ורדיגר לבדוק אם המידע נכון. אם יש צורך להכניס שיפורים נוספים, אני מבקש להביא את הדבר לידיעתי, ואני מביע נכונות להמשיך לעקוב אחרי זה.

היו"ר ד' שילנסקי:

שאלה נוספת לחבר הכנסת ורדיגר.

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

אדוני השר, את השאילתא הזו הגשתי בתחילת פברואר. את האינפורמציה קיבלתי באמצע ינואר. כפי שידוע לי, מאז ועד היום, ההזנחה קיימת, לצערי הרב. אני לא יודע מה הסיבות לכך, תקציביות או אחרות. מדובר כאן, כפי שציינתי בשאילתא שלי, בבית-קברות עתיק מאוד. גם העיר חיפה היא מהעתיקות בארץ-ישראל. זהו חילול הקודש, פגיעה בזכר הנפטרים ופגיעה במשפחות; אפילו לא במשפחות, כי כמעט שאין צאצאים, אבל בעם ישראל כולו. זוהי בושה לכל מי שעובר שם.

בינתיים נודע לי על הזנחה הקיימת גם במקומות אחרים, בטבריה למשל. אדוני השר, אתה קרוב, כך נדמה לי, לטבריה. לכן הייתי מבקש שמטעמך – לא מטעמי אלא מטעמך – יבדקו את כל בתי-הקברות העתיקים. אני לא מדבר עכשיו על בתי-הקברות האחרים. יש לי מה לומר על בתי-קברות שיש בהם ניתוח מצבות ודברים אחרים, על-ידי פורעים וכו'. לגבי בתי-הקברות העתיקים – איש מטעמך או מטעם משרדך ילך למקום, יבדוק את המצב ויראה אותו במו עיניו, ואז יהיה אפשר לתקן את המצב.

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, היתה כאן פליטת פה או שפשוט לא שמעתי נכון: דיברת על ניתוח מצבות על-ידי – – –

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

על-ידי פורעים.

היו"ר ד' שילנסקי:

לכך התכוונת באמת?

אברהם ורדיגר (יהדות התורה):

כן, לפורעים.

השר לענייני דתות ש' שטרית::

אדוני היושב-ראש, אני ביקשתי מהעוזרים שמסייעים לי בהכנת התשובות, שהגורם הרלבנטי יחתום על התשובה כדי שאדע מי אחראי למידע. גם במקרה הזה יש לי תשובה חתומה של פלוני שחתום על המידע שאני מסרתי, כי אני לא רוצה לשגות. כי אם אני בודק, אני יכול להגיד באחריות אישית. אם אינני בודק אישית אלא באמצעות עובדי המשרד, אני חייב להגיד: נמסר לי. נמסר לי בחתימת ידו של האדם האחראי המידע שמסרתי.

לאור בקשתך, אדוני חבר הכנסת ורדיגר – לא רק לטבריה, שיש לי אליה קשר מיוחד, גדלתי שם ומובן שאדם קרוב לביתו ולמקום שבו הוא גדל – גם בחיפה וגם במקומות אחרים נעשה בדיקה מדגמית לאור ההערות שהשמעת כאן. אנחנו מודים לך על שהפנית את תשומת לבנו לנושא.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

תמיכה בתלמידי ישיבות

חבר הכנסת א' שפירא שאל את השר לענייני דתות ביום ח' באדר א' התשנ"ה (8 בפברואר 1995):

מנהלי ישיבות ומוסדות תורה מסרו לי, שזה זמן רב לא עודכנה במשרד הדתות מצבת התלמידים, דבר הגורם לעיכוב התמיכה בתלמידי הישיבות החדשים.

ברצוני לשאול:

1. מדוע מעכבים את סכומי התמיכה בעבור התלמידים החדשים במוסדות התורניים?
2. מתי יקבלו מנהלי המוסדות התורניים את סכומי התמיכה בעבור כל התלמידים החדשים?
3. מה ייעשה כדי להביא לעדכון קבוע של מצבת התלמידים במועד?

תשובת השר לענייני דתות ש' שטרית:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. עדכון מצבת התלמידים שבגינה זכאים מוסדות התורה לתמיכה, הן חדשים והן ותיקים, מתבצע פעמיים בשנה, בהתאם לתחילת הלימודים. לאחרונה עודכנה המצבה לפני שנה, ובימים אלו מסתיימת עבודת העדכון פעם שנייה, וכל המוסדות יקבלו את המגיע להם.
2. כבר בימים הקרובים, לאחר שיושג התקציב הדרוש בשיתוף אגף התקציבים באוצר.
3. המשרד יחזק את מערכת המחשוב והבקרה על מנת שכל העדכונים יבוצעו בצורה מהירה יותר.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

עובדיה עלי (הליכוד):

את הצעת החוק שלי אפשר לדחות לפעם אחרת.

היו"ר ד' שילנסקי:

הנה, אתה רואה, חבר הכנסת שטרית, אתה מחכה בקוצר רוח ובזכות חבר הכנסת עובדיה עלי כבר הגיע התור שלך.

הצעת חוק מס ערך מוסף (תיקון – פטור מדירה ראשונה), התשנ"ה-1995

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ד' שילנסקי:

הצעת חוק מס ערך מוסף (תיקון – פטור מדירה ראשונה), התשנ"ה-1995, של חברי הכנסת מאיר שטרית, יוסף עזרן ואברהם יחזקאל; הצעת חוק ב'תרמא. ינמק חבר הכנסת מאיר שטרית.

מאיר שטרית (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, הצעת החוק שמוגשת על-ידי ועל-ידי חברי הכנסת יוסף עזרן ואבי יחזקאל היא הצעת חוק אשר באה לנסות ולהתמודד עם נושא מחירי הדירות לזוגות צעירים בארץ.

לצערי הרב, מחירי הדירות בארץ לזוגות צעירים ולאחרים הולכים ועולים בהתמדה. בשנת 1988 היו דרושות לזוג צעיר 5.5 שנות עבודה כדי לרכוש דירה. ב-1993 היו דרושות לאותו זוג צעיר 9.5 שנות עבודה כדי לרכוש דירה. במקביל, נשחקו, לצערי הרב, המשכנתאות, ביחס למחירי הדירות, בצורה דרסטית. הממשלה העלתה את הריבית על המשכנתאות, כך שמצבו של הזוג הצעיר נעשה קשה לאין ערוך מכפי שהוא היה לפני שנים אחדות. ובאמת, חלומו של זוג צעיר להגיע לדירה הולך ומתרחק ממנו, מכיוון שקשה לו, לזוג הצעיר, למצוא תשובה ופתרון לקניית דירה ולהתחיל את חייו. בו בזמן מוטלים על הדירות לזוגות צעירים ולאחרים מסים גבוהים ביותר. לעתים 43% ממחיר הבית הם מסים שהממשלה גובה.

על כן, הצעת החוק שלנו, אדוני היושב-ראש, מציעה לבטל את מס ערך מוסף על דירות לזוגות צעירים שערכן עד 120,000 דולר, ובתנאי שזוהי הדירה הראשונה והיחידה של הזוג הצעיר, כדי להביא לכך, שמי שהולך לקנות דירה ייחנה מהנחה, מהפחתה של 17% מערך הבית. זה יוריד את

מחירי הדירות לזוגות צעירים, ייתן להם עזרה רצינית ומסיבית, וזו תהיה הטבה יוצאת מן הכלל כדי לעודד זוגות צעירים ולתת להם תשובה ופתרון.

אודה, אדוני היושב-ראש, אם הצעתי תועבר לוועדת הכלכלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבין שאין תשובת הממשלה. שר האוצר איננו.

ההצעה של חברי הכנסת אברהם יחזקאל, יוסף עזרן ומאיר שטרית עומדת כבר להצבעה.

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 10

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק מס ערך מוסף (תיקון פטור מדירה ראשונה),

התשנ"ה–1995, לדיון מוקדם בוועדת הכלכלה נתקבלה.

מאיר שטרית (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, תוסיף את חבר הכנסת אבי יחזקאל.

היו"ר ד' שילנסקי:

טוב. השעון מראה עשרה. חבר הכנסת אבי יחזקאל היה קרוב למושב, נוסיף אותו. 11 בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובע, שהצעתם של חברי הכנסת מאיר שטרית, יוסף עזרן ואברהם יחזקאל עוברת לוועדת הכלכלה להכנה לקריאה ראשונה.

הצעה לסדר-היום

הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת הניהול הכספי של ההסתדרות

היו"ר ד' שילנסקי:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: הצעה לסדר-היום מס' 6515, של חבר הכנסת סילבן שלום, בנושא: הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת הניהול הכספי של ההסתדרות. בבקשה.

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מעלה היום בפעם השלישית מאז התחילה כהונת הכנסת השלוש-עשרה את הצעתי להקים ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת האירועים, מעשי השחיתות שבהסתדרות הכללית.

בפעם הראשונה הצלחתם להפיל את זה וטענתם שזה ארגון וולונטרי שאין צורך לבדוק אותו, שהוא בודק את עצמו, ויש שם ביקורת פנימית – שהיא תעשה את העבודה. בפעם השנייה, פעם נוספת העזתם לבוא ולומר: ההסתדרות בודקת את עצמה, זה גוף שלא צריכים להתערב במה שנעשה בו. ואנחנו יודעים היום בדיוק מה קורה, חבר הכנסת צוקר. אנחנו יודעים בדיוק מה קורה בהסתדרות הכללית. אילו הייתם שומעים לעצתי אז והייתם מקימים ועדת חקירה פרלמנטרית, היינו מונעים מכל אלה שב-1994 עשו מה שעשו להגיע לחקירות משטרה, להגיע למצב שיואשמו בבתי-משפט. אילו הייתם מקבלים אז את הדרישה והייתם עושים מה שהציבור רצה שתעשו – אבל אתם בעוז, בחוצפה המשכתם לבוא ולומר תמיד: אין מה להתערב בענייני ההסתדרות הכללית, ההסתדרות עושה את עבודתה.

יעקב שמאי (הליכוד):

כי היה להם מה להסתיר. ודאי שאין מה להתערב, הם רוצים להמשיך להסתיר.

סילבן שלום (הליכוד):

הם אמרו תמיד שאין להתערב כי יש ביקורת פנימית. חבר הכנסת שמאי, אתה שהתרעת במשך שנים, דוחות ביקורת פנימיים של ההסתדרות הכללית, של מבקרי הפנים, שמצביעים על חשבונות פיקטיביים, על מצב שבו היתה השחיתות במשך תקופה כה ארוכה, כאשר מפלגת העבודה נהגה בהסתדרות כבבנק פרטי שלה, היא השתמשה בהסתדרות כבנק פרטי למימון פעילות המפלגה.

חבר הכנסת שמאי, לך היו מאבקים קשים בבחירות להסתדרות, אבל, האם בבחירות לכנסת היה מצב שונה? האם בייגה שוחט נהיה שר אוצר, או רבין נהיה ראש ממשלה ללא סיוע ההסתדרות ב-1992?

יעקב שמאי (הליכוד):

מפלגת העבודה השתמשה בכספי ההסתדרות.

סילבן שלום (הליכוד):

כולנו יודעים מה היה במשך אותן שנים. כולנו יודעים איך צי הרכב של חברת העובדים בהסתדרות עמד לרשותכם בכל מערכת בחירות והוביל עובדים. כולנו יודעים כיצד חייבתם את העובדים לשבת בוועדות קלפי – הם הצביעו ליכוד, אבל הם חויבו לשבת מטעם העבודה בוועדות הקלפי; בקלפי הם שמו פתק אחר.

יעקב שמאי (הליכוד):

גם לא ניכו להם את יום העבודה.

סילבן שלום (הליכוד):

אנחנו יודעים איך חייבתם את כל העובדים לתרום ימי חופשה על חשבונם הפרטי למען קופתכם שלכם, למען קופת המפלגה. עשיתם בהסתדרות כבתוך שלכם. לקחתם ארגון שהיה אמור להיות ארגון פועלים ועשיתם בו שימוש מפלגתי. עשיתם בו שימוש אישי, שימוש פרטי.

הדברים האלה ידועים; ואף שהתרעתי עליהם, חבר הכנסת שמאי, סיעת רם הצביעה נגד. מה עשה אז חבר הכנסת שמואל אביטל? – הצביע נגד הקמת ועדת חקירה. מה עשה אז חבר הכנסת חיים אורון? – הצביע נגד ועדת חקירה. מה עשה אז חבר הכנסת עמיר פרץ? – הצביע נגד הקמת ועדת חקירה. היחיד שראה כנראה את הנולד ולא בא להצבעות היה חבר הכנסת חיים רמון, אבל הוא ברח. גם היום אני לא רואה אותו. גם את חבר הכנסת עמיר פרץ אני לא רואה היום. איפה הם נמצאים כולם? איפה הם? הם פה? הם אתנו? הם יצביעו בעד הקמת ועדת חקירה?

רן כהן (מרצ):

איך אני הצבעתי?

סילבן שלום (הליכוד):

חבר הכנסת רן כהן, אתה לא היית. גם אתה לא היית.

רן כהן (מרצ):

אנחנו עוסקים בחקירה ולא – – –

סילבן שלום (הליכוד):

אתה גם כן לא היית, כל חבריך האחרים היו והצביעו. כל חברי מרצ הצביעו, כל חברי מפלגת העבודה, כולם הצביעו, כולם.

רן כהן (מרצ):

מי הביא את החומר לחקירה?

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שמאי, חברי הכנסת, נא לאפשר לחבר הכנסת שלום להמשיך. חבר הכנסת שמאי, אתה מפריע לחבר הכנסת סילבן שלום, זה בוודאי לא בכוונה. חבר הכנסת רן כהן, אנא. חבר הכנסת רן כהן. חבר הכנסת רן כהן.

רן כהן (מרצ):

— — —

יעקב שמאי (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שמאי, אני חושב שחבר הכנסת סילבן שלום היה מצפה ממך שלא תפריע לו.

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, ההסתדרות הכללית קיבלה מדי שנה 2.5 מיליארדי שקל ממבוטחי קופת-חולים. כל שנה מיליון וחצי המבוטחים העבירו לשכת המס 2.5 מיליארדי שקל. 70% מזה הלכו לקופת-חולים. לאן הלכו 30%, אדוני שר המשטרה? לאן? לאן? למה?

כשאני ביקשתי והצעתי – בואו נקים ועדת חקירה כדי למנוע את מה שעלול להתרחש, כל הנהגת ההסתדרות עשתה את מה שעשתה ב-1994 כהמשך ישיר, כדי למנוע מהם, לא לשים מכשול בפני עיוור, כדי לא להביא אותם לחקירת אנשיך, כדי לא להביא אותם לאחר מכן לכך שהם יעמדו בפני שופט, כשאני הצעתי את זה – – –

יעקב שמאי (הליכוד):

חבר הכנסת סילבן שלום – – – לשכת המס, אני לא בטוח שהעבירו את כל הכספים לקופת-חולים.

קריאות:

סילבן שלום (הליכוד):

אני לא שומע כלום. אני לא יכול.

רן כהן (מרצ):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רן כהן, אנא.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת רן כהן, אתה צודק, היתה – – –

רן כהן (מרצ):

לא היתה – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רן כהן, חבר הכנסת רן כהן, חבר הכנסת רן כהן, אני פונה אליך ואתה אפילו לא שם לב. חבר הכנסת רן כהן, חבר הכנסת דן תיכון, תנו לו להמשיך. חבר הכנסת רן כהן, חבר הכנסת רן כהן, מה שהכי מרגיז זה שכשפונים אליך אתה אפילו לא מפנה את הפנים, ככה סתם.

רן כהן (מרצ):

אם אני אסתכל, זה יהיה לא נעים.

היו"ר ש' וייס:

הבנתי את הפטנט. אני מבקש ממך. או.קיי.

סילבן שלום (הליכוד):

חבר הכנסת רן כהן, הבקשה שלי – תן לי לומר כמה מלים. תודה.

אדוני היושב-ראש, בכספים האדירים האלה שהגיעו מדי שנה להסתדרות נעשו מעשים בלתי כשרים, נעשו מעשים שלא יעשו. מאחר שחלק גדול מהכספים עבר למעשים שלא יעשו, קרסו כל המערכות הכלכליות של ההסתדרות.

אתה יודע, אדוני שר האוצר, אם רק קופת-חולים היתה קורסת, הייתי אומר: מנהלי קופת-חולים אינם בסדר. אם רק קרנות הפנסיה היו קורסות, הייתי אומר: מנהלי קרנות הפנסיה לא בסדר. אם רק "הסנה" היתה קורסת, הייתי אומר: מנהלי "הסנה" אינם בסדר. אם רק "סולל-בונה" היתה קורסת, הייתי אומר: "סולל-בונה" לא בסדר. אם רק "כור" הגיעה למצב שהגיעה, הייתי מאשים את מנהלי

"כור". אבל כשזה קורה גם לקופת-חולים, גם לקרנות הפנסיה, גם ל"הסנה", גם ל"סולל-בונה" וגם ל"כור", כולם פושטים את הרגל, זה מסיבה אחת פשוטה: הניהול היה ניהול מפלגתי, הניהול לא כלכלי.

אני אומר, טוב נעשה אם נלך צעד אחד קדימה. בואו נבדוק מה קרה. בואו נחקור למען לא יקרו מקרים כאלה בעתיד. ביקשתי את זה ביוני 1993. ביקשתי את זה במאי 1994, עוד לפני הבחירות. אבל פעם אחר פעם אמרתם: לא, לא ולא.

אני רוצה לומר לכם, כל מה שקורה היום בהסתדרות הכללית היה סוד גלוי, סוד שידוע לכולם. כולם ידעו שאתם עושים שימוש בכספי ההסתדרות למען עצמכם. כולם ידעו שאת האירועים המפלגתיים אתם עושים במועצות הפועלים, אתם עושים בחברת העובדים. כולם ידעו את זה.

לצערי הרב, התקשורת, מסיבות כאלה ואחרות, לא לקחה חלק במאבק נגד אותה שחיתות, היא לא לקחה חלק כדי לטהר את האווירה, כדי להביא לכך שבסופו של דבר כל כספי מבוטחי קופת-חולים ילכו לקופת-חולים ולא למטרות שלשמן לא נועדו.

עכשיו אנחנו מביאים לפריצה של מאגרי מידע שמגיעים מחברי ההסתדרות ומעובדי ההסתדרות כדי לדעת מה קורה. פעם אחת אלה חשבונות פיקטיביים, פעם אחת זה שימוש כספי של אנשים כאלה ואחרים שאני לא רוצה לנקוב בשמותיהם, פעם אחת זה מפלגת העבודה לפני הבחירות.

אני רוצה לומר לכם, שכל אלה הם דבר אחד – שיטה. השיטה שלכם ראתה בהסתדרות הכללית חלק מהמפלגה, כמו שהיא ראתה במדינה חלק מהמפלגה.

אדוני שר האוצר, אולי אתה לא יודע, עד 1977 מומנו 30% מתקציב קופת-חולים על-ידי המדינה. אחר כך היתה טענה, שמדינת ישראל הפסיקה – – –

שר האוצר א' שוחט:

מותר לי לשאול אותך – – –

סילבן שלום (הליכוד):

עד 1977 אמרתי. עד 1977 קופת-חולים מומנה – – –

קריאות:

— — —

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני לא יכול לדבר.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אם החלטתם להאריך את הדיון עד אין סוף, אני אאפשר את המשך ההפרעות. אני חשבת שהם פשוט רוצים שתנאם עוד שעה.

סילבן שלום (הליכוד):

עד 1977 מומנו 30% מתקציב קופת-חולים על-ידי ממשלת ישראל. ולמה דווקא 30%? למה המספר הזה? זה לא סתם. אתם לקחתם 30% מהמס האחיד והעברתם אותם לוועד הפועל. עד 1977, במשך עשרות שנים מימנה ממשלת ישראל את תקציב הוועד הפועל – ממשלת ישראל נתנה לקופת-חולים 30%, וההסתדרות לקחה 30% מכספי קופת-חולים, ובזה מימנה את הפעולות. במשך 30 שנה, במשך 40 ו-50 שנה היתה פעולה סיבובית של מימון פעולות ההסתדרות.

למה אנחנו עדים עכשיו, אדוני היושב-ראש?

קריאות:

סילבן שלום (הליכוד):

למה אנחנו עדים עכשיו?

קריאות:

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני לא יכול לדבר.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לנדאו. חבר הכנסת טמקין, חבר הכנסת טמקין, חבר הכנסת טמקין. חברי הכנסת פורז וטמקין, מספיק. חבר הכנסת לנדאו, חבר הכנסת לנדאו, אם תיאמת עם חבר הכנסת סילבן שלום שתפריעו לו – אני לא אפריע לכם. מספיק. חבר הכנסת טמקין, אצלך קריאת ביניים אחת היא כל כך חזקה – כמו ארבע קריאות ביניים, מה אני יכול לעשות. יש כאלה שקוראים בשקט ואני לא שומע אותם.

בנימין טמקין (מרצ):

עכשיו שמישהו סוף סוף עושה את העבודה – – – הבוחר לא נתן לכם לעשות את זה. הוא נתן את זה לנו.

היו"ר ש' וייס:

טוב. זהו. נתתי לך עוד קריאה. זהו. מספיק. שמעתי שיש חברי כנסת אוהדי כדורגל שהאיצו בי שאני אאיץ את הישיבה, והם המפריעים העיקריים פה. חבר הכנסת שלום, בבקשה.

קריאות:

— — —

היו"ר ש' וייס:

הם פנו אלי לפני כמה זמן שאני אזרז. יש סדר-יום עד 06:00.

סילבן שלום (הליכוד):

אני לא יכול להוציא אפילו משפט אחד בלי הפרעות.

היו"ר ש' וייס:

זהו. בבקשה.

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, בבחירות האחרונות להסתדרות קיבלנו פחות משקיבלה סיעת רם, זה נכון. האם זה משנה את העובדה שהיתה שחיתות בהסתדרות? האם זה משנה את העובדה שמרצ היתה חלק מההסתדרות? האם זה משנה את העובדה שמפ"ם היתה במשך 50 שנה שותפה היסטורית לכל הפעולות האלה? זה לא משנה דבר. אתם הייתם חלק מהשיטה. אתם נקטתם את השיטות האלה, ומהבחינה הזאת לא היה שום הבדל בין מפלגת העבודה לבין מפ"ם. הייתם יחד.

במשך עשרות שנים הרגיש הפועל בישראל מאוים. במשך עשרות שנים לא יכולנו לומר שאנחנו מצביעי ליכוד, אם עבדנו בחברת העובדים. כמה אנשים אמרו לי, שהם לא יכולים להתפקד לליכוד מפני שהם עובדים בבנק הפועלים או מפני שהם עובדים ב"כור", או מפני שהם עובדים ב"סולל-בונה". כמה פעמים, כמה שנים נמשך המצב הזה? ואתם נמצאים היום במצב שאתה, חבר הכנסת לס, עושה אולי מעשה ציבורי ממדרגה ראשונה ובעצם אתה אומר שלא רק מפלגת העבודה עשתה את זה אלא גם ראשי סיעת רם עשו את זה. אני מברך אותך על כך.

יורם לס (העבודה):

אני לא מסתיר – – –

סילבן שלום (הליכוד):

אני מברך אותך על שאתה מראה שגם אנשי רם לקחו חלק בפעילות הזאת. היינו במצב – – – אני לא יכול כך.

היו"ר ש' וייס:

אני יודע שקשה לך. בכנסת יש יתרון עצום לבעלי הקולות. זה דבר ידוע.

יורם לס (העבודה):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת לס, חבר הכנסת יורם לס. שמענו, זה נשמע לא רע. עכשיו נא להירגע.

סילבן שלום (הליכוד):

לסיכום, אדוני היושב-ראש, מאחר שנותרה לי עוד חצי דקה אני רוצה לקרוא ליורם לס, לקרוא לחברי רם, לחברי ש"ס ולכל האחרים לתת יד היום להקמת ועדת חקירה פרלמנטרית, שתבדוק ותחקור את מה שנעשה בהסתדרות הכללית כל אותן עשרות שנים. האם היו קרנות סודיות? האם היתה העדפת מקורבים? האם מפלגת העבודה הפכה את ההסתדרות לבנק פרטי שלה?

אם אתם חושבים כמוני, תרימו היום את היד בעד. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

מי עונה בשם הממשלה? אדוני שר האוצר, בבקשה.

על מנת למנוע אי-הבנות בהמשך, אדוני שר האוצר, על-פי התקנון יש לך עשר דקות להשיב.

שר האוצר א' שוחט:

לפי דעתי, סילבן שלום דיבר חצי שעה.

היו"ר ש' וייס:

לא. הוא דיבר נטו פחות מעשר דקות.

שר האוצר א' שוחט:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הקשבתי קשב רב לדבריו של חבר הכנסת סילבן שלום, והדברים שנאמרו עוררו אצלי כמה סימני שאלה, והייתי מאוד שמח לשאול בעקבותיהם כמה שאלות. אבל לפני סימני השאלה אני רוצה להציב בנאומי כמה סימני קריאה.

הממשלה קיבלה היום החלטה שכנסת ישראל כולה צריכה להתברך בה; לא הצד הזה של הבית, לא הצד השני ולא אלה היושבים ממול, אלא כל הבית. היתה בעיה, שהיתה ידועה לכולם, לכל חברי הכנסת, לשרים, למפלגות ולעיתונות, שהתייחסה ל750,000 איש שהיו בקרנות פנסיה, הפקידו שם

מדי חודש אחוז מסוים ממשכורתם, השליכו יהבם על היכולת של הקרנות לשלם. חבר הכנסת שילנסקי, כ-150,000 מהם כבר בפנסיה.

לאנשים החברים בקרנות אין זהות פוליטית. היו הסכמים קיבוציים עם התאחדות התעשיינים, אנשים שעבדו בתעשייה, בבניין, בחקלאות, זה ממפלגה זו ואחר ממפלגה אחרת. אין להם מכנה פוליטי משותף.

דן תיכון (הליכוד):

אני מדבר על הניהול, על ההנהלה, לא על האנשים החברים בקרנות.

שר האוצר א' שוחט:

יש להם מכנה משותף אחד, והוא העובדה שהם היו חברים בקרנות, הם יצאו לפנסיה, ולא ברור מה יהיה גורל אותה פנסיה.

דב שילנסקי (הליכוד):

חבר הכנסת תיכון הפנה בצדק את תשומת לבך לכך, שהפוליטיקה היתה בידי המנהלים, אצל הבוסים, והם כולם אנשי מפלגת העבודה.

שר האוצר א' שוחט:

נכון, מייד אתייחס לזה. אבל קודם כול ברצוני לדבר אל אותם 750,000 איש, שיש להם בוודאי גם נשים, או נשים שיש להם בעלים בבית, ואז אנחנו מגיעים למיליון וחצי איש, שכל ממשלות ישראל, לרבות הממשלות שאתם הייתם אחראים להן, וידעו שיש בעיה של פנסיה, לא הזיזו שום דבר, לא עשו שום דבר – – –

דן תיכון (הליכוד):

לא נתתם אפשרות להיכנס, הסתרתם. אמרתם שאין גירעון.

שר האוצר א' שוחט:

חבר הכנסת דן תיכון, אני יודע שמפריע לך שבאה עכשיו הממשלה והחליטה, והצהירה הצהרה
שהיא דואגת לאנשים האלה, והיא חושבת שמי שהיום בפנסיה צריך – – –

דוד לוי (הליכוד):

אתה מציג אותו כאדם כל כך אכזרי שרוצה שאנשים ייפגעו – – –

שר האוצר א' שוחט:

חס וחלילה, חס וחלילה.

דוד לוי (הליכוד):

איזה מין סגנון דיבור הוא זה?

שר האוצר א' שוחט:

אני יודע שהוא לא ישן בלילה, והוא התעורר מוקדם בבוקר – – –

דוד לוי (הליכוד):

הוא לא ישן בגלל הבעיות שאתם יצרתם.

שר האוצר א' שוחט:

אני יודע. 15 שנה הייתם בממשלה, לא עשיתם שום דבר עם העניין הזה.

דוד לוי (הליכוד):

15 שנה כיסיתם, הסתרתם, אמרתם שאין גירעון – – –

בנימין טמקין (מרצ):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת טמקין, אתה כבר מיצית את הקטע הזה.

שר האוצר א' שוחט:

זה לא יעזור לכם. הממשלה הזאת קיבלה החלטה נכונה, שגם אתם צריכים להיות גאים בה. הממשלה באה אל הפנסיונרים – – –

משה נסים (הליכוד):

גם בהחלטה הזאת יש אפליה. היא מפלה לרעה את קופות הגמל – – –

שר האוצר א' שוחט:

– – – להם: רבותי, לא עוד ספק, לא עוד ערפל, לא עוד דאגה, לא עוד חוסר ודאות. אתם אנשים שמקבלים 1,000 ו-1,500 – – –

משה קצב (הליכוד):

הדרישה היא להקים ועדת חקירה. לא מדברים על החלטת הממשלה. החלטת הממשלה היא נושא לדין הבא, נושא שחבר הכנסת חיים רמון מעלה. עכשיו מדברים על הקמת ועדת חקירה. תתייחס לזה.

שר האוצר א' שוחט:

אני אדבר כפי שאני מבין, ואני אתייחס גם – – –

משה קצב (הליכוד):

תתייחס עכשיו בבקשה להצעה של סילבן שלום. תסביר למה לא ועדת חקירה.

שר האוצר א' שוחט:

אני אתייחס למה שאני רוצה, כולל ועדת החקירה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת קצב, נדמה לי שחבר הכנסת שלום ביטא את הדברים חזק מאוד. הוא לא צריך סיוע.

יעקב שמאי (הליכוד):

— — — הוא יודע למה. הוא יודע איך מפלגת העבודה עזרה בכספים האלה — — —

שר האוצר א' שוחט:

אני אסביר, אני אסביר.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שמאי, אני מבקש שתירגע.

יעקב שמאי (הליכוד):

אדרבה, ששייב לנו, ששייב לעניין.

היו"ר ש' וייס:

בסדר, אבל הערת כבר עשר פעמים. עכשיו קצת תירגע.

דב שילנסקי (הליכוד):

אפילו פקיד זוטר, שהיה איש ליכוד, צריך היה להצביע במחתרת כי הוא פחד שיפטרו אותו.

יעקב שמאי (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שמאי, אני מבקש ממך להפסיק להרעיש.

יעקב שמאי (הליכוד):

אני מרעיש?

היו"ר ש' וייס:

כן. מה לעשות? כן.

יעקב שמאי (הליכוד):

אני מדבר על כספים שהלכו לאיבוד, ואיך הלכו לאיבוד, על עובדים שאיבדו זכויות – ואתה אומר לי לא להרעיש? לאן הגענו?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שמאי, אתה לא יכול להפריע כל הזמן.

יעקב שמאי (הליכוד):

הרסתם את העובדים.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שמאי, אני – – – אדוני השר שטרית, אתה מפריע לשר האוצר להשיב. חבר הכנסת דן תיכון.

שר האוצר א' שוחט:

אני חוזר ואומר לבית הזה, שההחלטה שהתקבלה היום – – –

היו"ר ש' וייס:

אני מוסיף לך שתי דקות בגלל הרעש וההפרעות.

שר האוצר א' שוחט:

– – – בישיבת הממשלה היא החלטה נכונה, החלטה שיש עמה בשורה – – –

דן תיכון (הליכוד):

אתם תביאו אותה לכנסת?

משה נסים (הליכוד):

החלטה שיש בה אפליה בין בעלי קופות הגמל של ההסתדרות לבין שאר קופות הגמל, ואפליה כזאת אסור שתהיה במדינת ישראל.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת נסים, אתה מאוד מאריך את תשובתו של שר האוצר. חבר הכנסת נסים, מספיק.

שר האוצר א' שוחט:

אני רוצה להזכיר לחבר הכנסת נסים – – –

יעקב שמאי (הליכוד):

עשר שנים צעקתי – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שמאי, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. ביקשתי ממך להירגע. חבר הכנסת שמאי, קראתי אותך לסדר פעם ראשונה.

שר האוצר א' שוחט:

אני מבין שהעצבנות המופגנת מהצד הזה של הבית מקורה, כמובן, בהחלטות שבאו עם הבשורה לעם ישראל ולמבוטחים. אשאל את חבר הכנסת נסים, שהיה שר אוצר, והמדבר על אפליה, מדוע הוא כשר אוצר ושרי אוצר שקדמו לו ממפלגתו, שהיו שרי אוצר מאז 1977 – – –

משה נסים (הליכוד):

ממפלגת העבודה.

שר האוצר א' שוחט:

אולי תרשה לי לסיים את המשפט?

מדוע הם עשו אפליה וחתמו על איגרות חוב ב-6% וב-5.5% בטענה שאסור להפלות בין פנסיונר לבין מבוטח בקופת גמל – – –

דן תיכון (הליכוד):

טעו. אבל מה זה רלבנטי – – –

שר האוצר א' שוחט:

טעו? ואיך לא רעדה ידך כאשר היא חתמה על ההסדרים האלה? מדוע עשית את זה? סלח לי רק רגע, מדוע השארת את המבוטחים בערפל, למה חתמת על איגרות חוב של 6% – – –

דוד מנע (הליכוד):

למה אתה מגמד את הנושא, למה אתה סוטה ממנו?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מנע, אולי תחזור למקומך. חבר הכנסת שמאי, אני קורא אותך לסדר פעם שנייה. חבר הכנסת מנע, פעם ראשונה. מספיק.

דוד מנע (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

שב במקומך, זה יהיה יותר טוב, תאמין לי.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני שר האוצר, תפסיק לבלבל בין הנושאים. הפנסיה – זה הנושא הבא.

היו"ר ש' וייס:

אני נותן לך עצה טובה, חבר הכנסת מנע, שב במקומך, כי במקום שבו אתה יושב עכשיו יש דינמיקה של רעש.

משה קצב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, הזמן של השר נגמר, תן לו עוד שתי דקות כדי שיסביר לנו מדוע הוא מתנגד להקמת ועדת חקירה.

יעקב שמאי (הליכוד):

השר התבלבל, הוא מדבר על הנושא הבא.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת שמאי, קראתי אותך לסדר פעם שנייה. אם אתה רוצה לצאת, תגיד לי. אני אעשה לך את השירות הזה. חבר הכנסת מנע, אני ממש מבקש ממך הפעם, לפניך משורת הדין, שתשב במקומך. חבר הכנסת מנע, אני מבקש ממך לשבת במקומך.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אולי שר האוצר יקליט את דבריו בקסטה, בשביל הנושא הבא.

שר האוצר א' שוחט:

לא, לא. בהחלט לא. תקרא מה שכתוב שם – – –

היו"ר ש' וייס:

אדוני שר האוצר, סליחה רגע. חבר הכנסת מנע, תשמע – אני מבקש ממך לשבת במקומך, בטובך, או שתירגע במקום שבו אתה נמצא.

אני מבין שיש היום קצת מתח, לא כל כך בגלל הנושא. אנחנו יודעים מה הסיבה הנוספת. אבל הצילומים האלה לא יפרו את הכללים שלנו.

שר האוצר א' שוחט:

אני רוצה לסיים את דברי ולומר את הדברים הבאים – מערכת היחסים בין הממשלה לבין קרנות הפנסיה מתקיימת עשרות שנים, ובכללה אותן שנים שבהן אנחנו היינו באופוזיציה ואתם הייתם בקואליציה. המשכתם במשטר ההתנהגות כלפי קרנות הפנסיה 15 שנים.

היו"ר ש' וייס:

סליחה, סליחה. יש לי בעיה. עד לפני שנייה היתה לי פה רשימה של בקשה להצבעה אישית.

דוד מנע (הליכוד):

לקחתי את זה, משכתי את זה.

היו"ר ש' וייס:

היא נלקחה. זה חשוב לי לגבי הצלצול. יש הבדל. אם ההצבעה היא שמית אנחנו פחות בלחץ. אני רוצה להודיע לכם שאנחנו כבר צלצלנו. בעוד כשתי דקות, כששר האוצר יסיים, תהיינה הצבעות. שלא תהיינה אי-הבנות. אדוני השר האוצר, בבקשה.

שר האוצר א' שוחט:

15 שנים היה קוד של התנהגות אל קרנות פנסיה, ואתם נתתם את איגרות החוב בדיוק כמו שעשו ממשלות לפני 30 שנה.

היו"ר ש' וייס:

שלא תהיינה אי-הבנות, תהיה כאן הצבעה. בבקשה.

שר האוצר א' שוחט:

לפיכך, אינני רואה כל טעם לבדוק את מה שאתם עשיתם 15 שנים. נתתם לקופות כספים, דאגתם שהן יתקיימו.

אנחנו עשינו דבר אחד שאתם לא עשיתם. אנחנו אמרנו היום למבוטחים: רבותי, אנחנו נעשה תוכנית הבראה, ואל תדאגו. את זה לא עשיתם. זה מה שמשגע אתכם, זה מה שמרגיז אתכם, לא שום דבר אחר. תודה רבה.

דן תיכון (הליכוד):

לא – – –

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, נא לשבת. אנחנו עוברים בעוד דקה להצבעה. שלא תהיינה אחר כך פרשנויות מי ישב ומי לא. אדוני שר האוצר, אתה לא תספיק להצביע.

חברי הכנסת, הרי ההצבעה בנושא הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת הניהול הכספי של ההסתדרות, של חבר הכנסת סילבן שלום. חברים, אני לא אוסיף אנשים להצבעה. ההצבעה החלה. שלא תהיינה טענות.

הצבעה מס' 10

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 37

נגד – 36

נמנעים – 1

ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

37 – – – השר גונן שגב, מה קרה?

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

הוא ישב, אני ראיתי אותו. אחרים אני לא מצרף.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

רגע, אני עוד לא קובע כלום. תגיד אתה מה קרה. חברים יקרים, אל תדאגו, לא תהיה חטיפה פה. תשבו בנחת. לא תהיינה חטיפות ואני לא צריך הערות. אני בעצמי אברר את זה. אל תסתובב פה, ראיתי שלא הגעת. רבותי, שבו.

קריאה:

היו"ר ש' וייס:

זה לא נכון. אני ראיתי שאתה רצת. רבותי, פה לא יהיו רמאויות, לא חשוב מה תהיינה התוצאות. אני ראיתי בדיוק. יש לי רק בירור אחד. תשבו, אל תדאגו, איש פה לא יעוות את ההצבעה. לא צריך עזרה של אף אחד. סליחה, חבר הכנסת גוטמן, אני לא רוצה בכלל עזרה כאן. רבותי, אני מודיע לכם, אני רוצה לברר רק דבר אחד, אני רוצה לשאול את השר שגב – – – אל תצביע, אני ראיתי בדיוק מה היה פה. חברים יקרים, ראיתי מי רץ ומי לא הגיע, לא יעזור לכם. פעם שנייה תתארגנו יותר טוב.

השר שגב, מה קרה? אל תעמדו לידו, אני לא מסכים. תשבו במקומותיכם. אני לא אקיים בירור אם תעמדו לידו, מה זה פה?

שר האנרגיה והתשתית ג' שגב:

היו"ר ש' וייס:

סליחה, אני יודע מה שראיתי. חבר הכנסת גוטמן, שב במקומך.

שאול גוטמן (מולדת):

האלקטרוניקה לא פעלה.

היו"ר ש' וייס:

אתה מומחה לכימיה, לא לאלקטרוניקה. אני לא צריך בכלל את העזרה שלכם. רק אם תשבו אני אברר את זה. פה לא יהיה שום בירור מאוים. אני לא צריך את האצבע שלך עכשיו, חבר הכנסת איתן. נא לשבת. תשבו, ואז נברר. חבר הכנסת גוטמן, אני לא אברר כל עוד אתה עומד שם לידו. אני לא צריך פה גם את חבר הכנסת מנע.

דן תיכון (הליכוד):

הכול מצולם.

היו"ר ש' וייס:

ודאי. גם אם זה לא היה מצולם, הייתי נוהג כפי שצריך.

קריאה:

מה זה כפי שצריך?

משה קצב (הליכוד):

הצעה לסדר.

היו"ר ש' וייס:

לא צריך שום הצעה לסדר כרגע.

משה קצב (הליכוד):

אני רוצה לשאול.

היו"ר ש' וייס:

אני שואל אותו קודם. חברי הכנסת, תשבו, אני רוצה לומר לכם משהו. לא באמצע ההצבעה. אחרי ההצבעה אתה תדבר.

משה קצב (הליכוד):

יש לי שאלה שלא קשורה להצבעה.

היו"ר ש' וייס:

לא באמצע ולא בזמן.

משה קצב (הליכוד):

אני רוצה לשאול – – –

היו"ר ש' וייס:

תסלח לי, אני לא הרשיתי לך.

משה קצב (הליכוד):

אני רוצה לדעת האם שר האוצר הבטיח לסיעה מסיעות הבית איזה הסדר תמורת ההצבעה היום.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת קצב, אני לא אפשרתי לך לשאול. אתה שואל בכוח, בלי רשות, זה הכול. אתה תשאל לפי התקנון.

משה קצב (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

אני מודיע לך שאתה לא קיבלת רשות. תעביר לו פתק. עכשיו תירגע. אני מבקש ממך – לא באמצע ההצבעה. זה נוהג קבוע שלך.

השר שגב, אם חבר הכנסת גוטמן יעמוד לידך לא יהיה בירור ואני אחליט איך שאני רוצה. אני מבקש ממך לעזוב את המקום ולחזור למקומך. אם לא, אני אבקש מסדרן של הכנסת שיעשה זאת.

קריאה:

קולו של השר שגב לא מכריע.

היו"ר ש' וייס:

הוא לא המכריע ואני לא אקבל אוטומטית מה שהוא יאמר. אני רוצה קודם לשאול. אם חבר הכנסת גוטמן לא יושב במקומו, אני לא אעשה את הבירור. חבר הכנסת גוטמן, זה פרלמנט, פה לא מתקרבים פיסית, אתה יודע למה.

שאול גוטמן (מולדת):

תסביר לי. אתה מנוסה בזה.

היו"ר ש' וייס:

אחר כך.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה לשאול שאלה.

היו"ר ש' וייס:

עוד לא. אולי יהיה צורך ואולי לא יהיה צורך. חבר הכנסת איתן, אולי, חכה, לא באמצע ההצבעה, לא באמצע בירור.

תראו, רבותי, אני ראיתי בדיוק נמרץ מי איחר וכן הלאה. דבר אחד: אני ראיתי את השר שגב יושב במקומו בזמן ההצבעה.

שאול גוטמן (מולדת):

לא נכון.

היו"ר ש' וייס:

נברר את זה.

חברי הכנסת, אני מודיע על התוצאה. רבותי, אני רוצה למסור הודעה.

סילבן שלום (הליכוד):

לא יהיה כדבר הזה. זו תהיה רמאות.

היו"ר ש' וייס:

אתם עוד לא יודעים. תראה מה שאתה עושה. אתה גורם לכך, חבר הכנסת סילבן שלום, שיחשבו שאני מוסר את ההודעה תחת לחץ פיסי, ואני רוצה למסור אותה בניקיון כפיים מוחלט.

חברי הכנסת, אני מודיע לכם את ההודעה הבאה; אני מבקש להקשיב, היא לא קשורה בשום אופן – – אל תעמוד כאן, אתה מפריע לי. יש לך מקום ישיבה, חבר הכנסת גוטמן.

חברי הכנסת, התוצאות הן – אני רוצה להודיע על תוצאה ועל בירור קטן שנקיים אחריה בהרכב של נשיאות הכנסת.

התוצאה היא – ותקשיבו גם למשפט שאני אומר אחרי התוצאה – 37 בעד, 36 נגד, אחד נמנע. זאת התוצאה.

אני מבקש מחברי הנשיאות כולם לבוא ללשכתי, ואנחנו נצפה בהצבעה, במקרה יש לנו גם שירות טוב מאוד של צילום, ונברר רק את השאלה אם השר שגב ישב במקומו אם לא. נברר רק את השאלה הזאת. ראיתי שאחרים רצים. גם אז אני לא משנה את התוצאה אלא אם יהיה צורך בבירור נוסף. תודה רבה לכם בשלב זה.

אני מבקש מסגן היושב-ראש דב שילנסקי להמשיך לנהל את הישיבה. רבותי, הישיבה נמשכת. יותר מותח מתוצאות משחק הכדורגל היום, אני רואה.

קריאה:

היו"ר ש' וייס:

אני אקיים את זה. אל תדאג, נעשה ישיבה בנשיאות, לא נחטוף הצבעה. אתה יודע שלא עשינו את זה אף פעם. אם יהיה צורך.

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש לנסות את מכשיר ההצבעה של השר שגב.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה. נעשה ניסיון. תלחץ בבקשה. סתם לשם ניסיון. הבנתי. אנחנו נשב בנשיאות, אין חטיפת הצבעות, אל תדאג.

דן תיכון (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דן תיכון, מזמן שאני יושב-ראש הכנסת לא היה מקרה אחד של חטיפת הצבעה אצלי; בחי"ך, עזוב. חבר הכנסת קצב, אנחנו נשב בנשיאות ונראה. לא תהיה שום החלטה לא צודקת, את זה אני מבטיח לך.

מאיר שטרית (הליכוד):

לא משנה אם הוא יושב במקומו. הוא לא הספיק להצביע.

היו"ר ש' וייס:

אני יודע, אבל אני רוצה להתייעץ עם חברי הנשיאות. תאמין לי שאני יודע למה.

חבר הכנסת משה קצב, אחרי שסיימו את ההצבעה, עכשיו יש לך זכות לשאול את השאלה. בבקשה.

משה קצב (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש לשאול את שר האוצר בזיקה לנושא הקודם, של הקמת ועדת חקירה פרלמנטרית לבדיקת הניהול הכספי של ההסתדרות, האם שר האוצר הגיע להסדר כלשהו עם סיעה מסיעות הבית או עם חברי כנסת מסיעות הבית כדי לשנות את ההצבעה שלהן במליאה או להימנע מהצבעה או להיעדר מהצבעה?

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אדוני שר האוצר, אם אתה רוצה, אתה יכול לענות. בבקשה.

אני לא הכרזתי על הפסקה. הישיבה נמשכת. אני ממשיך לא מבין למה אנשים נעלמו.

שר האוצר א' שוחט:

אדוני היושב-ראש, אני יותר ממתפלא על שאלתו של חבר הכנסת קצב – שזכותו, כמובן, לשאול כל שאלה; אבל באותה מידה אני רוצה לומר, שלא יעלה על הדעת שיושב-ראש סיעה כל כך גדולה יציג שאלות שאין להן לא שחר, לא ידיים, לא רגליים, שום קשר למציאות, שום קשר לעובדות, ויעלה לכאן – וזו לא פעם ראשונה – וישאל שאלה שאני גם יודע, שאף אחד לא אמר לו שום דבר על זה, ואף אחד לא דיבר אתו על העניין – – –

משה קצב (הליכוד):

אתה יודע מי דיבר אתי?

שר האוצר א' שוחט:

והוא, בינו לבין עצמו, אולי עם עוד חבר מסוים מסיעתו – – –

משה קצב (הליכוד):

אני מאשים אותך שהשפעת על ההצבעה שלהם.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת קצב, זה לא "פייר". נתתי לך לשאול שאלה, תן לו להשיב.

שר האוצר א' שוחט:

חבר הכנסת קצב, רצינות שאלותיך ורצינות דבריך ידועות לכל עם ישראל. אתה ממציא את השאלות. אין להן לא ידיים ולא רגליים. לא דיברתי עם אף אחד, ישבתי בישיבת ממשלה, משם הלכתי; חבר הכנסת פת דיבר – וחבל שהוא איננו פה – על בעיות קופת-חולים "מכבי" עם חברת הכנסת לשעבר שרה דורון, ודנו שעה במצב הקופה. לא ראיתי אף אחד, לא דיברתי עם אף אחד, עסקתי בענייני. כנראה משעמם לך, אין לך מה לעשות, אתה קופץ אל המיקרופון וזורק שאלות שאין להן שום קשר למציאות. תהיה בריא.

משה קצב (הליכוד):

אני מאשים את הממשלה – – – אל תיתמם.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לשר האוצר על תשובתו. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להמשך סדר-היום, שאלתות ותשובות.

משה קצב (הליכוד):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת קצב, מה קורה לכם היום? אני בעצם יודע מה קורה. חבר הכנסת קצב, לא נעים לי לקרוא ראש סיעה לסדר.

אני רוצה לומר לכם, שאני אעלה בפני ועדת הכנסת את השאלה, איך אנחנו צריכים להתייחס לצילומי ישיבות שלא על-ידי העיתונות, נאמר, כי אני רואה שזה מחמם את האווירה. תודה רבה.

שאלות ותשובות

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים לשאלות ותשובות.

שר האוצר א' שוחט:

מה עם סדר-היום?

היו"ר ש' וייס:

אני לא הייתי פה כאשר שונה סדר-היום. לא נעים לי להוריד, חלילה, את השר מהבמה. הוא יענה, ואחר כך אברר מה קרה. אני יודע שזה לא בסדר-היום, וזה לא בסדר.

הצעות מוקדי בילוי בירושלים

חבר הכנסת ע' זיסמן שאל את שר המשטרה ביום ו' באדר ב' התשנ"ה (8 במרס 1995):

בחודש ינואר הוצתו כמה מוקדי בילוי בירושלים, כנראה על רקע תשלום דמי חסות לפורעי חוק.

ברצוני לשאול:

1. האם ידוע הדבר למשטרה?

2. אם כן – כיצד פועלת המשטרה בירושלים בעניין זה בפרט, ובנוגע ל"פרוטקשן" – ברחבי המדינה בכלל?

3. האם היקף תופעת ה"פרוטקשן" במדינה ידוע למשטרה?

4. אם כן – מה הוא?

שר המשטרה מ' שחל:

1. האירועים מוכרים למשטרת ירושלים.

2. מדובר בסכסוכים הנבדקים במחוז ירושלים. החקירה טרם הסתיימה.

3-4. הסעיפים העיקריים הנוגעים לעניין ה"פרוטקשן" הם סעיפים 427 – סחיטה בכוח – ו-428 – סחיטה באיומים – בחוק העונשין, התשל"ז-1977. לגבי סעיפים אלו הנתונים במשטרת ישראל הם כלהלן: בשנת 1994 נפתחו 643 תיקים; 53 תיקים מתוכם באזור ירושלים.

לא ניתן לבודד מתוך נתונים אלה את הנתון המתייחס ל"פרוטקשן" במשמעותו לענייננו.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחבר הכנסת זיסמן.

עמנואל זיסמן (העבודה):

אדוני השר, האם התופעה של ה"פרוטקשן" היא תופעה שממדיה הולכים וגדלים? איך מתמודדת המשטרה עם זה? אני רוצה לומר לך, שיש לי עדויות בעניין אזרחים שהחליטו לנקוט יוזמה, והם בעצמם פותרים את הבעיות, בלי המשטרה.

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת עמנואל זיסמן, אין לנו היום סיבה לחשוב שחל גידול בממדי התופעה. להיפך, ב-1994 הייתה ירידה של 10%-15%, בסך הכול, בכל תחומי הפשיעה, למעט בשני תחומים – גנבות רכב ואלימות, ואף זאת בדרך כלל בקרב בני נוער.

לגבי ה"פרוטקשן" – יש לנו אזהרות מתחומים אחרים, שאני מעדיף שלא לפרט אותם כאן. בפועל הסטטיסטיקה איננה מצביעה על גידול בממדי התופעה.

היו"ר ש' וייס:

אדוני השר, תודה רבה.

חברי הכנסת, יש לי דילמה קטנה: סדר-היום הוא אחר. מכיוון שאני לא ניהלתי את הישיבה, נפלה פה החלטה על-ידי קודמי, ומטעמי נימוס אני לא מתערב בה. זה המצב, אני אומר זאת בגילוי לב.

דן תיכון (הליכוד):

אני לא מבין מה קורה כאן.

יוסף בא-גד (מולדת):

יש לי שתי שאילתות לשר.

היו"ר ש' וייס:

אני מציע לפתור את זה באופן חברי. נעשה את זה מהר.

שר המשטרה מ' שחל:

יש מי שהולך למנהל ישיבה, יושב-ראש ישיבה. ביקשו ממני להקדים. מה אתה רוצה ממני?

היו"ר ש' וייס:

השר שחל, יש לי בקשה ממש חברית. אל תשיב למה, יותר טוב. אנחנו נעשה את זה מהר. בבקשה.

רמת החימוש של השוטרים בהר-הבית

חבר הכנסת י' בא-גד שאל את שר המשטרה ביום י"ג באדר ב' התשנ"ה (15 במרס 1995):

בעיתון "הארץ" מיום כ"ז באדר א' התשנ"ה התפרסמה ידיעה על פריקת השוטרים מנשקם בסיום החג.

ברצוני לשאול:

1. מי נתן את ההוראה?

2. האם אין חשש להפקרת חיי השוטרים המצוידים באלות בלבד?

3. האם אין חשש שההוראה תגביר את התפרעות הערבים ביוזעם שאין כוח מרתיע נגדם?

4. מה ייעשה בעתיד בנדון?

שר המשטרה מ' שחל:

1. מדובר בהחלטה מבצעית, שניתנה בדרג של מפקד מחוז ירושלים, בעצה אחת עם מפכ"ל המשטרה.

2. התשובה שלילית, כי לכוח שפורק מנשקו היה צמוד כוח חמוש לאבטחה.

3. השוטרים היו ערוכים ונכונים לפיזור מתפרעים בצורה מקצועית. המציאות בשטח הוכיחה שההוראה לא הגבירה את ההתפרעות אלא להיפך; לא היתה התפרעות כלל.

4. גם בעתיד יפעל מפקד המחוז על-פי שיקול דעתו ועל-פי סמכותו, בהתאם לנסיבות בשטח.

היו"ר ש' וייס:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת בא-גד, בבקשה.

יוסף בא-גד (מולדת):

כבוד השר, האם אין בכך המשך של הכניעה לווקף המוסלמי? הרי נעשים שם דברים נוראים. מי שעולה אסור לו לנוע, אסור לו למלמל משהו בפה, אסור לו להחזיק סידור. יש תקנות משונות שלא

קיימות בשום מקום בעולם, שאדם שעולה אסור לו להיראות כאילו הוא מתפלל. האם זה לא המשך של הכניעה לזקף המוסלמי?

שר המשטרה מ' שחל:

התשובה שלילית.

יוסף בא-גד (מולדת):

מותר למלמל ולנוע? מותר למלמל על הר-הבית?

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בא-גד, זאת תשובה נהדרת, תאמין לי. המון שאילות בפרלמנט הבריטי נענות בצורה כזאת.

יחס המשטרה ל"נשים בירוק"

חבר הכנסת ד' שילנסקי שאל את שר המשטרה ביום י"ט באדר ב' התשנ"ה (21 במרס 1995):

ביום שני, 20 במרס 1995, בדרכי לכנסת, עצרתי מול משרד ראש הממשלה ליד כ-30 מפגיות "נשים בירוק".

כוח משטרה גדול ברשות קצינים בכירים התנפל על הנשים, דחף אותן, את חלקן גררו או נשאו על כפיים ועצרו.

ברצוני לשאול:

1. האם יש תקדימים לכך ששוטרים ממין זכר מפנים נשים ערביות מפגיות?

2. למה גררו אשה מבוגרת על הכביש כששמלתה מקופלת ונחשף לבושה התחתון?

3. למה שמו אזיקים על ידיה של מפגינה, בניידת?

שר המשטרה מ' שחל:

1. שוטר מוסמך לטפל במפירי החוק בלא הבדל מין, דת, גזע או לאום.

חנן פורת (מפד"ל):

איך אתה אומר – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חנן פורת, קריאות ביניים בזמן שאילתא?

חנן פורת (מפד"ל):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת חנן פורת, זאת שאילתא, זה לא דיון.

חנן פורת (מפד"ל):

אבל בשאילתא צריך לשקר?

היו"ר ש' וייס:

איזה מין דיבורים אלה?

שר המשטרה מ' שחל:

2. לטענת המשטרה לא נגררה שום אשה על הכביש. היו שסירבו למלא אחר הוראות המשטרה וטופלו בעדינות המקסימלית שניתן היה בתנאים הקיימים. אולם פתוחה הדרך בפני אותה אשה הטוענת כי נגררה על-ידי המשטרה להגיש תלונה למחלקה לחקירות שוטרים במשרד המשפטים.

3. מאחר שמדובר בהפגנה אלימה, שכללה שימוש בכוח מצד המפגינות, נדרשה כבילתן באזיקים של אותן נשים שנעצרו.

היו"ר ש' וייס:

שאלה נוספת לחבר הכנסת דב שילנסקי.

דב שילנסקי (הליכוד):

אדוני השר, לפעמים מגישים שאילתא לפי קריאה בעיתון. אני במקרה הייתי שם וראיתי הכול. א. לא היתה כל אלימות. הן עמדו בצד הכביש. נכון שהן גם הכו על סירים, פינג'אנים, וצעקו: די לממשלה. ב. במו עיני ראיתי – ולא נעים היה לפרט בשאילתא – איך השמלה של האשה, אשה מבוגרת, שגררו אותה התרוממה וראו את התחתונים וכו'. במו עיני ראיתי, כך שכל התשובה שקיבלת מהם היא לא נכונה.

ויש לי עוד שאלה: למה בכלל באה המשטרה לפזר אותן? זו הפגנה חוקית, לא היו 50 איש. מייד כשהמשטרה הגיעה, אמרו ברמקול: נדיה מטר, אותך אנחנו עוצרים ראשונה.

שר המשטרה מ' שחל:

חובתו האזרחית של חבר הכנסת שילנסקי היא לבוא ולתת עדות במחלקה לחקירות שוטרים, מח"ש, אם תוגש תלונה, ואני ממליץ שהוא יעשה את זה. המחלקה לחקירות שוטרים תטפל בעניין לפרטי פרטיו.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה, אדוני השר. אנחנו חוזרים לסדר-היום, תרתי משמע. ידידי סגן היושב-ראש, דב שילנסקי, בבקשה, קח לידיך את הניהול.

הצעה לסדר-היום

ההסדר שהושג בין האוצר ובין ההסתדרות בעניין עתיד קרנות הפנסיה

היו"ר ד' שילנסקי:

הצעה לסדר-היום מס' 6567, של חבר הכנסת חיים רמון, בנושא: ההסדר שהושג בין האוצר ובין ההסתדרות בעניין עתיד קרנות הפנסיה. בבקשה.

חיים רמון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מותר לי בראשית דברי להתייחס לנושא הקודם – לא לשאלות של שר המשטרה, אף שזה גם כן כנראה קשור בעקיפין, אלא לנושא שנדון קודם. מכיוון שלא הגעתי להצבעה, הייתי בהרצאה באוניברסיטה בירושלים, אני מרשה לעצמי לומר את עמדתי.

דן תיכון (הליכוד):

אתה לא תומך בהקמת ועדת חקירה פרלמנטרית?

חיים רמון (העבודה):

הנה אני מסביר כדי שלא יהיו אי-הבנות לגבי עמדתי.

אני סבור שהקמתה של ועדת חקירה פרלמנטרית בנושא הזה תהיה טעות, מכיוון שאין בכוונתה של ועדת החקירה הפרלמנטרית הזאת לחקור שום דבר. זו תהיה זירה פוליטית שאין מטרתה להסיק מסקנות ולהפיק לקחים כהוא זה ממה שקרה.

מאיר שטרית (הליכוד):

מה דעתך להקים ועדת חקירה ממלכתית?

חיים רמון (העבודה):

תן לי לסיים.

אני בהחלט חושב, שאילו היה ניתן – ייתכן שניתן – לבדוק את מה שקרה בהסתדרות, את יחסי הגומלין בין ההסתדרות לבין הממשלה ב-20 השנים האחרונות, ואציין לטובת מי ששכח – – –

דן תיכון (הליכוד):

למה את יחסי הגומלין? את מה שקרה בתוך ההסתדרות.

חיים רמון (העבודה):

בתוך ההסתדרות וביחסי הגומלין. אם ניתן היה לבדוק את מה שקרה גם בתוך ההסתדרות וגם ביחסי הגומלין עם כל ממשלות ישראל, לרבות ממשלות הליכוד – ואגיד על זה משהו תיכף בנושא קרנות הפנסיה – הייתי תומך בכך ללא שום סייג.

חבר הכנסת דן תיכון ודאי יודע, שגם אם הממשלה איננה רוצה להקים ועדת חקירה כזאת, הכנסת יכולה לעשות זאת בדרך תקינה; ואז אנחנו בטוחים, שתקום ועדה אשר תחקור ותפיק לקחים, ותציג בפני הציבור, באופן אובייקטיבי, את הסיבות והגורמים שיצרו את המציאות כפי שנוצרה בהסתדרות. זו עמדותי, ושלא תהיינה אי-הבנות בעניין. היא גם רשומה, וכך אצביע בהצבעות הבאות שיהיו בנושא הזה בכנסת.

חברי חברי הכנסת, אני שמח על כך שהממשלה אישרה היום את הסדר קרנות הפנסיה, כפי ששר האוצר הציג בפני הממשלה. ההסדר הזה שם קץ למציאות שבה זה 20 שנה כולם יודעים שקרנות הפנסיה לא יוכלו לעמוד בהתחייבויותיהן לעמיתים באיזו נקודת זמן, ולמרות זאת שום ממשלה בעבר לא עשתה כדי לפתור את הבעיה, ואף הנהגת הסתדרות בעבר לא עשתה על מנת לתקן את הבעיה הזאת. העובדה שכתוצאה מההחלטה הזאת חצי מיליון עמיתים יוכלו לישון בשקט וידעו שהפנסיה שלהם מובטחת, והעובדה שנעשה סדר לגבי עמיתים חדשים והם ידעו בדיוק מה הם מקבלים, מה מובטח להם ומה הם מקבלים, ללא חשש – זו מהפכה באחד התחומים שהעיקו על החברה הישראלית.

יש עוד הרבה מה לעשות בעניין. מה שהממשלה אישרה אלה הם אך ורק עקרונות, ואת העקרונות הללו צריכים להפוך לתוכנית שמתייחסת לכל קרן וקרן; כך נעשה יחד עם הממשלה בחודשים הקרובים. אני מקווה שהדבר הזה יביא לידי סיום מוצלח של פרשה עגומה זאת.

עליתי על הדוכן היום לא על מנת לפרט את פרטי התוכנית, הם פורטו בשבוע האחרון בצורה מפורטת – – –

דן תיכון (הליכוד):

איש לא מבין.

חיים רמון (העבודה):

אני יודע שאיש לא מבין. יש כאלה שמנסים לבלבל, בעיקר את הציבור, בעניין הזה, אם כי מי שרוצה באמת לדעת יודע בדיוק מה התוכנית הזאת עשתה. התוכנית הזאת, באופן מהותי, שמרה על מלוא הזכויות של הרוב המכריע של העמיתים הקיימים, אם כי ייתכן שהיא פוגעת פגיעה מינימלית, מזערית, באחוז קטן מאוד של החברים בקרנות הפנסיה הקיימות. בדקנו את זה ומצאנו, שבמקרים קיצוניים, שבהם השכר יעלה בצורה יוצאת דופן, ייתכן שביחס להבטחה הפיקטיבית, שמעולם לא היתה מתמלאת, אדם יפסיד 5% מקסימום מהפנסיה.

רחבעם זאבי (מולדת):

איך הוא יפוצה?

חיים רמון (העבודה):

הוא יפוצה בזה שהוא יקבל, מכיוון שיש לו ערבות מדינה לכך.

דן תיכון (הליכוד):

הוא צריך להגיד תודה שהוא מקבל.

חיים רמון (העבודה):

יש לו הבטחה פיקטיבית ל-1,500, שאותה הוא לא היה מקבל, ומה שעשינו לגבי אותו אדם – אני עושה את זה במספרים מובנים – שיש לו באופן בטוח 1,450, ואני מדבר על אחוז קטן מאוד מקרב כלל העמיתים. כל מי ששכרו לא יעלה ריאלית מעל 1.75%, לא ייפגע לחלוטין תמורת ערבות המדינה. אציין רק את הקרן הגדולה ביותר, שזאת קרן "מבטחים", שיש בה 400,000 איש: השכר הממוצע שם עולה ב-1.5%. זה הניסיון שהצטבר.

מאיר שטרית (הליכוד):

מה תהיה עלות ההסדר?

אלי דיין (העבודה):

המומחים אמרו – – –

חיים רמון (העבודה):

יכול להיות. אני מכיר כמה מומחים. אתם זוכרים שדעת מומחים אמרה, שבחוק ביטוח בריאות ממלכתי לא תהיה תחרות והקופות מולאמות. אז יש מאמר שלא תהיה תחרות, וליד המאמר הזה יש עשרות מודעות של הקופות.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת לס חותר שלא תהיה תחרות.

חיים רמון (העבודה):

נכון, זה עוד דבר שלא התגשם. תמיד נמצאו מומחים, כי מומחה מקבל כסף בשביל מומחיותו. אני ישבתי עם המומחים האלה וראיתי מה הם באמת רוצים. הם רוצים, שגם במקרים הנדירים, שבהם אנשים בפנסיות שיא – המדינה תבטיח להם ערבות מדינה; ואני לא חושב שצריך לעשות את זה.

כאשר קרן הפנסיה המרכזית עם 400,000 העמיתים, השכר הממוצע שם עולה ב-1.5% והמדינה הבטיחה 1.75%, מעל לממוצע של קרן הפנסיה הגדולה ביותר – – –

דן תיכון (הליכוד):

זה מה שאנחנו טוענים – – –

חיים רמון (העבודה):

אני בעד, אמרתי עשרים פעם שאני בעד. אבל עם כל הכבוד, חבר הכנסת דן תיכון, לא אתה ולא אני
– – –

דן תיכון (הליכוד):

אבל אנחנו רוצים לדעת מי יקבל את הכסף.

חיים רמון (העבודה):

חבר הכנסת דן תיכון, אתה ודאי יודע שהכסף הזה הוא כסף עתידי.

דן תיכון (הליכוד):

אני לא יודע, אולי אתה יודע.

חיים רמון (העבודה):

אתה ואני יודעים. מה שקרה שם, הבטיחו עודף זכויות ושילמו פחות מדי. זה הכול. היו זכויות עודפות ביחס למה ששולם. זה הסיפור. וקנו זכויות בפחות מדי כסף.

אבל פה אני מגיע לסיבה המרכזית שבגינה עליתי על הדוכן. שואלים כמה זה יעלה ומה הבסיס המוסרי לתת את הכסף הזה לחצי מיליון נפש.

מאיר שטרית (הליכוד):

נתנו הלוואות מסובסדות.

חיים רמון (העבודה):

נתנו, הדברים האלה הם שוליים. חברים, אנחנו רוצים להיות כאן רציניים. חבר הכנסת דן תיכון יכול להעיד, שכאשר הייתי חבר מלא במפלגת העבודה, חבר סיעתה בכנסת, הייתי המבקר חריף ביותר בוועדת הכספים של מה שקרה בקרנות הפנסיה. ביקרתי את זה יותר מכל חברי הליכוד. היו שם גם שיקולים פוליטיים, גם ניהול לא תקין – בכול אתה צודק. אבל כל זה בטל במיליארדים לעומת הבעיה האמיתית. לא שאני מזלזל בכך, עובדה שעסקתי בזה.

כאשר הגעתי להסתדרות קיצצתי שם בהוצאות בסדרי גודל, אבל זה לא קשור לפתרון הבעיה במלואה. מתעמתים עם הנושא, מדוע צריכה המדינה לטפל ולערוב לחצי מיליון העמיתים הללו. אני רוצה להגיד לכם משהו – המדינה אחראית לכך שרוב העמיתים הם בקרנות הללו. במשך 20 שנה ידעה המדינה, ידעו הרשויות, שמתנהלות קרנות שלא תוכלנה לשלם את מה שהן מבטיחות. הם אישרו את ההבטחות הללו.

יתר על כן, בגלל עסקות בין ממשלות, וממשלת הליכוד היתה רוב השנים בשלטון, תמורת ויתור של העובדים על תוספות יוקר, הסכימו להמשיך ולשמור על המונפול של קרנות הפנסיה של ההסתדרות, ולא אפשרו פתיחה של קרנות פנסיה אחרות.

דן תיכון (הליכוד):

אבל לא זה מה שהביא לגירעון האקטוארי.

חיים רמון (העבודה):

סליחה, אני מסביר את המציאות, מדוע יש מחויבות כלפי האנשים הללו; לא כלפי הקרנות, לא כלפי ההסתדרות, לא כלפי אף אחד. אני מסביר את הבסיס המוסרי של ההסדר הזה. אם באה המדינה ועושה עסקות עם הבעלים של הקופות, מונעת מהאנשים ללכת לקופות אחרות, מונעת – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אין לה כל בסיס מוסרי – – –

חיים רמון (העבודה):

הממשלה שלך לא נתנה לפתוח קופות פנסיה, כי היא עשתה עסקים עם קופות הפנסיה של ההסתדרות. שילמו תוספות יוקר ושר האוצר שלך עשה עסקות. שר האוצר שלך.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

— — —

דן תיכון (הליכוד):

זה נכון, אבל הוא הבטיח להם תשואה קבועה.

חיים רמון (העבודה):

הוא הבטיח תשואה קבועה ולא נתן לפתוח קרנות פנסיה אחרות. שני הדברים האלה גם יחד.

דן תיכון (הליכוד):

זה נכון, אבל לא זה מה שגרם לגירעון.

חיים רמון (העבודה):

אם העובדים רצו ללכת לקרן אחרת, ביקשו ללכת לקרן אחרת, הממשלה לא נתנה לפתוח קרנות.

עכשיו, מה אומרים לאותם אנשים? הכריחו אתכם ללכת לקרן מסוימת, אמרו לכם שהיא גירעונית. מה רציתם שהם יעשו בכסף? לא ילכו לשם? ואני לא עושה עכשיו חשבון פוליטי, אבל לבוא ולשמוע מהצד הזה כאילו אין מחויבות כלפי האנשים האלה? ואני מדבר על אנשים, לא על הניהול, לא על שום דבר אחר.

מאיר שטרית (הליכוד):

אף אחד לא אמר פה שלא צריך להבטיח את זכויות הפנסיה. אומרים שרוצים לחקור איך זה נעשה.

חיים רמון (העבודה):

לחקירה אני הסכמתי. אני רק מספר לך, חבר הכנסת שטרית, מהו הבסיס המוסרי. יש מחויבות של המדינה כלפי האנשים האלה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אתה תפסיק לדבר על מוסר.

חיים רמון (העבודה):

המדינה לא נתנה להם ללכת לקרן פנסיה אחרת, בשיתוף עם ההסתדרות, והמדינה ידעה שהם שמים את כספם על קרן הצבי, והשאירה אותם.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

ומה הביטחון הסוציאלי של קופות הגמל? זה מוסרי?

חיים רמון (העבודה):

זה מה שהיא עשתה, ומכיוון שהיא עשתה את זה היא לא יכולה להתנער מאחריות. את האחריות הזאת יכולה לשאת רק מדינה. לכן ההסדר הזה בא לפתור את הבעיה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רמון, היות שהיו לך הפרעות, אני מוסיף לך שתי דקות. אני מבקש לא להפריע לו בשתי הדקות האלה.

חיים רמון (העבודה):

כדי שלא אהיה כאן עוד שתי דקות.

מאיר שטרית (הליכוד):

ייפתחו קופות בין 40 מיליארד ל-100 מיליארד שקלים. כמה זה יעלה?

היו"ר ד' שילנסקי:

אם אתה רוצה לענות על שאלות, זה יהיה על חשבון שתי הדקות.

מאיר שטרית (הליכוד):

זו שאלה חשובה.

חיים רמון (העבודה):

אני אענה, חבר הכנסת שטרית, אני אומר מדי פעם, שבאקטואריה יש ממד של אסטרולוגיה. זה לא מדויק. בהנחות יש ממד של אסטרולוגיה. אם השכר יעלה ב-1% ריאלית, הגירעון יחסית קטן מאוד. 10-15 מיליארד פרוסים על פני 40 שנה. אם הוא יעלה ב-2%, זה כבר הרבה יותר גבוה. אם הוא יעלה ב-3%, זה יכול להיות גם 60 מיליארד. לכן, ההנחה שבבסיס החישוב היא הקובעת כמה זה

יעלה. אם השכר יתנהג כמו ב-20 השנה אחרונות, הערכתי היא שהגירעון יכול לנוע בין 20 ל-30 מיליארד שקלים. זאת ההנחה שלי, והיא נכונה כמעט כמו כל הנחה אחרת; אבל זוהי הנחה כלכלית שאפשר לפתור אותה.

מדברים הרבה על קופות גמל. אני בהחלט בעד פתרון כל הבעיות. יש הבדל מהותי בין קופת פנסיה לבין קופת גמל – לא קופת גמל פנסיונית אלא קופת גמל עצמאית. לקופת גמל בא אדם, הוא ידע מראש מהם תנאי הקופה, הוא בחר ללכת לקופה הזאת, הוא החליט ללכת, הוא עשה הכול מרצונו החופשי, ולכן אין דינו כדין אדם שבחר בקרן פנסיה, אלא אם זו קופת גמל שקשורה להפרשות פנסיוניות. זה איננו אותו דבר. יש בעיה שצריך לפתור אותה, וזה לא קשור כרגע לעניין.

דן תיכון (הליכוד):

זה בוודאי לא נכון. זה אותו דבר. לעצמאי שרוצה לחסוך זה אותו דבר.

חיים רמון (העבודה):

חבר הכנסת תיכון, אני מסביר.

לעומת זאת, בתוכנית החדשה קבע שר האוצר – אתן את הקרדיט לממשלה – שיש תוכנית פנסיונית לכל מפרנס בישראל, בין שהוא עצמאי ובין שהוא שכיר. המדינה תסבסד פנסיה חברתית עד פי שניים מהשכר הממוצע במשק, פנסיונית, לכל אדם עובד בישראל, בין שהוא עצמאי ובין שהוא שכיר. הוא יוכל להצטרף לקרנות הפנסיה האלה. תודה רבה.

דן תיכון (הליכוד):

אני מייד אעיר לך כמה הערות.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה לחבר הכנסת חיים רמון. אדוני שר האוצר, בבקשה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ש' וייס:

עד ששר האוצר מגיע לדוכן – הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת החלטת ועדת האתיקה מאתמול בדבר פרסומים פוגעים בתקשורת. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה.

הצעה לסדר-היום ההסדר שהושג בין האוצר ובין ההסתדרות על עתיד קרנות הפנסיה

שר האוצר א' שוחט:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מענה על כמה שאלות ואעיר כמה הערות הנובעות מהחלטת הממשלה מהיום.

אין זה סוד שיש החלטת ממשלה, אבל אנחנו פעלנו בתיאום עם הנהגת ההסתדרות כדי שנדע שאנחנו צועדים על מסלול שיש בו הסכמה ואחריות לגבי העמיתים הנמצאים היום בקרנות הפנסיה, במשטר פנסיה חדש, שאני חושב כי הוא נקודת מפנה במערכת הפנסיה הישראלית.

קודם כול, העניין נפתח לתחרות חופשית. כלומר, לא יהיה עוד מספר מצומצם של קופות פנסיה, אלא תהיה תמיכה שווה של הממשלה באנשים שבחרים בקופות הפנסיה; יוכלו להיפתח קופות על-ידי כל הגורמים, כפוף כמובן למבחן של הון עצמי מסוים, של יכולת ניהול, של אחריות וכל מה שכרוך בעניין הזה. דבר כמו פנסיה יהפוך לדבר תחרותי וישווק לאזרח הישראלי על-ידי גורמים שיוכלו לעמוד בזה.

אני חושב שיש לזה חשיבות עליונה, שאחרי עשרות שנים נפתחה המערכת הזאת לתחרות. אני בטוח, שכאשר תהיה תחרות – גם השירות וגם התוצאות יהיו יותר טובים.

שנית, מכיוון שממשלת ישראל מעורבת בעניין דרך איגרות חוב מיועדות ודרך הבטחת רשת ביטחון בקטע מסוים, באנו ואמרנו: אם הממשלה מעורבת, היא לא צריכה ללכת ולאפשר את זה לסכומים חד-פעמיים שמושקעים בעניין – היא לא צריכה לאשר את זה –

בחי"ך, תן לי פעם אחת לדבר בלי שאתה מפריע, פעם אחת.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני, אני לא מפריע לך.

שר האוצר א' שוחט:

טוב, תודה.

— — וכמו כן לחסום בסכום העליון שמותר להפקידו, כדי שלא יהיה מצב שבו ממשלת ישראל, דרך איגרות חוב, תבטיח פנסיה על משכורות של 20,000-30,000 שקל, אלא אמרנו סכום שהוא פעמיים השכר הממוצע. דרך אגב, מטבע הדברים, זה שכר יותר גבוה, שכן אנחנו — — —

חיים רמון (העבודה):

פי שלושה דה פקטו.

שר האוצר א' שוחט:

הסכום שהולך לפנסיה זה בערך — — —

שלישית, פתחנו את הקרנות בפני עצמאים, ואמרנו: עצמאי שירצה להיכנס לזה יוכל להיכנס. כמובן, יצטרכו לבדוק את תשלומיו לביטוח הלאומי, את הצהרתו על השכר. וזאת בשורה לעצמאים. זאת הממשלה, שאף שכביכול לא היתה צריכה לעסוק בעצמאים, קיבלה כמה החלטות לגבי עצמאים ולגבי עסקים קטנים, החלטות שלא נתקבלו מאז קום המדינה; ויש לנו בשורה לעצמאים. אנחנו אומרים: אתם יכולים עכשיו, כמו השכיר, להפריש סכום מסוים.

כלומר, נכנסנו למערכת שהייתי אומר שכולה חשובה, טובה, טובה למשק, תחרותית, נוגעת לכולם, סוגרת את זה בסכום מסוים, ולפעמים אני שואל את עצמי, איך במשך עשרות שנים לא קיבלו את ההחלטות האלה.

מאיר שטרית (הליכוד):

כשהעצמאי מפריש, זו הוצאה מוכרת?

שר האוצר א' שוחט:

מוכרת, כמו אצל שכיר.

חיים רמון (העבודה):

אין הבדל. ההסתדרות לא – – –

אלי דיין (העבודה):

שאלה, אדוני השר. אני מברך אותך, את הממשלה ואת ההסתדרות, אבל איך אתה מסביר לעובד בבית-חולים, לעובד בבנק או לבעל מכולת – – –

דן תיכון (הליכוד):

הוא היה סוג ב' והוא נשאר.

אלי דיין (העבודה):

האם זה לא סותר את חוק היסוד – – –

שר האוצר א' שוחט:

לא. אני אתן לך תשובה. חבר הכנסת דיין, אני יודע שאתה מדיר שינה מעיניך מתוך דאגה לאזרחי מדינת ישראל כולם, אבל אני אשאל שתי שאלות ואני גם אתן את התשובות במקומך: מדוע מי שהיה עד עכשיו בקופת גמל, הממשלה לא הנפיקה לו איגרות חוב של 5.5%, אלא בשנת 1986, על דעת כל הבית הזה, באה הצהרה שאמרה – תוכנית רפורמה בשוק ההון, לא עוד איגרות חוב המיועדות לקופות הגמל, וגם הצד הזה היה בעד וגם הצד הזה היה בעד, והליברליזם חגג.

דן תיכון (הליכוד):

אני מציע שתדייק בכל זאת.

שר האוצר א' שוחט:

1987.

דן תיכון (הליכוד):

זה היה השלב הראשון. קרנות הפנסיה צריכות היו להיכנס – – –

שר האוצר א' שוחט:

חבר הכנסת תיכון, אני יודע שההחלטה הנכונה הזו גורמת לך זעזוע אישי, קשה, שאתה לא יכול לחיות אתו.

חיים רמון (העבודה):

— — —

שר האוצר א' שוחט:

זה הורס אותך שהתקבלה החלטה נכונה, זה הורס אותך שעשינו דבר נכון.

דן תיכון (הליכוד):

אתה אומר שזו החלטה נכונה; זו שטות ואיוולת.

שר האוצר א' שוחט:

טוב, טוב, שמענו עליך, אנחנו מכירים אותך.

דן תיכון (הליכוד):

זו שטות ואיוולת. תפסיק לאחז את עיני כולם.

שר האוצר א' שוחט:

ולכן אני שואל אותך, חבר הכנסת דיין. קופות הגמל לא קיבלו אג"ח מיועד.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

— — —

שר האוצר א' שוחט:

בקופות הגמל – אתה יוצא כעבור 15 שנה. מה שעשינו פה בהחמרה מסוימת הוא, שמי שבחר בקופת הפנסיה יודע שהוא צריך להיות בה עד גיל הפנסיה. אם הוא פורש באמצע, יהיה לו קנס שבירה גדול מאוד. מי שהולך לקופת הגמל יכול לצאת, על-פי החשבון האישי שלו, כעבור 15 שנה, ללא כל קנס. זה בכלל סיפור אחר, זה בכלל מהלך אחר. הדברים לא שוויוניים גם בהצעה לגבי כניסת הממשלה, גם במיסוי, גם במועד היציאה, ולכן הייתי חושב שצריך להביא בחשבון שהדברים הם שונים.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

— — —

אלי דיין (העבודה):

שכיר שעובד בבית-חולים לא רוצה לצאת אחרי 15 שנה. הוא רוצה רק – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אתה לא מוכן לשמוע, אדוני השר. אני מוכן לומר לך למה אתה מבטל אותו.

שר האוצר א' שוחט:

חבר הכנסת ויינשטיין, הרי אתה נמנה עם אלה שהלילו את הרפורמה בשוק ההון, אתה נמנה עם אלה שחשבו שמקופות הגמל צריך ללכת לשוק ההון, שנהיה ככל העולם; אתה היית שותף להחלטה הזאת. אם אינני טועה, היית – – –

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

קיסר חתם על הסכם שכר בדצמבר והוא קיבל תמורה. תמורת הסכם השכר הוא התחייב שבאפריל קרנות הפנסיה יהיו גם – – –

שר האוצר א' שוחט:

עם מי הוא חתם?

דן תיכון (הליכוד):

עם פרס.

שר האוצר א' שוחט:

עם פרס. ומי היה השר אחרי זה?

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

— — —

חיים רמון (העבודה):

— — —

דן תיכון (הליכוד):

— — —

שר האוצר א' שוחט:

ומי היה השר אחרי זה? ומי היה השר? החבר שלך, שקראו לו מודעי, ומי עשה עסקאות אם לא השר מודעי שהוא חבר שלך?

חיים רמון (העבודה):

— — — הוא עשה עסקת חבילה. תמורת ויתור על תוספת יוקר מצד ההסתדרות, הוא השאיר את כל העוולות האלה.

דן תיכון (הליכוד):

וזה נכון, והוא שגה. זאת היתה שטות, אבל מה שהוא עושה זאת שטות יותר גדולה.

שר האוצר א' שוחט:

אני כבר שמעתי פעם שלישית את המלים עשינו שגיאות – עשינו שגיאות כשנתנו אג"ח מיועד, מודעי עשה שגיאה שעשה הסכם עם קיסר. לא עוד הסכמים, לא עוד מתחת לשולחן, קרנות פנסיה אמיתיות, בתחרות, לכל אזרחי ישראל, עצמאים ואחרים.

אני רוצה להגיד משהו על המחיר.

דן תיכון (הליכוד):

קשקוש בלבוש.

שר האוצר א' שוחט:

שמעתי מחבר הכנסת המקצועי ביותר בוועדת הכספים, לדבריו, חבר הכנסת תיכון, ששדדו 40 מיליארד שקל. את זה הוא אמר בישיבה הקודמת. הוא הרי יודע, אבל בדברי נופת הצופים שהוא החליף עם חבר הכנסת רמון הוא אמר – שנינו מבינים שזה חשבון אקטוארי ולא כסף. אני מניח שהוא יעלה כעת, ייקח את המיקרופון – — —

דן תיכון (הליכוד):

אתה שוב משקר.

שר האוצר א' שוחט:

אדוני, לא יעזור לך, אני יודע בדיוק מי אתה, אני יודע איך אתה מדבר, אני מכיר את הנימוקים שלך, אני מכיר את האמת שלך; אני יודע איך אתה מדבר. הכול ידוע.

דן תיכון (הליכוד):

מה אתה יודע? את מה שאני שכחתי אתה עוד לא למדת. שמעת?

שר האוצר א' שוחט:

נשאלה פה שאלה, כמה עולה ההסדר. אני רוצה להגיד כך: ממשלות ישראל כולן – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

שאלה על-פי הנוהל. על-פי הנוהל אני יכול לשאול שאלה?

היו"ר ד' שילנסקי:

על חשבון הזמן של הנואם, בבקשה. אם הנואם יסכים.

מאיר שטרית (הליכוד):

— — —

שר האוצר א' שוחט:

הנה אני עונה על שאלת המחיר. ממשלות ישראל כולן, לרבות ממשלות שהנהיגו את המדינה, לצערי הרב, משנת 1977 עד שנת 1992, נהגו לתת איגרות חוב מיועדות מסובסדות לקרנות הפנסיה, גם בהסכמים מתחת לשולחן, גם מעל לשולחן. אתה יודע את זה, חבר הכנסת מאיר שטרית.

נאמר שמתוך הסכום של 80 מיליארד שקל, שהוא מה שנקרא גירעון אקטוארי, לטווח של 50 שנה, 60 מיליארד שקל זה הסכום הזה. כלומר, אם היינו נותנים לעסק להתנהג כפי שהוא מתנהג כבר 20 שנה – כמו שנהגו גם ממשלות שאתה תמכת בהן והיית חבר בקואליציות שלהן – הסכום של 60

מיליארד שקל קיים באופן טבעי. נשאר נושא אחד, והוא אכן תלוי בשאלה, מה תהיה עליית השכר, כמה חברים יצטרפו, ואנחנו עדיין לא יודעים. בוא נגיד שזה בסביבות 25 מיליארד שקל, יכול להיות יותר ויכול להיות פחות, כי אלה הנחות יסוד בעניין הזה. זה סכום שהוא לאורך 30-40 שנה. העומס התקציבי הוא מינימלי, אבל הביטחון לאנשים הוא מקסימלי. בהחלטה נכונה ונבונה, גם לגבי העבר וגם לגבי העתיד, אנחנו – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני השר, רק רגע.

שר האוצר א' שוחט:

אני מסיים.

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, אני רוצה לתת לך זמן. היו לך קריאות ביניים. אני מעריך אותן בשתי דקות. אני מוסיף את שתי הדקות.

אלי דיין (העבודה):

אז תחוקקו גם חוק פנסיה ממלכתית.

היו"ר ד' שילנסקי:

יש פה חברי כנסת שרוצים לשאול שאלות. אם תסכים, זה על חשבון שתי הדקות.

שר האוצר א' שוחט:

אני מסכים; נקדיש את שתי הדקות האלה לשאלות ותשובות.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מפעיל את השעון. בעוד שתי דקות הוא יצלצל שוב.

מאיר שטרית (הליכוד):

מה עם פנסיה ממלכתית?

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, יש עוד שאלה לחבר הכנסת זיסמן.

עמנואל זיסמן (העבודה):

השאלה הראשונה היא זאת – שמעתי שיושב-ראש ההסתדרות הגיע להסדר עם ששת הוועדים הגדולים. היו פעם במדינת ישראל יותר משישה ועדים.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

היו פעם 13 והיום – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

אני רוצה לדעת אם הסיכום שלו עם הוועדים האלה בא לידי ביטוי בהחלטת ממשלה.

שר האוצר א' שוחט:

קודם אענה על עניין חוק הפנסיה הממלכתית. ההחלטות האלה לא סוגרות את השער בפני היכולת להגיע בעתיד לחוק פנסיה ממלכתית. הן לא סוגרות את השער. הן עסקו בקטע מסוים, במדיניות של הקצאת איגרות חוב, החל מ-1 באפריל ובמבטחי העבר. על זה אפשר להלביש כל דבר שצריך להלביש. אם שואלים אותי, אני חושב שכרגע צריך לתת לעסק להתבשל ולראות מה קורה.

אשר לשאלתך בעניין הוועדים – היתה פגישה של הוועדים. אני שוחחתי טלפונית עם יושב-ראש ההסתדרות. הוא אמר שעלתה בעיה. במכתב שאנחנו סיכמנו היה כתוב "זכויות", והם ביקשו שיהיה כתוב "כל הזכויות". זה תוקן בהחלטת הממשלה.

חיים רמון (העבודה):

שר האוצר א' שוחט:

זה היה, מראש, מדובר. סוכם שאלה יהיו הדברים. אני לא מכיר את הפרטים של השיחה, ההערכה שלי – – –

קריאה:

שר האוצר א' שוחט:

– – – שההחלטה של הממשלה, עם כל זה שיש שם מגבלה מסוימת בגובה העלייה, שהיא מינימלית, יכולה לספק את הוועדים, את העובדים ואת הפנסיונרים, לכן זאת היתה החלטה נכונה.

אם חבר הכנסת חיים רמון יסתפק בדברי – – –

חיים רמון (העבודה):

אדוני השר – – –

קריאות:

היו"ר ד' שילנסקי:

רבותי.

קריאות:

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, לא, לא. רבותי, רבותי, אני מצטער — — —

קריאות:

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מצטער. אדוני השר, התוספת תמה כאן.

שר האוצר א' שוחט:

שאלתי אותו אם הוא מוכן להסתפק בדברי — — —

קריאות:

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

האם אתה מוכן להסתפק — — —

חיים רמון (העבודה):

בשלב הזה אני לא מוכן.

שר האוצר א' שוחט:

יש עוד דקה.

היו"ר ד' שילנסקי:

מה אדוני השר מציע?

שר האוצר א' שוחט:

אם הוא לא מסכים, אני מציע דיון במליאה.

קריאות:

דיון במליאה.

היו"ר ד' שילנסקי:

בבקשה.

חבר הכנסת דן תיכון, אתה אומנם מומחה בתקנון, אבל אתה, כרגע, מומחה לתקנון לרעתך כי הזכות שלך היא מכאן.

קריאה:

היו"ר ד' שילנסקי:

יש לו חמש דקות, הוא מבקש להסיר חוק.

דן תיכון (הליכוד):

זה חוק? לא ידעתי.

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, טעות שלי. תחזור לשם.

קריאה:

דן תיכון (הליכוד):

מה אתה מפחד? ממה אתה מפחד?

היו"ר ד' שילנסקי:

זאת הצעה לסדר-היום; טעיתי. חבר הכנסת דן תיכון, יש לך דקה, אדוני.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, עם שר האוצר אין לי ויכוח; את מידת הבנתו ישפוט הציבור.

חבר הכנסת רמון, על מה אנחנו מסכימים ועל מה אנחנו לא מסכימים? אנחנו מסכימים על כך שצריך לסייע לעמיתים שהסתבכו בקרנות הפנסיה שלא באשמתם. על מה אנחנו לא מסכימים? אני מבקש שתשיב לי.

אתה יודע שההסתדרות, במשך שנים, עד לפני שנה, הכחישה בכלל שיש גירעון אקטוארי בקרנות הפנסיה. הממונה על הביטוח הסוציאלי, מר דב פלג, טען, שאין בעיה, שהבעיה היא פוליטית ולא קיימת, והכול שקר ועלילה של הליכוד – – –

עמנואל זיסמן (העבודה):

דן תיכון (הליכוד):

אני שמח שאתה מודה, לפחות, שהיתה בעיה בהיקף של עשרות מיליונים; נקבת בסכום של כ-40 מיליארד שקלים.

הממשלה, על-פי שיטת "הזיגזג" והשליפה, שלפה הבוקר החלטה שאיש לא יודע בכמה יינזק תקציב המדינה בגינה. בניגוד למה שאומר שר האוצר, שזה לא יעלה אגורה למשלם המסים, אני קובע, שמשלם המסים ישלם מיליארדים, ובמשך שנים רבות; שלא יאחז את עיני הציבור.

מה הבעיה, חבר הכנסת רמון? העמיתים, 650,000 איש – – –

גדעון שגיא (העבודה):

זמן עבר – – –

דן תיכון (הליכוד):

אני יודע, אל תדאג לזמני.

גדעון שגיא (העבודה):

– – –

דן תיכון (הליכוד):

לשמחתי, אתה עדיין לא מנהל את הכנסת.

גדעון שגיא (העבודה):

– – –

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת רמון, 650,000 אזרחים במדינת ישראל – – –

גדעון שגיא (העבודה):

— — —

קריאות:

— — —

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, אני מבקש ממך, היתה הצעה אחרת, זמנך תם.

דן תיכון (הליכוד):

זמני לא תם, אני אסיים.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש.

דן תיכון (הליכוד):

650,000 איש פתחו חשבון בקרנות הפנסיה, והם חשבו שלעת זיקנה יהיה להם ביטוח פנסיוני. מישוהו שלח יד, גנב את הכסף הזה, ואנחנו רוצים לדעת מה קרה שם.

היו"ר ר' אדרי:

תודה. אני מודה לך, אדוני – – –

דן תיכון (הליכוד):

ממה אתם מפחדים?

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני. אנחנו עוברים להצבעה – – –

קריאות:

— — —

היו"ר ר' אדרי:

סליחה, רגע, אני מבקש.

קריאות:

— — —

היו"ר ר' אדרי:

אתה מציע להעביר את ההצעה לוועדה?

קריאות:

— — —

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, אני מבקש. חבר הכנסת מאיר שטרית מבקש להעביר את הנושא לוועדה. אדוני, בבקשה, דקה עומדת לרשותך.

חיים רמון (העבודה):

לאחר מחשבה שנייה החלטתי להסתפק בדברי השר.

היו"ר ר' אדרי:

טוב, אבל יש הצעה אחרת.

קריאה:

אין הצעה אחרת.

היו"ר ר' אדרי:

סליחה?

קריאה:

— — —

היו"ר ר' אדרי:

אם הוא מסתפק?

קריאות:

— — — אדוני

מאיר שטרית (הליכוד):

השר הציע להעביר את ההצעה למליאה.

קריאות:

גדעון שגיא (העבודה):

לא נכון.

היו"ר ר' אדרי:

סליחה, רגע, אני מבקש. קראתי לחבר הכנסת מאיר שטרית – – –

שר האוצר א' שוחט:

אדוני היושב-ראש, כאשר חבר הכנסת רמון אמר שהוא – – – ביקשתי להשאיר את זה לדיון במליאה.

מאיר שטרית (הליכוד):

אדוני היושב-ראש – – –

קריאה:

היו"ר ר' אדרי:

אני גם קראתי לך לפני הצעתו של חבר הכנסת חיים רמון. אדוני, בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה שיהיה ברור לממשלה, שאין הצד הזה של הבית חולק על כך שצריך להסדיר את זכויות הפנסיה למבוטחים, לעמיתים של קופות הפנסיה – על כך אין מחלוקת. אנחנו חושבים, שהממשלה לבדה יכולה לעשות זאת. אין גוף אחר במשק שיכול לקחת את האחריות הזאת על עצמו, לכן אנחנו איננו מתנגדים להסדר של קופות הפנסיה לגבי העמיתים. להיפך, אנחנו בעדו כי צריך לפתור את הבעיה.

הדבר שמציק לנו, אדוני שר האוצר, הוא באמת, בלי כחל וסרק, גם אם יש כאלה בליכוד שלטענתך היו אשמים בהסדר, תסכים הממשלה וגם אתה להקים ועדת חקירה ממלכתית שתחקור מה קרה שם באמת, יעמידו את מי שאחראי לדין – משני הצדדים, אם צריך – כדי להבטיח שמישהו נותן את הדין על מה שמתרחש. אין שום היגיון שכסף ציבורי – במקרה הזה לא כסף קטן אלא כסף גדול – נלקח בקלות רבה כל כך בלי שיינתן הדין על כך. זה דבר אחד.

הדבר השני הוא האחריות של בעלי קופות הפנסיה. לדעתי, גם ההסתדרות, כבעלת קופות הפנסיה המרכזיות במשק, צריכה להיות שותפה לפתרון, ועל כן הטענה כאילו אנחנו מתנגדים לא קיימת –

היו"ר ר' אדרי:

זמן תם, אדוני.

מאיר שטרית (הליכוד):

אני הצעתי, אדוני היושב-ראש, להעביר את ההצעה לוועדה.

היו"ר ר' אדרי:

תודה, אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת שטרית. אדוני חבר הכנסת חיים רמון, אתה מסכים?

חיים רמון (העבודה):

לוועדה.

היו"ר ר' אדרי:

לאיזו ועדה?

שר האוצר א' שוחט:

ועדת הכספים.

היו"ר ר' אדרי:

כולם מסכימים על כך שיש להעביר את ההצעה לוועדת הכספים.

ההצבעה החלה. מי בעד להעביר את ההצעה לוועדה ומי נגד?

הצבעה מס' 12

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 12

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 12, נגד – אין, נמנעים – אין; הנושא שהועלה על-ידי חבר הכנסת חיים רמון בדבר ההסדר שהושג בין האוצר ובין ההסתדרות בעניין עתיד קרנות הפנסיה יעבור לוועדת הכספים.

אנחנו עוברים לנושא הבא: שביתת הסגל הזוטרי באוניברסיטת בן-גוריון וסגירת שעריה בידי הסטודנטים; בוטל.

הנושא שלאחר מכן – הצעה לסדר-היום מס' 6487 – יחס הבנקים ללקוחות שפנו למפקח על הבנקים בבנק ישראל; הצעתו של חבר הכנסת שמואל אביטל. גם הוא איננו. הנושא יורד מסדר-היום.

דן תיכון (הליכוד):

מה פתאום?

היו"ר ר' אדרי:

הוא איננו, אדוני. אני אביא אותו בכוח?

קריאה:

דן תיכון (הליכוד):

תגיד לי, מה הוא עצבני כל כך?

היו"ר ר' אדרי:

הרגזת אותו, אדוני.

דן תיכון (הליכוד):

הוא אומר שזאת היתה החלטה מפוארת, היום. הוא מתגאה, והוא כל הזמן משתגע.

היו"ר ר' אדרי:

איזו החלטה מפוארת? ועדת חקירה?

קריאות:

הצעות לסדר-היום

מלחמת הטורקים נגד הכורדים

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, אנחנו עוברים לנושא הבא – הצעות לסדר-היום מס' 6513 ו-6565, בנושא: מלחמת הטורקים נגד הכורדים; הצעתם של חברי הכנסת רחבעם זאבי ועובדיה אלי. אדוני חבר הכנסת רחבעם זאבי, בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

מי השר המשיב, אדוני?

היו"ר ר' אדרי:

סגן שר הביטחון. הוא נמצא כאן. אדוני – שלוש דקות לרשותך.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, ממשלת טורקיה ציוותה את צבאה לצאת למבצע "פלדה", שבו היא מפעילה 35,000 חיילי קומנדו בסיוע טנקים, מטוסי קרב ומסוקי קרב כנגד המיעוט הכורדי בצפון עירק. הם פועלים לאורך קו חזית שאורכו 400 קילומטרים, מפציצים כפרים כורדיים או שורפים אותם והורגים את יושביהם, וכל זה בטענה שאלה הם בסיסי מורדים ומהם יוצאים הכורדים לפשיטות בטורקיה.

מאבקו של העם הכורדי לחירות ולעצמאות הוא ממושך וטרגי. כ-18 מיליון כורדים מפוזרים בארבע מדינות: עירק, אירן, טורקיה וסוריה. כאשר חילקו המדינות האימפריאליסטיות והקולוניאליות את שטחה של האימפריה העות'מאנית, הם התעלמו מהעם הזה ומזכותו לחיים לאומיים. המאבק הכורדי לחירות נודד ממדינה למדינה, והכורדים עזי הנפש, העשויים ללא חת, לוחמים את מלחמתם בתנאי נחיתות ומחסור מול עולם אדיש ומתנכר.

במשך שנים רבות רדפה בגדד את המיעוט הכורדי, עשתה לו טרנספרים, הרגה את כל מי שנקרא כורדי. עירק הפעילה מטוסים וחיל רגלים כדי להכחיד את הכורדים במלחמה ממושכת, ומדינת ישראל באה לעזרת הכורדים הן מטעמים של כדאיות מבצעית ומדינית והן מטעמים מוסריים הומניטריים.

הייתי עם לוחמי החופש בכורדיסטן, ראיתי את הפגיעות בנפש וברכוש שהסבו שם העירקים, הלכתי עם הכורדים בהרים והסתתרתי מתקיפות הנפל"ם העירקי. עזרנו להם במלחמתם וראינו בהם שותפים למאבק של המיעוטים במזרח התיכון כנגד הרוב המוסלמי המתעמר והרודני.

מה קרה לממשלת ישראל היום ומדוע לא נשמע קולה כאשר נמשכת השמדת העם הכורדי, ועתה בידי הטורקים? איפה האחוזה של מפלגת העבודה הישראלית עם מפלגת העבודה הכורדית, שאותה רודפת טורקיה כעת?

האם יחסים דיפלומטיים עם טורקיה יכולים לבטל את חובתנו המוסרית כלפי הכורדים? האם ראש ממשלת טורקיה, הגברת טנסו צ'ילר, לא הלכה בביקורה בירושלים לבקר ב"אוריינט האוס" לפי מצפונה והבנתה, בניגוד לדעתה של ישראל?

אני קורא לכנסת ולממשלה להושיט יד אחים לכורדים במאבקם, לגנות את ממשלת טורקיה על המתקפה הברוטלית ולתבוע ממנה להסיג את כוחותיה מתחום המושב הכורדי בעירק. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת רחבעם זאבי. אני מזמין את חבר הכנסת עובדיה עלי באותו נושא: מלחמת הטורקים נגד הכורדים.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הצבא הטורקי פתח במבצע רחב-היקף לחיסול מה שהם קוראים מחנות המורדים הכורדים בצפון עירק. סוכנויות הידיעות, אדוני סגן שר הביטחון, מדווחות על הרג רב ועל סבל נורא בקרב הכורדים – של זקנים, נשים וטף. רבים מבין הכורדים הופכים פליטים חסרי כול. ונוכח הטבח הנורא הזה, העולם שותק.

מדינת ישראל, שהקודים המוסריים שלה מקורם ומסדם באלפיים שנות סבל נורא וטבח שהתאפשרו על רקע שתיקת העולם, אינה רשאית להתעלם מן המתרחש בחבל ארץ זה, ממדיניותה האלימה של טורקיה נגד הכורדים בצפון עירק.

אני שואל אותך, אדוני סגן שר הביטחון – איך מדינת ישראל, שהוקמה על-ידי העם היהודי שסבל שנים רבות מרדיפות, עם שידע שואה, ואני חוזר ואומר – שואה שהתאפשרה רק בשל שתיקת העולם, יכולה היום לעמוד מנגד, לשתוק כאילו מאומה לא קרה.

קודמי, חבר הכנסת רחבעם זאבי, תיאר את מסכת היחסים המיוחדת שהיתה במשך שנים בין מדינת ישראל לבין הכורדים בצפון עירק; הסיוע שקיבלנו מהם, הסיוע שנתנו להם במשך שנים. הואיל והדברים נאמרו, ואני מזדהה אתם לחלוטין, ומי כמו חבר הכנסת זאבי מכיר אותם, מכיר את הנושא הזה מקרוב, מפני שהיה אישית מעורב בתחום הזה – אני מצטרף לדבריו ומדלג על הקטע הזה.

הואיל והזמן פועל לרעת הכורדים, אני מבקש, ראשית, לקיים בדחיפות דיון במליאת הכנסת. שנית, אני מבקש מהממשלה לגלות רגישות. בכל זאת יש קוד מוסרי שמחייב אותנו. יש כאן אינטרסים, אני מבין. אנחנו לא תמימים לחשוב שאין כאן אינטרסים מדיניים בינינו לבין הטורקים, משמעות ההתייחסות שלנו והגילוי שלנו ביחס למערכת היחסים שלנו עם טורקיה. אבל מעבר למערכת היחסים עם הטורקים – שמענו מחבר הכנסת זאבי מהי התייחסותה של ממשלת טורקיה בנושא הפלשתינים. כאשר ביקרה כאן ראש ממשלת טורקיה, היא ביקשה בתוקף לבקר במזרח-ירושלים. מה שלהם מותר לנו אסור? אנחנו לא צריכים להשמיע את קולנו נגד רצח עם? אני לא מבין את זה. הכול עניין

של אינטרסים כלכליים, פוליטיים ומדיניים? מאתנו מצפים להתנהגות אחרת. ממדינת ישראל מצפים שבמקרים כאלה תשמיע את קולה.

אני קודם כול מגנה את ההתקפות שלוחות הרסן האלה. שנית, אני מבקש לקיים דיון במליאת הכנסת בהקדם האפשרי, ושהבית כולו ישמיע את קולו נגד המחזות הנוראים שמתרחשים היום בחבל ארץ זה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת עובדיה עלי. אני מזמין כעת את סגן שר הביטחון ששייב למציעים בדבר מלחמת הטורקים נגד הכורדים.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אני אשיב בקיצור רב. בעיקר, אני מזדהה עם חברי הכנסת המציעים. כיוון שהבעיה רצינית, מוכרחים לדון בה בוועדת החוץ והביטחון. אם אחרי הדיון שם עדיין תרצו לדון בנושא במליאה – זה אף פעם לא מאוחר. אני מציע שבשלב ראשון נדון על כך בוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני סגן שר הביטחון.

יש הצעה אחרת, של חבר הכנסת דראושה, המבקש להסיר את ההצעה מסדר-היום. אדוני חבר הכנסת דראושה, בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להשתמש בזכותי לדבר כדי לחזק את הדברים של שני המציעים. המתרחש בצפון עירק הוא שהכוחות הטורקיים נכנסו לאזור הכורדי, והם מבצעים טבח בעם שכל אשמתו שהוא דורש את זכותו להגדרה עצמית, דורש להקים מדינה כורדית עצמאית, כפי שעמים אחרים, לרבות העם הפלשתיני, דורשים את זכותם להגדרה עצמית, את זכותם להקים את מדינתם העצמאית.

גם העם הכורדי זכאי לזכות להגדרה עצמית. לכן אני קורא לממשלת ישראל לגנות את הפלישה הטורקית ובו בזמן לפעול באומות המאוחדות ובכל העולם כדי שטורקיה תוציא את הכוחות שלה מהאזור הכורדי בצפון עירק. זו פלישה למדינה אחרת. זה טבח בעם אחר. אני מאמין, שבסופו של דבר העם הכורדי, כעם הפלשתיני וככל העמים האחרים, שמחפשים את החופש, את החירות, את העצמאות – גם הוא ישיג את עצמאותו, למרות הכוחות הגדולים שהוא נלחם בהם.

אני חושב שבזוהי וחרפה שטורקיה ממשיכה כעת בפלישה האכזרית ובטבח של העם הכורדי.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת דראושה.

אני מבין שיש לנו הצעה אחת – לקיים דיון במליאה.

עובדיה עלי (הליכוד):

אני מבקש לומר דבר – הצעתו של סגן שר הביטחון היא בעצם הצעה הגיונית ונכונה, אולם היא מעמידה בעיה גדולה בפני מערכת הביטחון. אדוני סגן שר הביטחון, ממליאת הכנסת מועברות הצעות לסדר-היום ואין דנים בהן.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אני אטפל בעניין.

היו"ר ר' אדרי:

האם חבר הכנסת רחבעם זאבי מסכים לכך, שהנושא בשלב שני יעבור לוועדת החוץ והביטחון?

רחבעם זאבי (מולדת):

אני מבקש דיון במליאה.

היו"ר ר' אדרי:

האם חבר הכנסת עובדיה עלי מסכים?

עובדיה עלי (הליכוד):

אני מסכים שהנושא יועבר לדין בוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ר' אדרי:

אני מבין, שיש הצעות לדון בהצעה במליאה, להעביר את ההצעה לוועדת החוץ והביטחון וגם להסיר את ההצעה מסדר-היום.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

כדי להקל, אני מוותר על ההסרה.

היו"ר ר' אדרי:

הבנתי. חברי הכנסת, אנחנו חייבים כעת להצביע בעד ההצעה הראשונה, של חבר הכנסת רחבעם זאבי, מי למליאה ומי אחרת. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 13

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא שהעלה חבר הכנסת ר' זאבי בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

שבעה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אין צורך להצביע בעד ההצעה השנייה, והנושא בדבר מלחמת הטורקים נגד הכורדים יעבור לדין במליאה.

חבר הכנסת עובדיה עלי, האם אתה מסכים לכך שיהיה דיון במליאה?

עובדיה עלי (הליכוד):

אני בעד דיון במליאה.

היו"ר ר' אדרי:

אם כך, לא צריך להצביע. יש רוב מוחלט. אני מבין שגם סגן השר לא מתנגד לכך שיהיה דיון במליאה. אני מודה למציעים, חברי הכנסת זאבי ועלי, על שהעליתם את הנושא.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני, מבחינת התקנון אתה צריך להצביע.

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו נצביע על ההצעה שלך, אין ברירה. מי בעד דיון במליאה ומי נגד?

הצבעה מס' 14

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 9

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא שהעלה חבר הכנסת ע' עלי בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 9, אין מתנגדים, אין נמנעים. ההצעה לסדר-היום בנושא: מלחמת הטורקים נגד הכורדים, עוברת לדיון במליאת הכנסת.

אני מודה למציעים, חברי הכנסת רחבעם זאבי ועובדיה עלי, ועל תשובתו של סגן שר הביטחון, חבר הכנסת מרדכי גור.

הצעות לסדר-היום

תנאי המעצר במתקני הכליאה צבאיים

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים להצעות לסדר-היום מס' 6532 ו-6545, בנושא: תנאי המעצר במתקני הכליאה צבאיים; הצעתם של חברי הכנסת יצחק לוי ונעמי בלומנטל. חבר הכנסת יצחק לוי, בבקשה.

יצחק לוי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, רבותי חברי הכנסת, בתחילת השבוע, בדרכי לכנסת, אני שומע "יומן חדשות", ודומה היה לי שאני שומע חייל שלנו, שהשתחרר מכלא עוין, תיאורים שממש מקומם לא יכירם במדינתנו. חייל נחבש בכלא-4 באשמה מסוימת – ואני מתאר לעצמי שהמעצר היה חוקי, הכול היה בסדר והיה מגיע לו, על כך אנחנו לא מדברים ולא מתווכחים – והוא מספר על תנאי מעצר מחפירים שהוא "זכה" להם בכלא, ובכללם כבילת ידיו באזיקים. יש היגיון לכליאת ידיים באזיקים פרק זמן מסוים, אבל נראה שכבלו את ידיו באזיקים במשך היום או לאורך זמן ממושך. אי-היענותו של אף לא אחד מהסוהרים לבקשותיו ללכת להתפנות, התבזות אישית בכל מה שנוגע לעשיית צרכים בתוך התא – לא הייתי חושב שדברים כאלה יכולים לקרות בכלא בישראל, ובוודאי לא בכלא של צבא-הגנה לישראל.

אדוני השר, המקרה עצמו מזעזע, הוא חמור מאוד. כששמעתי את הדברים חשבתי, שאולי אותו עופר – רק שמו הפרטי פורסם, מילואמניק בן 31 – הוא היחיד שהיה לו האומץ והעוז לבוא ולומר את הדברים, לספר אותם; לעומת זאת, אולי ההתנהגות הזאת היא מעשה של יום-יום בכלא-4 או בבתי-כלא אחרים בצבא-הגנה לישראל.

אני לא מבין – אם אותם חיילים-סוהרים, המופקדים על האסירים, אכן עוברים הכשרה מתאימה – ואני מתאר לעצמי שיש קורס או הכשרה מתאימה לסוהרים – איך יכול לקרות שלא שומעים, שלא מגישים עזרה, שלא מתחשבים, שמבזים צלם אנוש, שמתנהגים בצורה הזאת.

אף שהשעון כבר צלצל זמני תם, אומר בכל זאת משפט אחד או שניים לסיום. מצאתי לנכון להעלות את הנושא הזה על סדר-היום משתי סיבות – האחת, אדוני סגן השר, כדי שהעניין לא ייגמר בתגובתו של דובר צה"ל שימנו צוות בדיקה. צוותי בדיקה כאלה יש לעשרות או למאות, אינני יודע. כל פעם שקורה מקרה החורג במקצת מהרגיל, דובר צה"ל מודיע שהוא מקים צוות בדיקה. אנחנו אף פעם לא שומעים מה יצא מצוות הבדיקה הזו. אני בטוח שצוות הבדיקה אכן עושה את עבודתו פעמים רבות ודברים מגיעים לידי סידור. אבל יכול להיות שהרבה פעמים העניינים האלה נעלמים בתיקיהם של צוותי הבדיקה. אדוני סגן השר, העליתי את הנושא כיוון שפה מדובר ממש בזכויות אדם, בצלם אנוש של אנשים ובפגיעות שמשאירות טראומות חמורות מאוד.

הסיבה השנייה לכך שהעליתי את הנושא היא רצוני למסור מסר לאזרחי המדינה ולהגיד שיש תועלת בהעלאת נושאים כאשר מדובר בפגיעה בזכויות. צריך לעשות את זה, צריך להעלות את הנושאים האלה. לי אין ספק מה תהיה תגובתו של סגן השר, כי אני בטוח שסגן השר לא מזדהה עם מה שקרה שם, ואני בטוח שאנחנו משדרים על אותו גל, אבל אני חושב, שחשוב מאוד שאזרחי המדינה ידעו שחשוב להעלות נושאים כאלה, פשוט כדי לתקן, כדי שהמדינה שלנו תהיה באמת מדינה מתוקנת. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת יצחק לוי.

אני מזמין את חברת הכנסת נעמי בלומנטל, גם באותו נושא: תנאי המעצר במתקני הכליאה צבאיים. גברתי, בבקשה. גם כאן שלוש דקות לרשותך.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, כאשר שמעתי בבוקרו של אותו יום את סדרת ההתעללויות שעבר אותו חייל מילואים, אני מוכרחה לומר שהזדעזעתי; לא רק בשל התיאורים שהוא העז לפרט, אלא גם משום שהוא מדבר, אולי, בשם של רבים רבים אחרים, וזאת בעצם הבעיה שעומדת כאן על סדר-היום.

אילו היתה זאת מעידה חד-פעמית של המערכת, היינו יכולים לבוא ולומר – נבדוק את זה, נאשים את מי שצריך להאשים ונעבור לסדר-היום. אבל לי נראה, שכאשר קורה דבר כזה לחייל מילואים – לכל חייל, אבל חייל מילואים, שמנתקים אותו מסדר-היום הרגיל שלו, מעבודה, ומכניסים אותו פתאום למצב כזה מבלי שהוזהר קודם לכן, מבלי שהוא ידע מה מחכה לו – ההלם שהוא מקבל באותו רגע ובהמשך הוא גדול ורב.

יש לשער, שרוב האנשים שקורה להם כדבר הזה לא מדברים. הם לא רוצים לחשוף את עצמם, הם עצמם מרגישים בושה איזמה, הם פוחדים ודואגים לשמם הטוב, והם אומרים שיעברו את זה איכשהו; אולי מדובר בכמה ימים, אולי מדובר בחודש, אחזיק מעמד, אעמוד במבחן, ומוטב לי שלא לקלקל את שמי הטוב לכל חי.

שאלתי היא, על כמה אנשים מדובר, ואיך המערכת מתפקדת אם מישהו מעז לדבר. אני מוכרחה לומר, ששנים רבות היה מקובל לחשוב – וכך גם חונכנו – שלא מבקרים את צה"ל. צה"ל קדוש בעינינו, צה"ל עושה למעננו, צה"ל שומר עלינו. כולנו עברנו את צה"ל, ולקחנו זאת כחלק מהחיסון האישי שלנו. גם כאשר ראינו את הילדים שלנו מתגייסים, חשבנו שיתחשלו, שיעברו את המערכת הזו, וזה יכין אותם בצורה טובה יותר לחיים שלהם. כך אנו משיגים בעצם כמה מטרות, בזמן שחייל או חיילת משרתים בצה"ל. אנו יוצאים לחיים בשלים יותר. זו בוודאי לא היתה המטרה הראשונית. אנו הולכים לקראת שלום, והיינו מעדיפים שלא להצטרך להחזיק צבאות חזקים, אלא להגיע לשלום המיוחל בארץ-ישראל; השלמה, כמובן.

אבל אני אומרת, שצה"ל נשאר עם מטרותיו: להגן על מדינת ישראל. בתחילה חשבתי, שאולי אנחנו מבקרים את עצמנו יותר מדי. ובכל זאת אנו שואלים – מה באמת נעשה? אנו שואלים זאת לא מתוך ביקורת שתגרום להרעה במצב המוכנות של צה"ל, לירידה בנכונות ולפיחות בערכים המובילים את צה"ל, אלא מתוך כוונה לבוא, אחרי כל כך הרבה שנים, ולומר – בואו נבחן את עצמנו; בואו נראה האם יש מקום לבדוק את המערכות. אני יודעת שנעשו בדיקות בעבר, אבל היום יש יותר ביקורת.

אני לא רוצה להיות בין המחמירים; עם זאת, הייתי רוצה להצטרף לבקשתו של חבר הכנסת יצחק לוי, שנדון בכך בוועדה בצורה רצינית ביותר. בואו נתמקד במערכת המסוימת הזו, של שירות בתי-הכלא הצבאיים. נבחן את מה שעובר על החייל מיום שהוא נזרק לשם – אולי לא נאמר "נזרק", כדי שלא לחרוץ דין בטרם זמן – ועד ליום שהוא מוצא עצמו במצב הזה ומשתחרר.

הייתי מבקשת מכבוד סגן השר להצטרף לבקשה שלנו, לבוא ולבחון את המערכת הספציפית הזו בעקבות מה שנודע לנו.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, חברת הכנסת נעמי בלומנטל. אני מזמין את סגן שר הביטחון להשיב על ההצעות לסדר-היום בדבר תנאי המעצר במתקני הכליאה צבאיים. אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מה אומר לכם? שאני מזועזע? זה נכון. זה לא צריך לקרות, אין לזה שום הצדקה. אני מעריך שאין לזה שום הצדקה בכלל, אבל בצה"ל על אחת כמה וכמה. זה מחוץ לכל נורמה של התנהגות המקובלת עלינו. אנו דוחים התנהגות מסוג זה מכול וכול וללא פשרות.

אני מתאר לעצמי, שאולי מישהו מכם היה בין חברי הכנסת שביקרו בכלא-4 לפני זמן לא רב, והתרשמו מאוד מהביקור. הם בוודאי בהלם. אומנם מרגע שהגיעה התלונה, היא החלה להיבדק בצורה רצינית. התברר, שכנראה אין זה מקרה יחיד, אלא מעורבים בעניין אנשים נוספים. החקירה הסתעפה ומסתעפת, על מנת לבדוק את כל מה שקשור בעניין. אני לא חושב שיש אפילו שמץ של מלה אשר יכולה להסביר, להצדיק או להבהיר את הרקע. זהו מבחינתנו מסוג הדברים שלא ייעשו. חד וחלק.

לכן, אני יכול להבטיח לכם, חברי הכנסת, שהבדיקה פה תהיה מעמיקה, וכל מי שקשור במעשים שלא ייעשו, בוודאי יועמד במקומו. אנחנו בודקים את כל המערכת מתחילתה, זאת אומרת את כל מערכת ההדרכה, את כל מערכת ההכנה, את כל מערכת ההכשרה של השוטרים ושל אנשי המקצוע, מכיוון שבדרך כלל המערכות האלה זוכות להרבה מאוד מחמאות ממומחים מתחומים חברתיים שונים. מובן שאיננו מוכנים להשלים עם הרמה הזו.

אני חושב, שיהיה זה רעיון לא רע, שכשם שהיתה שם משלחת של חברי הכנסת, תבוא פנייה מכמה חברי כנסת שירצו לבקר שם. הם יוכלו לראות, לשמוע ואולי לעמוד על המצב בצורה הרבה יותר יסודית, יותר מן הקבוצה שהיתה שם בעבר. הדברים האלה לא צריכים להתרחש זה אחר זה. זאת אומרת, אפשר לערוך שם ביקור, כדי להתרשם באופן ישיר ולשמוע את הדברים בהקדם האפשרי. במקביל לכך תימשך הבדיקה הפרטי הפרטים שלה. כל מי שיהיה קשור בה, כפי שאמרתי, יקבל את המגיע לו. אין לי אלא להביע את צערי על שהדבר הזה קרה, ולחזור ולהביע את רגשותינו, שאין לדבר הזה שום סליחה.

אני מציע שתקבלו דיווח יותר מפורט בוועדת החוץ והביטחון. אני חוזר ומציע, שלא נסתפק בכך, אלא שתבוא משלחת של הכנסת לבקר במתקן הכליאה הזה או במתקנים אחרים – בכמה מתקנים – על מנת לעמוד על העניין מקרוב. אני רוצה להודות לכם על שהעליתם את העניין, מכיוון שמה שקרה נוגד את תפיסת העולם שלנו כבני אדם, כישראלים וכחיילים. המחנה שלנו לא יכול לסבול התנהגות כזו. אני מציע שהדיון המעמיק הראשון יהיה בוועדת חוץ וביטחון.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, סגן שר הביטחון, חבר הכנסת מרדכי גור. יש הצעה אחרת, של חבר הכנסת בא-גד, המבקש להסיר את הצעתה של חברת הכנסת נעמי בלומנטל. בבקשה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני סגן השר, אני מודה לך על תשובתך הכנה. מרגישים שהדבר כואב לך. הדבר אינו מתאים לנורמות המוסריות שנקבעו בצה"ל.

אני רוצה להוסיף – ביקרתי בכלא-6 בעת מעצרו של אורן אדרי. כללית, היחס בכלא-6 טוב בהרבה מאשר בבתי-הסוהר האזרחיים, אך עדיין יש מקום לבדוק אם אין נוקשות מיותרת, נוקשות שאינה מתאימה.

לכן טובה הצעתך, שהדברים ייבדקו. יכול להיות שאת כל ענייני כליאת החיילים וצורת הכליאה כדאי לבדוק בצורה מחודשת, עשרות שנים מאז הקמת מדינת ישראל.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת בא-גד. האם אדוני, חבר הכנסת יצחק לוי, מסכים שהנושא יעבור לוועדת החוץ והביטחון?

יצחק לוי (מפד"ל):

כן, בהחלט.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך. האם גברתי, חברת הכנסת נעמי בלומנטל, מסכימה שהנושא יעבור לוועדת החוץ והביטחון כהצעת סגן שר הביטחון?

נעמי בלומנטל (הליכוד):

כן, אדוני.

יצחק לוי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, ננצל את הצעתו של סגן השר לבקר בכלא בפגרה או מייד אחרי הפגרה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך. לפני שנצביע, אני רוצה להודות לכם, חברי הכנסת יצחק לוי ונעמי בלומנטל, על ההצעה האנושית, שהינה במקומה. היא בוודאי תפתור הרבה בעיות גם לחיילים וגם למשפחות. אני מבקש להודות גם לסגן שר הביטחון על תשובתו למציעים.

אנו עוברים להצבעה: מי בעד העברת הנושא לוועדה? מי נגד?

הצבעה מס' 15

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ר' אדרי:

שמונה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעותיהם של חברי הכנסת יצחק לוי ונעמי בלומנטל עוברות לדיון בוועדת החוץ והביטחון.

הצעה לסדר-היום

חיילי ישיבת הסדר בחברון נשלחו לעבוד במטבח כי סירבו לנסוע בשבת

היו"ר ר' אדרי:

אנו עוברים לנושא הבא: הצעה לסדר-היום מס' 6551 בנושא: חיילי ישיבת הסדר בחברון נשלחו לעבוד במטבח כי סירבו לנסוע בשבת; הצעתו של חבר הכנסת שאול יהלום. אני מזמין את חבר הכנסת שאול יהלום, בבקשה. גם על הצעה זו ישיב סגן שר הביטחון. שלוש דקות לרשותך.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני סגן השר, לפני כשלושה שבועות, בשבת ט' באדר ב', הועסקו חיילי חטיבת הצנחנים, במסגרת תעסוקה מבצעית, באבטחת מערת-המכפלה בחברון. החיילים – חלקם חיילי ישיבות הסדר, חלקם בוגרי המכינה הקדם-צבאית בעלי – הועסקו במשמרות בליל שבת ובשבת עצמה. לאחר סיום משמרתם בליל שבת חזרו החיילים ברגל לבסיסם. מרחק ההליכה ממערת-המכפלה לבסיס הוא בין 15 ל-20 דקות.

בשבת, לאחר סיום משמרתם בשעה 11:30, נדרשו החיילים לחזור ברכב לבסיס. החיילים שאלו מה הסיבה לדרישה החדשה, ונענו במפורש על-ידי המ"פ, כי אם ילכו ברגל, יהיו עייפים במשמרת הבאה, המתחילה בשעה 16:00. החיילים אמרו, שאם זו הסיבה, אין זו סיבה מבצעית שבשלה יש לנסוע ברכב ולחלל שבת. זו, בינינו לבין עצמנו, סיבה אבסורדית כאשר מדובר בצנחנים. המ"פ התעקש, החיילים סירבו לעלות על הרכב וחזרו לבסיס ברגל.

בבוא החיילים לבסיס הוטלו עליהם עונשים משפילים – נשקם נלקח מהם, והם נשלחו לעבוד במטבח. העונש נמשך כשבועיים. יחסם של מפקדים בחטיבה לחיילים אלה בא לידי ביטוי באמירות ובאיומים לגבי עתידם ולגבי התקדמותם בצבא. אני רוצה לציין עובדה ידועה – מדובר בחיילים עם מוטיבציה גבוהה מאוד, הנאבקים מפעם לפעם על קבלתם לשירות קרבי ולתפקידי קצונה ופיקוד.

עם פרסום הפרשה מסר דובר צה"ל את ההודעה הבאה: "שמונה חיילים הושעו לאחר שסירבו בסיום הפעילות לחזור למאחז ברכב, וזאת מכיוון שלא הבינו שהם נמצאים בכוננות מיידי, שהיתה כרוכה בפיקוח נפש ובשמירת חיי אדם. בשיחה עם מפקדיהם הובהרה להם האחריות לחיי אדם הכרוכה בתפקידם".

אני קובע כאן מפורשות, שדובר צה"ל מסר תגובה לא נכונה. אני מאשים את דובר צה"ל באי-דיוק עובדתי. לא נאמר לחיילים דבר וחצי דבר על דרישה לנסוע בשל כוננות מבצעית. לו היה נאמר הדבר, הם היו נוסעים, כשם שהם נוהגים לעשות כל שבת וחג בעת פעילות מבצעית. המ"פ ציין את סיבת העייפות בלבד.

על שלטונות צה"ל להבין, אדוני היושב-ראש, כי חייל דתי מתייחס לשמירת השבת כאל חובה קדושה. עליהם להדריך את מפקדי צה"ל שאינם שומרים שבת ולכן אולי מזלזלים ולא מבינים את יחסו של חייל שומר מצוות לשבת – מהו באמת היחס של חייל דתי לקדושת השבת.

לכן אני פונה אל מערכת הביטחון באמצעות סגן שר הביטחון בבקשה ובדרישה להדריך, דבר ראשון, את מפקדי צה"ל – בעיקר בדרגות הנמוכות, מ"פ, סמ"פ – בעניין יחס הקדושה של חייל שומר מצוות לשבת. אם לא מדובר בפעילות מבצעית, הוא לא יחלל את השבת – ואז זה נופל בגדר פקודה בלתי חוקית.

הדבר השני – לנזוף באותו מ"פ שטעה, שדרש מהחיילים לחזור ברכב לבסיס, שלא על מנת לעשות כוננות מבצעית, והענישם משום שסירבו לחלל את השבת.

הדבר השלישי – להעמיד את דובר צה"ל על טעותו. בימים האחרונים נפגעה אמינותו בציבור הישראלי, וגם כאן נפגעה אמינותו. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת שאול יהלום. אני מזמין את סגן שר הביטחון להשיב על הצעתו של חבר הכנסת שאול יהלום בדבר חיילי ישיבת הסדר בחברון אשר נשלחו לעבוד במטבח כי סירבו לנסוע בשבת.

אדוני סגן שר הביטחון, בבקשה.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת – כמעט יום כיפור בשבילי. כאשר עושים דברים לא נכונים, כאשר עושים דברים לא טובים, צריך להודות, צריך לבקש סליחה, צריך להתחרט, צריך להשתדל שהם לא יחזרו, לא יישנו.

בלי להיכנס לפרטי האירוע, אין ספק שהיתה כאן התנהגות לא מספיק רגישה, לא מספיק מתחשבת, לא מספיק שקולה. אני כבר יכול לומר לכם, שמפקדים מכל רמות הפיקוד המעורבות בעניין דיברו עם החיילים, הסבירו, ובסופו של דבר המערכת חזרה לתיקונה.

אני, באופן אישי, לא יכול שלא להיזכר, שב-1951, כאשר לצה"ל עדיין לא היו מתכונות ברורות של התנהגות, החליט מפקד פלוגה לצאת עם פלוגתו במוצאי צום. הרוב המכריע של החיילים לא היה דתי, לכן לא היה אכפת לו. היו שלושה חיילים דתיים. אני הייתי המ"פ הזה. קראתי להם והסברתי להם, שאנחנו נתחיל, הם יסיימו את הצום, יאכלו בשקט וכראוי, ואחרי-כן יצטרפו אלינו להמשך התרגיל. דבר הובא לידיעתו של הרב גורן, שהיה אז הרב הראשי של צה"ל, והוא תבע להעמיד אותי לדין אף ששוחחתי עם החיילים לפני שזה קרה והגענו פחות או יותר להבנה על מה שאנחנו נעשה. ניתן לי להבין, שבעניינים של דת יש דברים שמפקדים לא מנצלים ומוטב שלא ינצלו את הזכות שלהם כמפקדים.

כשקראתי את הפרטים של האירוע הזה שעליו אנחנו מדברים עכשיו לא יכולתי שלא להיזכר באותו מקרה שסיפרתי עליו עתה. יש פה מידה רבה של נאיביות הרבה יותר מאשר רצון לפגוע באנשים. יש פה שאלה, מה הם הערכים שצריך להעדיף, ערך של משמעת מול הערך של קדושת השבת, ערך חיי אדם מול כביכול הערך של שמירת השבת. אני אומר "כביכול", כי בהחלט, ברגע שהיה ברור שמדובר בצורך צבאי לנסוע – נסעו, ומצד הלוחמים, מצד החיילים לא היתה שום בעיה של חוסר משמעת או חוסר נכונות להישמע ולפעול על-פי הצרכים. זו בהחלט היתה אז אי-הבנה שלא צריכה לקרות והיא לא צריכה לקרות היום.

אולי ב-1951 אפשר היה להשלים עם אי-הבנה כזאת, אבל היום הדברים הרבה יותר ברורים והרבה יותר בדוקים, מה עוד שמערכות הפיקוד היום הרבה יותר מהירות וניתן לברר את הדברים בצורה הרבה יותר מהירה וניתן לתקן לפני שמגיעים לאיזו טעות שיכולה לגרום לפגיעה באנשים.

אני צריך לציין לזכותם של החיילים ושל המפקדים, שלאחר שהתברר שהיתה פה אי-הבנה, הם גילו נכונות ורצון טוב לעבור על העניין ולא להפוך אותו לעימות עקרוני כביכול, כאילו היתה כאן פגיעה מכוונת. כולם הגיעו למסקנה, שהעונש שקיבלו הלוחמים – כדי להמחיש – העונש שהם קיבלו היה, שלא נתנו להם לצאת לפעילות מבצעית. זאת אומרת, הכול היה במסגרת של ערכים חיוביים, והשאלה היא איזה ערך תופס את המקום הראשון.

אני מניח, שהמפקדים אשר היו קשורים בעניין הבינו את הרגישות של הנושא. אני מעריך, שהמטה הכללי יבהיר לצבא כולו עד כמה חשוב לגלות רגישות בנושאים האלה, ואם יש אי-הבנה – לפנות אל הסמכויות היותר גבוהות על מנת לקבל מהן את האישור, כדי שלא תהיינה פגיעות מיותרות.

בכל אופן, כל החיילים חזרו לפעילות מבצעית מלאה. מערכת הפיקוד והלחימה תקינה. אני מקווה שטעויות כאלה יהיו כמה שפחות; אני רוצה לקוות שלא יהיו בכלל, אבל אם יהיו – יהיו כמה שפחות.

הפיקוד הבכיר של הצבא הבהיר חד-משמעית, שבמערכת הערכים הצבאית יש לשמירת השבת, לקדושת השבת, מקום בין הערכים העליונים ביותר, כמו שמירת חיי בני אדם, משמעת מבצעית של שמירת חיים וכדומה.

אין ספק שהיה פה אירוע שלא היה צריך לקרות, אבל מכיוון שהוא קרה אני צריך לומר, שגם החיילים וגם המפקדים גילו פחות או יותר את הרצון הטוב על מנת להגיע להמשך השירות היעיל של היחידה כיחידה לוחמת.

אני הייתי מציע להסתפק בדברי.

היו"ר ר' אדרי:

האם אדוני חבר הכנסת יהלום מסתפק בדברי סגן שר הביטחון?

שאול יהלום (מפד"ל):

אני חושב ששאסתפק בדבריו של סגן השר; אסתפק בהם, ואני מוקיר אותם.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת שאול יהלום. אני מודה גם לסגן שר הביטחון. היתה אומנם הצעה אחרת, של חבר הכנסת בא-גד, שביקש להסיר את ההצעה, אבל מאחר שמסתפקים בדבריו של סגן השר, אתה פטור, חבר הכנסת בא-גד, מלהגיש את הצעתך.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני מסתפק בתשובת סגן השר.

היו"ר ר' אדרי:

גם אדוני חבר הכנסת בא-גד מסתפק בתשובת סגן השר. אני מודה לאדוני.

הצעה לסדר-היום

מיקום מחדש של התנחלויות ביש"ע

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא – הצעה לסדר-היום מס' 6443, בנושא: מיקום מחדש של התנחלויות ביש"ע; הצעתו של חבר הכנסת נסים זוילי. אדוני, בבקשה. גם על הצעה זו ישיב סגן שר הביטחון.

נסים זוילי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן שר הביטחון, חברי הכנסת, החלטתי להעלות מחדש את הנושא של מיקום חלק מהתנחלויות בשטחים כהצעה לסדר-היום בכנסת משום שאנו נמצאים כיום באמצע תהליך שחלק מהמשמעויות שלו יהיו גם לגבי היישובים שקיימים באזורים האלה.

נדמה לי, שרבים מאוד מחברי הכנסת אינם יודעים את הנתונים המדויקים ובעיקר את מיקומם המדויק של יישובים רבים מאוד, שיש בהם מספר מצומצם של משפחות; בשלבים כאלה או אחרים של התהליכים שאנחנו עוברים מונח עליהם סימן שאלה.

אנחנו מדברים על 130 יישובים ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה – אני לא מדבר על היישובים העירוניים הגדולים, אני לא מדבר על היישובים בסביבות ירושלים, אני לא מדבר על אריאל, אני לא מדבר על יישובים שבהם יש מספר גדול תושבים ויש סיכוי שהם יהפכו להיות ערים – אני מדבר על יישובים כפריים; ב-130 יישובים כאלה חיות היום בערך 7,000 משפחות.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, ב-130 יישובים יש 7,000 נפש?

נסים זוילי (העבודה):

לא. 7,000 משפחות.

היו"ר ר' אדרי:

7,000 משפחות. ידוע כמה נפשות?

נסים זוילי (העבודה):

בערך 120,000. אלה הן משפחות ברוכות ילדים. זו בדרך כלל אוכלוסייה דתית וחרדית. רוב המשפחות הן משפחות גדולות, וזה גם מסביר את המספרים. יכול להיות שיש טעות של 100-200 לכאן או לכאן.

כשנקבעה מדיניות ההתיישבות, גם בתקופות של תנועת העבודה וגם בתקופות של הימין, היתה איזו תפיסה אידיאולוגית, היה מרכיב בסיסי אחד שעלול להתערער עכשיו.

בשום מקום לא האמנו שבסופו של דבר הוא יהיה, בצורה זו או אחרת, חלק בלתי נפרד ממדינת ישראל, בשום מקום כזה לא הושבנו יהודים. היום אנחנו מתקרבים לכך שאולי נצטרך להחליט החלטות אחרות. אנחנו מודעים לכך.

אקח אזור אחד לדוגמה – אין קבוצה פוליטית רצינית במדינת ישראל שמאמינה שחבל-עזה צריך להיות חלק בלתי נפרד ממדינת ישראל, לא בשלב זה ולא בשלבים הבאים, לא בימין ולא במפלגת העבודה.

היום חיות בחבל-עזה 1,000 משפחות המפוזרות, אם אני זוכר היטב את המספר, ב-17 יישובים. חלק מהיישובים האלה שוכן בלב אוכלוסייה פלשתינית צפופה מאוד. כולם מדברים כל הזמן על נצרים. נצרים נמצאת בתוך שלושה מחנות פליטים גדולים, שלושה מחנות. אתה אומר לעצמך – אני לא מחלק עכשיו את הממשלות – לקחנו קבוצה של צעירים מאוד אידיאליסטים, שהאמינו במה שהם עושים, והשלינו אותם.

דוד מנע (הליכוד):

או שהם השלו אתכם.

נסים זיילי (העבודה):

דוד, תעזוב.

אני אומר, אם אותן משפחות שבאמת הלכו לרצועת-עזה מטעמים אידיאולוגיים ידעו באותה נקודת זמן או ידעו היום שהחבל הזה לא עומד להיות חלק בלתי נפרד ממדינת ישראל, למה להן להשקיע שם את מיטב שנותיהן? למה להם להקים בית שם ולגדל שם משפחה כשהם יודעים שאין להם עתיד במקום הזה?

או שמא יבוא מישהו מהממשלה הזאת, מהכנסת הזאת או ממערכות אחרות ויאמר שהוא באמת מאמין שרצועת-עזה תהפוך להיות חלק בלתי נפרד ממדינת ישראל. אין מצב כזה. האשליה הזאת היא אשליה מסוכנת. האשליה זאת מאפשרת למתיישבים, שתרמו וממשיכים לתרום את מיטב שנותיהם, להמשיך לעשות זאת גם הלאה. הראשונים שעלו לחבל-עזה ב-1974, נדמה לי, הם היום גילאי 40-45. אני מכיר את ההרגשה שלהם.

לפני יומיים הודיעו חלק מהמשפחות שחיות ביישוב מורג וביישוב נוסף, שאם יציעו להן דרך מסודרת לעזוב את האזור הזה ולבנות את עתידן, במקום שבו הן יוכלו באמת להתפתח – הן מוכנות לצאת.

בחרתי באזור הזה משום שזה אזור שיש לגביו קונסנסוס לאומי כמעט שאין למדינת ישראל מה לחפש בו. אני לא מדבר על גוש-עציון, שהוא גוש התיישבותי מבוצר שהזיקה שלו למדינת ישראל, מבחינתי ולפי תפיסתי, מובטחת. אני לא מדבר על בקעת-הירדן. אני מדבר על למעלה מ-40 יישובים ביהודה ובשומרון, בלי חבל-עזה, שהוקמו בגישה חסרת אחריות לחלוטין.

אני זוכר, שכאשר הייתי ראש המחלקה להתיישבות, היושבים-ראש של ועדת השרים לענייני התיישבות, השר שרון והשר יובל נאמן, היו מביאים תצלומי אוויר, היו שולחים הליקופטרים לטוס מעל ליהודה ושומרון והיו מביאים תצלומים של גבעות; כאשר היינו שואלים אותם איך האנשים האלה יחיו על הגבעה הזאת, הם השיבו – תעזבו, זה לא חשוב; העיקר שהאדמה הזאת לא שייכת לאף אחד. הקימו פריסה התיישבותית בלתי גיונית לחלוטין, והיה לזה יעד אחד בלבד: למנוע כל אפשרות לפתרון מדיני של הבעיה הישראלית-פלשתינית.

יש תפיסות התיישבותיות שיש בהן היגיון, כאשר אתה נוטל אחריות לגבי המשפחות שאתה שולח למקום. מי שהלך להתיישב באריאל הוא לא מאותו סוג אנשים שהלך להתיישב בבית-חג"י ובעשרות יישובים אחרים המפוזרים ביהודה ושומרון. זאת אוכלוסייה שונה לחלוטין. מי שיושב באלקנה הוא לא — — —

יגאל ביבי (מפד"ל):

אתה חושב שנכון לומר את הדברים האלה כאשר אתה מצוי בתהליך של משא-ומתן?

נסים זוילי (העבודה):

אתה לא שמעת את מה שאני רוצה לומר.

יגאל ביבי (מפד"ל):

מה הטעם להשמעת הדברים האלה עכשיו? זה משא-ומתן, לשיטתך, אז למה אתה צריך להגיד את הדברים האלה?

אברהם הירשזון (הליכוד):

אתה מאשים אותו — — —

נסים זוילי (העבודה):

הוא מאשים אותי שאני מטרפד את המשא-ומתן.

יגאל ביבי (מפד"ל):

הרי אתה מחליש את עצמך במשא-ומתן — — —

נסים זוילי (העבודה):

חבר הכנסת ביבי, תן לי — — —

יגאל ביבי (מפד"ל):

היו"ר ר' אדרי:

שאלת שאלה, קבל תשובה.

נסים זיילי (העבודה):

אני אענה לך, חבר הכנסת ביבי. אני חושב, שדווקא משום שאנחנו נמצאים במרכז של תהליך כל כך מורכב וכל כך מסובך, דווקא משום שאנחנו יודעים שנצטרך לשלם – לדעתי ולפי תפיסתי ולפי המדיניות של הממשלה הזאת – מחיר טריטוריאלי מסוים, ואינני רוצה להגדירו, כדי להגיע להסכם עם הפלשתינים, אני חושב, שקודם כול צריך להחליש את ההתיישבות הנמצאת באזורים שאנחנו יודעים שלעולם לא יהיו חלק ממדינת ישראל. צריך להפסיק להשלות אותם, להפסיק לתת להם ולילדיהם לחיות בתנאים שאינם תנאים, כי חלק מהם עדיין חי בקרוונים בתנאים לא אנושיים. צריך לבוא ולומר להם: רבותי היקרים, אלה הם אזורי התיישבות שעליהם אנחנו הולכים להילחם – אם זה ביו"ש, אם זה בבקעת-הירדן, לא חשוב איפה. ולומר להם – בואו, ובצורה מסודרת – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

תאמין לי, שהם חושבים שהם יותר יציבים מהממשלה שלך. הם חושבים שבעוד שנה הממשלה הזאת לא תהיה עוד.

נסים זיילי (העבודה):

חבר הכנסת יגאל ביבי, יכול להיות שאתה מדבר עם החברים שלך באפרת. גם אני מדבר עם אנשים, ויש אנשים שמרגישים שהם לא יושבים על קרקע בטוחה, ויש אנשים שאינם רוצים להיות חלק מאוטונומיה פלשתינית, גם אם תהיה זו אוטונומיה שאתם רוצים בה. יש אנשים שיודעים שאינם רוצים לחיות בחבל-עזה אחרי שצה"ל יפנה את כל המקום הזה והוא לא יהיה חלק ממדינת ישראל. תנו להם להחליט. אל תחליטו במקומם.

צריך לומר להם – רבותי היקרים, לפי תוכנית זו או אחרת אתם לא תהיו תחת ריבונות ישראלית. תנו לאנשים האלה לבנות את העתיד שלהם. פעם אחרי פעם אנחנו חוזרים על שגיאה קריטית, שתעלה לנו ביוקר, כאשר נגיע לנקודת הזמן שבה נצטרך לעשות מהלכים משמעותיים. אסור לתת לאנשים האלה להמשיך לחיות באשליה. אני חושב שעל הממשלה מוטלת היום אחריות – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

ברשותך, שאלה אחרונה – אם בגוש-עציון, שעליו אתה אומר שהוא צריך להישאר אצלנו – – –

נסים זוילי (העבודה):

לפי תפיסתי. לא אמרתי – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

– – – יש יישוב ערבי בלב גוש-עציון, האם גם אותו אתה מציע לפנות?

נסים זוילי (העבודה):

חבר הכנסת יגאל ביבי, אני מדבר על שני מצבים שהם תיאורטיים כרגע – אני לא מדבר על התפיסה שלי, גם לא על התפיסה שלך – האחד, שתהיה פשרה טריטוריאלית ביהודה ושומרון, וברור לחלוטין מה דעתי על חבל-עזה, וזה לא חשוב כרגע. האפשרות השנייה היא שלא תהיה אוטונומיה. אני לא מדבר על גושי ההתיישבות שיש להם תכנון מסודר, שיש בהם היגיון התיישבותי, ושהם משתלבים בתוך אפשרות של פשרה טריטוריאלית באוטונומיה – – –

היו"ר ר' אדרי:

אני מבקש ממך לסיים.

נסים זוילי (העבודה):

אני מסיים. אני מדבר על יישובים שאין סיכוי שהם יהיו בריבונות ישראלית, שאנחנו יודעים היום שאנחנו משלים את האנשים היושבים שם. וגם אם הימין יחזור, חס וחלילה, לשלטון, גם הוא לא יוכל להמשיך להחזיק אותם שם, משום שגם הוא לא ירצה להיות באותם אזורים. את האשליה הזאת חייבים להפסיק.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת נסים זוילי.

אני מזמין את סגן שר הביטחון חבר הכנסת מוטה גור להשיב על ההצעה לסדר-היום בדבר מיקום מחדש של התנחלויות ביש"ע.

סגן שר הביטחון מ' גור:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מודה, שקשה לי להבין מדוע חבר הכנסת זוילי מעלה את הנושא הזה בעיצומו של המשא-ומתן. אני מסכים אתו, עקרונית, אבל כל משא-ומתן מבוסס על עקרונות מספר, שבלעדיהם אי-אפשר, כנראה, להגיע לסיכום.

אחד העקרונות שהוסכם עליהם באוסלו היה, שבשלב שבו מדובר לא מזיזים יישובים. למה לנו, בעודנו מנהלים דיונים די קשים בסוגיה הזאת של אוסלו, להעלות נושאים שמראש ובמודע הוחלט שלא לטפל בהם.

אני לא רוצה להיכנס לנבכי ההיסטוריה של ההתיישבות. מאז מלחמת ששת הימים, בשנים שבהן התפתחה ההתיישבות, שירתי בתפקידים בצבא שהעמידו אותי בקשר הדוק וישיר עם ההתיישבות לסוגיה. אני מסתכל ביומן שכתבתי כשהייתי מפקד בעזה בשנים 1967-1969, כאשר הממשלה היתה ממשלת אחדות לאומית – ממשלת ליכוד לאומי, אני חושב, קראו לה – מה לא שמעתי אז? שעזה תישאר אצלנו, ולכן צריך לעשות כך וכך. אחרים אמרו שעזה בוודאי לא תישאר אצלנו, אבל יהודה ושומרון ללא שום ספק, ואז נעשה כך וכך.

החלה ההתיישבות ברמת-הגולן, והיו ויכוחים מסביב לבקעת-הירדן, ואני חושב שהעובדה הבולטת ביותר היא חברון, קריית-ארבע. הדבר נעשה על-ידי שר בכיר, כאשר ממשלת העבודה היתה בשלטון, בעזרתו הפעילה ביותר של יגאל, זיכרונו לברכה, שפיתח את התפיסה של הגבול המזרחי לבקעת-הירדן. אז איך הגיע לשם פתאום – – –

נסים זוילי (העבודה):

אדוני השר, אתה יודע את הסיבה האמיתית – – –

סגן שר הביטחון מ' גור:

כיוון שהייתי עד לדיונים השונים, אני אומר, שהיו מעורבים בזה שיקולים משיקולים שונים. מה שכן צריך לציין הוא שהיו פה שני דברים: א. היתה תחושה של התעלות כאשר שחררנו את כל חלקי ארץ-ישראל. הדבר הזה מובן ומוצדק. ב. תשובתן השלילית והחד-משמעית של ארצות ערב על פנייתנו לשלום; הם אומרים לנו – לא שלום ולא משא-ומתן ולא כלום.

ואז, בצדק, שאלו יהודים את עצמם, מה קורה כאן. אני לא הכרתי את הרב בא-גד לפני מלחמת ששת הימים. אינני יודע מה היתה דעתו הפוליטית אז.

יוסף בא-גד (מולדת):

כמו היום.סגן שר הביטחון מ' גור:

אינני יודע אם אז הוא הטיפף לכך, שמדינת ישראל תצא בכוח לשחרר את ירושלים. אני לא זוכר דבר כזה. אינני חושב, שהיתה מפלגה – גם אלה בתוכנו אשר ביסוד הרגש שלהם היו קשורים פחות או יותר למקומות כאלה או אחרים, איש מהם לא הפך את זה לתוכנית מדינית אופרטיבית, לצאת למלחמה על מנת לשחרר את ירושלים.

אני זוכר, שכראש מחלקת מבצעים הצגתי בפני דוד בן-גוריון את המפות השונות שלנו – היו מפות שהוא סירב לראות. מה שהצבא צריך להתכונן, מה שהצבא צריך להכין – יעשה; אבל אני לא רוצה לתת לזה שום גושפנקה פוליטית.

הרגשות אצלנו נבנו רק אחרי מלחמת ששת הימים, מלחמה שנכפתה עלינו בהפתעה מוחלטת וללא כל פרובוקציה ונגמרה בניצחון מזהיר שלנו; עדיין הם אמרו על הכול לא – לא שלום, לא משא-ומתן. אז התחילו בתוכנו מחשבות מגוונים שונים.

לכן אני לא רוצה להיכנס לסוגיה מי היה בעד התיישבות כזאת או אחרת. מה גם שאני יכול לומר, שגם בממשלת הליכוד, כאשר הייתי רמטכ"ל, היתה גישתו של עזר ויצמן לנושא ההתיישבות – שישה ריכוזים גדולים. והיתה הגישה שאתה תיארת – של אריק שרון, של יובל – להתפשט עד כמה שאפשר על כל גבעה רמה, שיהיה שם מישור.

האם עכשיו הזמן להעלות את הנושא, או לתת לו פתרונות חלקיים? אני לא כל כך בטוח.

המשא-ומתן כפי שהוא קשה ביותר. מסתבר, שהמחלוקת בין הפלשתינים לבינינו היא הרבה יותר עמוקה ממה שחלק מהאנשים חשב, ואי-אפשר לדעת בדיוק כיצד יתפתחו הדברים. הרי זה לא תלוי רק בנו. למה שנקום ונקבע דברים שמי יודע אם הם אמת או לא? 26-27 שנים דיברנו, אמרנו, ניסינו – ודברים לא התקדמו בינינו לבין שכנינו. זו עובדה שאי-אפשר להתעלם ממנה. את הסכם השלום צריך לבחון צעד אחרי צעד, ואי-אפשר לצלול לתוכו.

לכן אני חושב, שנכון עשו אלה שהסכימו בעקרונות אוסלו שלא לדון בהזזה של שום יישוב בשלבים הנוכחיים של המשא-ומתן. והיה וניווכח שנוצרת אווירה, שנוצרת אפשרות, יהיה אפשר לדון גם בנושאים אחרים. הלא כל היושבים פה יודעים, שסוגיות הרבה יותר קשות מאשר יישוב כזה ברצועת-עזה או ביהודה ושומרון עוד צפויות לנו במקומות הרבה יותר חשובים והרבה יותר מרכזיים.

ולכן, עם כל המטען שכל אחד מאתנו מביא לרגעים האלה של המשא-ומתן, אני חושב, שיהיה נכון להתאפק, לתת לממשלה למצות עד תום את הנושאים שעליהם דנים כרגע, ורק עם התפתחותם, ורק בהמשך, לראות מה נכון יותר ומה נכון פחות, מה ניתן לעשות יותר ומה ניתן לעשות פחות, כי

הפרופורציה של הדברים משתנה. דברים שהיום אתה מוכן לעשות, לפעמים – לא אתה באופן אישי – מוכן לעלות על בריקדות, מחר נראים בעיניך קצת אחרת.

לכן אני לא מציע להקדים את הסוגיה הזאת. יש לתת למשא-ומתן להתפתח כפי שהוא. באופן מעשי – אינני יודע; להעביר את הנושא לוועדה זה חסר טעם.

היו"ר ס' טריף:

אולי להסתפק בדברי סגן השר?

סגן שר הביטחון מ' גור:

אני חושב שצריך להסתפק בדיון הזה.

נסים זוילי (העבודה):

סגן שר הביטחון יודע שאין זו תשובה על מה שהעליתי, אבל אני מסתפק בתשובתו.

סגן שר הביטחון מ' גור:

תודה רבה.

היו"ר ס' טריף:

אני מודה לך ומודה לסגן השר.

אנחנו ממשיכים בסדר-היום. חבר הכנסת בא-גד, אל תחייך, עוד לא סיימנו.

יוסף בא-גד (מולדת):

רציתי לשבח את סגן השר על תשובתו. תשובה מעשית.

היו"ר ס' טריף:

יפה מאוד. זו היתה שעה טובה לעשות זאת. ללא ספק. אולי תשבח את חבר הכנסת זוילי על שהוא קיבל את דברי סגן השר?

יוסף בא-גד (מולדת):

אני רוצה לגנות את חבר הכנסת זוילי על הנאום התבוסתני שלו.

הצעה לסדר-היום

"הלבנת" רכבים גנובים על-ידי המשטרה הפלשתינית

היו"ר ס' טריף:

אנחנו ממשיכים בהצעה לסדר-היום מס' 6516, בנושא: "הלבנת" רכבים גנובים על-ידי המשטרה הפלשתינית; הצעתו של חבר הכנסת אברהם הירשזון. בבקשה, אדוני.

יוסף בא-גד (מולדת):

השר איננו.

היו"ר ס' טריף:

סליחה, אני אבהיר. שר המשטרה לא יוכל להיות כאן, כנראה, והוא ביקש מראש להבהיר, שאם הוא יספיק להגיע הוא ישיב, ואם לא – הוא יבקש להעביר את הצעתו החשובה ביותר של חבר הכנסת הירשזון לוועדת הפנים של הכנסת. אני מבקש מחבר הכנסת הירשזון להתחיל בנאום. אני מקווה ששר המשטרה יגיע. אם שר המשטרה הלך לעודד במגרש הכדורגל, אתה צריך לדעת שזה חשוב ביותר שננצח.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר לך, שאתי אפשר להגיע להסכמים, אני פתוח להסכמים. אם שר המשטרה מתחייב שישראל תנצח היום במשחק, שייעדר.

היו"ר ס' טריף:

אני מסכים אתך הסכמה טוטלית.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אם לא – שיבוא. שימלא את תפקידו או פה או שם.

היו"ר ס' טריף:

ייתכן. אני לא בטוח שהוא הולך לשם, אבל אם יש לו זמן – הוא יגיע.

אברהם הירשזון (הליכוד):

הוא הולך. הוא ביקש שהכנסת אכן תקצר בדבריה היום כי צריך להגיע למשחק הכדורגל.

היו"ר ס' טריף:

יפה מאוד. לא כל יום יש לנו משחק כזה. בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, האם הדבר נכון גם לגבי ההצעות הבאות לסדר-היום?

היו"ר ס' טריף:

הדבר נכון גם לגבי ההצעה הבאה. בבקשה, אדוני.

אברהם הירשזון (הליכוד):

זאת הממשלה. זה מה שיש. לו שר המשטרה היה הולך – שר אחר היה בא.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת הירשזון, לא כל יום יש משחק בין-לאומי – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

סגן שר הביטחון ישב פה, שישיב גם על נושא זה. היה אומר שזה יגיע לוועדה.

היו"ר ס' טריף:

זה נושא שאין עליו חילוקי דעות. אני מבקש שתשמיע את דבריך בקול הרועם שיש לך.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מיליוני דולרים בשנה אובדים למשק הישראלי בגלל גנבות כלי רכב שעקבותיהם אובדים אי-שם בשטחים, מה שקרוי הרשות הפלשתינית.

היו"ר ס' טריף:

אני רוצה לבשר לך שהשר פה והוא עוד יגיע להשיב לך.

אברהם הירשזון (הליכוד):

שעות עבודה רבות מתבזבזות בשל הניסיונות לאתר את המכוניות הגנובות. משטרת ישראל עומדת חסרת אונים נוכח התופעה הזאת.

עם החתימה על הסכמי אוסלו הבטיחו לנו עידן חדש וכלכלה פורחת; הכלכלה פורחת אצל גונבי הרכב הפלשתינים, ואצלנו הדבר היחיד שפורח הוא רכושנו הפורח מרשותנו.

פניתי פעמים מספר לשר המשטרה בעניין גנבות הרכוש, ובייחוד גנבות כלי הרכב, ונענית, בהתחלה, שהבעיה היא לא בעיה גדולה, ואפשר לעבור עליה לסדר-היום. לאחר מכן, בלחץ הסטטיסטיקה, נענית, כי משטרת ישראל שינסה מותניה כדי להילחם בבעיה, ואת תוצאות המלחמה הזאת אנו רואים לנגד עינינו. רק מעטים מבין אלפי כלי הרכב הפרטיים המסחריים שנגנבים כל שנה מאזרחי מדינת ישראל חוזרים לבעליהם. כל השאר נעלמים, ורובם נמצאים בעזה.

אתה ניגש היום לחברת הביטוח, הם כבר יודעים שהרכב בעזה. המשטרה יודעת שהרכב בעזה. והנה – מה קורה? הרי חברות הביטוח נאלצות לשלם. אם הן נאלצות לשלם, הן צריכות לאזן את הפער. כשהן רוצות לאזן את הפער, הן חייבות להעלות את תעריפי הביטוח. הן מעלות את תעריפי הביטוח, ואנחנו, כל אזרחי מדינת ישראל, משלמים את המחיר הזה.

היו"ר ס' טריף:

והצרה הגדולה היא שהמשטרה מקבלת את הדברים כמובנים מאליהם.

אברהם הירשזון (הליכוד):

והצרה הגדולה היא שהיא מקבלת את הדברים כמובנים מאליהם ולא נלחמת.

והנה, השבוע, אני פותח את העיתון "ידיעות אחרונות" מיום 23 בפברואר וקורא, לתדהמתי, שאלפי מכוניות שנגנבו בישראל יהפכו חוקיות תמורת 300 ש"ח בעזה. מה קורה? גנבי הרכב מביאים את הרכב לעזה. בעזה אומרים להם – למה לכם להסתתר ולפרק את כלי הרכב? בואו אלינו, ניתן לכם רישוי לרכב הזה תמורת 300 ש"ח כל שלושה חודשים, והרכב הוא שלכם, חוקית. התושבים שקנו את הרכב הגנוב – טוב להם הדבר. מייד הולכים ומשלמים 300 ש"ח, ומרגע זה הרכב הוא שלהם, חוקית.

היו"ר ס' טריף:

אני מברך את שר המשטרה משה שחל שנכנס עכשיו. בכל זאת הוא עשה מאמץ גדול.

אברהם הירשזון (הליכוד):

יחד אתי ראה את הידיעה הזאת הבן הקטן שלי, והוא שאל: אבא, מה זה, הממשלה נפלה על הראש? לתת הכול ועוד בתיאום עם שלטונות ישראל?

היו"ר ס' טריף:

זה לא יכול להיות.

אברהם הירשזון (הליכוד):

כתוב שחור על גבי לבן. השר פה והוא ישיב, והלואי שהוא ישיב שזה לא בתיאום.

היו"ר ס' טריף:

הצרה היא שלא כל מה שכתוב שחור על גבי לבן – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

לכן אני אומר שהשר פה והוא ישיב. הוא לא מילא את תפקידו, נשאר פה, לא הלך לכדורגל ולא יביא את הניצחון, ויש לנו בעיה עם זה.

היו"ר ס' טריף:

יכול להיות שננצח גם בלי שהשר יעודד שם.

אברהם הירשזון (הליכוד):

כבר עשינו קודם עסקה על חשבונך.

אבל כתוב שחור על גבי לבן שהדבר נעשה בתיאום עם שלטונות ישראל. דרך אגב, מ-23 בפברואר והלאה לא ראיתי כל הכחשה של ממשלת ישראל בנושא הזה. והדבר חשוב. אילו לא כך היו פני הדברים, היתה צריכה לבוא הכחשה של האמור בכתבה הזאת – שזה לא בתיאום עם ממשלת ישראל.

ברגע מסוים חשבתי, שאולי יש שיטה בנושא הזה, שאולי יש סעיף סודי בהסכם אוסלו שלפיו אנחנו צריכים לממן בדרך כלשהי את הרשות הפלשתינית. ובאמת, 300 ש"ח כפול שלוש-ארבע פעמים בשנה ל-1,000 מכוניות זה מיליון ו-200,000 ש"ח. אלפי מכוניות זה כפול אלפים, זאת אומרת שמיליוני שקלים יוצאים ממדינת ישראל ועוברים לרשות הפלשתינית.

מחיריהם של כלי הרכב עלו ב-200%. כלי רכב גנוב עולה עכשיו בעזה 200% יותר, משום שהעניין הזה כדאי. תארו לעצמכם אדם שיושב בעזה, עושה את כל ההליך החוקי, ומי אנחנו שנוכל לבוא בטענות אליו? אזרח פשוט קנה רכב גנוב, הלך והפך אותו חוקי ברשות הרשות הפלשתינית ובתיאום עם ממשלת ישראל ורוצה לבוא לעבודה בישראל עם רכבו הפרטי. הוא בא עם אותו כלי רכב גנוב, האזרח הישראלי רואה את כלי הרכב שלו שנגנב, ואותו פלשתיני מעזה נוסע בו ואומר לו: סליחה, זה חוקי, הכול בסדר, זה בתיאום עם הממשלה.

אדוני היושב-ראש, הדבר הזה באמת קשה להבנה. יש דברים בהסכמי אוסלו, או במשא-ומתן, שאומרים שלא טוב לדבר עליהם עכשיו, שאסור לדבר עליהם. אבל כאשר נמצאים במשא-ומתן יש קווים אדומים בדברים היומיומיים הפשוטים, שהצד השני אסור לו לעשות, ואני חושב שהדבר הזה הוא אחד מהם. אסור לממשלת ישראל לעבור בשתיקה על דבר כזה, שפוגע באמינות הממשלה, שפוגע באמינות מדינת ישראל ובאזרחיה בדברים היומיומיים הקטנים. תודה רבה לך.

הי"ר ס' טריף:

אני מודה לך, חבר הכנסת הירשזון. אני מודה לשר המשטרה שהגיע.

אני רק רוצה להעיר לשר המשטרה, שלפני כמה ימים הייתי עד, ואני רוצה לציין את זה לפניך, למקרה של איתור רכב גנוב, ונוכחתי לדעת שכשהמשטרה רוצה היא יכולה. משטרת זבולון בפיקודו של ניצב משנה יהודה סולומון איתרה תוך יומיים רכב גנוב. במקרה זה היה "שופל" גדול. אבל חשוב לציין, שכשכלי הרכב נעלם והם רצו לאתר אותו, עשו מאמץ לאתר אותו, הם איתרו אותו, ומגיע להם כל הכבוד. לכן יש פה מקום לעשות שידוד מערכות. אני מבקש מאדוני שיואיל להשיב. בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בפתח דברי אני רוצה לומר, שאני נמצא כאן להשיב על הצעות לסדר-היום. שלא כמו אחרים, אני לא אשתתף במשחק הכדורגל ולא אראה אותו. אבל, עם כל הכבוד לחברי הכנסת, הסיבה היא אחרת. לצערי הרב, בשעה האחרונה היה אירוע בעזה, בנתיב שליד גוש-קטיף; מכונית משא מעזה פגעה בג'יפ של משמר הגבול, ושני שוטרים – האחד קצין במשמר הגבול והשני שוטר במשטרה הכחולה מהמחוז הדרומי – נהרגו כתוצאה בתקרית – – –

מאיר שטרית (הליכוד):

תאונה?

שר המשטרה מ' שחל:

לא, זה פיגוע. בהחלט. נהג המשאית יצא עם אקדח, קצין צה"ל שהיה במקום ברכב שנסע לפני הג'יפ המשטרתי ירה בו והרגו. שני שוטרים פצועים נמצאים בבית-החולים, ומסיבה זו אינני יכול אלא להביע תנחומים למשפחות על השניים שנהרגו ולאחל החלמה לפצועים.

אברהם הירשזון (הליכוד):

גם בשמנו.

שר המשטרה מ' שחל:

רבותי חברי הכנסת, הנושא של גנבות רכב בישראל הוא בעיה, אבל אם אני משווה אותה למה שקורה בעולם אנחנו עדיין נמצאים במצב סביר, אם כי אני חייב לומר שעל-פי הסטטיסטיקה של שנת 1994 היתה ירידה של 10%–15% כמעט בכל היקף הפשיעה, על כל תחומיה, למעט בשני דברים – יש עלייה בגנבות רכב, ויש עלייה באליומות. בכלל, הנחיתי את המשטרה להעמיד את שתי התופעות האלה במקום גבוה בסדר העדיפויות, כי העלייה שחלה בהן בולטת לעומת הירידה בתחומים האחרים.

היקף הגנבות של כלי רכב בישראל הוא כ-25,000 כלי רכב לשנה. כל 23-25 דקות נגנבת מכונית. המשטרה מצליחה להחזיר קצת פחות מ-50% מכלי הרכב הגנובים לבעליהם. אין די ב-50% אלה, לדעתי, ולכן נקטנו פעולות מיוחדות, לרבות הקמת יחידה מיוחדת שנקראת "עורק תנועה", והיא עוסקת, בשיתוף פעולה עם תאגיד חברות הביטוח, באיתור כלי רכב גנובים. בתחילת תקופת ההתארגנות שלה נחלה היחידה הצלחות מרשימות, כאשר כל המערכת מטפלת בנושא הזה.

על דברי חבר הכנסת אברהם הירשזון בקשר להסכם אוסלו אני חייב לומר דבר אחד – אפשר להטיל בהסכם אוסלו כל מיני פגמים, לאו דווקא בתחום הזה. בניגוד לטענתו, סגירת עזה גרמה לכך שמספר גנבות כלי הרכב שבוצעו על-ידי עזתים בעבר, כשלא היתה הגדר, היה גדול יותר.

היום רוב הגנבות, מתבצעות, לצערי הרב, בשיתוף פעולה בין תושבים מקומיים לבין ישראלים, וביניהם – ואומר זאת בצער רב – גם חיילים שמשרתים באזור. משטרת ישראל עשתה פעולות רבות בנושא הזה.

היו"ר ס' טריף:

אדוני השר, אני רוצה להביא לתשומת לבך את דברי חבר הכנסת הירשזון, שאמר שיש הסכמה על כך שהרכבים – – –

שר המשטרה מ' שחל:

אני אגיע לפרשה הזאת, שפורסמה בעיתונות, מה שנקרא "פדיון רכב".

אברהם הירשזון (הליכוד):

אני ציטטתי מהעיתונות.

מאיר שטרית (הליכוד):

300 שקל.

שר המשטרה מ' שחל:

גם אני קראתי את זה, גם אני ביקשתי להבין.

מאיר שטרית (הליכוד):

גם אנחנו רוצים לקנות.

שר המשטרה מ' שחל:

עצרנו חיילי צה"ל, עצרנו אנשים. כדי שהדברים האלה יהיו ברורים: בעניין הזה, בתחום הפשיעה, יש שיתוף פעולה הדוק לפני הסכם אוסלו.

אברהם הירשזון (הליכוד):

חשבתי שמיסדתם את זה שם כחלק מהעניין.

שר המשטרה מ' שחל:

אנחנו מנסים למנוע את זה. להיפך – הסכם עזה ויריחו, בסעיף 12, מתייחס ליחסים בין ישראל לבין הרשות הפלשתינית וקובע ש"ישראל והרשות הפלשתינית תשתפנה פעולה במאבק בפעילות פלילית העלולה להשפיע על שני הצדדים – – – ובכלל זה עבירות הברחה – – – ועבירות הקשורות בכלי רכב". זאת אומרת, יש סעיף מיוחד.

בנספח 3 להסכם, שעניינו פרוטוקול בנוגע לעניינים משפטיים, נאמר כי "במקרה של עבירה המתבצעת בשטח (לענייננו עבירה של החזקת רכוש גנוב ו/או שימוש ברכב ללא רשות) על-ידי מי שאינו ישראלי כנגד ישראל או ישראלים, הרשות הפלשתינית תנקוט אמצעים לחקור את המקרה ולהעמיד לדין, ותדווח לישראל על תוצאות החקירה וכל ההליכים המשפטיים".

עניין החלפת מידע הוא חובה על הרשות הפלשתינית. זאת ועוד – החלפת מספרי הרכב תלויה באישור שלנו. אנחנו לא מקבלים רישוי חדש אלא לאחר שאנחנו מוודאים את מספר הרכב הקודם; השוואה זו נעשית כדי לדעת אם הרכב גנוב או לא גנוב.

אשר לידיעה בעיתון – תרשה לי, אדוני היושב-ראש, לומר, שהידיעה כפי שפורסמה אינה נכונה. אני מוגבל, במידה מסוימת, ואין ביכולתי לדבר על פעולות שנעשות בנושא הזה על-ידי הרשות הפלשתינית, כי יש לנו דיבור אתם, יש לנו תביעות כלפיהם, והמגבלה שלי נוגעת לרצון לאפשר להם לבצע את מה שאנחנו תובעים – החזרת רכב גנוב.

עד לרגע זה הפעולות שנעשו על-ידם הן בידיעתנו. פירוט לגבי הפעולות האלה אני לא יכול לתת, כי זה עלול לפגוע בסיכויים של החזרת הרכב. כשתהיה לי אפשרות לומר את הדברים, אני מניח שיהיה ניתן גם ליישב את הפליאה או התמיהה שמביע חבר הכנסת הירשזון בהבעת פניו.

כמה נתונים סטטיסטיים לגבי כלי רכב גנובים ברצועת-עזה: בשנת 1994 נתפסו 149 כלי רכב גנובים, כמו-כן נתפסו ונבדקו 122 כלי רכב החשודים כמזויפים. חשוב שתדעו, שהרכב הזה שנגנב, מחליפים לו צורה ומספרים, ומנוע של רכב אחד עובר לשלדה אחרת. צריך לבקר בתחנת המשטרה ברמלה ולראות בבסיס משמר הגבול את כלי הרכב – אנחנו לא יכולים למצוא את הבעלים הישראליים, כי אי-אפשר לאתר את הישראלי שהוא הבעלים של הרכב.

דבר נוסף – יש תושבים ישראלים שעוסקים, לצערי הרב, בעניין הזה בידיעתם. הם מעוניינים לקבל את דמי הביטוח של הרכב, ויש שיתוף פעולה בינם לבין גונבי רכב ישראלים, שמעבירים את הרכב הזה לעזה. השיטה פשוטה: באים שני כלי רכב עם נהגים ישראלים. רכב אחד חוזר אחר כך, השני נשאר בפנים. הכול חוקי, לגיטימי.

אברהם הירשזון (הליכוד):

צריך – – – את השיטות.

שר המשטרה מ' שחל:

השיטות האלה ידועות, תאמין לי, העבריינים יודעים את זה, דווקא בגלל הגדר ובגלל האמצעים שאנחנו נוקטים.

דבר נוסף: לא צריך ללכת להסכם אוסלו. גנבות רכב היו וישנן בשטח שהוא בשליטתנו, בשטחי יהודה ושומרון. נושא משטות הרכב הוא בעייתי. אולי אתן, אדוני היושב-ראש, דוגמה – בעשר דקות מפרקים מכונית פרטית, ב-20 דקות מפרקים מכונית משא. יש מחסנים של חלקי חילוף.

היו"ר ס' טריף:

מומחיות רבה ביותר.

שר המשטרה מ' שחל:

מדהים, פשוט מפרקים את המכונית לגורמים.

עלתה הצעה אצלנו לא להשתמש בחלקי חילוף משומשים.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת הירשזון בוודאי לא יכול לתקן פנצ'ר ברבע שעה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אל תשמיץ, אל תשמיץ.

שר המשטרה מ' שחל:

יש רעיון, שעל-פיו באים ואומרים – רבותי, אל תקנו אלא חלקי חילוף חדשים, ואז אתם יכולים למנוע את כדאיותו של המסחר בחלקי חילוף.

אולי קוריוז – מפקד מחוז ירושלים סיפר לי, שהוא ביקר בכמה שכונות מסביב לירושלים – זה היה במסגרת יחידה מיוחדת, יחידת המסתרעבים של המשטרה – ובאחת השכונות האלה הוא מצא, להפתעתו, שהמרפסות מלאות כורסאות מרכבים. הוא שאל את אחד הילדים: איפה ההורים? אמר הילד: הם הלכו לקחת רכב כדי להשלים את הסט של הכורסאות. מובן שעשינו ואנחנו עושים פעולה.

אני מציע, אדוני היושב-ראש, להעביר את ההצעה לוועדת הפנים של הכנסת. היא התייחסה לנושא הזה, ויושב-ראש הוועדה, חבר הכנסת מצא, דורש מהמשטרה ומקבל ממנה דיווח חודשי על המעקב שלנו על פעולות המשטרה בקשר לתפיסת כלי רכב גנובים.

היו"ר ס' טריף:

אני מודה לך, אדוני. חבר הכנסת בוחבוט ביקש להסיר את ההצעה מסדר-היום. בבקשה.

שלמה בוחבוט (העבודה):

האמת היא, שאני בסך הכול מנצל את תקנון הכנסת כדי להצטרף להצעה הזאת. אני חושב, שגנבות הרכב בארץ הפכו להיות מכת מדינה, ואני קצת תמה איך נכנסים כלי הרכב הרבים האלה לעזה. אני שמח, שהשר הודיע שכל מה שכתבו בעיתונות, ש"מלבינים" כלי רכב, אינו נכון. אם זה נכון, זה חמור.

אברהם הירשזון (הליכוד):

הוא לא אמר את זה.

שלמה בוחבוט (העבודה):

מי שמכיר את השר שחל יודע שהוא מדבר דברי אמת, יש לו נתונים מהשטח, ואני בטוח, שממשלת ישראל בשום פנים ואופן לא תיתן את ידה לכך שכלי רכב גנובים, שנגנבו במדינת ישראל, יגיעו לעזה ושם "ילבינו" אותם. דבר כזה לא יכול להיות. לכן, אדוני היושב-ראש, אני חושב שההצעה היא במקומה ואני מצטרף להצעה.

היו"ר ס' טריף:

תודה. אתה מסיר ומצטרף. אנחנו מצביעים. אתה מסכים, אדוני?

אברהם הירשזון (הליכוד):

אפשר להגיד מלה אחת?

היו"ר ס' טריף:

אפשר, אדוני. אתה מכיר את הפרוטוקול, אנחנו לא נעשה תקדימים. אם אתה רוצה להעיר מהמקום, בבקשה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, בתחילה רציתי להביא את הנושא לדיון במליאה, אבל יש לי תחושה שמאחורי החיוכים של השר מסתתרים דברים הרבה יותר קשים ועמוקים – השר גם רמז על זה בדבריו – לכן דיון יסודי יוכל אולי להיערך בוועדה.

היו"ר ס' טריף:

והוא מתקיים בוועדת הפנים, אדוני.

אנחנו נצביע.

הצבעה מס' 16

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 6

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ס' טריף:

שישה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע, שהנושא החשוב הזה יעבור לדיון בוועדת הפנים של הכנסת.

הצעות לסדר-היום

מסירת רשימות תלמידים של בתי-ספר תיכוניים לידי המשטרה

היו"ר ס' טריף:

אנחנו ממשיכים. הנושא הבא – הצעות לסדר-היום מס' 6520, 6523, 6531, 6534 ו-6561, בנושא: מסירת רשימות תלמידים של בתי-ספר תיכוניים לידי המשטרה; הצעתם של חברי הכנסת מאיר שטרית, חיים דיין, יגאל ביבי, משה מאיה ומשה גפני. ראשון הדוברים הוא מאיר שטרית, ואני מזמין אותו. אחריו – חבר הכנסת חיים דיין; אחריו – חבר הכנסת יגאל ביבי, שנמצא עמנו כאן. ישיב על ההצעה כבוד שר המשטרה.

מאיר שטרית (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, האמת היא, שנדרשתי לסוגיה הזאת לא משום שרציתי לעסוק במקרה הספציפי עצמו. הנושא נדון בעיתונים בהרחבה רבה מאוד, לדעתי בהרחבה שחרגה מממדי האירוע עצמו. סיכומה של הפרשה היה, שהמשטרה חזרה בה מהתביעה להוצאת צו נגד בית-הספר "לידה", בית-הספר התיכון שליד האוניברסיטה, בדרישה למסור את שמות התלמידים למשטרה.

הבעיה כשלעצמה נפתרה לכאורה מאליה. אני גם חושב, באמת, ששני הצדדים בעניין הזה טיפסו על עצים גבוהים מדי ועשו גלים גבוהים מדי, שאולי לא היו במקומם.

מצד אחד, הנהלת בית-הספר, בעצם התנגדותה הנחרצת להעברת רשימות התלמידים, יצרה תחושה שהנה מישוה עומד לקחת את הרשימה הזאת ולעשות בה שימוש נגד התלמידים – דבר שלא שלא היה מבוסס ולא היה נכון.

מצד שני, גם התעקשותה של המשטרה לקבל לידיה את הרשימה של כל תלמידי בית-הספר יצרה אצל התלמידים ואצל המנהלת את הרושם, שהנה הולכים להשתמש ברשימות האלה נגד התלמידים, כדי להרע להם – דבר שאיננו מבוסס.

אני שמח, שהפרשה נגמרה כפי שהיא נגמרה, שהמשטרה עצמה חזרה בה מבקשת הצו, ושכסופו של דבר יועברו רשימות רק לכשיתעורר צורך אמיתי בחקירת משטרה בנושא סמים. זה בסדר גמור, כי אני חושב, שהמשטרה אכן צריכה להיאבק בתופעה, בנגע הסמים, ובבתי-הספר, בעיקר; כי אלה שדוחפים את הסמים מתחילים את הדחיפה הזאת כבר בין כותלי בתי-הספר, לפעמים בחטיבות הביניים ובבתי-הספר התיכוניים.

קצת מדאיג אותי שפורסם בעיתונים, כי מנהל המחוז בירושלים הודיע, שרוב התלמידים בקבוצה שנחקרה בירושלים על שימוש בסמים הודו שהם אכן משתמשים בסמים.

אני חושב, שזאת תופעה חמורה מאוד, והיא מעלה את השאלות שהועלו גם בעיתונות נגד המנהלת – האומנם נובעת אי-הסכמתה למסור את הרשימה מכך שהיא רוצה להגן על התלמידים, או אולי היא עושה כן מתוך רצון להגן על שמו של בית-הספר, שמא יש שם תלמידים שמשתמשים בסמים.

אני חושב, שהמלחמה בתופעת הסמים חייבת להתנהל בכל הכלים, בכל האמצעים, כל הזמן, ולא רק באמצעים חינוכיים, שהם חשובים ביותר. אני, כדוגל בחינוך, חושב, שהחינוך הוא אולי המפתח שבעזרתו ניתן למנוע מצעירים ומנוער להיתפס לסמים. אבל באותה מידה ובלב שלם אני גם מאמין, שלא די בשיטת הגזר. צריך שפרט לגזר יהיה בפינה גם מקל גדול, ושכל העוסקים בכך ידעו, שאם הם לא לוקחים את הגזר, הם יכולים מחר, אם הם משתמשים בסמים או עוברים עבירות של סמים, להיתקל במקל.

עיקר המלחמה צריך להתנהל נגד אלה שמפיצים וסוחרים בסמים. אין לי ספק, שאם השוטרים האחראים למלחמה בסמים לא ירדו לשטח, לא יבדקו מה מתרחש, לא ידברו עם תלמידים מבית-הספר – הם לא לא יעלו אולי על עקבותיהם של אותם סוחרים ולא יוכלו להילחם בתופעה הזאת ביעילות.

כפי שאמרתי, עליתי לדוכן לא בגלל הסוגיה הרלבנטית, הספציפית, לגבי בית-הספר המסוים, אלא בגלל הסוגיה העקרונית הנובעת מהוויכוח הזה.

השאלה העקרונית, אדוני שר המשטרה, היא, למי ומתי מותר להעביר רשימות, לאו דווקא של בית-הספר, יכול להיות כל ארגון אחר. עלולים להפיץ את הרשימות האלה בכל מיני כיוונים ובכל מיני כלים. צריך להחליט מתי ולמי מותר להעביר רשימות.

יש חוק לאבטחת מידע, שהוא מאוד ספציפי והוא דן במסירת מידע ממאגרי מידע. בעצם, אסור לאדם שמנהל מאגר מידע למסור מידע כלשהו מתוך המאגר שהוא מנהל לגורם שאינו מוסמך לכך.

אדוני השר, בחוק הזה רשימות לא מוגדרות כמאגר מידע. יכול להיות, שיש פה לקונה מסוימת לגבי מידת הגנת הפרטיות הנחוצה כדי להבטיח שלא ייעשה שימוש לא נכון ברשימות, לאו דווקא על-ידי המשטרה אלא אולי על-ידי גופים אחרים שאינם משטרה. אם אפשר להשיג את הרשימות האלה כל כך בקלות, אולי אפשר להעביר אותן לכל מיני גורמים שינצלו אותן למטרות שהן אנטי-זה למטרות המשטרה. אולי דווקא כדי להפיץ סמים, אולי כדי להזמין אנשים למסיבת אסיד. אני סתם מעלה כל מיני דוגמאות שיכולות להיות דמיוניות, אבל בכל זאת זה עלול לקרות. מי שלא יודע מה זה מסיבת אסיד עלול לבוא לשם מתוך פיתוי, ומתוך שלא לשמה בא לשמה.

עליתי בעיקר כדי לדבר על הנקודה העקרונית הזאת, איך מגינים על רשימות קיימות כדי שלא ייעשה בהן שימוש לרעה. אני מניח, שהרשימות אינן סודיות ואפשר להגיע אליהן; גם לאלה של בתי-הספר שלא הסכימו לתת רשימות. צריך לחשוב איך ליצור הגנה מפני שימוש לרעה בעניין הזה.

אדוני השר, ייתכן שהממשלה צריכה ליזום חקיקה שתבטיח ענישה של מי שמשתמש לרעה ברשימות כאלה. אולי זו תהיה הגנה על צנעתו של הפרט ועל יכולתו לשמור על ענייניו האישיים מבלי שישתמשו בהם שלא כדין. תודה.

היו"ר ס' טריפ:

תודה. חבר הכנסת חיים דיין – אינו נוכח. חבר הכנסת יגאל ביבי, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת הרב משה מאיה, ואם הוא לא יהיה – חבר הכנסת משה גפני.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, מכובדי השר, לפי נתוני הרשות למלחמה בסמים, בשנים 1993-1992 השתמשו 27,000 תלמידים בסמים. 27,000 תלמידים השתמשו בסמים. כ-5% מהתלמידים מגיל 12 ועד 18 השתמשו בסמים.

מאיר שטרית (הליכוד):

כמו שכתוב בתורה: וידבר ה' אל משה, קח לך סמים.

יגאל ביבי (מפד"ל):

בוודאי לא סמים כאלה, סם חיים אחר. תיכף אני אדבר על כך.

היו"ר ס' טריף:

חבר הכנסת מאיר שטרית, אני מתחיל בסילופי תורה?

יגאל ביבי (מפד"ל):

כבר אי-אפשר לדעת. אנחנו נמצאים בארץ, ואני בטוח ששר המשטרה, כאשר הוא מתהפך על מיטתו מצד לצד בלילה, חושב במה להתחיל לטפל קודם – האם בתאונות הדרכים שהן מכת מדינה, האם בשאלה כיצד לסגור את המחבלים כדי שלא יעשו פיגועים, ולצערנו שמענו היום שהיה פיגוע – – –

היו"ר ס' טריף:

לא קל להיות שר המשטרה, חבר הכנסת ביבי.

שר המשטרה מ' שחל:

אפשר להוסיף לרשימה עוד כמה דברים שמאלצים את שר המשטרה להתהפך על מיטתו.

יגאל ביבי (מפד"ל):

שאלת החברים וכדומה – זה משהו אחר.

אבל, רבותי, אני חושב, שנושא הסמים הוא נושא "שרשרת". נוער משתמש בסמים, הוא צריך כסף. הוא צריך כסף, הוא פורץ. הוא פורץ, נפתח לו תיק, והוא מעסיק שוטרים.

יש האומרים, שכ-50% מעבירות הרכוש בישראל הן בעקיפין עבירות סמים. אם צריך סמים, פורצים למכוניות, חוטפים שרשרות זהב מנשים זקנות וכדומה וכדומה.

האור היחיד שראיתי בוויכוח הזה בין התלמידים והמנהלת לבין המשטרה היה, שהתלמידים אמרו – אנחנו לומדים בבית-ספר יוקרתי, אנחנו מתגייסים לצה"ל, אנחנו מתגייסים לסיירות, ואיננו רוצים שזה יפגע בנו. ממש נגע ללבי כאשר הם אמרו, שהם פוחדים, שאם רשימה כזאת תתגלגל, לא יגייסו אותם ליחידה מובחרת. זו היתה הרגשה טובה. הם לא אמרו – זה יפגע בפרנסה שלנו בעתיד, הם אמרו – לא יגייסו אותנו ליחידה מובחרת. על זה הם ראויים לכל ההערכה.

אני יודע, שבועדה למלחמה בסמים המשטרה אמרה, שהיא לא פותחת כל כך מהר תיקים לילדים, וזאת המדיניות שלה. היא בסך הכול רוצה למנוע את השימוש בסמים.

לדעתי, הדבר העיקרי הוא, שאם אין סם חיים, אם אין לימוד יהדות, אם אין לימוד ערכים, אז יש סם אחר. אין חלל ריק.

שר החינוך מרים למעשה ידיים ואומר, שתוכנית הגמילה שלו – יש תוכנית שנקראת "כישורי חיים" – מיועדת להכשיר את התלמידים לעמוד בפני לחצים חברתיים, יש איזה פטנט כזה. אחד הבכירים במשרד החינוך אמר שהתוכנית היא אפס וההישגים שלה אפס. אני חושב, שאם אין תוכן רוחני, תוכן ערכי, יש כישלון; ובואו נגיד שמערכת החינוך בישראל נכשלה.

רבותי, בוועדת הסמים היו ראשי ערים מאזור "עמק האלכוהול". כבר יש "עמק האלכוהול" בחיפה. היה שם גם ראש עיריית קריית-אתא. אמרתי לו – אתה ראש עיר, תשקיע בתנועות נוער, שהילדים ילכו לשם, שתהיה להם תעסוקה, אפילו ריקודי עם, יותר פעילות חברתית, הרבה ספורט. מעניין שמנהל בית-הספר היה שם – דקה אחת, אדוני היושב-ראש, אני מסיים – מנהל שיש לו 3,000 תלמידים, וכשהזכרתי תנועות נוער, הוא צחק. הוא אמר: מה זה תנועות נוער? זה פשט את הרגל. מי הולך היום לתנועות נוער? חוץ מ"בני עקיבא" בקריית-אתא אין לי שום דבר.

מאיר שטרית (הליכוד):

ו"הצופים".

יגאל ביבי (מפד"ל):

"הצופים" – קצת, במקומות של אריסטוקרטיה. בקריית-אתא אין "צופים", יש רק "בני עקיבא".

רבותי, החינוך שלנו פשט את הרגל, והגיע הזמן שנתחיל לעשות משהו. אנחנו עם יהודי. יהיו דתיים, לא יהיו דתיים – הלוואי שיהיו דתיים – אבל היום בחור שמסיים בית-ספר תיכון לא יודע להתפלל, לא יודע את הערכים שלו, לא יודע מושגים יסודיים.

מאיר שטרית (הליכוד):

אבל זה קצת באשמתכם, אתה יודע.

יגאל ביבי (מפד"ל):

מה באשמתנו? הפרדנו?

מאיר שטרית (הליכוד):

ההפרדה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני מכיר את התיאוריה שלך, היא לא הוכיחה את עצמה. תן לי רק לסיים. יש לי עוד חצי דקה. אני אומר לך, זה לא בדיוק כך.

רבותי, תתחילו לחנך שם – הוא יהיה גאה ביהדות שלו, במורשת שלו, בערכים שלו.

קריאה:

יגאל ביבי (מפד"ל):

הלוואי שיניח תפילין, אבל לא זו הבעיה. מערכת החינוך שלנו פשטה את הרגל. יש לך טעות, אדוני השר. רק לפני שעה הרצאתי בפני תלמידים ושאלתי אותם שאלה – כמה שנים זבולון המר היה – –

היו"ר ס' טריף:

אני מבקש שתקצר.

יגאל ביבי (מפד"ל):

משפט אחד.

שאלתי אותם כמה שנים ב-11 השנים האחרונות היה זבולון המר שר החינוך.

מאיר שטרית (הליכוד):

שבע שנים.

יגאל ביבי (מפד"ל):

שבע שנים? רק שנתיים, וכולם חושבים שהוא היה בתפקיד לפחות שמונה שנים.

מאיר שטרית (הליכוד):

אתה סופר אחרי ארבע השנים הראשונות?

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני אומר שב-11 השנים האחרונות זבולון המר היה שר החינוך שנתיים, וחושבים שהוא היה שמונה שנים. שכחו – – –

היו"ר ס' טריף:

הוא היה שר טוב.

יגאל ביבי (מפד"ל):

לכן הוא השאיר רושם גדול.

היו"ר ס' טריף:

לכן אני מבקש שתסיים.

יגאל ביבי (מפד"ל):

לכן אני אומר, רבותי, שמלחמה בסמים והמניעה יתחילו ברגע שתקבעו סדרי עדיפויות. שר המשטרה מטפל בבעיה רק אחרי שמעשנים, רק לאחר שבאות הצרות. הבעיה היא לא לתת לשר המשטרה עבודה ולחנך כמו שצריך.

היו"ר ס' טריף:

תודה, חבר הכנסת ביבי. חבר הכנסת מאיה אינו נוכח – הוא בוודאי לא הלך למשחק הכדורגל – אבל חבר הכנסת משה גפני נמצא כאן, ואני מזמין אותו.

בינתיים אני רוצה להעיר לחברי הכנסת. לפעמים אתם טועים ואומרים בשגגה: ועדת הסמים. צריך להגיד: הוועדה למלחמה בנגע הסמים. זה שם הוועדה. זאת לא ועדה לסמים, אלא למלחמה בנגע הסמים. לפעמים טעה חברי חבר הכנסת ביבי, וצריך לעמוד על הדברים. בבקשה, חבר הכנסת גפני.

מאיר שטרית (הליכוד):

בעקבות המלצותיה של ועדת המומחים שמינתה הוועדה, אנחנו קוראים לה ועדת הסמים.

היו"ר ס' טריף:

בכל זאת, למרות ההמלצות, אני רוצה שנקרא לה כפי שאמרתי. אני צריך להגן על הכנסת.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני השר, יש שרים שאומרים שהם יבואו לדין והם לא מגיעים, ויש שרים שאומרים שהם לא יבואו והם מגיעים. אתה אמרת שלא תהיה, והנה אתה פה. אתה יודע, צדיקים אומרים מעט ועושים הרבה. מה, אתה לא הולך לכדורגל? כל הכבוד.

היו"ר ס' טריף:

יש משהו אחר מטעם השר שיעודד את הכדורגל.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, אנחנו מדברים על תופעה חמורה שאין כדוגמתה, הנפוצה בבתי-ספר, במוסדות חינוך, בקרב נערים צעירים, אפילו בקרב ילדים. אמר קודם חבר הכנסת ביבי, שהתופעה נפוצה בקרב עשרות אלפים של תלמידים, מיטב הנוער הישראלי. זה לא מין נוער שוליים שלא קיבל חינוך, זה לא נוער שוליים שנמצא במצוקה, שנמצא באיזה מצב ופונה לסמים – זה מיטב הנוער, שלומד בבתי-ספר יוקרתיים. אני חבר בוועדה למלחמה בנגע הסמים. זו תופעה חמורה שאין כדוגמתה. אנחנו מגדלים כאן דור שיהיה מסומם, עם כל ההשלכות הנובעות מכך; דור שנוטל סמים, עם כל המשתמע מתופעות הלואי שלהם, מתגובות השרשרת, מהניסיון להשיג כסף, ההתמכרות וכל הדברים האלה. זה הדור שאנחנו עומדים לגדל.

ואני לא פטור. זה לא מעניין אותי, שזבולון המר היה שר החינוך, עם כל ההערכה והכבוד. לא מעניין אותי מי הוא שר החינוך. אני מדבר על החינוך עצמו. יש רבים שחושבים שאני חוזר בתשובה. אינני חוזר בתשובה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

עדיין לא.

משה גפני (יהדות התורה):

אני עדיין לא חוזר בתשובה. אני מקווה, בעזרת השם, לחזור בתשובה, אבל עברתי את כל מסלול החינוך החרדי, מגן הילדים, בית-הספר, ישיבה, הכול. מעולם לא ידעתי, אדוני השר, מה הם סמים. אני ידעתי, מכיוון שרבים מחברי היו תלמידים בבתי-ספר חילוניים. לכן ידעתי.

איך אנשים לא פוקחים את העיניים? אני מדבר על קברניטי המדינה, על המנהיגים, על השרים. הם לא רואים שהתופעה הזאת היא תוצאה מהעדר חינוך יהודי? לא רואים את זה? צריך לבחור בין שתי דרכים: "הנה אנוכי נותן לפניך את החיים ואת הטוב, את המוות ואת הרע, ובחרת בחיים".

היו"ר ס' טריף:

יושבים פה שני חברים מוועדת הכספים. אתה תבטיח לנו שחינוך של תורה יסיר את נושא הסמים לחלוטין?

משה גפני (יהדות התורה):

מבטיח.

היו"ר ס' טריף:

אנחנו נעביר כספים – – –

משה גפני (יהדות התורה):

אני אומר לך, יש לי קבלות. אני אומר את זה.

היו"ר ס' טריף:

כל מה שצריך למלחמה בסמים – – –

משה גפני (יהדות התורה):

אני אומר את זה, זאת עובדה, אני מספר לך דברים מהחיים.

מאיר שטרית (הליכוד):

אין בחינוך החרדי סמים?

משה גפני (יהדות התורה):

אין. אני אומר לך. אני גדלתי בחינוך החרדי. אין.

מאיר שטרית (הליכוד):

כמה הם? יש בכלל נתונים על מה שקורה שם?

משה גפני (יהדות התורה):

אתה יודע מה? יכול להיות כזה – – – אדוני היושב-ראש, אני שומע את האיתות, אבל רק את ההקדמה אמרתי.

היו"ר י' עזרן:

סליחה, אני רק אומר – אם אדוני לא ירגיש שזמנו תם, איך יחוש בזמן שאני מוסיף לו? הנה אני מאותת כדי שתדע שזמנך תם ותרגיש בזמן שאני מוסיף לך.

משה גפני (יהדות התורה):

אבל אלה שדיברו בהתחלה, לפני שאדוני ישב בראש – – –

היו"ר י' עזרן:

אני לא יודע מה שהיה. אני יודע מה אני מוסיף כעת, מס ערך מוסף. אף שהתנגדתי לפי החוק למס ערך מוסף, ברוך השם, אני מברך את עמיתי חבר הכנסת מאיר שטרית על כך שהצלחנו להעביר היום בקריאה טרומית את החוק לביטול מס ערך מוסף על דירה ראשונה שמחירה עד 120,000 דולר. במזל טוב.

מאיר שטרית (הליכוד):

— — —

היו"ר י' עזרן:

כמעט פה אחד.

משה גפני (יהדות התורה):

היום חוקקה הכנסת חוקים קונסטרוקטיביים חשובים.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

הממשלה לא הפריעה.

משה גפני (יהדות התורה):

כן, הממשלה לא הפריעה.

היו"ר י' עזרן:

אדוני, התוספת על חשבונך.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני השר, כאן אני מגיע לנושא שאתה מופקד עליו בתור שר המשטרה. אחרי כל מה שאמרתי בנושא הסמים, ואתה שר משטרה מעולה, יש – – –

מאיר שטרית (הליכוד):

בעיתונים דיברו על שלושה חרדים שהיו חברים ברשת שהביאה את כדורי ה"אקסטזי" והפיצה אותם בעולם. שמעת על זה?

משה גפני (יהדות התורה):

אני רוצה להגיד לך – לך יש הצעה – – –

היו"ר י' עזרן:

זה רק לפורים, לא לכל השנה.

משה גפני (יהדות התורה):

אני מבקש, אדוני היושב-ראש, שזה יהיה על חשבוננו, משום שאני מדבר על ההצעה שלו. לך, חבר הכנסת מאיר שטרית, יש הצעה שהיא הצעה טובה, מבחינתי, הצעה מצוינת, שכל ילדי ישראל ילמדו יחד. רציתי להגיד על העניין הזה – – –

מאיר שטרית (הליכוד):

מה שהצעתי כל השנים הוא שיהיה זרם חינוך אחד; זאת אומרת, כל ילד יהודי ילמד יותר יהדות ואת התנ"ך ואת הדינים מכלי ראשון, ממך, מרב בישראל, שילמד את התנ"ך לפי מסורת סבא. כדי ללמד אותו מתמטיקה, הפרופסור לא צריך להיות משולש. ואז אדם יחליט לעצמו.

משה גפני (יהדות התורה):

אני בעד זה.

מאיר שטרית (הליכוד):

מי שבא מבית דתי ימשיך להיות דתי, ומי שבא מבית – – – שיכיר, לפחות, את הערכים הבסיסיים, שיהיה יהודי.

משה גפני (יהדות התורה):

חבר הכנסת שטרית, הרי את ההצעה שלך אני מכיר לא מהיום ולזה התייחסתי. יש בעיה. אנחנו צריכים להתחיל באיזה מקום, ואני אומר – בחינוך החרדי אין סמים. בחינוך החילוני, לצערנו הרב, יש; זאת עובדה. איפה אנחנו צריכים להתחיל? האם נתחיל לחבר בין הילדים גילאי שלוש, ארבע, חמש, בתיכון, או להתחיל במקום גבוה יותר בפירמידה? הרי לא מאפשרים לנו להיכנס לבתי-הספר הממלכתיים לתת הרצאה ביהדות. את זה לא מאפשרים לנו. אז מה אתה רוצה, שקודם נחבר בין הילדים של אלה שמעשנים סמים לבין אלה שלא מעשנים סמים? נכון שזה היה מצוין, זה היה מוסיף יותר יהדות בבתי-הספר החילוניים, אבל זה גם היה מוסיף סמים בבתי-הספר החרדיים. אז תן לנו קודם להתחיל מלמעלה. גם שם לא נותנים לנו.

ואם אנחנו מדברים על שר – מה שהיה בעבר אני לא יודע, אבל היום יש שר חינוך שמערטל את מערכת החינוך הממלכתית מכל זיק של יהדות. כאן מתחילה הבעיה.

אבל אני מדבר עכשיו על שר המשטרה – לשר המשטרה יש לי שבחים, ולכן אני רוצה לדבר על הנושא של המשטרה. לפי דעתי, זאת תופעה – – –

היו"ר י' עזרן:

אדוני צריך לסיים.

משה גפני (יהדות התורה):

אני מסיים. על הנושא של המשטרה אני לא אדבר באריכות.

התופעה הזאת של מסירת רשימות ללא הבחנה, להפוך כמעט את כולם לחשודים – אני יודע שזה לא אותו דבר, אבל לתת רשימות? ואני בעד מלחמה בנגע הסמים בכל הכוח, בכל מחיר – אבל להביא רשימות של תלמידי בתי-ספר?

אתה יודע מה, אדוני השר, אני רוצה להגיד לך משהו. אני לא בטוח – אני מציע שתקשיב היטב למה שאני עומד לומר עכשיו – אני לא בטוח, שזה היה קורה במחוז אחר של המשטרה, אני לא בטוח. תן דעתך על העניין הזה. האם זאת לא תופעה ייחודית למחוז ירושלים? הרשימה, כמעט להפוך הכול לעניין של המשטרה, המשטרה ידה בכול ויד כול בה. אני לא רוצה למתוח ביקורת יותר מדי חריפה, אבל אני לא בטוח שזה היה קורה במחוז תל-אביב, אני לא בטוח שזה היה קורה במחוז הנגב, אני לא בטוח שזה היה קורה במחוז אחר.

צריך לחשוב – האם מחוז ירושלים לא עבר את הקו הדק המפריד בין שמירה קפדנית, מוחלטת, על החוק, מאבק בנגע הסמים, לבין מדינת משטרה?

היו"ר י' עזרן:

תודה.

משה גפני (יהדות התורה):

אני אודה לך, אדוני השר, אם תתייחס לדברים. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. אדוני השר, הרי אם יאמר רק מה שהסביר בנשיאות ביום שני, אני חושב שכולם יבינו שזה לא כצקתה – – –

שר המשטרה מ' שחל:

אמת.

היו"ר י' עזרן:

איני רשאי לומר בשמך. אדוני יאמר בשמו.

שר המשטרה מ' שחל:

תודה ליושב-ראש. אדוני היושב-ראש, עמיתי חברי הכנסת, אני רוצה לומר קודם כול ומייד, שאני בהחלט חושב, שלימוד המסורת היהודית בבתי-ספר הוא דבר חיוני. נוצר מצב שהוא, לדעתי, איננו מתקבל על הדעת – גדלים פה אנשים שאין להם מושג על ערכים המאפיינים אותנו לעומת כל עם אחר, ואני חושב שבנושא הזה יש ליקוי חמור. אגב, שנים מלווה אותי תחושה קשה מאוד בעניין זה – ילדי למדו בבתי-ספר טובים, בית-הספר הריאלי בחיפה, שנחשב לבית-ספר השומר קצת על זיקה של לימוד מסורת יהודית, ואני אומר לכם שזה לא מספיק; זה מעט, מזערי לחלוטין. לכן, הצעתו של חבר הכנסת שטרית נראית לי מאוד, קוסמת לי מאוד, הלוואי שנצליח להגיע אליה. אני אומר, שלא רק שאין לי התנגדות, אלא אני כולי בעד. אילו יכולתי הייתי משכנע את שר החינוך והתרבות שילך לכיוון ההפוך; כמה שאפשר יותר.

לגבי הסוגיה שהועלתה על-ידי חברי הכנסת הנכבדים אני רוצה לומר כמה דברים – קודם כול, משטרת ישראל מייחסת חשיבות רבה לטיפול בבעיית הסמים. דיברתי לפני כן, בתשובה על ההצעה לסדר-היום הקודמת, ואמרתי מה הם סדרי העדיפויות.

אני, אישית, רואה בבעיית הסמים בעיה שצריך להיאבק בה ולהילחם בה בכל העוצמה, בכל הכוח. לכן אנחנו מייחסים חשיבות רבה לחשיפה, לאכיפת החוק ולמניעת ההפצה של סמים, מניעת הסחר בסמים ומניעת השימוש בסמים בקרב קטינים, כי הקטין נוח להשפעה; ונכון אמר חבר הכנסת מאיר שטרית, נדמה לי, שהפצת הסם מתחילה בריכוזים של בני נוער.

אין לי ספק, שבמאבקם הנחוש בתופעה יש למשטרה ולמערכת החינוך אינטרס משותף.

חלק לא מבוטל מהחקירות שעניינן מעורבות של בני נוער בסמים נפתח בעקבות מידע, לעתים חלקי בלבד; כלומר, יש לך מידע, אומרים לך, שבבית-ספר פלוני אדם בשם משה – אני אנקוב בשמי כדי שלא להטיל על אף אחד – – –

משה גפני (יהדות התורה):

— — —

שר המשטרה מ' שחל:

גם של חבר הכנסת גפני; לא יחשדו בנו. הוא בכיתה כזאת וכזאת, או לפעמים אפילו בלי ציון הכיתה, וזה הנתון היחיד שיש לנו. מה עומד בפני המשטרה? דילמה אמיתית וקשה. האם ללכת לאותו בית-ספר ולבקש שכל התלמידים הנושאים את השם הידוע למשטרה יבואו לחקירת המשטרה, לזיהוי? הרי ייתכן מאוד שיהיו 10 או 20 תלמידים בעלי אותו שם, בכולם יוטל כתם שקשה מאוד להסיר, סטיגמה קשה מאוד.

מפקד מחוז ירושלים העלה מחשבה, שלדעתי כל כולה היתה כוונה טובה, והיא למנוע את המצב הזה ולבקש את הרשימה עם מספרי טלפונים; כאשר עולה חשד כלפי נער כזה או נערה, ללכת לטלפון, לבוא אליו הביתה ולברר האם מדובר בו או במישהו אחר, ולמנוע על-ידי כך הטלת כתם על קבוצה גדולה מאוד של תלמידים.

רבתי חברי הכנסת, אני רוצה לומר לכם משהו בקשר למפקד המחוז, כי חבר הכנסת גפני דיבר על מחוז ירושלים. אני אומר לך, שיש לנו משטרה טובה, משתדלת מאוד, מוטלים עליה תפקידים קשים מאוד, רבים מאוד, כי אתם, כמו שאומרים, בעלי הבית; ודי לי לסכם רק מה דורשים מהמשטרה – ובצדק, אין לי טענות – בחודש אחד: גנבות רכב, בעיית אלימות, אלימות במשפחה, העניין הזה של רצח נשים, לא עלינו, על-ידי בעליהן, בעיות של גנבת רכוש, יש בעיות ביטחון פנים. ואני אינני מתלונן. המשטרה צריכה למלא את תפקידה על הצד הטוב ביותר. אבל יש למשטרה, כגוף, יעדים, מטרות, סדרי עדיפויות, ואלה נקבעים בהתייעצויות. סמים הם חלק מהם, ובצדק. בעיית הסמים, בעיקר בקרב בני נוער, היא בעיה אמיתית. אנחנו במצב טוב. מה שאותי מעניין הוא, שאנחנו נמצאים בשלב שבו יש לנו יכולת להקטין את הנגע הזה, ועשינו כמה צעדים מעודדים מאוד בכיוון הזה.

התעוררה השאלה האם יש כאן פגיעה בפרטיות. אני שוב רוצה להראות לכם, שרשימות של תלמידי בתי-הספר התיכוניים בירושלים מתפרסמות כאלפון כדי ליצור קשר בין התלמידים, והוא נמכר בקיוסקים בכסף – – –

משה גפני (יהדות התורה):

— — —

שר המשטרה מ' שחל:

רגע, סליחה, תראה, חבר הכנסת גפני – – –

היו"ר י' עזרן:

הוא מסביר את החשיפה.

שר המשטרה מ' שחל:

הבעיה היא לא זאת. אני ויתרתי על הדרישה, כאשר הדבר נודע לי, ואני אומר גם מה הן הסיבות, אבל לא בגלל הטענה שזאת מדינת משטרה ומחוז משטרה; אני גם לא יודע מה הסיבה. מפקד מחוז ירושלים, נדמה לי, מקובל על רוב האוכלוסייה בעיר כאחד המפקדים המעולים, ואני אומר זאת בפה מלא. יש משטרה טובה, לפעמים היא מפריעה אולי לגורמים שונים, לפעמים חבר הכנסת גפני חושב שהפגנות בעניינים אלה ואחרים של הציבור החרדי זוכות לטיפול יתר. תבוא אתי פעם ותשמע את התלונות של מפגינים מהימין והתלונות של מתלוננים גם מהצד האחר של הקשת הפוליטית, בכלל זה ההפגנה של ההסתדרות, שבאו אלי בטענה, שנתתי הוראה מיוחדת להשתמש בכוח יתר על המידה. לא היה ולא נברא, אלה דברים פשוט לא נכונים.

הרי לכם הרשימה. יש פה רשימה אלפביתית – לפי שמות התלמידים, אומנם, ולא לפי שם בית-הספר – שנקראת "תיכופוניסט, ספר הטלפונים שלך", והיא מופצת במיוחד לתלמידים. כתוב לאיזה בתי-ספר, ואפילו יש חלוקה: "אור"ט", תיכון על-שם בויאר, המכללה למינהל, המכללה למינהל אקסטרני, תיכון "ליידי דייוויס" עמל, מכללת "אור"ט", תיכון "גבעת גונן", תיכון "מבשרת", תיכון ניסויי, תיכון פסגת-זאב, תיכון על-שם רנה קאסן, זה קיים. לא היתה כאן בעיה שצריך להפוך אותה – אינני יודע למה. המשטרה, רחמנא ליצלן, הולכת ומבקשת כתובות.

רבותי, אומר לכם עוד דבר: המשטרה פנתה למנהלי בתי-ספר – 13 מנהלים ומנהלות נענו לבקשה, ועל כך הם ראויים לשבח – לא היתה כל בעיה. הם נענו ברצון, כאשר הסבירו להם מה המטרה.

בשנים האחרונות, מאז אני מכהן כשר המשטרה, המשטרה עושה פעולה נמרצת בנושא הזה, בעיקר באמצעות יחידות הנוער שלה, כדי להגיע לשיתוף פעולה עם בתי-הספר בנושאים אלה: צמצום תופעת השימוש בסמים בקרב תלמידים, איתור ספקים וסוחרי סמים המספקים סמים לקטינים והבאתם לדין. חלק מהמספקים או הסוחרים הם הקטינים עצמם.

אני רוצה לציין בפניכם כמה נתונים. חוליית חשיפה, שהוקמה בירושלים לפני כשנה, חקרה עד כה 148 בני נוער. שימו לב – 120 מתוכם הודו בעבירות של שימוש בסמים, גידול סמים, גם בבית, הדחה לשימוש בסמים וסחר בסמים, חבר הכנסת גפני. בהתאם למדיניות הכללית שאני תומך בה, יוזם אותה – לא להטיל כתם על הנוער; אם הנער השתמש בסמים – הסבירו לו, טיפלו בו, ומטפלים בו בכפפות של משי, כי אין לנו עניין בענישה. אנחנו מעוניינים להסביר לו מדוע רע להשתמש בסם. אני לא רוצה שיישאר לו רישום בתיק – רישום כזה יכול ללוות אותו כל ימי חייו ולהרוס אותו לגמרי. לכן, 90 תלמידים טופלו במישורים הטיפוליים בלי פתיחת תיקים, בהסכמתם ובהסכמת הוריהם. לעומת זאת, ל-30 מ-120 בני הנוער נפתחו תיקים פליליים.

אנחנו פועלים בשיתוף פעולה מלא. תראו לי עוד משטרה שעוסקת בנושאים כאלה ברגישות רבה כל כך.

על-פי הנחית היועץ המשפטי לממשלה, המשטרה חייבת לדווח למערכת החינוך על תלמידים שנמצאו משתמשים בחשיש או במריחואנה באורח מזדמן או חד-פעמי. בנושא זה התפרסם חוזר מנכ"ל משרד החינוך. הוראות אלו הביאו לפתיחות ולשיתוף פעולה ואנחנו מברכים על כך. אני רוצה שתדעו, שעדיין יש מקרים שבהם מנהל בית-הספר לא רוצה להטיל כתם על בית-הספר, הוא לא מדווח והוא גורם עוול גם לתלמיד.

חבר הכנסת גפני, עד שנעשיתי שר המשטרה לא ידעתי איך הופך אדם להיות נרקומן. כשנתנו לי את הנתונים נדהמתי. שבע פעמים 0.7 גרם של הירואין יכולים להפוך אדם לנרקומן. זה כלום, וזה דבר מפחיד. אתה בא ורואה את בני הנוער חשופים. זה מין ספורט.

לעתים אני ממש לא נותן מנוח למשטרה לגבי הכתובות של מסיבות האסיד, ועוד מעט הקיץ יגיע.

לגבי החשיפה שדיבר עליה חבר הכנסת מאיר שטרית, אותו מפעל שהקימו בהולנד, שהיה אמור לספק 10 מיליון כדורים ליום; היעד – ישראל. אני ממש נפחד מהממדים שאנחנו מדברים עליהם.

למרות כל מה שאמרתי, כאשר נודע לי שהתעוררה בעיה בקשר לרשימה הזאת, במיוחד אצל התלמידים, שהתחילו לחוש כאילו "האח הגדול" רושם אותם, קיימתי דיון עם מפכ"ל המשטרה, עם מפקד מחוז ירושלים, עם היועצים המשפטיים, ואמרתי: רבותי, בכוח – לא רוצה. אני לא רוצה שתהיה הרגשה כאילו יש איזו כספת, כאילו יש מאגרי מידע על התלמידים.

רבותי חברי הכנסת, מותר לי להזכיר, שאתמול עשתה המשטרה פעולה רחבת היקף כדי לשמור על הפרטיות ועל צנעת הפרט. הלכנו ל-350 כתובות שהיה לנו חשד שמכרו להם את הסרט המגנטי עם הפרטים; הוצאנו את הסרטים האלה מ-250 מקומות. תאמינו לי, יש לנו סדרי עדיפויות אחרים. זה נעשה רק בגלל הרגישות שקיימת אצלי ואצל המשטרה לעניין השמירה על זכותו של הפרט, שלא יהיה חשוף אצל מישהו. תארו לכם מה זה אומר מבחינה לוגיסטית, לעשות פשיטה כזאת בכל חלקי הארץ בימים האלה; כמה כוח אדם דרוש, כמה צווי חיפוש צריך להכין לכל אחד מן המקרים האלה.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

מבצע כזה צריך לעשות גם לגבי משחטות הרכב.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת אריאל ויינשטיין, היתה קודם הצעה לסדר-היום בעניין הזה. אני דיברתי על המשחטות, משחטות רכב. עוד יחשבו שאני עוסק בעניינים שקשורים בבתי-המטבחים.

אריאל ויינשטיין (הליכוד):

אדוני השר, אני אמרתי את זה משום שהמבצע הזה היה חשוב מאוד. היה ראוי שייעשה מאמץ כזה גם בנושא הרכב.

שר המשטרה מ' שחל:

חבר הכנסת אריאל ויינשטיין, אני מקווה שבזמן הקרוב אתה תשמע על הפעולות המיוחדות שתיעשה בנושא הזה של גנבות רכב.

מאיר שטרית (הליכוד):

אם ייקחו לו את הרכב שלו הוא ירגיש מייד.

שר המשטרה מ' שחל:

היה פה דיון בנושא. בתחום הפשיעה יש שלום בין ישראלים לבין פלשתינים. היום קשה להיכנס לעזה, ולכן ישראלים מסייעים בהכנסת הרכב לשם; ביניהם, לצערי, גם חיילי צה"ל.

רבותי, שנת 1994 הראתה, כי חל גידול במעורבות בני נוער בשימוש בסמים, בהפצת סמים ובסחר בסמים. נפתחו 371 תיקים פליליים, וזאת עלייה של 46% לעומת 1993. נפתחו עוד 179 אירועי חקירה שבסופם לא נפתחו תיקים פליליים.

אדוני היושב-ראש, סיפור בית-הספר ליד האוניברסיטה הסתיים בהסכמה. אני אקרא את הסיכום שהגענו אליו ונתקבל כהחלטה של בית-המשפט: למשטרה ולהנהלת בית-הספר אינטרס לפעול יחד לחשיפת עבירות סמים בתחום בית-הספר – כל זאת מתוך מודעות לרגישות לנושא ולהגנות העומדות לכל אזרח בחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו וכן בחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981. בית-הספר מצהיר, כי כפי שבעבר כך בהווה ובעתיד יעזור למלחמת המשטרה בסמים. הנהלת בית-הספר תמסור למשטרה, כפי שמסרה בעבר, לצורכי חקירה ספציפית על-פי דרישה ובסמוך לה פרטים שיש בהם לסייע באיתור חשוד ספציפי; משמע, פרטים כגון שם משפחה, כתובת, תעודת זהות, טלפון והכיתה שבה לומד התלמיד – להלן הפרטים. המשטרה מבקשת מבית-המשפט לבטל את הצו שהוצא ביום 20 במרס 1995, בבקשות שונות 284/95 בפני בית-משפט השלום בירושלים.

חבר הכנסת מאיר שטרית, אני רוצה להשיב לך. הסמכות של המשטרה באה מכוח סעיף בחוק, סעיף 43 לפקודת סדר הדין הפלילי. על-פי סעיף זה המשטרה רשאית לבקש, וחייבים לתת לה, כל פרט שיכול לעזור לה בחקירה. לא היתה בעיה משפטית בעניין הזה, והוא מכוסה. אף-על-פי-כן החלטתי, שבמקרים כאלה של רשימות תלמידים, וזאת בגלל התלמידים, יותר מכל דבר אחר, ומתוך רצון שלא ירגישו שמישהו משתמש כאילו לרעה בשמות שלהם – לא נקבל אותן ללא הסכמה. אבל אנחנו נחקור ספציפית, אם יהיה צורך, כל מקרה ומקרה.

היו"ר י' עזרן:

על מה אתה ממליץ? אני רואה, קודם כול, שהמשטרה יודעת להתעדכן. יש בידיה העדכון האחרון ביותר.

שר המשטרה מ' שחל:

בהחלט. אני אציע לחברי הכנסת שיסתפקו בדברי התשובה, במקום להעביר את ההצעה. ממילא אין בזה צורך.

היו"ר י' עזרן:

תודה. חבר הכנסת שטרית – מסכים. חבר הכנסת יגאל ביבי – מסכים. חבר הכנסת גפני – מסכים?

משה גפני (יהדות התורה):

לא.

היו"ר י' עזרן:

מה, אתה היחיד שלא מסכים?

משה גפני (יהדות התורה):

בגלל התקנון אני לא מסכים, כדי שיוכלו לדבר.

היו"ר י' עזרן:

מסכים.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

יש לי הצעה אחרת.

היו"ר י' עזרן:

אני מבין. רוצים להשתמש בכלים הפרלמנטריים כדי להביע דעה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

בסך הכול דקה.

היו"ר י' עזרן:

בסך הכול דקה, אני יודע. דקה-דקתיים. ובכן, חבר הכנסת אברהם רביץ מבקש פורמלית להסיר את הצעתו של חבר הכנסת מאיר שטרית.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אנחנו במלחמה בסמים נוקטים, בדרך כלל, פעולות חריגות. אנחנו מתירים לעצמנו דברים שאנחנו לא מתירים לעצמנו במלחמה בכל נגע אחר, כמו האזנות סתר, כמו חקירות מאוד מיוחדות.

ביקשתי את רשות הדיבור מסיבה אחת בלבד. מכל הדברים שנשמעו, והיו דברים נכונים שנאמרו על-ידי חברי חברי הכנסת, אני מרגיש חובה למחות נגד מנהלת בית-הספר, ואומר לכם מדוע.

אני מתייחס למסרים של מנהלת בית-הספר. היא הגנה על דבר שאין להגן עליו. שמענו את דברי השר וראינו את החוברת שהוצגה בפנינו. המנהלת ניהלה, לכאורה, מלחמה לטובת התלמידים, והעבירה על-ידי כך מסרים שליליים מאוד מבחינת היחס שלה אל נגע הסמים.

אין זה סוד, שבבית-הספר הזה, כמו בבתי-ספר אחרים, נגע הסמים הוא חמור ביותר. מנהלת בית-הספר היתה צריכה להתבייש ולא לנהל מלחמה כזאת נגד המשטרה. היא היתה צריכה לשתף פעולה, ואני מוחה על דרכה של מנהלת בית-הספר, שלדעתי לא היתה חינוכית.

היו"ר י' עזרן:

אני מאוד מבקש, לא תוקפים אדם. בדרך כלל תוקפים רעיון וגישה. ודאי לא מנהלת של בית-ספר בירושלים, ויהיה קשה מאוד לנחש מי היא.

ובכן, אנחנו עוברים למציע הצעה אחרת, חבר הכנסת יוסף בא-גד, אשר מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת משה גפני. בבקשה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כבוד השר, אני רוצה לשבח את השר שפתר את העניין, את כל הסיבוך, בחוכמה. היות שאלה קטינים, אי-אפשר לקבל עליהם נתונים אלא בהחתמת ההורים, רק אם ההורים מסכימים. אני לא חושב, שיש למנהל סמכות לתת את הנתונים שבידיו בלי הסכמת ההורים, גם אם ברצונו לשתף פעולה עם המשטרה.

אני רוצה להדגיש נקודה אחת – נאמר אצל אברהם אבינו: רק אין יראת אלוקים במקום הזה והרגוני. כשאין יראת אלוקים, מגיעים לכל הדברים האלה. עובדה שבבתי-הספר הדתיים התופעה לא קיימת, ברוך השם. אולי הגיע הזמן, אף שאתה שר המשטרה, שתיקח דברים עם שר החינוך איך מונעים את הדבר על-ידי חינוך מתאים. תודה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

שומר פתאים אדוני.

היו"ר י' עזרן:

תשמעו, רבותי, אתמול שמענו פסוק ממלכת הולנד, ועכשיו מחברת הכנסת החרוצה ביותר, תמר גוז'נסקי. גם היא אומרת פסוקים. הללויה.

מאיר שטרית (הליכוד):

היו"ר י' עזרן:

לא, אי-אפשר. אדוני לא יכול לשנות. כבר שאלתי והבעת.

מאיר שטרית (הליכוד):

אני מבקש לשאול את חבר הכנסת רביץ, מה היה עושה מנהל ישיבה אילו פנתה אליו המשטרה וביקשה ממנו רשימה של כל האברכים, לא לשם חקירה בנושא סמים אלא לשם חקירת ההפגנות של החרדים ביפו?

אברהם רביץ (יהדות התורה):

הפגנות – זה משהו אחר. סמים – זה חיים ומוות.

אדוני היושב-ראש, אנחנו צריכים לשבח את השר על מלחמתו בקזינו. הוא עושה עבודה נפלאה. יישר כוח, אדוני השר.

היו"ר י' עזרן:

אני מודה לך מאוד.

משה גפני (יהדות התורה):

היו"ר י' עזרן:

חבר הכנסת גפני, אתה מתנגד למדינת משטרה, אבל אתה משבח כל הזמן את שר המשטרה. תאזן קצת.

כיוון שסגן השר אלי בן-מנחם עוסק הרבה בנושא הסמים, אני לא רוצה לקפח אותו. כפי שכתוב במעשה הקטורת: קח לך סמים, אבל כמובן לחיוב.

סגן שר השיכון א' בן-מנחם:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לא התכוונתי לדבר, אבל מכיוון שאני אחראי, מטעם הממשלה, למאבק בסמים, אני פונה לשר המשטרה שחל ומבקש ממנו, שבעתיד, במקרים כאלה, כאשר מדובר בתלמידי בתי-ספר, יתאם את פעולות המשטרה עם אנשי המקצוע האחרים שעוסקים בנושא זה במדינת ישראל.

הרי המשטרה יודעת הכול ועושה הכול. אבל בנושאים כל כך רגישים, כשמדובר בתלמידים, בילדים קטנים, לקחת רשימות – מה יעשו אתן אחר כך השוטרים האלה, שלא מבינים כהוא זה איך מטפלים בילד? כאשר מדובר בנוער יש צורך במשטרה מיוחדת, משטרה שמכירה בצרכים הפסיכולוגיים של הנוער.

אני לא רוצה לפרט מעבר למה שאמרתי על המשטרה, אבל אנחנו מגיעים, לצערי, למצב שבו לא תישאר עוד מעט חלקה אחת קטנטנה במדינת ישראל שבה המשטרה לא תנהל את העסק. אם היא תתחיל להיכנס לבתי-ספר, כפי שניסו לעשות – אני חושב, שצריך, אולי, להקים ועדת חקירה כדי לבדוק את כל הפעולות האלה, אם הפעולות האלה נעשות על-פי החוק. משום שהחוק אצלם בידיים, הם מרשים לעצמם מעל ומעבר. תודה.

הצעה לסדר-היום

ציון יום-האדמה התשעה-עשר

היו"ר י' עזרן:

ובכן, רבותי, אנחנו עוברים כעת לנושא הבא – הצעה לסדר-היום מס' 6510, בנושא: ציון יום-האדמה התשעה-עשר; הצעתו של חבר הכנסת האשם מחאמיד. בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד):

אתה צריך להגיד שהסתפקנו בתשובת השר. לא אמרת את זה.

היו"ר י' עזרן:

אמרתי, פשוט לא נתנו אפשרות לפתח את הרעיון.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני השר, אני בטוח, אדוני השר, שחלק מהדברים שאומר שמעת ממני גם בישיבות שהשתתפנו בהן וגם בדיונים שהיו בכנסת, אבל אני אחזור עליהם; נראה, אולי חלו התפתחויות מסוימות.

אני מצטער מאוד על כך, שאף חבר כנסת ערבי אחד אינו נמצא בכנסת כאשר אני בא לדבר על יום-האדמה, במיוחד משום שהוא חל מחר. זה יהיה יום האדמה ה-19, והוא חל ב-30 במרס כל שנה מאז 1976.

יום-האדמה בא בתביעה להפסיק את הפקעת הקרקעות ומה שנשאר מהקרקעות של האוכלוסייה הערבית בארץ. אומנם, ההפקעות הישירות פחתו, אבל בצורה עקיפה המגמה נמשכת והיא מתבטאת בצורות ובגוונים ובצבעים שונים, והתוצאה היא אותה תוצאה.

ולכן, אף שצריך היה, אולי, להכריז על שביתה כללית לציון יום זה, הפגינו מנהיגי האוכלוסייה הערבית בגרות למופת, והחליטו להתחשב במציאות החדשה ולתת לממשלה אפשרות להמשיך בתהליך בלי הפרעות – גם בגלל התהליך המדיני וגם בגלל ההבטחות שניתנו לנו ועדיין יש תקווה שממשלה זו אכן תממש אותן. לכן, הוחלט על קיום עצרות מקומיות, סימפוזיונים, אספות כלליות ותהלוכות שקטות, ואני בטוח שיום זה יעבור בשקט, במיוחד אם המשטרה תשמור על פרופיל נמוך ולא תפגין כוח ללא צורך.

השנה הוחלט להדגיש את התביעות להרחבת שטחי השיפוט של הרשויות המקומיות, הכרה בכפרים ערביים שעד היום אינם מוכרים, הפסקת הפגיעות בווקף המוסלמי ושחרורו כדי שישתתף את בני העדה המוסלמית בארץ, החזרת עקורי אקריט ובירעם והסרת העול הכבד של מס רכוש, אשר בסופו של דבר יביא לנישול טוטלי של האוכלוסייה הערבית מכל מה שנותר מאדמותיה; אלה הן אדמות שהועברו בירושה ובעליהן צריכים לשלם בעבורן מסים כבדים, שהם אינם יכולים לשאת. זאת קרקע שהיא לא למסחר. הבטחות על גבי הבטחות שניתנו לשם פתרון הבעיות האלה לא מומשו.

הווקף המוסלמי – היו הבטחות, אין שום דבר רציני שמתקדם. הכפרים הבלתי מוכרים – הוכרו, אומנם, ארבעה כפרים, אבל מה עם השאר? מה עם הבדואים בנגב שמצבם ומעמדם תלויים בין שמים וארץ? איפה הפתרונות? יש ועדת חקירה פרלמנטרית, והיא, בעצם, לא עשתה כלום בנושא הזה.

כאשר מזכירים את בעיותיהם של הבדואים, קם פתאום שר שממונה על הנושא הזה וטוען שאנחנו מסיתים את הבדואים. אדוני השר, לפני כמה דקות אמרת, שהטלוויזיה בעצם שיבשה דברים ולא דיווחה אמת. אבל אילו היית פה בכנסת לפני שבוע, היית שומע איך דיברו חברי כנסת כמו דוד מנע וכמו פני בדש, איך הם דיברו נגד תושבי תל-שבע, איך דיברו נגד האוכלוסייה הערבית הבדואית בנגב ונגד האוכלוסייה הערבית בכלל. הסתה פרועה. הם תיארו את כל תושבי תל-שבע כאילו היו אחראים לאותה מכונית תופת או לא מכונית תופת, שעד עכשיו אף אחד לא יודע מהי. לא מגיע לאוכלוסייה הזאת שיסיתו נגדה בצורה פרועה עד כדי כך.

אדוני השר, נושא אקריט ובירעם – אמרו להם ללכת לשבועיים, שבועיים במדינה הם כנראה 46 שנים. חבר הכנסת רענן כהן, יושב-ראש הקואליציה בכנסת, וחבר הכנסת עובדיה עלי מתנפלים על האוכלוסייה הערבית ובאים בטענות, שאנשי אקריט ובירעם דורשים לחזור לבתיהם ולאדמותיהם כתקדים לכל בעיית הפליטים. אין אמת בדברים האלה. הבעיה של אקריט ובירעם היא בעיה קונקרטית, ומדינת ישראל הבטיחה להחזיר אותם.

שטחי השיפוט של היישובים הערביים, אדוני השר, אדוני היושב-ראש – גם את הסוגיה הזאת העליתי בכנסת. התכנון של היישובים הערביים מוכתב על-ידי גורמים במשרד הפנים מבלי להביא בחשבון את הפיתוח ביישובים, את הצורך של בני היישובים האלה בשיכונים, בבנייה לזוגות צעירים על-ידי הוספת זכויות הבנייה נוכח הביקוש הגובר. להיפך, הוגבלה התפתחות הבנייה ותוכניות המתאר ניזונות, בדרך כלל, מן הקביעה השרירותית ומהתפיסה, שכל היישובים הערביים נועדו להישאר כפרים או יישובים כפריים, וכך קיים מחסור בשטחים שניתן לנצלם לטובת היישובים.

מדובר על קרקע ששייכת לתושבים של אותם יישובים ערביים, קרקע שנלקחה מהם וצורפה ליישובים יהודיים ללא כל הצדקה או היגיון וללא ראיית האינטרס של האוכלוסייה הערבית. כולנו מודעים למצוקתה הכלכלית של האוכלוסייה הערבית: יותר מ-60% ממנה נמצאים מתחת לקו העוני, ורבים מיישוביה בגליל, במשולש ובנגב עדיין אינם מוכרים כיישובים לכל דבר במדינת ישראל של שנות האלפיים.

והנה כמה דוגמאות לעוול שנעשה ליישובים הערביים: כפר-כנא בגליל – היום תחום השיפוט שלו הוא 9,800 דונם בלבד, השאר הועבר לאזור השיפוט של המועצה האזורית גליל-תחתון. כאן, לדוגמה, לא נשאר מקום לפיתוח כי הקרקע היא בתחום שיפוט של מועצה אחרת.

לגבי תחום השיפוט של טורעאן, למשל, המחצבה השוכנת סמוך לבתי הכפר, ממזרח לכפר, השאירה רק את האבק והזיהום וכל מה שמנוגד לאיכות הסביבה. זאת אומרת, הלכלוך נשאר בתחום הכפר טורעאן אף שהמחצבה הזאת איננה שייכת לתחום השיפוט של הכפר טורעאן, והמסים של המחצבה זורמים לקופתה של המועצה האזורית גליל-תחתון. אם כן, לתחום השיפוט יש משמעות כלכלית עליונה.

והנה, אזור התעשייה כרמיאל מנע מבעלי הקרקע בנחף, בסג'ור ובאל-ראמי כל שותפות על בסיס כלכלי שיש בה כדי לתרום לקופותיהן של הרשויות המקומיות של כפרים אלה. השטח שנקרא "ציבורי" נתרם לתחום השיפוט של נצרת-עילית, אף שאין רצף טריטוריאלי ואף שהשטח שייך למשהד ולכפר-כנא. השטח סופח לנצרת-עילית ב-1990.

גם בנצרת, אדוני השר – בית-ההבראה "גני נצרת", ואני בטוח שהיית שם, שנקרא פעם "בית-ההבראה שפרינצק", שייך לנצרת-עילית, עם כל המשתמע מכך מבחינה כלכלית ועירונית. אף שאין בין בית-ההבראה ובין נצרת-עילית רצף טריטוריאלי – אולי יש ביניהם רצף אווירי אבל אין ביניהם רצף טריטוריאלי – ובית-ההבראה הזה נמצא בלבה של נצרת שקיימת זה כ-2,000 שנה, הוא שייך לנצרת-עילית.

בעיר כמו אום-אל-פחם, העיר שלי, עדיין אין ועדה מקומית לתכנון ולבנייה. בבאקה אין, בסח'נין אין, בערים וביישובים גדולים אחרים אין ועדות מקומיות לתכנון ולבנייה, אף שעל-פי סעיף 13 לחוק התכנון והבנייה רשאי שר הפנים להכריז עליהם כעל מרחבי תכנון מקומי. עד עכשיו הם לא הוכרזו ככאלה, דבר שמצר את צעדיהם בנושא הפיתוח ומשאיר את עתידם בידי גורמים חיצוניים.

90% מהכנסות הרשויות המקומיות הערביות הם מארנונה על בתים. התוצאה היא מעגלים מסחררים של חוסר התפתחות ושל עוני משווע.

לתחום שיפוט יש השלכות מרחיקות לכת על פיתוחן של הרשויות המקומיות הערביות ושל כלל האוכלוסייה הערבית. העניין של תחום שיפוט דורש הליך מהיר ומעשי, דורש ועדת בדיקה יסודית של הנושא שתורכב אולי מחברי כנסת, ממומחים, אשר יצטרכו לשים קץ למעגל הקסמים הזה של העוני, של העוול והאי-צדק הממשיכים לחגוג ולהשתולל באין מפריע.

אדוני היושב-ראש, אדוני השר שחל, אני רוצה להסב את תשומת לבך לכך שלפני זמן מה עברה בכנסת בקריאה ראשונה הצעת החוק שהצעת, הצעת חוק לאספקת חשמל ל-9,000-10,000 – אז נקבת במספר הזה – בתים שלא קיבלו היתר; כל כך בירכנו על הצעת חוק זו, כל כך שמחנו בה. אדוני השר, שום דבר לא זז מאז. להיפך, אף-על-פי שמדובר על מגמה שלא להרוס ולא לגרום להריסת בתים, ההריסה נמשכת בכל זאת. לא רק שאין חשמל – הבית נהרס, במיוחד בנגב.

והערה אחרת, אדוני – בשנת 1976, ביום-האדמה הראשון, נהרגו שישה אנשים ונפצעו רבים; אני מכיר שבעה מהפצועים שנותרו נכים לצמיתות. הם לא קיבלו אף לא אגורה שחוקה אחת של פיצוי. מדוע? אני לא יודע. האם אין מגמה, אדוני, לתקן עיוות ועוול זה?

דרוש שינוי טוטלי, אדוני השר, שינוי של 180 מעלות במדיניות כלפי האוכלוסייה הערבית בארץ, כדי לנטוע בהם את ההרגשה, שמדינת ישראל היא מדינתם, שירגישו זאת גם האזרחים הערבים בארץ.

היו"ר י' עזרן:

נא לסיים, אדוני.

האשם מחאמיד (חד"ש):

אני מסיים, אדוני.

יש צורך לנטוע בערביי ישראל את ההרגשה, שמדינת ישראל היא מדינתם והיא מתחשבת בהם, חושבת עליהם ואיננה מתעלמת מהם, בלשון המעטה, אם לא מזלזלת בהם. הגיע הזמן, אדוני, לשנות כיוון ולהתייחס ל-17% מהאוכלוסייה בישראל בכבוד. דרושים גם יותר צעדים שיבנו אמון ויחסי שלום עם האוכלוסייה הערבית בארץ. תודה רבה, אדוני.

היו"ר י' עזרן:

אני מודה לך, חבר הכנסת מחאמיד. אדוני השר, בבקשה.

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראש הממשלה ביקשני להשיב בשמו על ההצעה לסדר-היום. בהזדמנות זו אני רוצה להודות לשרה אורה נמיר, שהיתה אמורה להשיב במקומי, על ניסוח התשובה, אם כי התוכן נשאר אותו תוכן. אני מודה לה גם על האותיות הגדולות. בגילנו זה לא מזיק.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

זאת למדתי מראש הממשלה.

שר המשטרה מ' שחל:

תודה רבה.

אדוני היושב-ראש, לא היתה עוד בישראל ממשלה קשובה ומתחשבת בצרכיו ובמצוקותיו של הציבור הערבי כמו הממשלה הנוכחית.

ראש הממשלה, מר יצחק רבין, הצהיר לא אחת, כי הציבור הזה קופח במשך 46 שנה, מאז קום המדינה, ועל כן יש לעשות למען מחיקת הקיפוח וקידום השוויון. ואכן הממשלה הזאת, יותר מכל קודמותיה, פועלת למען מטרה זו ומקדישה לכך משאבים רבים.

אם בשנת 1992 היו סך כל התקציבים שהוזרמו למגזר הערבי כ-386 מיליון שקל, הרי שבשנת 1995, אם נכלול את קצבאות הילדים, נגיע לסך של מיליארד ו-100 מיליון שקל. בכל תחום הכפילה הממשלה ואף שילשה את התקציבים: בחינוך, בבריאות, ברווחה, בשיכון ובינוי, בתחבורה ועוד ועוד.

כל מי שעובר בכבישי ישראל אינו יכול שלא להבחין בדרכים הנסללות, בבתי-הספר המודרניים שנבנים, בתאורה בצמתים וברחובות ובניצניה הברוכים של המודעות לאיכות הסביבה, ואני אוסיף משלי ואומר – גם באיכות החיים. ראיתי את הטקס שערכה שרת העבודה והרווחה, נדמה לי שזה היה בכפר-קאסם.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אתמול?

שר המשטרה מ' שחל:

אתמול.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

זה היה בכפר-כנא.

שר המשטרה מ' שחל:

אני רוצה לומר, שהמודעות הזאת לטיפול בחלק הקשה של האוכלוסייה, שבכל המגזרים הוא קשה ובמגזר הערבי הוא היה ללא פתרון, היא רבה. אני בהחלט רוצה לצרף את הערכתי לשרה נמיר, שמגלה רגישות רבה בנושא הזה.

הנוסע בכבישי הארץ בוודאי יראה את מה שעדיין לא נעשה; איש איננו רוצה להתעלם מן הדברים שעדיין לא נעשו, ויש עוד הרבה מה לעשות.

לא אמרנו כי עשינו די. לא אמרנו כי כלתה המלאכה. להיפך, חזרנו והדגשנו, כי את הפער שנפער ב-46 שנה לא ניתן לסגור בשנתיים, בשלוש ואולי אף לא בארבע שנים. אבל אנחנו צועדים בדרך הנכונה ובכיוון הנכון, ובצעד רחב.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להוסיף שני משפטים לעניין שהעלה חבר הכנסת האשם מחאמיד בתחום הספציפי. אני מוקיע את הדרך שבה פוגעים בציבור שלם בגלל אירוע שנעשה על-ידי איש אחד. אני רוצה לומר ספציפית, בנושא הציבור הבדואי, שרבים מבניו משרתים בצה"ל, במשטרת ישראל ובמשמר הגבול. הם לוחמים מצוינים, נאמנים לתפקידם בצורה יוצאת מן הכלל. ההקרה שלהם והנכונות שלהם הפכו למודל שהמפקדים מציינים. די לי אם אצטט את מי שהיה אלוף פיקוד הדרום, סגן הרמטכ"ל היום, על ההערכה הרבה שהוא רוחש לבדואים בנגב על השירות שהם משרתים את המדינה.

צר לי מאוד אם היו ביטויים שמהם השתמעה גם נימה של הכללה. אני חושב, שחברי הכנסת צריכים – – –

היו"ר י' עזרן:

אדוני השר, אני מצטער מאוד להתערב בעניין הזה, או אולי שמח. הייתי נוכח בדיון הגועש והרועש הזה. שני חברי הכנסת חזרו בהם – וזה חשוב לי מאוד – ואמרו שהעדה הבדואית היא כל כך חיובית, כפי שגם אדוני אומר, והיא משתפת פעולה ונאמנה ברובה המכריע, ואולי כולה, והדגישו שבהתחלה היתה אי-הבנה בדבריהם, כי אמרו רק "אולי יש". אחר כך, כיוון שהיתה פה סערה, חזרו והדגישו שיש חקירה, אבל הם מוקירים ומכבדים את העדה הבדואית. אני מבקש – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

הם חזרו ותקפו את חברי הכנסת שאמרו – – –

האשם מחאמיד (חד"ש):

— — —

היו"ר י' עזרן:

סליחה, סליחה. אני ראיתי שוב את הפרוטוקול ואני גם ישבתי פה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

גם אני ישבתי פה.

היו"ר י' עזרן:

לא באתי להגן כאן על אף אחד. להיפך, באתי להדגיש את הפן החיובי, שיש הערכה כללית כלפי בני העדה הזאת. ואני אומר לך את הדברים האלה בכל הכנות – מה שחברת הכנסת תמר גוז'נסקי אומרת הוא נכון, הם אכן תקפו אישית את חברי הכנסת, וחברי הכנסת לא טמנו את ידם בצלחת והחזירו. אלה היו התקפות אישיות; הן אינן גורפות ואינן מתייחסות לעדה הבדואית כאל מקשה אחת.

האשם מחאמיד (חד"ש):

— — —

שר המשטרה מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, קודם כול אני שמח לשמוע את ההבהרה, אני באמת גם לא מעלה על דעתי שזה אחרת. אני חושב, שזה דבר שפשוט לא יעלה על הדעת. כשר המשטרה אני בוודאי רואה אנשים עוברים עבירות. רבותי, היו אנשים שמכרו נשק, ובעיני זו עבירה חמורה ביותר, וביניהם היו גם אזרחים. אז מה, האם זה מטיל כתם על כולם? אינני מקבל את זה. אני חושב שזו גישה שגורמת פשוט לעוול ולשנאה מיותרת, ואני שמח על דברי היושב-ראש. הדברים לובנו, או לפחות הובהרו, והובע צער על הדברים שנאמרו.

אני מציין עובדה – המשמר האזרחי פועל ביישובי הבדואים ביוזמתי ולשביעות רצוננו המלאה. יחידות ההצלה של הבדואים, שכידוע יש להם חוש לגששות, הצילו עשרות אנשים בשנה האחרונה ובשנים הקודמות בפעילות שהם עושים במסגרת המשמר האזרחי, ואני מקווה שאוכל להרחיבה גם למגזר הערבי כולו.

היו"ר י' עזרן:

אומרים, אדוני השר, שמן התבונה להפוך שונאים ואויבים לידידים, וחס וחלילה לא להפוך ידידים לאויבים.

שר המשטרה מ' שחל:

בוודאי. אני רק מציין את זה כדי להבהיר את העמדה שלי.

אומר עוד דבר בקשר לחוק בדבר חיבור בתים לחשמל; בעניין זה יש לי תשובה אחת: לא היית צריך להסכים שייקחו ממני את תיק האנרגיה, ואז החוק היה מתקבל.

היו"ר י' עזרן:

נתת פתחון פה לשר.

שר המשטרה מ' שחל:

האמת היא שהנושא הזה היה קרוב מאוד ללבי. אני ראיתי בו עוול ואני רואה בו עוול. אני יודע, שהעניין תקוע, אבל לא באשמתי. אני כבר לא שר האנרגיה.

האשם מחאמיד (חד"ש):

כשר מקשר בין הממשלה לכנסת יש לך כוח לפעול בעניין זה.

שר המשטרה מ' שחל:

לצערי זה לא בדיוק אותו הדבר. אני מקווה ששר האנרגיה החדש יטפל בנושא.

היו"ר י' עזרני:

אבל יש בזה פן חיובי, אדוני השר. את האנרגיה הרבה אתה משקיע בעבודתך במשטרה. גם זה חשוב.

שר המשטרה מ' שחל:

זה נכון.

אדוני היושב-ראש, גם בנושא הקרקעות פעלנו לשיפור מצבם של היישובים. כמה ועדות חקירה פועלות בעצם הימים האלה כדי להתוות את גבול השיפוט של מספר לא קטן של יישובים, ששטחם יגדל וייתן מענה הולם לבעיותיהם.

ועדה בין-משרדית לעניין הכפרים הבלתי מוכרים סיימה את עבודתה והגישה את מסקנותיה והמלצותיה לממשלה. בתוך כך הכירה הממשלה בארבעה כפרים, ונתנה להם מעמד שווה לשאר היישובים במדינה.

משרד השיכון הקים צוות שמתפקידו לקדם תוכניות מתאר ותוכניות תשתית ביישובים הערביים. הצוות כבר פועל ביישובים מספר במרכז ובצפון לשביעות רצונם המלאה של ראשי היישובים. ביישובים מספר מפתח משרד השיכון מגרשים לבנייה. כמו כן מפותחים מגרשים למפוני שכונות העוני בערים המעורבות.

בנגב הוכשרו כ-2,000 מגרשים לבנייה בעיירות. תוכנית בין-משרדית להנחת תשתית ביוב בעיירות יוצאת בימים אלה לדרך. משרד התעשייה והמסחר מפתח מגרשים לתעשייה בעשרות כפרים בהיקף חסר תקדים.

רבותי חברי הכנסת, כפי שאתם רואים, תנופת הפיתוח היא גדולה, והממשלה אכן נענית לאתגר לתת מענה על הצרכים החיוניים של התושבים. אבל הפתרונות לא יבואו מתקציבי הממשלה בלבד. כדי שההשקעה הגדולה תיקלט ותניב את פירות ההצלחה המקווה, על האוכלוסייה לתרום גם היא מעצמה, מיכולתה, מכשרונה, מיוזמתה ומתקציביה.

כסימן וכאות לשינויים שחלו אני יכול לציין, שביום-האדמה השנה רואה משטרת ישראל עניין של הבעת דעה ועמדה, ושלא כמו בשנים הקודמות היא איננה רואה בו נושא שיחרוג מהאווירה הזאת של מלל, של דיבור. אני משבח על כך גם את הציבור הערבי. אני רואה בזה גם תקווה לעתיד, שאותן תחושות ימצאו מענה הולם ביעדים שאני מאמין באמונה שלמה שבממשלה הזאת רוצים ומעוניינים לקדם, והם שוויון בין כל האוכלוסיות, ללא הבדל של עדה, לאום, דת, גזע או מין.

אדוני היושב-ראש, אני מציע, שהמציע יסתפק בתשובתי, כי אינני יודע לאן להעביר את הנושא. אני חושב, שהתשובה, אם הוא יקבל אותה, תהיה המענה ההולם.

היו"ר י' עזרן:

אני פונה אליך, אדוני המציע – האם אתה מסתפק בדברי התשובה של השר?

האשם מחאמיד (חד"ש):

אני מסתפק בדבריו של השר.

היו"ר י' עזרן:

תודה. אדוני השר, יש מעלה גדולה לאותיות הגדולות, לוקח הרבה פחות זמן לקרוא אותן.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

והסגנון לא היה יותר טוב?

היו"ר י' עזרן:

מסוגן להפליא, להפליא.

סליחה, גברתי השרה, מתי ביקרת בכפר-כנא? הרי אתמול היינו פה עד השעה 23:00, אם אינני טועה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

יום ג' אצלי הוא יום של סיורים.

היו"ר י' עזרן:

אבל מתי? היית פה עד שעה מאוחרת.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

שלשום הייתי פה עד שעה מאוחרת.

היו"ר י' עזרן:

אכן היה זה שלשום.

שאלות ותשובות

היו"ר י' עזרן:

אנחנו עוברים לשאלות המופנות לשרת העבודה והרווחה. בבקשה, גברתי השרה, תתארגני.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אני צריכה לכבד את כל אלה שלא רצו למשחק הכדורגל ונשארו כאן. כך אני מבינה קרה, האם לא כן? אומרים לי שבגלל זה גם "רץ" כאן סדר-היום.

"תעריף טיפולי" למוסדות טיפוליים

חבר הכנסת ד' צוקר שאל את שרת העבודה והרווחה ביום א' באדר א' התשנ"ה (1 בפברואר 1995):

בארץ קיימים מוסדות מספר המטפלים בילדים בעלי הפרעות נפשיות קשות. מוסדות אלו זוכים לתקצוב משרד העבודה והרווחה על-פי "תעריף טיפולי" לכל ילד.

ברצוני לשאול:

1. מה הם הקריטריונים לקביעת גובה "תעריף טיפולי" למוסד?

2. כיצד זוכים מוסדות שונים העוסקים באוכלוסיות דומות ל"תעריף טיפולי" שונה ("גבעת שמש" – 2,500 ש"ח לילד, לעומת מוסד נשות "בני ברית" – 1,817 ש"ח לילד)?

תשובת שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הקריטריונים לקביעת גובה התעריף במוסד טיפולי נקבעים בהתאם לשני מרכיבים עיקריים: א. תקני כוח אדם, הנקבעים על-פי מדדים אחידים שהוגדרו על-ידי ועדת-לנגרמן ב-1988; ב. דמי אחזקה שוטפת הנקבעים על-ידי ועדה בין-משרדית שבראשה עומד נציג האוצר.

2: שוני מסוים בין תעריפי מוסדות שונים, יכול שינבע משני גורמים: א. תקציב כוח אדם מועבר למוסד בגין המשרות המאוישות בפועל; ב. במוסדות פרטיים נוסף לתעריף מס ערך מוסף כחוק, ובניכוי מס ערך מוסף מדובר על תעריף טיפולי דומה בכל המוסדות. לגבי ההשוואה בין מוסדות "בני ברית" ו"גבעת שמש", הרי שלאחר ניכוי מס ערך מוסף תעריף המוסד "בני ברית" אפילו גבוה יותר, ועומד על 2,202 ש"ח, לעומת 1,817 ש"ח ב"גבעת שמש".

תגמולים על-פי חוק נכי המלחמה בנאצים

חבר הכנסת מ' שטרית שאל את שרת העבודה והרווחה ביום ח' באדר א' התשנ"ה (8 בפברואר 1995):

נודע לי, כי גמלת הנכות על-פי חוק נפגעי המלחמה בנאצים מנוכית מקצבת הזיקנה. בדיקת החוק העלתה, כי קיים עיוות, שלפיו אותה גמלת נכות נחשבת הכנסה, אשר מקוזזת כנגד קצבת הזיקנה, אף שהקצבה מקורה בתשלומים ששולמו על-ידי ממשלת גרמניה.

ברצוני לשאול:

האם יפעל משרדך לשינוי החוק?

תשובת שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

קצבת הזיקנה המשולמת על-פי חוק הביטוח הלאומי אינה מושפעת מהתגמולים שמקבל הזכאי לפי חוק נכי המלחמה בנאצים, ואין מנכים תגמולים אלה מקצבת הזיקנה.

בתשלום גמלת זיקנה מיוחדת, מכוח ההסכם בדבר מתן גמלאות זיקנה ושאיירים מיוחדות שנחתם בין האוצר ובין המוסד לביטוח לאומי, מביאים בחשבון הכנסות מכל מקור שהוא – בין השאר, גם את התגמולים המשולמים לנכי המלחמה בנאצים.

תגמול בגובה של 1,092 ש"ח ליחיד או 1,638 ש"ח לזוג אינו משפיע על גמלת הזיקנה. רק אם התגמול המשולם עולה על הסכום האמור, מפחיתים את הסכום העודף מגמלת הזיקנה.

התגמול לנכי המלחמה בנאצים וגמלת הזיקנה המיוחדת ממומנים מכספי אוצר המדינה, והוא אשר קבע בהסכם את מקסימום ההכנסה שאינו פוגע בגמלת הזיקנה המיוחדת.

יישובים לא-מוכרים בגליל

חברת הכנסת ת' גוז'נסקי שאלה את שרת העבודה והרווחה ביום ט"ו באדר א' התשנ"ה (15 בפברואר 1995):

ברצוני לשאול:

1. איזו לשכת רווחה מטפלת ביישובים הלא-מוכרים בגליל: כמאנה, רמיה, אל-חוסניה, חמדון, ערב-אל-נעים וקובסי?

2. כמה תקנים של עובדים סוציאליים מוקצים ליישובים הנ"ל?

3. באיזו תכיפות מבקרים עובדים סוציאליים בכל אחד מהיישובים הנ"ל?

4. מה יעשה כדי לשפר את שירותי משרד העבודה והרווחה הניתנים ליישובים הנ"ל וכן ליישובים הלא-מוכרים המטופלים באמצעות הלשכה האזורית בביר-אל-מכסור?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

3-1. היישובים הלא-מוכרים נמצאים בתחום שטח השיפוט של המועצה האזורית משגב. המועצה האזורית משגב מקצה חצי משרה לטיפול ביישובים הלא-יהודיים שבתחומה, והעובד מועסק שלושה ימים בשבוע ומבקר גם בריכוזי האוכלוסייה ביישובים הלא-מוכרים.

4. תהליך פירוק הלשכות המקובצות ששירתו בעבר את המגזר הערבי יושלם בשנת 1995, וכל השירותים החברתיים יינתנו בעתיד באמצעות הרשויות המקומיות הערביות. המשרד הקצה 75

תקנים נוספים למגזר הערבי, ובמסגרת זו יוגדל התקן לשתי הלשכות האמורות – אם יימצאו עובדים סוציאליים ערבים. אם לא, אני שוקלת הכנסת עובדים סוציאליים יהודים ליישובים ערביים במצוקה.

אני רוצה להוסיף הערה, אדוני היושב-ראש – שלא כמו במגזר היהודי, ששם כבר שנתיים אנחנו לא מקבלים ולו תקן אחד נוסף לעובד סוציאלי, הצלחתי השנה לקבל משר האוצר 75 תקנים נוספים למגזר הערבי. צר לי לקבוע – אין להשיג עובדים סוציאליים ערבים. פתחנו שתי מגמות, האחת, בשיתוף עם המוסדות להשכלה גבוהה, באוניברסיטת חיפה, השנייה באוניברסיטת בן-גוריון בנגב, והיא מיועדת כולה לבדואים, להסבה מקצועית של בעלי תואר ראשון לעבודה סוציאלית. אנחנו מסייעים גם בלימודים. מאחר שהכסף לתקנים מונח כבר חודשים מספר, אני שוקלת עכשיו לא להמתין עד שיהיו עובדים סוציאליים ערבים ולהכניס לשם עובדים סוציאליים יהודים.

היו"ר י' עזרן:

למה מוכרח להיות רק עובדים סוציאליים ערבים?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אני אשיב מייד. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי בוודאי תשאל אותי שאלה נוספת.

היו"ר י' עזרן:

חברת הכנסת תמר גוז'נסקי עושה עבודה יפה במגזר הזה. בבקשה, שאלה נוספת.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

גם המשרד שלנו.

היו"ר י' עזרן:

נכון. אז אני לא מבין.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, גברתי השרה, אני מודה לך על התשובה. אני רק רוצה לבקש ממך לשים לב לכך שבאותם כפרים בלשכה האזורית בביר-אל-מכסור דובר על כך שאולי אפילו יקצצו את שלושת-רבעי

המשרה של העובד הסוציאלי לשליש משרה, ואני הבנתי מדברייך שהחשש הזה לא מבוסס. בכל זאת, אני מבקשת שתבדקי את הדבר.

דבר שני, העובדים הסוציאליים באזורים האלה, גברתי, אמורים להגיע לריכוזי אוכלוסייה השוכנים במקומות שאין אליהם כבישים או דרכים סלולות. יש בעיה להגיע למקומות אלה ברכב. לכן אני חושבת שגם את הבעיה הזאת חשוב לפתור.

לגבי ההכשרה מחדש או ההסבה המקצועית שדיברת עליה, אני מקווה שתיפתר הבעיה של שחר הלימוד, המהווה מכשול בפני כמה אקדמאים, שאני חושבת שמאוד חשוב שהם אכן יקבלו את ההכשרה הזאת. אם תמצאי פתרונות מידיים, אני חושבת שזה יהיה לטובת האזרחים האלה, שהמצוקה שלהם, כפי שגברתי יודעת, חמורה ביותר.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

ברשותך, אדוני היושב-ראש, אשיב לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי. אתחיל מהסוף. בנושא של דמי הלימוד שלהם באוניברסיטאות יש השתתפות, ואנחנו בהחלט שוקלים ומחפשים דרך כיצד לסייע להם מעבר לסיוע שמראש הוסכם שהם יקבלו.

לגבי בעיית הרכב – אני מכירה היטב את כל הארץ. אני חושבת שאין בארץ יישוב שלא הייתי בו. נכון שיש יישובים שקשה יותר להגיע אליהם, אבל זה לא מצב שאדם שיש לו רכב כזה או אחר לא יכול להגיע.

לעניין ביר-אל-מכסור, אדוני היושב-ראש, אני באה עכשיו מפגישה בלשכתי עם כל חמשת ראשי הרשויות המקומיות הבדואיות בצפון הארץ, לרבות ראש מועצת ביר-אל-מכסור. הם שטחו בפני את כל הבעיות החברתיות. אנחנו החלטנו – ביקשתי משני המנכ"לים שנכחו בפגישה, מנכ"ל המשרד ומנכ"ל המוסד לביטוח לאומי, להניח על שולחני, בעוד חודשיים בדיוק, מיפוי של הצרכים באותם יישובים; הבאתי בחשבון את חופשת הפסח שלנו. אנחנו רוצים ללכת לקראתם; לא רק לתת להם מה שאנחנו צריכים לתת להם על-פי התקן, אלא להשתדל לתת להם גם מעבר לכך, כי האוכלוסייה הבדואית קופחה, על-פי הערכתי, יותר מכל האוכלוסיות האחרות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

גם ביישובים – – –

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

כל יישוב ייבדק לגופו. ביר-אל-מכסור גם מטפל בפזורה של בדואים מסביב לביר-אל-מכסור, ולא רק בביר-אל-מכסור. הם יעשו את זה, ואנחנו רוצים לכסות את כל האוכלוסייה; אני מדברת על השלב זה, של הבדואים שחיים בצפון הארץ. תודה.

חבר הכנסת א' הירשזון שאל את שרת העבודה והרווחה ביום כ"ב באדר א' התשנ"ה (22 בפברואר 1995):

לאחרונה התפרסמו ידיעות על מכירת "מספנות-ישראל" בלא הגנה על זכויות העובדים.

ברצוני לשאול:

1. האם שותף משרד העבודה והרווחה לתהליך המכירה, ואם לא – מדוע?

2. מה היא עמדתו בעניין הפרטה?

3. מדוע לא ביקש משרדך שנציג מטעם העובדים יופיע בפני ועדת השרים לענייני הפרטה?

תשובת שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. משרד העבודה והרווחה אינו משתתף בהליכי הפרטה. תהליך ההפרטה נעשה בפיקוחה של ועדת שרים לענייני הפרטה בראשות ראש הממשלה, וחברים בוועדה שר האוצר ושר המשפטים. ועדה זו היא הקובעת את עמדת הממשלה בנושא.

תפקידו של משרד העבודה והרווחה הוא, על-פי חוק, לתווך בסכסוכי עבודה. הממונה על יחסי עבודה מטעם משרד העבודה והרווחה באזור חיפה תיווכה בסכסוך ב"מספנות-ישראל". היא נפגשה עם נציגי העובדים ועם ההנהלה.

כידוע לכם, חזרו העובדים לעבודה אתמול בלי שהושג הסכם, ואני מקווה שלמרות הכול יימצא לנושא פתרון בקרוב.

צווי הרחבה

חבר הכנסת א' דיין שאל את שרת העבודה והרווחה ביום כ"ב באדר א' התשנ"ה (22 בפברואר 1995):

הסתדרות העובדים הודיעה, כי תתנגד למתן הטבות הכלולות בהסכם עם המעסיקים לכל השכירים, שכן היא אינה מוכנה ששרת העבודה והרווחה תוציא צווי הרחבה רק על ההטבות ולא על תשלום מס ארגון.

ברצוני לשאול:

1. האם תוציא השרה צווי הרחבה על תשלום מס ארגון לכלל השכירים במשק?

2. האם תוציא השרה צווי הרחבה על ההטבות הניתנות לשכירים שאינם חברי הסתדרות?

3. האם ייתכן מצב שבו שכירים אשר אינם חברי הסתדרות לא יקבלו הטבות מסוימות?

תשובת שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הנושא עדיין נמצא בבדיקה משפטית.

2. כן. כבר פרסמתי הודעה בדבר כוונתי להרחיב את הסכם תוספת היוקר. ההודעה פורסמה ברשומות ב-16 במרס 1995.

3. ההסכמים הקיבוציים עצמם מעניקים הטבות גם למי שאינם חברי הסתדרות. צווי ההרחבה נועדו להרחיב זכויות אלה גם לגבי עובדים במפעלים נוספים, שלא נכללו בהסכם המקורי, בין שהם חברי הסתדרות ובין שאינם חברי הסתדרות.

אכיפת חוקי העבודה על בתי-קפה ומסעדות

חבר הכנסת ר' אלול שאל את שרת העבודה והרווחה ביום כ"ב באדר א' התשנ"ה (22 בפברואר 1995):

התופעה הרווחת של העסקת בני נוער במלצרות ללא תשלום שכר מינימום וללא ביטוח לאומי אינה נתקלת באכיפה משמעותית. העובדים/ות מעדיפים הכנסות נאות במזומן על-פני זכויות ולא מודעים לסיכונים.

ברצוני לשאול:

1. איזה מאמץ נעשה כדי לאכוף את חוקי העבודה על בתי-הקפה והמסעדות?

2. בכמה תלונות ותביעות על ניצול עובדים/ות מטפל משרדך בשנה?

תשובת שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. משרד העבודה והרווחה מקדיש מאמץ רב לאכיפת חוקי עבודה. עם זאת, יש קושי רב לפקח על שכרם ושעות עבודתם של מלצרים, במיוחד עקב העובדה שקיים ספק משפטי אם דין התשר שהם מקבלים כדין שכר עבודה. מנהל המחלקה לאכיפת חוקי עבודה נפגש עם מנהלי הרשתות הגדולות המפעילות מסעדות, ובעקבות פגישות אלו התחייבו המנהלים כי ישולם לעובדים שכר מינימום כחוק.

כיום כוללת המחלקה תשעה מפקחים בלבד, ואני שמחה לומר, שאושר מכרז לקליטת 30 מפקחים חדשים, שתחילת הכשרתם מתוכננת ל-7 במאי 1995.

כן מינתי לאחרונה ועדת מומחים שתפקידה יהיה לבדוק באופן יסודי את תנאי עבודתם של המלצרים.

2. ב-1994 בדקו מפקחי המחלקה לאכיפת חוקי עבודה 571 מפעלים ובהם 30,475 עובדים בנושא שכר מינימום. בעקבות התערבותם שולמו ל-2,763 עובדים הפרשי שכר בגובה 531,312 שקל, בגין אי-תשלום שכר מינימום כחוק. כן בדקו מפקחי המחלקה, החל מ-1 ביוני 1994, 908 בתי-עסק בגין חשדות של עבירה לכאורה על חוק עבודת נוער. בעקבות ממצאיהם תיקנו 56 מעסיקים את הליקויים שנמצאו. החל מראשית 1995 נבדקו 11,067 עובדים בנושא תשלום שכר מינימום ו-292 נערים ונערות בנושא עבודת נוער.

פתיחת תחנת שירות של המוסד לביטוח לאומי בטייבה

חברת הכנסת ת' גוז'נסקי שאלה את שרת העבודה והרווחה ביום כ"ט באדר א' התשנ"ה (1 במרס 1995):

ב-29 בינואר 1995 הודיע מר ש' בר-אילן, מנהל סניף הביטוח הלאומי בנתניה, למזכיר מועצת הפועלים טייבה, על פתיחת משרד של הביטוח הלאומי ב-5 בפברואר 1995. עד היום, שבועיים לאחר המועד, טרם נפתח המשרד, אף שהטיפול בנושא נמשך כבר למעלה משנה.

ברצוני לשאול:

1. מה הן הסיבות לעיכוב פתיחת תחנת השירות בטייבה?

2. מה יעשה כדי שהמשרד בטייבה יפתח ללא דיחוי נוסף?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

1. העיכוב בפתיחת נקודת השירות של המוסד לביטוח לאומי בטייבה נבע מהוראה שלי, שלא לפתוח בינתיים סניף זה.

2. המוסד לביטוח לאומי יפתח את נקודת השירות במועד שאקבע לאחר שראש עיריית טייבה יעמיד לרשותנו מבנה חלופי למקלט לנשים מוכות כפי שהבטיח בפגישתו אתי לפני שלושה חודשים.

אני רוצה כאן להוסיף, חברת הכנסת גוז'נסקי, שאנשינו היו לפני שבוע בטייבה, בדקו, מצאו שכבר יש בית חלופי, ועכשיו הוא בתהליך של הכנתו לפתיחת המקלט. ואז אבוא לטייבה לפתוח את שני השירותים.

היו"ר י' עזרן:

שאלה נוספת לחברת הכנסת גוז'נסקי, בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

גברתי השרה, אני מבקשת להעיר את תשומת לבך לכך, שהמקום שבו שוכן הבית שהזכרת, המקלט – אני משוכנעת שאת בדקת מכל הצדדים. קיבלתי ידיעה שהזהירה או התריעה בפני בנושא הזה, ואני מאוד אודה לך אם תבדקי אותה.

מה שרציתי לומר לגבי השאלה עצמה, עניין המוסד לביטוח לאומי, גברתי – אני יודעת שהיתה בעיה עם המכרז לעובדים שיעבדו בסניף הזה. העובדים שנבחרו במכרז היו עובדים מהיישובים הסמוכים לטייבה ולא מטייבה עצמה. אני יודעת, שראש העיר הטיל וטו על העובדים שנבחרו במכרז ולא הסכים שהם יעבדו. אני רוצה לשאול, האם יש אמת באינפורמציה הזאת והאם את תגני על מי שנבחר במכרז?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אני רוצה להשיב לחברת הכנסת גוז'נסקי. אני שומעת על העניין הזה בפעם הראשונה. לא יעלה על הדעת, שראש עיר יקבע מי כשר מאלה שעברו את המכרז ומי לא.

למה אני מתעקשת? את יודעת כמה קשה לי לא לפתוח את סניף המוסד לביטוח לאומי. אבל יש גבול. גם על המקלט לנשים מוכות הראשון היתה הסכמה מלאה של הבית, של המקום, של פתיחת המקלט, של ראש העיר. לאחר מכן – אני לא רוצה כאן לפרוס את היריעה, אפשר לדבר על זה שעה שלמה – בצורה שגבלה באי-דיוקים במסירת אינפורמציה, ואני מנסה להיות מאוד מאוד מנומסת, היתה, הובילה והולכה את הנושא הזה, ורק בשיפוצים השקענו שם, אדוני היושב-ראש, רבע מיליון שקל. הסכמתי אתו שנחפש בית חדש ואני אבדוק אותו. אני לא חושבת שמה שנמסר לך הוא נכון, כי אנשים שלנו היו שם, אבל אני אבדוק זאת שנית. אמרתי: בסדר, אני מוכנה לפשרה, לבית ששיפצנו נמצא ייעוד אחר – בית למפגרים, מועדוניות; משהו נוסף שניתן לעשות למען קהילה נזקקת. אבל לא יעלה על הדעת, שראש עיר יכתיב לנו איזה עובד עובר את המכרז ואיזה עובד אינו עובר את המכרז. פתיחת הסניף או אי-פתיחתו אין לה שום קשר לרצונו או לאי-רצונו של ראש עיריית טייבה. תודה.

סגירת מרכז ההכשרה המקצועית בנצרת

חברת הכנסת ת' גוז'נסקי שאלה את שרת העבודה והרווחה ביום כ"ט באדר א' התשנ"ה (1 במרס 1995):

נודע לי על כוונת משרד העבודה לסגור את מרכז ההכשרה המקצועית היחיד בנצרת, שזה 40 שנה מכשיר אלפים רבים של צעירים ומבוגרים.

בביקורך האחרון בנצרת הודעת על כוונתך להקים מרכז חלופי למרכז הקיים, שתנאיו הפיסיים קשים.

ברצוני לשאול:

1. מה הוא היקף הפעילות של המרכז הקיים?

2. מה היא הסיבה לסגירתו של המרכז בטרם הוקם מרכז חלופי?

3. מה ייעשה להקמתו של מרכז הכשרה בנצרת?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

1. במרכז הקיים ניתנים כיום חמישה קורסים בלבד: מסגרות, תפירה, נגרות, חשמל ותדמיתנות; בקורסים אלה לומדים 78 תלמידים.

2. סגירת המרכז נעשית בהתאם להחלטת המשרד לאחד כמה מרכזים להכשרה מקצועית.

3. בסביבה הקרובה למרכז הקיים פועלים המכללה הטכנולוגית בנצרת-עילית ומרכז להכשרה מקצועית בתמרה. התלמידים המעוניינים בהכשרה מקצועית יוכלו להשתלב בפעילותם של שני מרכזים אלה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. שאלה נוספת לחברת הכנסת גוז'נסקי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

גברתי השרה, מאחר שאנחנו נמצאים בעידן שבו אנשים צעירים שלא מקבלים הכשרה, הסיכויים שלהם למצוא עבודה הם ממש אפסיים; ומאחר שנצרת היא העיר הערבית הגדולה במדינת ישראל – יש בה 65,000 תושבים, אלפי ילדים ונערים במערכת החינוך; אז עם כל הכבוד לכל המרכזים שיש, אני חושבת, שחיוני שבעיר המרכזית הגדולה במגזר הערבי ייעשה מאמץ להקים מרכז. אולי המרכז הקיים שוכן באמת במבנה לא מתאים וכו', אבל ניתן להקים, גברתי, בשיתוף עם העירייה, מרכז שיהיה מיועד גם לגברים וגם לנשים, מרכז הכשרה שייתן הזדמנות לאלה שלא גומרים תיכון ולא הולכים לאוניברסיטה – ויש הרבה מאוד כאלה – ללמוד ולהתקדם בחיים. תודה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

ברשותך, אדוני היושב-ראש, חברת הכנסת גוז'נסקי, ודאי תאמיני לי אם אומר לך, שסגירת המרכז הזה בנצרת היתה בשבילי ההחלטה היותר-קשה מכל ההחלטות שקיבלנו במסגרת המדיניות שלנו היום, וזאת משום שאנחנו פועלים להעלאת רמת ההכשרה המקצועית.

את הייתי שם. אני הייתי שם שלוש, ארבע, חמש פעמים. אני חייבת לומר לך, שאני לא מכירה בכל הארץ חרפה כזאת – וזה בית-ספר של רשת "עמל" – כמו בית-הספר המקצועי בנצרת.

פניתי פעמים מספר לרשת "עמל" שיקבעו סדר עדיפויות, ועשיתי זאת במיוחד לאחר שנפתח בית-ספר חדש של רשת "עמל" בשפרעם. ביקשתי: תנו לבית-הספר בנצרת עדיפות. היום אני אומרת: המשרד ישתף אתכם פעולה בכל תחום שתבקשו.

את המקום המחפיר הזה בינתיים לא נמשיך להחזיק, אבל אני יכולה להבטיח לך, שאני אעשה את כל המאמצים כדי שלנצרת אכן יהיה מרכז משלה, גם אם הוא יהיה סניף של איזה מרכז גדול אחר.

היו"ר י' עזרן:

אני מודה לך מאוד.

תשלום דמי ביטוח לאומי לתושבי ישראל הגרים בעזה וביריחו

חבר הכנסת י' ביבי שאל את שרת העבודה והרווחה ביום כ"ט באדר א' התשנ"ה (1 במרס 1995):

נמסר לי, כי ביהודה ושומרון מתגוררות כ-15,000 משפחות שבניהן היו אזרחי מזרח-ירושלים ולהם תעודת זהות ישראלית, והם ממשיכים לקבל ביטוח לאומי בהתאם לפסיקת בג"ץ.

כן נמסר לי, ש-10% מהם, כ-1,500 משפחות, גרים בעזה וביריחו, וגם הם ממשיכים לקבל קצבאות, דבר שנוגד את חוק יישום ההסכם בדבר רצועת-עזה ואזור יריחו.

ברצוני לשאול:

1. האם נתונים אלה נכונים?

2. אם כן – איך יפעל משרדך בנדון?

תשובת שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הנתונים לגבי תושבי יהודה ושומרון נכונים. להערכת המוסד לביטוח לאומי, מדובר על בודדים בלבד מבין ערביי מזרח-ירושלים שעברו לעזה וליריחו, ולא על 10% מתושבי יהודה ושומרון.

2. המוסד לביטוח לאומי מקדיש מאמצים רבים לאיתור תושבים המקבלים גמלאות ומתגוררים בשטח האוטונומיה, על-ידי בירור כתובת מעודכנת ובדיקת הנתונים הקיימים. עד כה אותרו מקרים בודדים בלבד.

היו"ר י' עזרן:

אני מודה לך, גברתי, על המאמץ הרב.

הצעת חוק עבודת נשים (תיקון – הגנת עובדת בשירות קבלן בתקופת ההיריון).

התשנ"ד-1994

(הצעת קבוצת חברות הכנסת)

היו"ר י' עזרן:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום, הצעת חוק עבודת נשים (תיקון – הגנת עובדת בשירות קבלן בתקופת ההיריון), התשנ"ד-1994, של קבוצת חברות הכנסת; הצעת חוק א'תרנד. חברת הכנסת ענת מאור, בבקשה; הנמקה מהמקום.

ענת מאור (מרצ):

תודה. אני מבינה, שבשעת המתח לקראת משחק הכדורגל, חברות הכנסת, השרה נמיר וסגנית מזכיר הכנסת ואדוני היושב-ראש עושים את העבודה החשובה לקידום נשים ולמען זכויות עובדים.

היו"ר י' עזרן:

בעיני זה הרבה יותר חשוב מהכדורגל. תאמיני לי.

ענת מאור (מרצ):

בכל זאת נאפשר לעובדי הבית, שכן רוצים; נשתף אתם פעולה.

מכל מקום, הצעת החוק הנדונה היא תיקון להצעת חוק עבודת נשים שדנה בנושא הגנת עובדת בשירות קבלן בתקופת ההיריון. אני רוצה להזכיר לחברי הכנסת, שביום שני הביאה שרת העבודה והרווחה שלוש הצעות חוק, שאחת מהן עסקה בתיקונים שונים בחוק עבודת נשים.

מקור הצעותי הוא הצעותיו של עורך-הדין אפרים ז'ילוני, שכממלא-מקום יושב-ראש האיגוד המקצועי בהסתדרות הוא שוקד על קידומן של נשים, כמו גם על חקיקת עבודה אחרת, שנועדה להבטיח זכויות, או, לחלופין – לאור ההתפתחויות במשק הישראלי ובדפוס החברה – לאתר את מה שראוי לעדכון.

בנושא חברות כוח האדם ועבודת הקבלנים דנו בהצעת חוק אחרת, של חבר הכנסת אבי יחזקאל, לפני כשבועיים. אנחנו יודעים שחברות כוח האדם הן מקור לעקיפה ולעיוות בנוגע לזכויות עובדים ועובדות, זכויות שהן מובנות מאליהן. אני שמחה שחלק מהן משתפות פעולה.

מכל מקום, זכויותיהן של נשים בתקופת ההיריון הן אחד הדברים החשובים ביותר לאשה, שמטבע הדברים בתקופת עבודתה יוצאת, לשמחתנו הרבה, גם בהיריון וגם בחופשת לידה.

לכן, אני מבקשת שנאשר את הצעת החוק הזאת, וביחד עם הצעת החוק הממשלתית תקודם החקיקה בנושא זה, ותביא, ללא ספק, בשורה לרבות מאוד מהנשים בהיריון. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

בבקשה, גברתי השרה. עידוד הילודה חשוב מאוד.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

זה היה כלול, אם אתה זוכר, אדוני היושב-ראש, בהצעה הקודמת.

היו"ר י' עזרן:

כן, בהחלט. הנה, גם חברתנו, חברת הכנסת, עמיתתנו הנכבדה מאוד, נעמי חזן, באה כתגבורת לעניין חוק הנשים. כידוע, הנשים לא משחקות כדורגל.

נעמי חזן (מרצ):

אני הייתי השוערת של הקבוצה שלי.

היו"ר י' עזרן:

את היית שוערת?

נעמי חזן (מרצ):

כן.

היו"ר י' עזרן:

ובכן, עכשיו תהיי העוצרת של החוק.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אדוני היושב-ראש, אם מדברים על הילדות, גם אני הייתי שוערת של קבוצת הכדורגל כשלמדתי בבית-הספר היסודי בכפר-חוגלה, אבל כאשר הייתי יושבת-ראש ועדת הספורט של הכנסת, במשך שש שנים, התנאי שלי היה, שרק פעם אחת בשנה אצטרך ללכת למשחק כדורגל.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברות הכנסת, אני מתכבדת להשיב על הצעת חוק עבודת נשים (תיקון – הגנת עובדת בשירות קבלן בתקופת ההיריון), התשנ"ד–1994, של חברות הכנסת ענת מאור, יעל דיין, נעמי בלומנטל ותמר גוז'נסקי.

הצעת התיקון לחוק עבודת נשים המונחת לפניכם, של חברות הכנסת – – –

היו"ר י' עזרן:

גברתי השרה, תוסיפי גם את חברת הכנסת אסתר סלמוביץ לרשימת המציעות. משום מה השמיטו את שמה אצלך.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

יכול להיות, אני מתנצלת.

היו"ר י' עזרן:

אין על מה להתנצל. אנחנו מתקנים. שלא נקפח אף אחת.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אצלי היתה ההצעה הישנה. אני מתנצלת ומוסיפה ברצון.

הצעת התיקון, כפי שאמרתי, לחוק עבודת נשים, של חברות הכנסת מאור, דיין, בלומנטל, גוז'נסקי וסלמוביץ, דנה בעובדות המועסקות באמצעות קבלן כוח אדם המוצאות עצמן מפוטרות כשהן בהיריון, בלי שההגנות המעוגנות בחוק חלות עליהן.

חברות הכנסת מציעות, שכמעסיקה של העובדת ייחשב הן קבלן חברת כוח האדם והן המעסיק בפועל, וכתוצאה מכך על שני המעסיקים לקבל היתר לפיטורי העובדת בתקופת היריונה.

בית-הדין לעבודה קבע, כי אין יחסי עובד ומעביד בין מי שמעסיק בפועל עובדת של חברת כוח אדם לבין העובדת. ביום ב', שכאדוני היה, נדמה לי, יושב-ראש הישיבה – והזכירה זאת חברת הכנסת ענת מאור – הבאתי תיקונים לחוק עבודת נשים. תיקונים אלה עברו שלשום בקריאה ראשונה. הצעתי, שהאיסור לפטר, ללא היתר, עובדת בהיריון, יחול מעתה גם על קבלן חברת כוח האדם.

החידוש שבהצעתי הוא, שיהיה צורך בהיתר גם במקרה של הפסקה זמנית בעבודתה של העובדת, וזאת לאור התנאים המיוחדים שלפיהם מועסקים עובדים בחברות כוח אדם.

מאחר שחברת הכנסת ענת מאור – ואני יודעת שהיא עשתה זאת בשם חברות הכנסת המציעות – הודיעה מעל בימת הכנסת, כי היא מקבלת את הצעת התיקון הממשלתית, תומכת הממשלה בהצעת החוק, ואני מציעה להעבירה לדין בוועדת העבודה והרווחה של הכנסת ולצרפה, לאחר הקריאה הראשונה, להצעת החוק שכבר עברה לוועדת העבודה והרווחה של הכנסת; הצעה שהצגתי אותה והיא כבר נמצאת בהכנה לקריאה השנייה והשלישית. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה, גברתי. כיוון שאנחנו אחרי הצלצול ואני מבין שאין מה להוסיף, אנחנו עוברים להצבעה.

הצבעה מס' 17

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדין מוקדם בוועדה – 4

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק עבודת נשים (תיקון הגנת עובדת בשירות קבלן בתקופת ההיריון), התשנ"ד–1994, לדין מוקדם בוועדת העבודה והרווחה, נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

שלא יאמרו, שרק נשים מצביעות עבור נשים; ברוך השם, אני מציל את כבודם של הגברים.

ארבעה – שלוש נשים וחבר כנסת אחד – בעד; אין מתנגדים, אין נמנעים. ובכן, הצעה זו של קבוצת חברות הכנסת עברה בקריאה מוקדמת, והיא תעבור לוועדת העבודה והרווחה לשם הכנתה לקריאה ראשונה.

הצעת חוק עבודת נשים (תיקון – חופשת אימוץ לאב המאמץ), התשנ"ד–1994

(הצעת חברת הכנסת ע' מאור)

היו"ר י' עזרן:

אנחנו עוברים להצעת חוק עבודת נשים (תיקון – חופשת אימוץ לאב המאמץ), התשנ"ד–1994, של חברת הכנסת ענת מאור; הצעת חוק א'תתה. הנמקה מהמקום. בבקשה.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, גברתי השרה, גם זה תיקון שמתייחס לחוק עבודת נשים, והוא בא להשוות את זכויותיהם של שני ההורים בנושא גידול הילדים. אני רוצה לברך על המגמה כולה; אנחנו קובעים, בהדרגה, בחוקים כולם, את שוויון ההזדמנויות. הכנסת כבר קיבלה חוק, שעל-פיו יינתן מענק הלידה להורים מאמצים לאחד מבני הזוג. כמו כן, בהצעתנו לתיקון חוק שוויון ההזדמנויות בעבודה שיזמנו, כמה חברי כנסת ואני, יהיה תיקון הקובע שהזכות לצאת מהעבודה תינתן לאחד מבני הזוג. אני לא בטוחה, שצריך לקדם את העניין של חלוקת חופשת הלידה עצמה – חשוב שהחופשה הזאת תינתן לאשה עצמה כי היא היולדת; אבל התיקון האמור, שיאפשר לחלק את חופשת האימוץ בין שני בני הזוג הוא חשוב, ללא ספק.

גם תיקון זה הובא על-ידי הממשלה בהצעת חוק ממשלתית, ומקובל הנוסח הממשלתי שיש בו אפילו שני סעיפי חוק, שהועבר ביום שני; אני מצטרפת בשמחה, גם מטעם השדולה ו"נעמת", אל הצעת החוק החוק הממשלתית. נקדם אותה יחד בוועדת העבודה והרווחה. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

גברתי השרה, בבקשה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אדוני היושב-ראש, נשארנו שנינו וחברת הכנסת ענת מאור.

הצעת החוק שהוגשה על-ידי חברת הכנסת ענת מאור דנה בנושא חופשת אימוץ לאב המאמץ. חברת הכנסת ענת מאור מציעה, שחופשת הלידה בת 12 השבועות וחופשה ללא תשלום עד שנה, המוענקות כיום לאם מאמצת, תוענקנה מעתה גם לאב מאמץ.

אדוני היושב-ראש, חברת הכנסת מאור, שלשום הנחתי על שולחן הבית – ושוב אתה, אדוני היושב-ראש, ניהלת אז את הישיבה – את הצעתי, שעברה בקריאה ראשונה. ההצעה דנה בשורה של תיקונים בחוק עבודת נשים, לרבות בנושא חשוב זה. הצעתי מוסיפה על הזכויות המוענקות לבני זוג מאמצים בתחומים אלה: א. קביעה כי בחופשת הלידה ובחופשה ללא תשלום יחול איסור לפטר את העובדת המאמצת, וכל ההוראות המתייחסות לעובדת מאמצת יחולו גם על עובד מאמץ; ב. הצעה לתיקון חוק הביטוח הלאומי, כך שחישוב הסכום של דמי לידה ייערך בהתאם להכנסת בן הזוג הבוחר ליטול את חופשת הלידה. דהיינו, אם האב המאמץ הוא הבוחר בחופשת לידה, ישולמו לו דמי לידה בהתאם להכנסתו.

אדוני היושב-ראש, חברת הכנסת מאור, חברת הכנסת ענת מאור הסכימה לקבל את התיקונים הכלולים בהצעתי, ולכן תומכת הממשלה בהצעת חוק זו. אני מציעה, כפי שהצעתי לגבי ההצעה הקודמת, להעביר את ההצעה לדיון בוועדת העבודה והרווחה, כי זו קריאה מוקדמת, להכנתה לקריאה ראשונה, ואז יהיה אפשר לצרף אותה ולאחד אותה עם הצעת החוק שהגשתי ביום שני.

היו"ר י' עזרן:

תודה, אני מודה לשרה. יש עוד דקה להצבעה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

יש חשש שמישהו ייכנס להצביע?

היו"ר י' עזרן:

אין שום סיכוי. למעשה עדיין לא 18:00; יש סיכוי.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

לא, הם לא יגיעו ב-25 דקות.

היו"ר י' עזרן:

אני רוצה לומר לגברתי השרה דבר אחד: לו היית רואה את הרשימה של סדר-היום, כמה שערים
בעטו חברי הכנסת – – –

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אני יודעת.

היו"ר י' עזרן:

רגע אחד, את לא יודעת. הם בעטו הרבה שערים לשערה של המליאה – ויתרו על הצעות חוק, על
הצעות לסדר-היום. לו יבעטו כדורגלני ישראל רק 50% ממה שוויתרו פה חברי הכנסת, אנחנו יוצאים
ביד רמה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אדוני היושב-ראש, אני הייתי מיועדת להגיע לסדר-היום בין 19:00 ל-20:00. בכל זאת הקדמנו
בשעתיים.

היו"ר י' עזרן:

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת שבח וייס, סיימנו. אתה רואה איזה פלא פלאים? זה המתכון. תמיד
כשיש משחק כדורגל חשוב, אנחנו מקצרים.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר י' עזרן:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת:

לקריאה ראשונה, מטעם חברי הכנסת – הצעת חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 103), התשנ"ה–1995 – של חברי הכנסת ד' מגן, א' הירשזון, ש' עמור וי' שפי; הצעת חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם) (תיקון מס' 13) (סגנים לראש הרשות), התשנ"ה–1995, של קבוצת חברי הכנסת; הצעת חוק הרשויות המקומיות (ייעוץ משפטי) (תיקון מס' 2), התשנ"ה–1995, של חברי הכנסת ד' מגן וא' הירשזון; הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון מס' 43) (ועדה מקומית של כמה רשויות), התשנ"ה–1995, של חברי הכנסת ג' גל וא' פורז; הצעת חוק המאבק הלאומי בתאונות הדרכים, התשנ"ה–1995, של חבר הכנסת צ' הנגבי וקבוצת חברי הכנסת. הצעת חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל (תיקון) (נוקשות החוק), של חבר הכנסת יצחק לוי; הצעת חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל (תיקון מס' 2), של חבר הכנסת עוזי לנדאו.

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית – הצעת חוק לשכת עורכי-הדין (תיקון מס' 24), התשנ"ה–1995, שהחזירה ועדת החוקה, חוק ומשפט. כאמור.

היו"ר י' עזרן:

אני מודה מאוד לסגנית מזכיר הכנסת.

הצעת חוק עבודת נשים (תיקון – חופשת אימוץ לאב המאמץ)

התשנ"ד–1994

(הצעת חברת הכנסת ע' מאור)

היו"ר י' עזרן:

ובכן, נצביע. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 18

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 3

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק עבודת נשים (תיקון חופשת אימוץ לאב מאמץ),

התשנ"ד–1994, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

אם כן, שלושה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. אני קובע, שהצעת החוק, שעברה בקריאה מוקדמת, תעבור לוועדת העבודה והרווחה לשם הכנתה לקריאה ראשונה.

הצעה לסדר-היום

עלייה במספר דורשי העבודה והגידול במספר העובדים הזרים

היו"ר י' עזרן:

הצעה לסדר-היום מס' 6504, בנושא: עלייה במספר דורשי העבודה והגידול במספר העובדים הזרים; הצעתה של חברת הכנסת ענת מאור. נקצר; זה יהיה בקיצור נמרץ.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, גברתי השרה, המצב שיש משחק כדורגל הוא מקרי, אבל המצב שבו דווקא הנושאים החברתיים החשובים ביותר מושמים, שלא באופן סיבובי, תמיד, או כמעט תמיד, בסוף סדר-היום – הכרח לתקן אותו; שכן חשובים מאוד הנושאים הפוליטיים, חשובים הנושאים המדיניים, וחשובים גם הנושאים התקציביים – אבל האדם שעומד מאחורי כל הדברים האלה חשוב לא פחות, וכן נושאי החינוך והעבודה. ולכן זה אבסורד, שהם מושמים בסוף סדר-היום.

לגופו של עניין: הנתון שהובלט בעיתונות – אבל לא בטוח שהוא בולט במדיניות – הוא הנתון של גידול במספר דורשי העבודה. ואני רוצה להדגיש: הממשלה הזאת הגיעה בנושא האבטלה להישג אדיר – היא קיבלה אבטלה בשיעור שמעל 12%, היא צמצמה אותה לשיעור של פחות מ-8%. זה אחד ההישגים החשובים ביותר של הממשלה. אולם אסור שנהיה אדישים לעובדה, שבחודש ינואר היה מספר דורשי העבודה 99,200, ואילו בחודש מרס עלה מספר דורשי העבודה מעל 100,000 והגיע ל-101,800.

החמור יותר הוא, שמצאו שהנושא של העובדים הזרים מתחרה לא רק עם עובדי השטחים, שהוא מתחרה באופן בולט ובזוהר עם מצב התעסוקה, וזה חייב להדליק אור אדום.

בדקות הספורות שנותרו לי אינני יכולה להרחיב. אני רוצה להגיד, שבהדרכתו של ד"ר מאיר שליו מהאוניברסיטה העברית עשיתי עבודה בנושא עבודת הזרים באירופה. הסימנים שנמצאו שם באופן מובהק בשנות ה-70 יופיעו גם אצלנו ויהיו חלק מההוויה שלנו, אם לא נעצור את התהליך הזה באופן מוחלט.

בתחום החברתי יש בעיות מוסריות, שכן יש אוכלוסייה גדולה מאוד שכבר מונה 36,000 איש שהם לא אזרחים. את כל משטר הכיבוש הנורא שחשנו והרגשנו במצב של מדינה דמוקרטית עם אנשים ללא זכויות, אנחנו בעצם מביאים אל קרבנו. אנחנו יודעים מה המצב באירופה. טיפוח שנאת זרים, הורדה ברמת השכר של האזרחים הישראלים, שכן התחרות היא לא הוגנת ונוצר שוק עבודה משני.

בתחום הכלכלי ייבלמו הישגים טכנולוגיים כאשר יש עבודה זולה, שלא לדבר על פערים בעולם כולו בין עולם עשיר לבין עולם שלישי, כי את כוח העבודה הזה מייבאים משם אלינו במקום להעביר הון ולפתח את התעסוקה שם.

לפיכך, גברתי שרת העבודה והרווחה, אני פונה אלייך. אני יודעת, שאת מתנגדת לכך, אלא שבלחץ של סגר ושל נסיבות מדיניות, ובהעדר תשומת לב מספקת, וזאת טענתי, יש גידול מתמיד במספר העובדים הזרים.

עדיין ניתן לעצור את התהליך, כי החלטות הממשלה תמיד היו זמניות ולפרק זמן מסוים. אבל לא עבר זמן רב והנה אנחנו רואים את הדפוסים, ואני רואה שגם לתוך התנועה הקיבוצית מתחילים לחדור תאילנדים. אנחנו כבר רואים את דרישתם לקבל אזרחות. האם אנחנו חושבים שלאורך זמן הם יוכלו לחיות ללא תנאים נאותים?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

בתנועה הקיבוצית יש תאילנדים? אז תדעי לך שזה ללא שום אישור.

ענת מאור (מרצ):

לפי ידיעתי, יש קיבוצים מעטים כאלה. אולי אני טועה. במושבים אני בטוחה שיש.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אם את יודעת, את בוודאי צודקת.

היו"ר י' עזרן:

אני רוצה להבין, בקיבוצים עובדים היום גם אזרחים ישראלים, נכון?

ענת מאור (מרצ):

בוודאי.

היו"ר י' עזרן:

אז למה לא תאילנדים? האם האידיאולוגיה היא שרק חברי הקיבוצים יעבדו?

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, הבעיה היא בכל התופעה של העבודה הזרה. אני לא רוצה להחמיר יותר עם קיבוצים מאשר עם יישובים אחרים, אבל אני חושבת שזה דבר חמור בכל המדינה.

כחברת ועדת העבודה והרווחה, בראשותו של חבר הכנסת יוסי כץ, הייתי, עם חברי הוועדה, בסיור באתרי בניין בכפר-סבא. ראינו איך הבעיות צומחות לנגד עינינו וקראנו את הכתבות החמורות בנושא הזה.

אני עומדת פה לא כמתריע וקורא בשער אלא כמי שתובע דרכך, גברתי שרת העבודה והרווחה, להעביר לממשלה ולראש הממשלה, שדווקא הממשלה שעשתה כה רבות לצמצום האבטלה, בידיה לצמצם את מספר העובדים הזרים; לצמצם, ואם ניתן – לבטל לחלוטין או לשמור איים קטנים ביותר לעבודות שבהן באמת יש מחסור של אנשי מקצוע. אחרת, הנזקים הם גדולים ובעיקר מצטברים גם בתחום החברתי, גם בתחום הכלכלי וגם בתחום המוסרי. יפה שעה אחת קודם; עדיף לעשות את הדברים עכשיו מאשר לחקור ולנתח את התוצאות אחר כך. תודה רבה.

היו"ר י' עזרן:

תודה לחברת הכנסת ענת מאור. בבקשה, גברתי השרה, התייחסותך לנושא. יש כל הסיכויים שזה ייגמר לפני 18:00.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אדוני היושב-ראש, זה תמיד היה כך. זה משהו נורא.

היו"ר י' עזרן:

זו השבתת המדינה.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אדוני היושב-ראש, כחברה במשך 22 שנה בבית המכובד הזה, שאני מאוד אוהבת אותו – – –

היו"ר י' עזרן:

22 שנה נגד 22 כדורגלנים.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

לא, עזוב אותי מהכדורגלנים. אני כנגדם? כאן אני אנצח, אבל לא במגרש הכדורגל.

אני רוצה לומר לך – ומי כמוך, היושב הרבה בראשות הישיבה, יודע – כי בכל הכנסות הנושאים החברתיים היו תמיד האחרונים. תמיד היינו שניים, שלושה, ארבעה חברי כנסת, רובם נשים, והיינו נועלות את שערי הבית.

היו"ר י' עזרן:

אבל לפחות יש סיכוי שזה יעבור בהצבעה. זה הדבר החיובי.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

כאשר אתה היושב-ראש, וכאשר יושב-ראש הכנסת יושב באולם המליאה משמאל, וחברת הכנסת ענת מאור כאן – והנה יש לנו גם חבר הכנסת אברהם רביץ, גם הוא בוודאי יצביע בעד.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מתכבדת להשיב על הצעתה הדחופה לסדר-היום של חברת הכנסת ענת מאור.

חברת הכנסת ענת מאור קושרת בין העלייה בשיעור של 2.7% במספר דורשי העבודה במשק בחודש פברואר לבין הגידול במספר העובדים הזרים בישראל.

כידוע לכם, אני מתנגדת חריפה ביותר להעסקתם של עובדים זרים, וציינתי זאת בכל פעם שנדרשתי – וגם כשלא נדרשתי – לנושא זה במליאה ומחוץ למליאה; אני מתכוונת לממשלה. אני מבקשת להזכיר, כי המצב הביטחוני, ורק הוא, אילץ את הממשלה להגביל את כניסתם של עובדים מהשטחים, וכפועל יוצא – להתיר את כניסתם של עובדים זרים.

לעצם הטענה, כי העלייה במספר העובדים הזרים גרמה לעלייה במספר דורשי העבודה – אבקש לציין, כי מספר ההיתרים לעובדים זרים עלה מ-12,500 בינואר 1994 ל-63,900 בפברואר 1995, ובכל זאת ירד מספרם של דורשי העבודה באותה תקופה מ-112,500 בינואר 1994 ל-98,000 בדצמבר 1994; דהיינו ירידה של 13%. בפברואר, כפי שציינה חברת הכנסת ענת מאור, הוא עמד על 101,800 דורשי עבודה.

הירידה במספר דורשי העבודה שחלה ב-1994 נבעה, בין היתר, מצמיחה בשיעור של 7.7% ב-1994, לעומת צמיחה של 3.5% בלבד ב-1993. כתוצאה מכך נוצרו 120,000 מקומות עבודה חדשים ב-1994, לעומת 60,000 מקומות עבודה חדשים ב-1993. כמו כן נבעה הירידה במספרם של דורשי העבודה מצעדי מדיניות שנקטתי בתחום המשרדים הנגזרים שאני אחראית לתפקודם, ביניהם אמנה הכשרה מקצועית, סבסוד עובדים בחקלאות – ואדוני היושב-ראש, סבסוד העובדים בחקלאות אינו עוזר לנו, כי לצערי ולדאבוני הרב מעסיקים עובדים בחקלאות בשכר הרבה הרבה יותר נמוך משכר המינימום; כמו כן ייזום עבודות מיידיות, שהוא סיפור הצלחה.

הייתי אתמול בנצרת-עילית ופגשתי קבוצה של עובדים מאושרים בקרן הקיימת. נזכור, שהם עובדים שנה וחצי, אבל משתכרים רק שכר מינימום.

כמו-כן הקפדה, במיוחד הקפדה, על התנאים המזכים בקבלת דמי אבטלה והבטחת הכנסה.

נכון שהחל מינואר 1995 מסתמנת מגמה של גידול מתון, עדיין מאוד מתון, במספרם של דורשי העבודה, מ-98,000 בדצמבר 1994 ל-99,200 בינואר 1995 ול-101,800 בפברואר. להערכתי, עדיין מוקדם לקשור בין שתי התופעות.

כפי שצינתי בראשית דברי, רבותי חברי הכנסת, אני מתנגדת להעסקת עובדים זרים בישראל, וכשרת העבודה והרווחה אני עושה ואמשיך לעשות כל שביכולתי כדי לצמצם את מספרם. במקביל ימשיך משרד העבודה והרווחה ביישום המדיניות המכוונת להקטנת מספרם של דורשי העבודה, כאשר המדיניות המכוונת של המשרד היא הכשרת צעירים ישראלים לעבודה במקצועות הנדרשים.

אני רוצה כאן להוסיף, אדוני היושב-ראש, שהתחלנו עכשיו בהכשרות. אני מודה, שלא נשקיע בחקלאות, לא נכשיר לזה, כי אף אחד לא ירצה ללכת לעבוד בשכר מינימום. אבל בבניין, בייחוד במקצועות כמו טפסנות וריצוף, כאשר אדם מוכשר ובעל מקצוע ויש לו חצי שנה, לפחות, ובמקרה טוב יותר שנה של פרקטיקה בעבודה, הוא מגיע לשכר שבין 5,000 ל-6,000 שקלים בחודש.

אני ראייתי את הצבא, את המסגרת הצבאית, שממנה משתחררים עשרות אלפי בנים ובנות, וכיוון שאני מדברת עכשיו על הבניין, אני אדבר על הבנים. לגבי בנות – מי שמתנדבת, אנחנו מקבלים אותה בזרועות פתוחות, אבל לא מחייבים אותה. הבנים האלה, חלק גדול מאוד מהם אינו מועמד ללמוד באוניברסיטאות, חלק גם איננו רוצה. הייתי צריכה לערב את ראש הממשלה שינחה את הצבא, כי הצבא לא היה מוכן להכניס את זה לתוך המסגרת הצבאית טרם שחרורו של אותו חייל מן השירות.

לפני שלושה שבועות סיימנו את הניסוי הראשון. השתתפו בו 200 חיילים, שהתחילו בהכשרה מקצועית בתוך בסיס צה"ל. במשך שלושה חודשים מומן הכול על-ידינו, והם סיימו את הקורס ויצאו ללמוד עוד שלושה חודשים באתרי בניין, בפיקוח הקבלנים ובפיקוח המשרד. הייתי ביום הלימודים האחרון שלהם. אתם לא יכולים לתאר לכם. חבר'ה נהדרים, מאושרים, הם כולם יודעים שהם מוכשרים למקצוע שהם ישתכרו בו שכר מכובד מאוד.

יתירה מכך, לצורך הכנה קיימנו כנסים של חיילים, כדי לספר להם מה אנחנו מציעים להם. מכל שלושה חיילים – התקבל רק אחד. אני פניתי לראש הממשלה – אני מאוד שמחה על כך שהוא שמח מאוד על הצלחת הניסוי – והוא אישר לנו, רק לשנה הזאת, עוד 1,000 חיילים שיעברו את המסלול הזה של הכשרה למקצוע הבניין.

אני רוצה לומר לכם, שכבר ביקשתי במשרד להתחיל להכין תוכניות גם למקצועות נוספים, אבל התנאי הוא: רק מקצועות שנדרשים במשק ורק מקצועות שמשלמים בהם מעל לשכר המינימום, כי היום שכר המינימום הוא 1,670 שקל ברוטו לחודש, והוא בוודאי לא קורץ לשום אדם צעיר לקבל הכשרה מקצועית וללכת לעבוד באותו מקצוע. רק אם נצליח להכשיר את הצעירים שלנו לעבודה, נגביר אצלם את הרצון ללכת לעבודה, את הגאווה של אדם שעובד ומפרנס את עצמו – רק כך נוכל להתמודד עם הבעיה של העובדים הזרים.

אני מקווה מאוד שנצליח בכך, נרחיב את השורות ונביא קודם כול בשורה טובה לצעירי ישראל, לבני הארץ, לעולים החדשים, וגם נפסיק את השיטפון הגדול הזה של עובדים זרים. אני, כמותך, חברת הכנסת ענת מאור, חוששת מאוד ממה שיכול לקרות כאן מבחינה חברתית; אבל איך אומר ראש הממשלה? ואני אצטט אותו: עדיפות לי הבעיות האלה שאני מאמין שאפשר להתמודד אתן מאשר הסיכונים הביטחוניים של הכנסת עבודה בקנה מידה כל כך גדול מהשטחים.

בגלל חשיבות הנושא אני מציעה, אדוני היושב-ראש, להעביר אותו לדיון בוועדת העבודה והרווחה של הכנסת. תודה.

היו"ר י' עזרן:

תודה. גברתי השרה, את יודעת שבמעשה העגל הנשים התנגדו לעבודה זרה, ואני רואה שעכשיו זה המשך. הנשים תמיד מתנגדות ל"עבודה זרה".

ענת מאור (מרצ):

תרתי משמע.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אדוני היושב-ראש, אתה רב, ואני רוצה לשאול אותך משהו מעל במת הכנסת. אנחנו כך, באווירה אינטימית. אני לא מבינה עד היום למה קוראים לנשים "המין החלש". מכל ניסיונותי בחיים למדתי שהמין החזק הוא הנשים.

היו"ר י' עזרן:

אם שאלת אותי, גברתי השרה, אני מודיע לך שאין מושג כזה בכל הספרות היהודית.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

מאין לקחו את זה?

היו"ר י' עזרן:

זה בספרות החילונית הלועזית, בעיקר בצרפת.

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

אני שמחה לשמוע.

היו"ר י' עזרן:

לידיעתך, דווקא בספרות היהודית כתוב: ויבן את האשה מן הסלע – הכוונה לצלע. וכתוב בתלמוד: לא כתוב "ויבנה", מלשון בנה, אלא "ויבן", מלשון תבונה. מלמד שנתן תבונה יתירה לאשה, יותר מן האיש. כך שמבחינה זאת יש שוויון מוחלט בתחום הזה של הערכה.

אני מודה מאוד לגברתי השרה.

המציעה מסכימה להעביר את הנושא לדיון בוועדה? מסכימה.

אדוני יושב-ראש הכנסת, ברשותך האדיבה, אני רק רוצה להודות לאגודה – דומני שיש אגודה כזאת למלחמה בתאונות בדרכים – שהזמינה את משחק הכדורגל – – –

היו"ר ש' וייס:

המועצה הלאומית למניעת תאונות דרכים.

היו"ר י' עזרן:

המועצה הלאומית למניעת תאונות דרכים, שהזמינה את משחק הכדורגל ישראל-צרפת, וכך היא מונעת תאונות בדרכים למכביר – כנראה, בעזרת השם. אם יתרכזו כולם במגרשי הכדורגל ומסביב למקלטי הרדיו והטלוויזיה, אין ספק שיש סיכויים טובים שיימנעו הרבה מאוד תאונות. נכון, אדוני? תודה.

אם כן, אנחנו עוברים כעת להצבעה. מי בעד ומי נגד?

שרת העבודה והרווחה א' נמיר:

עכשיו אתה יכול, אדוני היושב-ראש, לאחל בשמנו הצלחה לנבחרת ישראל.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אבל רובם מצרפת.

היו"ר י' עזרן:

לא משנה. אני בכל זאת בעד ישראל.

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 4

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר י' עזרן:

ובכן ארבעה בעד, אפס מתנגדים, אפס נמנעים. למה אמרתי "אפס"? כי התוצאה תהיה 0:4, ארבעה שערים.

ובכן, בתוצאה המכובדת הזאת והמאוד מאוד מאושרת אנחנו נועלים את ישיבת הכנסת, וכנראה, סימנא מילתא היא, אמרו רבותינו: הסימן הוא דבר שיש לו חשיבות ומשמעות, סימבולית. אנחנו מאחלים לנבחרת צרפת שתשחק היטב, אבל שנבחרת ישראל תכבוש ארבעה שערים. אני לא אומר: בעזרת השם – בעזרת הכנסת. תודה.

הישיבה הבאה – ביום שני הבא. תודה.

הישיבה ננעלה בשעה 17:57.